



1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 8 och 9 juni.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält Jan Erik Ågren som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet under Liza-Maria Norlins ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 15 juni–16 augusti* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet

Jan Erik Ågren (kd)

suppleant i näringsutskottet

Jan Erik Ågren (kd)

3 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *torsdagen den 18 juni* skulle interpellationssvar tidigareläggas till *kl. 11.00*. Svar på interpellationer från miljöminister Andreas Carlgren (c) och arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m) skulle dock lämnas tidigast från *kl. 12.00*.

Talmannen meddelade vidare att *tisdagen den 23 juni* skulle arbetsplenum tillkomma och börja *tidigast kl. 11.00*. Beslut skulle fattas efter debattens slut.

4 § Ändring av täckningsbeloppet för insättningsgarantin

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2008/09:FiU35
Ändring av täckningsbeloppet för insättningsgarantin (prop.
2008/09:186).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

5 § Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag, m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2008/09:FiU38
Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag, m.m. (prop.
2008/09:180)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

*En sammanhållen
svensk havspolitik
m.m.*

6 § En sammanhållen svensk havspolitik m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU29
En sammanhållen svensk havspolitik m.m. (prop. 2008/09:170).

Anf. 1 JAN-OLOF LARSSON (s):

Herr talman! En sammanhållen svensk havspolitik är rubriken för debatten.

En politik för havet omfattar det mesta. Havet är en plats för arbete, nöje, tuffa situationer med livet som insats, avkoppling och rekreation.

Det mesta vi människor gör påverkar i slutändan havet och dess ekosystem. Våra transporter i luften, på vägarna och till sjöss – alla påverkar de i slutändan havsmiljön. Jord- och skogsbruket har en enorm inverkan på våra vatten, där kväve och fosfor står i centrum för åtgärderna. Det är fisket där vi utnyttjar en bra matråvara och då påverkar våra hav långt mer än bara våra fiskebestånd.

Vi behöver därför en sammanhållen havspolitik där vi har att se till en helhet och inte bara till ett segment eller en del av ett segment. Detta är högst nödvändigt.

När det i dag diskuteras miljö bland politiker och inte minst bland allmänheten är det oftast klimatet som är den stora frågan. Men det är väldigt få som tänker på att havet är jordens största kolsänka och att även havet påverkas starkt av ökade utsläpp av växthusgaser.

Att en sammanhållen havspolitik omfattar mycket märks inte minst på dagens talarlista där åtta personer från majoriteten ska försöka tala om

vad de tillsammans kommit överens om. Det kan man kalla en sammanhållen politik!

Herr talman! Jag vill med ödmjukhet tacka den nuvarande regeringen för att den fortsätter driva den förra socialdemokratiska regeringens havsmiljöpolitik. Skam vore det annars, skulle man kunna säga, eftersom de nödvändiga åtgärderna för havsmiljön har stor betydelse för allas vår överlevnad.

Den borgerliga regeringen har dock inte gjort sig känd för att agera i allas eller i allmännyttans intresse, och därför är det med glädje jag konstaterar att våra tidigare förslag om bland annat fosfatförbud och Östersjön som ett pilotområde för EU:s havsmiljöåtgärder nu ser ut att bli verklighet. Mycket återstår dock att göra.

Herr talman! Det har många gånger från den här talarstolen konstaterats att vår havsmiljö är i kris. Utsläppen från jordbruk, avlopp och trafik har i drygt 100 år tillåtit påverka havens ekosystem i ett ständigt ackumulerande förlopp. Ett långvarigt överfiske har minskat havens bestånd, detta även under Socialdemokraternas styre – det är lika bra att jag säger detta så slipper åtta personer framföra samma sak. På så sätt sparar vi ju en kvart.

Det går inte längre att tro att vi kan återskapa de svenska havsmiljöernas ekosystem till dess ursprungliga förhållanden. Vad vi kan göra är att hejda försämringarna och skapa utrymme för förbättringar. Vårt mål måste vara att återställa ekosystemen till ett tillstånd där de kan fungera på ett långsiktigt hållbart sätt. Detta kräver omedelbara och kraftfulla åtgärder vad gäller både utnyttjandet och bevarandet av våra hav. Det har också konstaterats i denna kammare, men visionerna har saknats. Det har varit tunnsått med förslag på hur dessa åtgärder ska utformas från regeringen.

Ett krav som vi socialdemokrater har ställt är att öka samarbetet mellan de myndigheter som har ansvar för fiske- och miljöfrågorna. Vi vill ha en samordnande instans som tar ett helhetsansvar för frågorna och skapar en effektiv förvaltning.

Den havsmiljöutredning som den socialdemokratiska regeringen tillsatte 2006 föreslog i sitt slutbetänkande förra året att en ny havsmyndighet skulle inrättas. Utredningen presenterade en mängd konkreta förslag, bland annat att havsmyndigheten skulle genomföra en fysisk planering av Sveriges hela havsområde och samordna de skilda intressen och risk för konflikter som finns. En sådan havsmyndighet bör också ha ett särskilt ansvar för Sveriges ekonomiska zon.

När regeringen skulle lägga fram sin proposition fanns ingen myndighet med i förslaget. I sista stund kastade man in ett bud om en utredning av en eventuell framtida samordnande myndighet.

Denna samordningsmyndighet skulle också kunna bedriva en bred informationskampanj om havets miljö under ytan. Det är ytterst nödvändigt att vi förändrar bilden av havet som en plats med oändlig kapacitet att ta emot det vi människor inte vill ha. Om vi kunde se ned i havsdjupen och uppfatta ekosystemets mångfald på samma sätt som vi gör vid en promenad i skogen är jag övertygad om att åtgärder för att förbättra havsmiljön skulle ha påbörjats för länge sedan.

Prot. 2008/09:132

15 juni

*En sammanhållen
svensk havspolitik
m.m.*

Vi vill också ha ett internationellt forskningscentrum för utbildning och kunskap om liv och miljö i Östersjön. Gotland med sitt läge i Östersjön, en bra högskola och en alltmer internationell Östersjöprofil skulle med största framgång kunna utgöra platsen för ett sådant internationellt forskningscentrum.

Herr talman! Drygt 85 miljoner människor bor runt Östersjön. Det är vad alla dessa individer gör på land som påverkar det ömtåliga innanhavet. Tillförseln av vatten och därmed näringsämnen sker från vattendrag runt hela Östersjön och längs Västerhavets kuster. Vattendirektivets införande bland länderna i EU är en viktig komponent i en bättre havsmiljö.

I Sverige kommer klassningen av våra vattendrag och sjöar i slutet av 2009 att fastställas av vattenmyndigheterna och övergår därefter till en icke överklagningsbar miljökvalitetsnorm.

Sverige har som enda land i EU valt att ha en miljökvalitetsnorm för både kemi och ekologi. När det gäller kemin och prioriterade ämnen kan en miljökvalitetsnorm vara motiverad, men när det gäller ekologiska bedömningsgrunder kan miljökvalitetsnormen för dessa starkt ifrågasättas. För att få en trovärdighet och ett engagemang bland berörda är det viktigt att regeringen gör en omprövning av att använda miljökvalitetsnorm vad det gäller den ekologiska bedömningsgrunden.

Det traditionella jordbruket är en kraftigt bidragande orsak till övergödningen i Östersjön och Västerhavet. Här har den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU en stor uppgift framför sig: att arbeta för ett minskat läckage från djurbesättningar och åkermark.

Våtmarker och buffertzoner bidrar till att förhindra utflödet av näringsämnen från jordbruket. Mellan 1995 och 2006 skapades närmare 10 000 hektar våtmarker i Sverige. Den socialdemokratiska regeringen hade som mål att ytterligare 12 000 hektar våtmarker skulle anläggas fram till 2012 med statligt stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet.

De svenska avloppsreningsverken har under senare decennier byggts ut med en effektiv teknik som radikalt minskar utsläppen av fosfor, kväve och andra syreförbrukande substanser. Verken tar i dag hand om ca 95 procent av den inkommande fosfor.

Men det räcker inte. Det finns i dag ca 300 000 undermåliga enskilda avlopp i vårt land. I praktiken strider dessa avlopp mot lagen. Lagöverträdelserna sker framför allt i sommarhusområden längs våra kuster där en betydande del av utsläppen sker. Vi menar att högre krav bör kunna ställas på enskilda husägare att ställa om från enskilda avlopp.

Herr talman! Främmande djurarter som etablerar sig i de svenska havsområdena kan ge allvarliga störningar i våra ekosystem. Ett tidigare tämligen isolerat Östersjön förses med nya arter via barlasttankar och fartygsskrov. Nya växter, nya fiskarter och nya maskar riskerar att konkurrera ut den ursprungliga faunan. Nya metoder för att förhindra spridningen av främmande organismer i Östersjöns ekosystem måste fram, och regeringen har ett ansvar att satsningar inom detta område sker.

Sjöfarten har länge ansetts som ett relativt rent och kostnadseffektivt transportmedel. Men nyare information från FN:s klimatpanel visar att koldioxidutsläppen från sjöfarten är tre gånger högre än vad man tidigare förmått uppskatta.

Att minska utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider kan endast anses som ett första steg. Den svenska export- och importindustrin har i många fall gått före och börjat ställa krav på fartygens drivmedel. Här bör staten följa efter med krav på högsta kvalitet på drivmedlen.

Kraven ska naturligtvis vara konkurrensneutrala i förhållande till lastbilstrafiken så att vi inte driver utvecklingen mot än värre miljökonsekvenser.

Vi vill öka takten i det globala arbetet för marint miljöskydd inom IMO:s ram så att alla fartyg som seglar in i Östersjön uppfyller samma höga miljö- och säkerhetskrav.

Herr talman! Fisket är en stor faktor som påverkar vår havsmiljö. Åtta av tio arter som fiskas är i dag hotade av utfiskning. Att det ser ljusare ut för det östra torskbeståndet i Östersjön tack vare ett par års goda föröng-ringar får inte innebära att vi på något sätt slår oss till ro varken vad gäller åtgärder eller opinionsbildning.

En av de största frågorna inom fisket är den översyn som ska göras av EU:s fiskepolitik och som ska vara klar till 2012. När den politiken tas fram måste den vara baserad på en ekologisk helhetssyn.

Detta innebär att när vi säger att vi ska nyttja havets resurser på ett hållbart sätt ekologiskt, ekonomiskt och socialt måste vi när forskarna kräver en minskning av kvoterna upp med plånboken för att klara av den ekonomiska och sociala delen. Det går inte att göra en halvmesyr av alla tre målsättningarna. Då blir resultatet som det visar sig i dag att åtta av tio arter är hotade.

Det är lika omöjligt att fortsätta att subventionera drivmedlen för fisket inom EU. Detta skapar bara ett ohållbart fiske och minskar utvecklingen av effektivare motorer och skonsammare fiske.

EU spenderar stora belopp på att teckna avtal med länder i syd om fiskerätter. Trots ansatser till reform har systemet utsatts för omfattande kritik. Subventionerade EU-fiskare konkurrerar ut lokala fiskare. Resurserna plundras.

Synnerligen allvarligt är det att svenska fartyg fiskar i Västsaharas vatten trots att Sverige sagt nej till EU:s fiskeavtal med ockupationsmakten Marocko.

Rovfisket förstör inte bara havsmiljön utan även livsvillkoren för lokalbefolkningen som blir bestulna på såväl livsmedel som arbetstillfällen.

Att EU:s fiskeflotta ska sluta utarma haven i tredjeland verkar det som att vi i dag har fått en samsyn om här i den svenska riksdagen. Nu är förhoppningen att våra regeringsföreträdare driver den linjen när de agerar på ministermötena.

Herr talman! Det mesta påverkar som sagt vår havsmiljö. Det är avloppen från vår färjetrafik, från kryssningsfartygen och även från våra fritidsbåtar. Ska problemet åtgärdas måste möjligheter i hamnarna skapas för att avfallet på ett lättvindigt och billigt sätt kan lämnas där.

Vi har de oljeläckande vraken ute efter vår kust som är ett stort miljöhot. Vi har massor av kemikalier och tungmetaller som dumpats runt om i våra vatten som utgör en miljöfara. Det är på intet sätt så att det saknas uppgifter att ta tag i för att åstadkomma en bättre havsmiljö och på så sätt ge möjligheter för näringar att utvecklas.

Herr talman! När vi läser förslagen i propositionen ser vi att det står:

- En handlingsplan för det internationella samarbetet ska tas fram.
- En ändamålsenlig planering och förvaltning av havet bör skapas.
- Sjöövervakningen bör utvecklas.
- Ytterligare kunskap till stöd för förvaltningen behöver tas fram och göras tillgänglig.
- För att säkerställa ett långsiktigt hållbart nyttjande behöver havsmiljöarbetet intensifieras och ambitionerna höjas ytterligare.

I förra veckan när EU-nämnden och utrikesutskottet hade sin hearing om Östersjöstrategin framfördes det att det sagts många kloka saker genom åren och skrivits många sidor i utredningar om vikten av att ta tag i havsmiljöfrågorna men att det nu måste vara dags att gå från ord till handling.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer men yrkar bifall till reservationerna 19 och 24.

(Applåder)

Anf. 2 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! I dag har vi en viktig debatt om svensk havspolitik. Jag beklagar att miljöminister Andreas Carlgren inte är närvarande.

Haven längs våra långa kuster täcker en yta på ca 155 000 kvadratkilometer inklusive den ekonomiska zonen eller motsvarande ungefär en tredjedel av vår landyta. Det är många namn vi förknippar med våra hav. Det är den knappt bräckta Bottenviken längst i norr som via Kvarken förbinds med Bottenhavet med sin ståtliga Höga kusten. Längre söderut finns Ålands hav och Skärgårdshavet, den underbara arkipelagen utanför Stockholm, Landsortsdjupet, den egentliga Östersjön, Kalmarsund och Hanöbukten innan vi rundar Skåne och via Öresund, Kattegatt och Skagerrak når upp till det riktiga salta havet utanför Bohuslans karga granitklippor och vår enda fjord Gullmarsfjorden.

Det är fantastiska hav som med sina ekosystem och transportleder är ett fundament i vårt lands historia och framtid. Jag brukar ibland inleda mina anföranden här i kammaren med något förhoppningsvis lämpligt citat för att belysa ämnet. Av någon anledning kom jag att tänka på ett gammalt citat från Falstaff Fakir som sin samling *En hvar sin egen professor* myntade det välbekanta uttrycket "Vattnet är ett farligt gift, vilket omger Visby stift". Den gode Falstaff blev sent sannspådd om vi tänker på den giftiga cyanida algbloomningen som de senaste decennierna återkommande drabbar Östersjön. Denna debatt handlar inte minst om hur vi ska se till att vattnet runt Visby stift i framtiden ska utgöras inte av gift men väl friska havsvågor.

Herr talman! Jag tycker nog att det på ett övergripande plan finns en viss samsyn om havspolitik. Det är att den ska grundas på ekosystemansatsen och att till exempel målen enligt Baltic Sea Action Plan ska nås. Regeringen säger att man haft högsta prioritet för havsmiljöfrågorna sedan man tillträdde 2006. Dock finns det mycket som behöver rättas till.

Det räcker med att referera till Riksrevisionen som i sin granskning av statens insatser för ett hållbart fiske sammanfattar med att de samlade insatserna varit ineffektiva. Riksrevisionen betonar att regeringen inte på något tydligt sätt har lyckats prioritera mellan olika motstridiga mål. Det är en prioriteringsbrist som i mångt och mycket gäller även denna proposition.

Det är vidare positivt att regeringen tagit till sig Vänsterpartiets förslag om investeringsåtgärder för havsmiljön. Vi i Vänsterpartiet har länge föreslagit ett havsinvesteringsprogram. Nu ser vi det komma i propositionen, dock bantat och med nytt namn – LOVA. Det är dock synd att regeringens statliga bidrag LOVA bara täcker en del av alla de åtgärder som behövs.

Betänkandet som heter *En sammanhållen svensk havspolitik* omfattar många olika delar. I detta inlägg hinner jag bara ta upp några aspekter. Låt mig börja med behovet av en helhetssyn i förvaltningsfrågorna. Det är positivt att regeringen inser vikten av en ny havsmyndighet.

Välkommen till kammaren, miljöministern!

Det är nödvändigt att ta ett helhetsgrepp för en samordnad och hållbar förvaltning av havens ekosystem. Havet är inte ett slutet system utan påverkas såväl av havsbaserade som landbaserade verksamheter. Därför krävs integrerat långsiktigt skydd och hållbart nyttjande av havens ekosystem.

Det krävs också för att undvika onödiga konflikter mellan olika näringar. Fisk och fiskefrågor kan till exempel inte separeras från övriga havsmiljöfrågor. En central förvaltningsmyndighet är en förutsättning för det fortsatta havsmiljöarbetet.

Regeringen hänvisar till pågående utredningsverksamhet, till exempel beredningen av översynen av myndighetsstrukturen inom livsmedelskedjan där Fiskeriverket föreslås ersättas med en ny myndighet med ansvar för havsresursfrågor.

Vi i Vänsterpartiet är ännu tydligare och anser att all havsrelaterad statlig verksamhet vid olika myndigheter inklusive Fiskeriverket ska ingå i den nya myndigheten.

En viktig fråga för den kommande förvaltningsmyndigheten för havsfrågor blir att beslut om användning av det marina landskapet ska grundas på bästa möjliga beslutsunderlag.

En kritisk fråga som har diskuterats länge är enkel tillgång till botteninformation. Information om djupförhållanden och bottenbeskaffenhet av hög upplösning behövs för beskrivning, bedömning och planering av havsmiljön. I dag är denna information sekretessbelagd av säkerhetsskäl. Havsmiljöutredningen uppmärksammade frågan och anförde att informationen borde göras fritt tillgänglig så långt som möjligt. Regeringen ställer sig i propositionen bakom Försvarsmaktens bedömning att informationen ska släppas fri i allmänna farleder, områden med djup lägre än sex meter och vissa andra områden motsvarande totalt cirka hälften av det svenska sjöterritoriet. Med andra ord kommer informationen från cirka hälften av territoriet fortfarande att vara fortsatt sekretessbelagd. Med tanke på det stora behovet av denna information samt att det i dag är svårt, om inte omöjligt, att förhindra för den som så önskar att insamla djupinformation över det svenska sjöterritoriet bör regeringen ge För-

svarsmakten instruktion att häva sekretessen för all information om djup- och bottenbeskaffenhet.

Jag tror att man måste vara tydlig när man har att göra med Försvarsmakten och peka med hela handen, så att säga. Alltför länge har försvaret agerat bromskloss i denna kanske inte så politiskt stora men praktiskt viktiga fråga. Jag ser att det finns motionärer även från Moderaterna här som har kommit till samma slutsats. Kanske kan vi bilda en ohelig allians över blockgränsen och sätta havsmiljön före gammaldags ubåtshysteritänkande.

Herr talman! För att vi ska lyckas i restaureringen av våra hav och särskilt i Östersjön måste vi naturligtvis samarbeta med övriga länder som gränsar till våra gemensamma hav. Men vi ska även samarbeta med de länder som inte har egen kust mot till exempel Östersjön men som har landområden med avrinning mot Östersjön. Det handlar främst om Vitryssland. Det finns sedan länge att sådant samarbete med Östersjöns kuststater genom Helsingforskommissionen Helcom. Det är genom Helcom som Baltic Sea Action Plan har tagits fram – det viktigaste och mest konkreta dokumentet för Östersjöns återställande i dag.

Men naturligtvis måste vi också samarbeta intensivt genom den starkaste regionala kraften i området, EU, vare sig vi gillar EU så mycket eller inte. Åtta av nio kuststater är ju medlemmar av EU.

I betänkandet hänvisas till EU:s arbete med en Östersjöstrategi. EU-kommissionen presenterade sitt förslag om en Östersjöstrategi så sent som förra veckan. Utöver en strategi som bygger på fyra utmaningar, varav den första är att verka för en hållbar miljö ingår en handlingsplan med fem miljömål, till exempel att reducera utsläppen av näringsämnen till acceptabla nivåer. Strategin kommer att behandlas under det svenska ordförandeskapet, och det välkomnar jag. Dock framgår det tydligt av strategin att EU inte avser att tillskjuta några nya medel i arbetet.

Jag delar inte denna inställning. Östersjöns kuststater har byggt upp en stor miljöskuld till Östersjöns ekosystem och måste börja amortera på denna skuld. Med tanke på de stora nettobelopp som Sverige under en lång tid har betalat till EU anser jag att regeringen bör verka för att mer EU-medel avsätts för återställandet av god ekologisk status i Östersjön. Därför yrkar jag bifall till vår reservation nr 3.

Jag går nu från förvaltnings- och samarbetsfrågor till olika sakområden i betänkandet.

Övergödningen av Östersjön är kanske det största problemet, och här är jordbruket den enskilt största källan. Det är därför mycket viktigt att stora insatser görs inom detta område. Regeringen hänvisar till åtgärder inom landsbygdsprogrammet. Vi är tveksamma till att det kommer att fungera tillräckligt bra. Vi har i många år föreslagit stöd och regler som hindrar att näringsämnen från jordbruket läcker ut i sjöar, hav och vattendrag till exempel genom lagstiftning om inrättande av odlingsfria zoner mot angränsande vattenmiljöer. Ytterligare en åtgärd för att minska övergödningen i haven är att höja skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel med till exempel 20 procent. Det är intäkter som bör återföras till jordbruket i form av stöd till miljöåtgärder.

Vi välkomnar regeringens satsning på bidrag till lokala vattenvårds-satsningar mot övergödning, som jag har sagt tidigare. Dock räcker inte regeringens anslag för att komma till rätta med övergödningssproblematik-

ken. I och med den kostnadseffektivitet som musselodlingar enligt Naturvårdsverkets utredningar innebär föreslår vi ytterligare satsningar på detta område. Investeringar för mellan ½ och 1 miljard kronor i musselodlingar skulle enligt beräkningar ge samma reningseffekt som investeringar för drygt 5 miljarder inom jordbruket.

En av de största utmaningar vi står inför i dag är problemet med överfiske. Därför är det mycket olyckligt att inga konkreta åtgärder för att komma till rätta med detta presenteras. Vi föreslår bland annat att förbud mot bottentrålning och dumpning av fisk ska prövas. Bottentrålning medför stora mängder oönskad fångst vilket utgör ett hot mot bestånden och resulterar i att mängder av fisk kastas överbord. Bottentrålning förstör även känsliga havsbottnar med sitt återkommande harvande av desamma. Jag yrkar därför bifall till reservation nr 22.

Enligt EU:s energiskattedirektiv ska medlemsländerna bevilja skattebefrielse för bränsle för fiskefartyg. Denna skattebefrielse är en annan huvudförklaring till överfisket. Det finns dock en möjlighet inom ramen för det nationella handlingsutrymmet att avskaffa dessa subventioner. Vi anser att Sverige bör arbeta för att stifta bilaterala avtal med länderna i Östersjöområdet om avskaffande av dessa subventioner samtidigt som vi naturligtvis ska arbeta inom EU för att avskaffa dem. Vi föreslår i övrigt en rad åtgärder vad gäller ett hållbart fiske, men tiden verkar inte räcka till för att ta upp dessa i detta anförande.

Våra hav är också livsviktiga för transporter av gods och människor. Ökade transporter medför ökade utsläpp av till exempel växthusgaser – något som inte redovisas enligt dagens Kyotoprotokoll. Om man även räknar med internationella transporter till havs och i luften har inte de svenska växthusgasutsläppen minskat, som vi brukar slå oss för bröstet för. Bland annat därför måste vi ta itu med sjötransporternas miljöpåverkan. Vi lyfter fram ett antal åtgärder i våra reservationer, till exempel att alla fartyg som trafikerar EU:s vatten ska ha katalysatorer, sänkta hastigheter, vilket medför lägre utsläpp, samt kilometerskatt baserad på utsläpp av kväve och svavel.

Herr talman! Vi har väl alla våra egna minnen och drömmar från och om våra hav. Jag minns till exempel när jag i en kajak surfade på dyningarna efter en nordvästlig storm mellan Åland och Kökar eller när jag gled fram längs Bohuslans nakna klippor utanför Kåringön en varm dag i september. Men jag minns kanske mest hur jag som liten grabb, för mer än ett halvt sekel sedan, fick följa med mina föräldrar ut i Stockholms skärgårds havsband och där bada i ett friskt och klart vatten med blåstång längs klipporna i stället för dagens gröna algkladd. Det är vårt ansvar att våra barn och barnbarn åter ska kunna bada och fiska i ett friskt hav längs alla våra kuster. Därför är vår debatt i dag så viktig.

(Applåder)

Anf. 3 TINA EHN (mp):

Herr talman! En sammanhållen svensk havspolitik – det är det som vi debatterar nu i dag. Jag kan börja med att säga att vi delar regeringens syn på att det behövs en helhetssyn på havspolitik.

I havsmiljöpolitiken såväl som i fiskeripolitiken och skogspolitiken kan man ändå se hur den borgerliga regeringen resonerar. Regeringen förefaller ha ett perspektiv på våra gemensamma resurser utifrån hur

mycket vi kan använda. Hur mycket kan vi hugga ned, pumpa upp eller bryta loss? Regeringen signalerar genom sin politik en syn på naturresurserna som om det som finns i havet, i skogen eller i bergen är människans ägodelar. Aldrig verkar man se att en resurs kan finnas för sin egen del eller för någon annans del än just människans. Det är aldrig så att skogen kanske finns för att ekorren, vargen och lodjuret ska ha någonstans att leva. Nej, resurserna är tydligen människans, och vi ska använda dem – men med förnuft. Det säger också regeringen.

Det här är grunden till den politik som Centerpartiet och alliansen har. Det är skillnad med Miljöpartiets politik, och det är en ganska klar skillnad.

Vi ser på resurserna som gemensamma med andra individer på jorden, med de fyrbenta, med dem med sex eller åtta ben och med dem som simmar och flyter i haven. Vi ska inte bara använda och förbruka de gemensamma resurserna. Miljöpartiet anser att vi ska förvalta och vara rädda om dem. Vi ska använda oss av försiktighetsprincipen och utgå från ekosystemen.

Vi hade nog förväntat oss att regeringen skulle presentera en havsmiljöpolitik när man nu säger sig ha havet som ett av de prioriterade politiska områdena. Vi hade förväntat oss att det skulle handla mer om havsmiljön, men det gör det inte. Det handlar om havspolitik, inte havsmiljöpolitik. Det blir gärna mer näringspolitik än havsmiljöpolitik. Det är dock miljöministern som deltar i dag, vilket man kan tyda som ett bevis på att man egentligen menar havsmiljö. Det är bra.

Miljöpartiet anser att havsmiljön borde vara överordnad annan politik i det här väntade förslaget från regeringen. Vi tror nämligen på riktigt att en ekologiskt hållbar miljö är en förutsättning för social och ekonomisk hållbarhet på sikt.

Regeringen har klart sagt att havsmiljön skulle vara en av två prioriterade miljöfrågor. Med stor stolthet inrättade man ett havsmiljökonto, men i det läget talade man inte om att man i samma stund tog pengar som så väl behövdes till ett annat viktigt miljöområde, nämligen biologisk mångfald. Dessa pengar skulle användas till ett antal förslag som vi kunde höra om i början av mandatperioden. Bland annat skulle Östersjön räddas genom storskaliga syresättningar av botten, utfiskning av skarp-sill och utsläppsreducer för kväve och fosfor i en bubbla för hela Östersjön. Dessa spektakulära förslag finns inte med i eller har tonats ned i den proposition som vi i dag debatterar.

Vi vet också att de stora och svåra problemen är utfiskning och jordbrukets utsläpp av kväve och fosfor. Det är de avgörande frågorna att ta itu med. Det är jättejobbiga frågor för både fiskerier och jordbruksnäringen som alltid får tillhöra den anklagade sidan. Jag tycker att vi som politiker måste bära vår egen ryggsäck. Det är när vi misslyckas med att ställa krav och använda den politiska spelplanen som konsumenter protesterar och miljön drabbas. Det blir svårare och svårare att både komma till rätta med problemen och vinna människors förtroende.

Det är också svårare som företagare att byta kurs i tid om de politiska signalerna är otydliga. Ett exempel är att jordbruket behöver få indikationer om att det behövs ett ökat kretslopps jordbruk. Konsumenter vill ha ren mat och inte vara med och bidra till att övergödningen i haven ökar. Det är en av anledningarna till att man väljer ekologiska produkter. Man

vet att det finns ett extra miljötank, och man hoppas att man verkligen bidrar till att bönderna får det mervärde som det kan innebära att certifiera och ha extra regelverk att följa.

Vad har den här regeringen stimulerat den ekologiska produktionen med? Hur har man sett till att utveckla den delen? Man har i alla fall tagit bort ett specifikt konto för att främja den ekologiska produktionen.

Har man tagit tag i de problem som den strukturomvandling som vårt jordbruk genomgått har inneburit? Det är i dag inte bara produktionssäkrare utan också sammankopplat med vissa problem, till exempel övergödda vattendrag och stora djurkoncentrationer som ökar.

På andra håll i landet försvinner djuren och betesmarker växer igen. Folk flyttar och gårdarna rasar ihop. Har detta med havet och förvaltningen att göra? Ja, som vanligt hänger allt ihop. Havets hälsa avgörs av jordbruket tillsammans med en fiskeripolitik som har gått ut på att vinna ekonomiska fördelar i konkurrensen om havets resurser. Dessutom finns det ifrågasatta skattesubventioner av bränsle till fiskefartyg. Pengarna eller livet!

Hur har regeringen tagit tag i skogspolitiken? Jo, man vill öka produktionen i skogen och få ut mer från skogen. Det kan väl vara okej. Men man vill öka tillväxten genom bland annat skogsgödsling. Man vill alltså att det ska gödslas med kväve i våra skogar. Det kommer sannolikt att bidra ännu mer till övergödningsproblematiken. Man kommer dessutom med förslag som innebär att man får mindre skyddad skog för mer pengar även om man vill påskina det motsatta.

I propositionen saknas dessutom en hel del. Det handlar om hantering av bullerfria områden eller områden med hänsyn utifrån buller. Det är något som många längtar efter att få utmed kusten där trycket på och konkurrensen om ytan på havet hårdnar genom att den ses som en yta att färdas fram på i olika vattenburna fordon.

Det behövs konkreta åtgärder för att komma till rätta med de gamla skeppsvraken som varje år blir en medienyhet under sommarmånaderna eftersom de läcker olja i stora mängder. Man befärar att materialet i de här skroven snart kommer att ge vika, och då kan större mängder olja läcka ut på kort tid. Det är något som känns som en förväntad katastrof, och det är mycket plågsamt för havsdjur och fåglar.

Regeringen redovisar också ett antal internationella samverkanspartner, sammanslutningar, grupper och organiserade överenskommelser i den här propositionen. Jag utgår ifrån att det är goda och viktiga bitar för att komma överens med andra länder – det är självklart så – om att ta ansvar, inte minst för Östersjön. Det finns flera möjligheter i det här överbyggande arbetet. Det handlar om Helcom, deltagandet i Ices, Baltic 21, Östersjöstrategin med mera. I alla dessa forum ska Sverige vara pådrivande och med om att påverka. Vad man ska driva är lite svårare att utläsa. Vad man verkligen vill i dessa samarbetsformer måste ju vara mer än att sitta med vid bordet och komma överens. Jag utgår ifrån att man ska vara pådrivande i ett för haven, fisken och människorna nödvändigt steg.

Miljömålen är Hav i balans samt levande kust och skärgård, Giftfri miljö och Ingen övergödning. Miljömålsberedningen kom redan följ med en fördjupad utvärdering, och regeringen säger att man ska komma med ytterligare en sådan. Den som Miljömålsrådet tog fram hade rubriken *Nu*

är det bråttom. Flera av målen är svåra att nå, och utvecklingen går åt fel håll. Man förväntade sig då att regeringen skulle komma med en proposition om miljömålen och hur vi når dessa. Miljöministern har även svarat på mina frågor om när vi kan förvänta oss ett initiativ från regeringen när det gäller det här viktiga arbetet. Han har sagt att det skulle komma nästa år, vilket skulle vara nu. Men vi har inte hört ett knyst om det. Regeringen tycker antagligen att det inte är mer prioriterat än så.

Däremot finns det nu förslag om att minska den biologiska mångfalden i skogen. Det gäller två av våra hotade rovdjur. Det är mycket som går åt fel håll.

Tidigare i debatten här i dag har man sagt att havet också är aktuellt som en viktig kolfälla. Det är högaktuellt både här i kammaren i dag och i nutid. Det är också därför som regeringen borde prioritera miljöpolitik före näringspolitik i detta ärende.

Herr talman! Avslutningsvis ställer jag mig naturligtvis bakom alla de reservationer som Miljöpartiet har skrivit på och yrkar bifall till reservationerna 1 samt 27.

Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. I dag är det en fantastisk dag. Vi i alliansen levererar två jättepuckar på miljöområdet, nämligen en sammanhållen politik för havsmiljön och en sammanhållen klimat- och energipolitik. Vi kommer att prata om klimatfrågorna lite senare, och nu ska vi prata om hav.

Havsmiljö är en av regeringens prioriterade miljöfrågor, och det märks. Vi höjer ambitionerna och intensifierar arbetet. Vi levererar konkreta åtgärder för att förbättra, bevara och skydda havsmiljön i Östersjön och i Västerhavet.

Herr talman! Regeringens politik utgår från den resurs, det ekosystem, som vi är satta att förvalta. Vi behöver ett helhetsperspektiv i miljöfrågorna, särskilt i havsmiljöfrågorna. Det är därför vi lägger fram det här sammanhållna förslaget.

Det kräver att vi går utanför både riksdagens och departementens organisation. Det kräver att vi samarbetar internationellt. Vår politik är präglad av tanken på förvaltarens ansvar, naturvärden och de marknadsekonomiska styrmedlen. Vi tycker att förorenaren ska betala.

Herr talman! Vi har beskrivit det här som tredje generationens miljöpolitik. Det betyder att vi inte är styrda av gamla organisationer utan har mer helhet och integrering av havsfrågorna i andra politikområden. Egentligen borde jag ha haft en hel armé av moderater med mig här, eller kanske allianskompisar, för det är inte bara vi i miljö- och jordbruksutskottet som jobbar med de här frågorna.

Nu växlar vi upp det svenska havsmiljöarbetet. En viktig sak att tänka på är att havet inte är någonting som vi kan förvalta själva. För att vår svenska politik ska fungera måste den ta sin utgångspunkt i EU:s havspolitik, och det står tydligt i proposition och betänkande.

Vi har varit inne på det lite innan, men naturligtvis är dagens debatt kopplad till Östersjöstrategin. Den är ju Sverige i högsta grad en del av, och det driver vi i EU. Jag tänker inte presentera den mer i detalj här, men ansatserna stämmer överens. Regeringen arbetar också för att EU:s havspolitik får tydligt miljö- och tillväxtfokus, för alla delar måste sam-

verka. Miljökraven ger också affärsmöjligheter. Det är därför det är så viktigt för oss att regeringen, naturligtvis med stöd av EU-nämnden och utskottet, arbetar för att Östersjön ska få status av pilotprojekt med sektorsintegration. Det betyder alltså att människor pratar med varandra över gränserna – det känns oerhört bra – i stället för att köra parallella race.

Jag tänker väldigt kort ta upp några förkortningar. Helcom, det är min favoritförkortning och betyder Helsingforskommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö. Fördelen med det är att där finns alla stater med som har en gräns mot Östersjön, även Ryssland. Hela avrinningsområdet är väldigt stort och det finns många fler länder som ingår där som faktiskt inte är med, men där tror jag att EU är den oöverträffade organisationen för samarbete.

Det kan verka komplicerat med de olika samarbeten som finns. Det kan vara Helcom, det kan vara Oskar, det kan vara EU. Just därför tar vi fram en handlingsplan för det internationella samarbetet.

Jag kommer att ta upp några särskilda sakfrågor här som jag är lite extra stolt över och som kommer att få stora miljöeffekter. Sedan kommer min kollega Rune Wikström att tala om två områden i betänkandet, nämligen ett rent och giftfritt hav och en hållbar fiskesektor.

Herr talman! Det ser bra ut med tiden, och vi kör några saker här som förtjänar att nämnas särskilt.

Vi ser över myndigheterna och undersöker hur en förvaltning av hav och vatten kan se ut. Jag tror verkligen att det är bäst med en samlad myndighet, och det är en stor förändring i svensk politik. Vi fick en beskrivning här av att det var någonting som kastades in i sista stund, och det är naturligtvis inte sant. Vi måste fortsätta det här tänket och samordningsarbetet.

Planeringsfrågor ska ske utifrån ekosystemansatsen. Naturvården och -skyddet är en viktig del av politiken. Arbetet med marina reservat pågår. Det går fint. Det blev sex nya förra sommaren, och ett till, i Kosterhavet, tog vi beslut om i våras. Vi utvecklar avgiftssystem för kväve och fosfor, och fortsätter det internationella arbetet med att minska övergödningen.

Det blir fosfatfria tvätt- och rengöringsmedel. Stödet som vi har hört om, ett statligt stöd för lokala vattenvårdssatsningar – en ny förkortning, LOVA – och det ska minska näringsämnen och miljögifter i Östersjön och Västerhavet.

Vi vill odla musslor. Det tror jag att det finns politisk enighet om. Alla gillar musslor just nu. Fantastiskt! Det hjälper till med sysselsättningen i landsbygd också.

Vi vill se utvecklingsinsatser i jordbrukssektorn. Vi gillar verkligen ROT-avdraget som gör det billigare för människor att ställa om från enskilda avlopp. Man kan få hjälp med det av proffs, helt enkelt. Det hjälper oss både med fosfor och med läkemedelsrester.

Vi utreder styrmedel för bättre vattenkvalitet, och det hör ihop med Helcomarbetet och Baltic Sea Action Plan.

Vi förbjuder toalettutsläpp från båtar, både från handelsfartyg och från fritidsbåtar. Det här är någonting som har diskuterats i många år men som ingen har levererat förut.

Vi fortsätter att se till att pengar moduleras över från jordbruksstöd till landsbygdsutveckling. Vi presenterar åtgärder för en hållbar sjöfart där det långsiktiga målet är att påverkan på miljö och klimat blir margi-

nell. Det är ju fantastiskt! Vi tycker att varje transportslag ska bära sina egna kostnader.

Sedan fick jag ett erbjudande från Vänsterpartiet om att ingå en oheilig allians. Jag uppskattar det naturligtvis, och kan väl säga att det handlar om en motion som jag skrivit – det var ett olycksfall i arbetet att den behandlades i miljö- och jordbruksutskottet, för jag trodde nämligen att den skulle hamna i försvarsutskottet. Den handlar om sekretessen för bottenkartor. Det vi skriver här är att vi ska fortsätta det arbetet. Hälften är bra, men det är inte jättebra, och det ska fullföljas. Det står på s. 77 i betänkandet om man är nyfiken.

Nu såg jag att Jacob tryckte på knappen, så det ska vi prata mer om!

Mot regeringens sammanhållna havspolitik står oppositionen. De gillar ju också havet, det har vi hört. Men de har en annan inställning till havsmiljöarbetet, och de har ju faktiskt rätt hårt varit emot det som vi har föreslagit. Men jag tolkar oppositionens reservationer, för det finns 64 stycken av dem, som att de inte motsätter sig tanket i stort med samordningen – och jag uppfattade Tina Ehns kommentar som ett stöd för det – utan jag ser det mer som att de faktiskt är inne och petar och micklar i detaljerna.

Av de här 64 reservationerna har oppositionen enats med varandra om tre. Det är bland annat den som handlar om ballastvattenkonventionen. Den behandlas nu av trafikutskottet, så det är på gång. Där kan jag också meddela att näringslivet har presenterat tekniska lösningar på hur man kan rena ballastvatten.

De är också överens om musselodlingar, och det tycker vi allihop är bra. De skriver att de vill ha mer.

Det tredje och sista som oppositionspartierna är överens om handlar om EU:s fiskeavtal med tredjeland. Det är någonting som vi konstant arbetar med att förbättra, och det är en fråga som dyker upp i EU-nämnden titt som tätt där vi försöker föra över pengar från de här avtalen till mer bistånd och utveckling.

Jag tycker nog att vi kan förvänta oss lite mer från oppositionspartierna om de menar allvar med att de tar havsmiljöfrågorna allvarligt. Men tre reservationer av de här 64 är ju en början. Roligt för er!

Herr talman! Det är verkligen roligt att få presentera ett så genomarbetat förslag som innehåller så mycket och som tar tag i frågorna om hav och vatten med en helhetssyn. Jag är stolt och glad över att få leverera en rejäl bit riktigt bred politik som ger goda miljöeffekter.
(Applåder)

I detta anförande instämde Rune Wikström (m).

Anf. 5 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Det gällde frågan om tillgänglighet till botteninformation eller tillgängligheten till kunskap om bottenens topografi och beskaffenhet. Det är ju ganska viktig information, och om man jämför med förhållandet på land är det självklart att vi har bra beskrivningar av hur terrängen varierar och vad markslagen består av. Det är en självklarhet i samhällsplaneringen. En av anledningarna till att vi har den situation vi har i dag i haven är att man inte kan se botten. Vi har kunnat använda botten som en avfallsplats, och vi har kunnat harva bottenarna med våra

fiskeredskap etcetera. Det är ingen som har sett konsekvenserna. Därför är det viktigt att lyfta upp den kunskap som trots allt nu samlas in och att den kan användas i havsmiljöarbetet så långt som möjligt. Då tycker jag att det borde vara självklart att all information borde vara tillgänglig.

Det här har diskuterats med försvaret i årtionden, och försvaret har hela tiden bara utrett och tänkt på frågan och inte kommit någon vart. Nu är man kanske möjligtvis halvvägs, men varför göra en halvmesyr? Varför inte gå fullt ut? Vill inte Moderaterna och regeringen att vår förvaltning av havsmiljön ska göras på bästa möjliga vetenskapliga underlag?

Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Naturligtvis delar jag Jacob Johnsons uppfattning om att bästa möjliga vetenskapliga underlag är någonting som är eftersträfvansvärt och som vi borde ha. Det är faktiskt därför som jag har skrivit den här motionen. Men jag har också en viss respekt för att det finns andra krafter i rörelse här.

Trots att jag trodde att motionen skulle behandlas av försvarsutskottet, tyckte jag ändå att det var väldigt intressant att läsa betänkandet här, för jag känner mig tillgodosedd i allra högsta grad eftersom man tar frågan på allvar. Det handlar om det tidigare inledda arbetet med att förenkla tillståndprocesser för sjömätning – alltså att man får göra det – och att se över kriterierna för bedömning av det militära värdet så att det ska fortsätta och fullföljas. För det är visst så att det behöver göras en bedömning av om det finns ett militärt värde eller inte på den här informationen.

Även om EU är ett stort fredsprojekt kan det finnas ett behov av svenskt försvar.

Anf. 7 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Det var en ganska långtgående slutsats i den här frågan att det finns ett behov av ett svenskt försvar, kopplat till informationen om Östersjön. Men det får stå för Sofia Arkelsten.

Om nu en främmande makt av någon anledning skulle vilja ha den här informationen är det väldigt svårt att förhindra denna makt att med enkla sätt samla in informationen via fartyg som kan gå på våra vatten.

Det sägs här att arbetet med den förenklade tillståndprocessen ska fortsätta och fullföljas. Det här arbetet har hållit på i årtionden. Det kommer aldrig fram. Det politiska systemet måste peka med hela handen mot Försvarsmakten, annars kommer de att fördröja det här och det kommer inte att komma till praktisk användning. Det trodde jag kanske att även en borgerlig regering kunde ställa upp på.

Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Frågan inställer sig direkt: Varför genomförde inte de tre oppositionspartierna detta under sina tolv år vid makten? Det är en intressant fråga som säkert kommer att komma upp flera gånger under dagen.

Jag vill naturligtvis inte spekulera om det militära värdet och försvarsfrågorna, utan jag har respekt för att det finns en balans beträffande vilken information som kan vara tillgänglig och vilken som bör vara sekretessbelagd.

Anf. 9 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag får börja med att rätta till mitt yrkande på reservationerna från talarstolen, där jag yrkade på 27, vilket alltså var nr 27. Men det var reservation 44 jag menade. Därför gör jag det nu, det vill säga jag yrkar bifall till reservation 44 och alltså inte 27.

Reservation 44 är en av de stackare som vi har gemensamt i oppositionen. Vi har ju fått kritik för att vi har för lite saker gemensamt och vill för lite. Nu är det så att vi inte sitter vid regeringsmakten, utan det är ju Sofia Arkelsten och hennes allianskolleger som presenterar det här förslaget och ska komma med förslag här, så jag tycker inte att det ansvaret ligger på oss i dag.

Vi är väldigt positiva och glada och ser också mycket möjligheter. Det är ju bra. Och vi tycker också om att prata med varandra och med andra människor. Det är vi också överens om.

Något som jag inte kan tycka är okej är det här att vi skulle peta i detaljer. Jag tycker inte att man kan anse att det är detaljer att man inte har tittat på det här med djurhållning, skogsgödsling, buller, hänsynsområden, båtregister, miljöfarliga bottenfärger med mera. Det finns många saker som man kanske kan tycka är detaljer när man läser om dem men är ganska stora frågor i miljön. Man kan undra om Sofia Arkelsten verkligen anser att det är små detaljer som vi har lyft upp eller om hon anser att det finns en substans bakom det hela och det finns mer att göra än allt det här glada, glättiga som vi har hört om tidigare.

Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Det glada och glättiga som Tina Ehn nämner är faktiskt någonting som vi borde få känna, nämligen lite glädje i politiken. Det är en leveransdag i dag. Det är stort och viktigt, och jag tycker det är bra.

Och ja, jag tycker att väljarna kan ställa större krav på oppositionen än att enas om tre små saker när det handlar om hela havsmiljöpolitiken. Det duger inte att sitta och säga att det här inte var så himla kul och inte så bra och att man kunde ha gjort mer, men sedan inte visa för väljarna vad det är ni vill åstadkomma. Jag tycker faktiskt inte det. Alla de frågor som Tina Ehn tog upp är ju sådant som finns med i betänkandet men som ni tycker lite grann annorlunda om. Frågan om båtbottnfärgerna är ett exempel. Det finns med. Djurhållningsfrågorna finns med, skogsfrågorna likaså. Allt det som Tina Ehn nämnde finns med i betänkandet.

Vi har ju demokrati och yttrandefrihet, och det är viktigt, så jag kan naturligtvis inte ha några åsikter om hur ni skriver era reservationer. Men väldigt mycket av det som nämndes uppfylls redan och finns redan med. Jag förstår också att det är viktigt för er att få vara emot. Men då tycker jag också att ni kan använda er plattform och visa för väljarna vad ni egentligen vill lite bättre. Men det är bara min politiska åsikt, och ni är fria att göra precis som ni vill.

Anf. 11 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Tack för det! Det är bra retorik att kasta tillbaka frågor på den som har talat. Det är helt okej. Det är så det går till i debatten. Men det ger inte mer substans åt det som sägs.

Det är klart att vi ska leverera, och det är jättekul att höra att alliansen levererar saker som många andra har drivit väldigt mycket tidigare. Frå-

gan om toalettavfall från båtar är till exempel någonting som jag själv personligen har drivit väldigt mycket ute vid kusten. Kretsloppssystem på avloppssidan och fosfatfria tvättmedel är någonting som jag drev för 20 år sedan. Jag vet inte riktigt var Moderaterna stod den gången, men jag har ingen känsla av att jag fick någon större uppbackning då.

Grundarbetet har gjorts på basnivå en gång i tiden. Till slut slår det över, och man kommer till insikt. Det är ju jättekul och jättebra. Det är precis så det går till och ska gå till. Därmed har jag inget mer att säga.

Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Herr talman! Det är uppmuntrande, tycker jag, att vi som miljöpolitiker kan erkänna att andra har gjort bra saker. Jag tror att det är väldigt mycket som kommer att ge goda miljöeffekter som vi levererar nu. Det har säkert funnits en del politiska lösningar eftersom det uppenbarligen inte har hänt, men nu händer det, och vi är glada för det.

Jag kan bara ta fram Gösta Bohman, som är en klassisk moderat, som länge har drivit skärgårdsfrågor, redan innan Miljöpartiet var påtänkt. Jag tänker hylla honom lite senare i dag också faktiskt, så vi lämnar det nu.

Anf. 13 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Sverige är ett avlångt land med mycket kust. Våra hav, Östersjön och Västerhavet, är en viktig del i många människors liv och erbjuder stora värden i form av bland annat rekreation, fiske och turism. De värden och ekosystemtjänster som havet bidrar med är av sådan storlek att de är svåra att överblicka, och kanske är de ännu svårare att sätta en prislapp på. Jag är övertygad om att om vi skulle kunna sätta en prislapp på de värden och ekosystemtjänster som finns samlade i våra hav skulle vi tillsammans allihop vara långt mer angelägna att ta väl vara på denna resurs.

Efter årtionden av en betydande mänsklig påverkan är i dag havets ekosystemtjänster mycket hårt pressade. Som ett exempel går det att nämna Östersjön, där nästan 42 000 kvadratkilometer av havets botten klassas som död. Det motsvarar en yta av Danmarks storlek.

Det betänkande och den proposition som vi debatterar här i dag tar nu steg mot att ta ett helhetsgrepp om det här. Vi tar krafttag för att vända den här utvecklingen. Arbetet med den här propositionen har varit brett. Man har involverat ett flertal olika departement för att skapa en ny, samverkande vision för havspolitik i Sverige. Alltför ofta har havspolitik hamnat bara på Miljödepartementets område och bara hos miljö- och jordbruksutskottet. Men med det här tar vi ett steg mot att göra det till en fråga som är angelägen för alla.

Grunderna i arbetet med den här propositionen och det här betänkandet har varit dels miljöförbättringar, främst Sveriges åtaganden inom ramen för aktionsplanen för Östersjön, dels att skapa en förvaltningsmodell och en strategi för havsanknutna näringar och för att de här näringarna ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt och bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft.

För ett land som Sverige med långa kuststräckor blir problemen med bland annat övergödning och döda bottnar påtagligt. Vi från alliansen tar

dessa problem på allvar, och regeringen har sedan sitt tillträde hösten 2006 prioriterat havsmiljöfrågorna högt. I budgeten våren 2007 införde regeringen ett särskilt havsmiljöanslag. En halv miljard avsattes till restaurering, forskning och miljöförbättrande åtgärder för havet. I höstbudgeten 2008 sköts ytterligare medel till. Sammanlagt satsar regeringen över 1 miljard kronor på havsmiljön under mandatperioden.

Många av de satsningar som finns beskrivna i det betänkande som vi debatterar i dag hade inte varit möjliga att genomföra om man inte hade vidtagit de här åtgärderna och sett till att få fram en havsmiljard. I en tid när många hushåll, företag och även regeringar måste vara extra försiktiga med hur man använder sina pengar är det ur Centerpartiets synvinkel viktigt att vi är särskilt noga med att de satsningar vi gör används effektivt för att vi ska kunna leva upp till de konventioner för havsmiljön som vi alla har ställt oss bakom.

Miljösituationen är kritisk för både Östersjön och Västerhavet, och det krävs långtgående insatser och ett stort engagemang för att kunna minska utsläppen och därmed minska miljöpåverkan. En förbättrad havsmiljö kräver långsiktighet i planeringen och rejäla insatser. Den sammanhållna svenska havspolitikerna är ett bevis på detta. Centerpartiet är övertygat om att vi med en aktiv havspolitik och gemensamma krafter kan klara det uppdrag vi har framför oss.

Den målsättning som jag och Centerpartiet har tror jag att vi alla kan ställa oss bakom, nämligen målsättningen att gravida kvinnor ska kunna äta fisk från Östersjön. De ska kunna äta fisken från Östersjön utan att behöva oroa sig för att det skulle kunna medföra risker för barnet. De första stegen i rätt riktning tar vi i dag.

Herr talman! Eftersom havet inte känner till några landgränser är det viktigt att frågorna inte behandlas enbart nationellt utan att de även finns med på den internationella dagordningen. För svensk del är Europeiska unionen det i särklass viktigaste forumet för att bedriva en havspolitik. Vi kan konstatera att av de nio länder som har kust mot Östersjön är åtta medlemmar i EU.

I propositionen utgör EU:s marina direktiv grunden för den svenska handlingsplanen för ett internationellt samarbete om havsmiljön. Att göra Östersjön till ett pilotområde för havsmiljöarbetet, som en del av EU:s strategi för Östersjöregionen, är en fantastisk möjlighet för att stärka det internationella samarbetet om havsresursfrågorna. Regeringen har uttalat att arbetet med EU:s Östersjöstrategi kommer att ha hög prioritet under Sveriges ordförandeskap.

En gemensam Östersjöstrategi leder inte bara till ett ökat skydd av Östersjöns känsliga marina miljö. Den leder också till att Östersjöregionens konkurrenskraft kan stärkas och att regionen som helhet blir mer attraktiv och säker. Det är något som hela EU tjänar på.

Herr talman! Vi har tidigare i debatten hört oppositionens företrädare säga att de delar synen att det krävs en sammanhållen havspolitik. Jag kan inte annat än upprepa det som Sofia Arkelsten var inne på, nämligen att det finns 64 reservationer, varav man lyckats komma överens om tre. Därför frågar jag mig: Vad är den samlade oppositionens alternativ? Vad är deras sammanhållna havspolitik? Jag tycker att det är dags att ta sig i kragen och presentera ett samlat alternativ. Det är viktigt att skicka den signalen till väljarna. Det är också viktigt när vi debatterar så att vi kan

jämföra och se vilken riktning oppositionens politik tar. Det är förvånande att de inte lyckats enas om mer.

Herr talman! Under alltför lång tid har alldeles för lite gjorts för att förbättra miljön i våra hav. Vi tar nu krafttag för att vända utvecklingen. Vi inför ett bidrag till lokala vattenvårdssatsningar, skapar förutsättningar för fler våtmarker, stimulerar musselodlingar, begränsar spridningen av stallgödsel, förbjuder fosfater i tvätt- och rengöringsmedel – för att nämna några av de åtgärder som alliansen genomför. Samtidigt ska vi testa ett system med utsläppshandel för fosfor- och kväveföreningar till haven. Det är ett första steg för att på sikt kunna införa ett mer omfattande system som på ett kostnadseffektivt sätt minskar övergödningen i Östersjön och Västerhavet.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag bara konstatera att för att vi ska kunna behålla havets resurser krävs en helhetssyn. Det krävs en helhets-syn på nyttjandet av havet, och det krävs ett kontinuerligt arbete för att upprätthålla och återställa livskraftiga ekosystem. Den sammanhållna svenska havspolitikerna skapar förutsättningar för just detta.

(Applåder)

Anf. 14 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Claes Västerteg sade bland annat att EU är det i särklass viktigaste forumet för samarbete i dessa frågor och att resurserna måste användas effektivt. Därför vill jag fråga hur Claes Västerteg ser på det effektiva i subventionerna av bränsle till fiskefartyg. EU subventionerar alltså fossila bränslen som ökar utsläppen av växthusgaser och medför överfiskning av de knappa fiskeresurser vi har.

I betänkandet ställer sig majoriteten bakom skatteutskottets avslag när vi tar upp frågan och säger att vi ska verka för bilaterala avtal med andra länder och att vi i Sverige ska använda den möjlighet som finns enligt energiskattedirektivet att göra undantag från dessa subventioner.

Kan Claes Västerteg förklara närmare hur han menar att EU använder resurserna effektivt för en ekologiskt hållbar förvaltning av havsmiljön och våra fiskeresurser?

Anf. 15 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag tror att vi alla är överens om att varje transportslag ska bära sina egna miljökostnader, och de ska göra det på så sätt att vi uppnår största möjliga utsläppsminskning. Vi kan se att koldioxidskatten i Sverige fungerat mycket bra. Den har styrt i helt rätt riktning. Men den är kanske enklare att hantera eftersom det gäller en begränsad krets som man arbetar med. Havsmiljöfrågorna och fartygsfrågorna är globala till sin natur, och då behöver vi nå globala överenskommelser. Hur mycket Jacob Johnson än kan vilja blunda för det är det trots allt då vi får största möjliga effektivitet.

Personligen tror jag att det vore bra att inlemma fartygsnäringen i handeln med utsläppsätter, och jag vet att regeringen pekat på de möjligheterna. Detta bejakas också av den svenska rederinäringen eftersom det även skulle gynna dem. Genom att skapa internationella system för styrmedel går vi i rätt riktning, men vi kan samtidigt inte blunda för de internationella konventioner och avtal som Sverige skrivit under.

Anf. 16 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Man måste väl inse, Claes Västerteg, att EU:s skattebefrielse på bränsle haft en avgörande betydelse för utfiskningen av havet? Vi vet exempelvis från forskare vid Institutet för Livsmedel och Bioteknik att det i genomsnitt går åt åtta liter diesel för att fånga ett kilo svenska havskräftor. Det är en ekvation som inte går ihop i ett ekologiskt perspektiv.

Nu finns det en möjlighet att göra undantag från detta direktiv som säger att vi ska beviljas skattebefrielse. Det är egentligen absurt att vi beviljas skattebefrielse. Alla näringar måste bära sin egen miljöbelastning. Dessutom har vi dubbla effekter här, dels utsläppen i atmosfären, dels övrig beskattning av fiskebestånden.

Jag anser att majoriteten måste ändra sig och utnyttja de möjligheter som finns att driva på hårdare för att få en uppgörelse bilateralt i Östersjön så att vi får jämförbara konkurrensförhållanden.

Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jacob Johnson avslutade sin replik med att säga något mycket viktigt, nämligen att vi behöver få jämförbara konkurrensförhållanden, att vi måste ha likvärdiga konkurrensvillkor. Det avgörande för att vi ska kunna ha en positiv utveckling både vad gäller fisket och havsmiljöfrågorna är att vi skapar internationella lösningar, att vi ingår globala avtal och följer de avtal som vi varit med om att fatta.

Inget land kan springa före i det här arbetet genom att införa en ensidig beskattning, för det innebär ingen förbättring av miljön. Det innebär inte minskade utsläpp totalt eftersom utrymmet kommer att tas av någon annan. När det handlar om gränsöverskridande frågor, såsom flyget och sjöfartsnäringen, är det därför viktigt att vi ingår internationella avtal. Det är viktigt att vi skapar internationella funktioner som styr i rätt riktning där sektorerna får ta sina egna miljökostnader.

Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det som mina allianskolleger Sofia Arkelsten och Claes Västerteg har framfört i sina anföranden. Jag kan konstatera att de flesta i detta land, liksom i andra länder, har ett förhållande till havet. Inte minst ser man det genom att titta på var folk bor. Man söker sig till kusterna. Tidigare handlade det om att man levde av havet och jobbade på havet, men havet har mer och mer kommit att bli helt avgörande för rekreation och turism. Därför tror jag att vi från såväl alliansens som oppositionens sida är glada över att i dag kunna debattera en sammanhållen svensk havspolitik och fatta beslut i en synnerligen viktig fråga.

Utgångspunkten är propositionen *En sammanhållen svensk havspolitik* som alliansregeringen med miljöministern i spetsen lagt fram. Det är en synnerligen viktig proposition där man sätter helhetssynen i fokus.

Det är en helhetssyn som behövs för att vi ska kunna återskapa havens ekosystem och nyttja havets resurser. Utgångspunkten är även här att bruka utan att förbruka. Det har diskuterats här vad vi menar med det. Ekosystemet är hela tiden grunden för att man alls ska kunna bruka.

Helhetssynen är helt avgörande. Lite drastiskt skulle man kunna säga att den här propositionen bryter sektortänkandets förbannelse. Genom att

fiske-, jordbruks-, sjöfarts-, miljö- och näringssektorena integreras kan man få ett långsiktigt ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart nyttjande av våra havs- och kustområden. Man kan naturligtvis ha olika idéer om detta, men det centrala är att vi nu har en sammanhållen svensk havspolitik. I den ingår naturligtvis havsmiljöpolitiken som en viktig del.

En förutsättning som har lyfts fram här är naturligtvis att vi har ett starkt samarbete i EU-kretsen. När det gäller Östersjön är alla länder utom Ryssland med i EU. Med det finns även andra internationella forum som är viktiga. Min partikollega Anita Brodén kommer senare att tala om Östersjöstrategin, så jag lämnar den åt sidan så länge, men jag skulle vilja lyfta fram en annan sak som jag tycker är minst lika viktig och som också lyfts fram i havspropositionen. Det är detta med delaktighet. Man skriver från regeringen att man vill skapa delaktighet med berörda intressenter, och man tar här även med allmänheten. Just att skapa delaktighet är ändå grunden för att lyckas med denna typ av arbete.

Herr talman! Innehållet i propositionen och betänkandet är mycket brett som en direkt följd av det sektorsövergripande tänkandet. Jag kommer att ta upp några infallsvinklar, och sedan kommer min kollega Anita att ta upp Östersjöstrategin och en del andra frågor.

Som har konstaterats tidigare finns det 64 reservationer i ärendet. Om man tar antalet reservationer till intäkt för oenighet borde splittringen vara avgrundsdeep, men läser man reservationerna får man en annan bild. Det finns trots allt en relativt stor enighet om detta med en samlad svensk havspolitik. Oppositionen är naturligtvis välkommen att protestera mot min analys, men jag har av bland andra Jacob Johnson och Tina Ehn läst ut att man kan se det på det sättet. Sedan ska jag inte förringa att man jobbar med detaljer. Det kan också vara viktigt ibland, och det må vara öppet att göra det.

Herr talman! I propositionen finns ett stort antal konkreta förslag med direkt bäring på havsmiljön. Redan i vårpropositionen 2007 inrättade alliansregeringen havsmiljöanslag, som man sedan har byggt på. Under den här mandatperioden är det uppe över 1 miljard. En hel del åtgärder har förverkligats. Jag tycker inte att man, som Tina Ehn, kan säga att detta har kommit i skymundan. Fiskeriverket håller på med utfiskningsförsöket som gäller skarpsill, och även syresättningsförsök har startats. Om jag inte misstar mig är det i Byfjorden utanför Uddevalla som man har startat detta. Dessa åtgärder är faktiskt på gång.

Nu tillkommer ytterligare åtgärder. Mina kolleger har räknat upp en hel rad av dessa åtgärder. Jag vill också lyfta fram några exempel. Jag vill börja med lokala vattenvårdssatsningar, LOVA, där man huvudsakligen kan få bidrag för åtgärder för att minska kväve- och fosforutsläppen och därmed minska övergödningen, både i Östersjön och i Västerhavet. Det kan handla om anläggande av våtmarker och om till exempel musselodlingar. Det finns också möjlighet att få bidrag till mottagningsanläggningar för avfall från båttoaletter, och även till båtbottentvättar för att minska beroendet av giftiga båtbottnfärger. Även den delen finns med i propositionen och i betänkandet.

Herr talman! Vi ska inte underskatta förslaget om skattereduktion för att åtgärda de enskilda avloppen. Vi har använt lite olika uttryck här. Det hette ROT-avdrag förut, men nu tror jag att det heter HUS-avdrag. Det har något med skattesidans nomenklatur att göra, men det är i grunden

samma sak. Att människor får ett incitament på detta sätt bör rimligtvis leda till att man i snabbare takt kan börja åtgärda alla de 300 000 icke fullt godkända enskilda avloppsanläggningarna. De står faktiskt för en ansenlig del av de utsläpp som görs. De stora kommunala reningsanläggningarna är nämligen väldigt effektiva.

Herr talman! Ska man skapa ett ekosystem i balans i havet är det naturligtvis en viktig förutsättning att vi nu jobbar och driver på för att lyckas i reformeringen av den europeiska fiskeripolitiken. Det handlar om en balans mellan den fångstkapacitet som finns och de fångstmöjligheter som finns i ett fungerande ekosystem på ett långsiktigt sätt. Även här gäller det att bruka utan att förbruka, så att man fiskar på räntan och har ett fungerande system där det finns en avkastning. Jag tycker inte att det finns något motsatsförhållande här så länge man utnyttjar resurserna på ett ekologiskt bra sätt.

Just fisket har vi debatterat vid många tillfällen, senast i förra veckan, när vi diskuterade införandet av överförbara fiskerättigheter. I havspropositionen finns ytterligare åtgärder inom bland annat det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige, som löper under perioden 2007–2013. En viktig sak är att man från regeringens sida nu aviserar en ökad nationell medfinansiering för att säkra att man faktiskt kan utnyttja de EU-medel som står till förfogande. Det har ju varit en stötesten under många år tidigare, och kanske även den tidigare regeringens företrädare kan fundera lite på att det har varit fallet.

Vidare utpekas Fiskeriverket som ansvarigt för redskapsutveckling för minskade bifångster och för att minimera utkasten. Utkasten har vi också tagit upp vid många tillfällen. Det är egentligen en befängd företelse där det bara finns förlorare. Yrkesfiskaren är förlorare, naturen är förlorare och alla vi andra också i ett sådant system.

Herr talman! Som jag nämnde inledningsvis är delaktighet för berörda mycket centralt för oss i Folkpartiet, och säkert för många andra också. För att få en långsiktigt hållbar förvaltning av havsmiljön och områden längs kusten krävs ett bättre förankrat stöd i samhället, och det kräver en dialog. Även den frågan lyfter regeringen fram i propositionen, och det är jag väldigt nöjd med. Ett bra exempel som nämns i propositionen är det pilotprojekt som har pågått inom fisket för att skapa möjligheter för regional och lokal förvaltning. Det har förekommit runt hela kusten, bland annat i Halland och Bohuslän. Där har det fungerat väldigt bra, och man har verkligen fått delaktighet i processerna.

En annan typ av delaktighet är att man faktiskt tar till vara den kunskap som tas fram och kommer fram i lokala och regionala projekt. Det blir extra tydligt när regeringen i förslaget En gemensam marin områdesförvaltning i Skagerrak och Kattegatt, som handlar om en integrerad havsförvaltning, lyfter fram att kunskaper och erfarenheter från projektet Forum Skagerrak utgör en viktig grund.

Jag vet inte hur många som känner till Forum Skagerrak, men just där har det varit ett väldigt stort engagemang från både svensk, norsk och dansk sida för att lyfta fram gemensamma möjligheter att utveckla näringar och få ekosystemen i balans runt Skagerrak. Man visar nu att den kunskapen och de erfarenheterna inte bara försvinner ut någonstans.

Det är klart att de människor som har arbetat med det här känner delaktighet, och det blir en väldigt styrka när man försöker skapa någonting gemensamt.

Herr talman! Till sist vill jag ta upp en del i propositionen som Folkpartiet har drivit under många år och som vi anser är avgörande för att lyckas med en sektorsövergripande havspolitik med en helhetssyn. Det är tillkomsten av en central havsmyndighet som har ett sektorsövergripande ansvar.

Vi tror att det är en grundläggande förutsättning för att man ska uppnå en samlad förvaltning utifrån ekosystemtänk.

Vi tycker att det är bra att frågan nu utreds vidare, och vi ser verkligen fram emot förslag från regeringen i den frågan.

Detta är nämligen i linje med att vi nu har ett förslag om en samlad svensk havspolitik. Har vi en samlad svensk havsmyndighet ger det naturligtvis styrka att jobba med den frågan.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 19 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Lars Tysklind tyckte sig se en viss samsyn över blockgränserna i havspolitik. Det sade jag också i mitt inledningsanförande. Jag tycker väl att det är så. Den förra regeringen tog initiativ tillsammans med dåvarande samarbetspartier, och den nuvarande regeringen fortsätter. Och till exempel Vänsterpartiet driver på, och vi är nu glada åt att regeringen hakar på en del av de förslag som vi för fram.

Sedan har det kommit fram här att oppositionen inte är riktigt samlad. Vi jobbar oss igenom politiken successivt. Vi har inte hunnit igenom allt. Men ni kan vara lugna med att vi kommer att kunna göra detta till valet.

Vad jag egentligen nu vill fråga Lars Tysklind är dock hur han som representant för det kanske mest EU-entusiastiska partiet ser på att EU, enligt EU:s Östersjöstrategi, inte ska anvisa ytterligare medel till Östersjön.

Folkpartiet driver samtidigt att det ska ske en radikal minskning av EU:s jordbrukssubventioner – det gör i och för sig många partier. Vore det inte rimligt, Lars Tysklind, att Folkpartiet skulle stödja en politik som innebär att medel från jordbruksstödet omfördelas till bland annat satsningar på Östersjömiljön?

Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Just det här med samsyn är inget problem för mig. Jag tror att havet nog bara gläds åt att vi kan ha en samlad bild över de flesta av de beslut som är i positiv riktning.

Vi kan ju träta om vem som kom på vad. Men, som sagt, det viktiga är att åtgärderna nu faktiskt lyfts fram i en samlad politik.

Jag har en liten kommentar till detta att vi kan konstatera att oppositionen bara har tre gemensamma reservationer. Det är väl en politisk diskussion som pågår åt båda hållen. Den pågick även under den förra mandatperioden, och det var väl ungefär den fråga som vi också fick besvara ganska ofta.

När det gäller EU och tillgängliga medel vill jag säga att det egentligen inte är det viktiga. EU:s budget innehåller så mycket pengar till olika inriktningar, och det viktiga är faktiskt att man kanaliserar de pengar som finns till rätt saker.

När det gäller Östersjöstrategin markerar man att det inte är mer pengar men att de pengar som finns ska användas på ett bättre sätt.

Sedan är vi, vad jag förstår, helt eniga i de svenska politiska partierna om att jordbrukssubventionerna ska minskas. Om det sedan innebär att man ska minska budgeten och att vi ska betala in mindre eller om vi ska använda pengarna till någonting annat får vi väl se. Men det är klart att om vi inte hade haft dessa gigantiska jordbrukssubventioner hade EU haft större resurser till annat.

Men det handlar, som sagt, om att använda de tillgängliga medlen på ett bättre sätt. Det kan man göra om man skapar en samlad strategi. Annars blir det väldigt spretigt, och det blir ett stuprörstänkande, och då blir det inte effektivt.

Anf. 21 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Ja, men som jag sade tidigare har vi Östersjöstater byggt upp en enorm miljöskuld till ekosystemet i och runt Östersjön, och den måste betalas tillbaka.

Jag tycker att det i konsekvensens namn, när det gäller till exempel Folkpartiets ställningstagande, är rimligt att EU är med och bidrar till den stora amortering som ska göras. Precis som vi ska klara av finanskrisen måste vi också klara av den ekologiska krisen i Östersjön. Och här finns det en möjlighet.

Nu ska vi naturligtvis diskutera Östersjöstrategin återkommande gånger. Men jag beklagar att det redan i denna strategi sägs att det inte ska anvisas mer EU-medel utan att det ska ske inom befintliga ramar. Den frågan måste kunna prövas, och jag hoppas att Folkpartiet är berett att ompröva sin inställning.

Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jacob Johnson sade inledningsvis att Folkpartiet anses vara det mest EU-vänliga partiet. Det kan jag hålla med om. Det tror jag också att vi är.

Men huvudsaken med EU är att skapa ett samarbete där man drar åt samma håll. Det finns resurser både inom EU och i länderna kring till exempel Östersjön som används för att förbättra Östersjöns miljö. Då gäller det att de resurserna används på ett sådant sätt att man faktiskt drar åt samma håll och får ett gemensamt bra resultat. Det är det som är det viktiga med EU: att vi sitter vid samma bord och diskuterar samma fråga.

Anf. 23 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Det tenderar att bli lite av det som var bakgrundsmusik när jag satt vid datorn och förberedde detta – jag lyssnade på ett program som heter *Da Capo*. Det blir lite dacapo, men att upprepa goda sanningar är ju inget fel.

Herr talman! Den här debatten rör att Sverige för första gången får en sammanhållen havspolitik. Det är någonting som det har funnits behov av länge.

Synen på hur havet ska förvaltas har inte alltid varit lika utvecklad som synen på hur vi förvaltar och skyddar det som finns på landbacken.

Vi kristdemokrater gläder oss nu över att vi ingår i en regering som lägger fram en i vårt tycke mycket välgrundad proposition som möjliggör för Sverige att för första gången ta ett helhetsgrepp på havspolitik.

Herr talman! Även jag skulle vilja lyfta fram några av alla de åtgärder och förslag som finns. Bland annat berörs planarbetet för det kustnära havet. Kommunerna har varit förhållandevis bra på att ta sitt ansvar vad gäller planarbetet för land, men när det gäller havet har arbetet inte alltid varit lika framgångsrikt.

De åtgärder som regeringen nu föreslår när det gäller att ta fram tydligare planmodeller för arbetet kommer att möjliggöra ett mycket bättre kommunalt arbete. Men kommunerna behöver också bli bättre på att samverka i regioner för att ta ett samlat grepp på de havsresurser som man har ansvar för.

Regeringen har identifierat behovet av en myndighet som tar ansvar för att ta fram planer för den ekonomiska zonen. Den utredning som nu föreslås kommer också att belysa frågan om hur man bättre ska stödja kommunernas arbete.

En mycket viktig utgångspunkt för utredningen är ekosystemansatsen. Samtidigt kommer, som flera talare före mig redan har berört, naturligtvis övriga myndigheter som har ansvar för delar i havspolitik att finnas med i det här arbetet, inte minst Fiskeriverket.

Herr talman! Den kommunala och regionala nivån kan sägas vara den första eller lägsta, om man så vill, nivån för ett ansvarstagande vad gäller havsresurserna. Men havet stannar varken vid kommungränser eller vid regiongränser.

Sverige har på nationell nivå ett stort ansvar för hur vi arbetar med att få ett hållbart hav, ett hav där ekosystemen kan fungera och ett hav som kan fortsätta att vara den stora källa till våra gemensamma nyttor som det har varit och är.

Rätt förvaltad ska det ge möjlighet till ett hållbart fiske och fungera som mottagare av CO₂-utsläpp som vi människor åstadkommer. Havet är också den viktigaste transportlänken för gods. Inte minst vi i Sverige är nogsnamt medvetna om det. Sjöfarten är en viktig nyckelnäring för ett fungerande näringsliv i Sverige.

Herr talman! Det är i detta sammanhang viktigt att, som regeringen gör, påtala att det måste finnas en mycket tydligare samverkan mellan de verk som arbetar inom transportsektorn. När man tar fram infrastrukturplaner måste man göra det gemensamt och samfällt.

Den tredje nivån, herr talman, är den europeiska nivån. Där pågår ett intensivt arbete med att ta fram en havsmiljöstrategi. I det arbetet är Sverige pådrivande. Alliansregeringen, med miljöministern i täten, vill göra Östersjön till ett pilotområde när det gäller hur man på ett hållbart sätt kan förvalta havsresurserna.

Det är då glädjande att se att man i det förslag som nu finns till en Östersjöstrategi har tagit stor hänsyn till de inspel som Sverige hittills har gjort.

Östersjön är till sin struktur ett hav som det bör gå att koppla ett strikt gemensamt grepp om då det i dag till allra största delen kan ses som unionens innanhav.

Alla de grupper som Sofia Arkelsten med flera har nämnt tidigare, Helcom, Baltic Sea Action Plan med flera, måste vara en god grund för det fortsatta arbetet.

Ska Östersjön kunna återfå ett ekosystem i balans krävs det stora och målmedvetna satsningar, vilket i sin tur kräver att Sverige tar på sig ledartröjan i detta arbete. Det har miljöministern gjort.

Herr talman! Det är glädjande att kunna säga att alliansregeringen satsat mer än 1 miljard på det här arbetet, vilket Claes Västerteg med flera har redogjort för redan, därav dacapobegreppet. Men det här tål att upprepas. Över 1 miljard är satsad på detta arbete.

Men, herr talman, det är inte "bara" havet man ska förvalta utan vatten som vi omger oss med totalt. Just nu pågår för fullt implementeringen av EU:s vattendirektiv. Det är ett arbete som kommer att kräva mycket av de näringsidkare som är berörda. De kommer att behöva tänka nytt, ompröva hur man bedriver sitt jordbruk, etcetera. Av oss politiker kommer det att krävas att vi prioriterar fram resurser för arbetet. Detta arbete kan aldrig bara bli den enskilde näringsidkarens ansvar.

Herr talman! Havet kommer att vara en källa för energiotvinning. Den forskning som pågår kring bland annat vågkraft är viktig för att vi ska nå de mål om förnybar energi som ställts upp och som vi ska diskutera senare här i dag.

En viktig del i arbetet med ett hållbart helhetsperspektiv på politiken för havet är att resurser satsas på forskning och utveckling. Det har regeringen också åstadkommit med det beslut om forskningspolitiska medel som vi tog hösten 2008.

Det finns många områden att utveckla. Det finns många områden att bedriva forskning kring. Den satsning som nu görs är heltäckande och berör inte minst kopplingen mellan havet och sötvattnet. För att vi ska få ett helt friskt hav behöver vi börja precis i vår närhet.

Tidigare talare har redan berört det, och jag är benägen att hoppa över det. Men Sofia Arkelsten och Jacob Johnson har haft en tydlig debatt om vad som gäller för militärt inflytande över bottenkartan. Regeringen är tydlig på s. 77 i propositionen. Där ska arbetet gå vidare. Vi ska kunna utnyttja den kompetens och det vetande som redan finns.

Herr talman! Att debattera havspolitik utan att nämna fisket är inte möjligt. Kristdemokraterna har under lång tid hävdat att fiskepolitiken måste ha dubbla fokus. Det går inte att fiska upp mer ur havet än vad som är hållbart ekologiskt. Samtidigt måste näringsidkare kunna leva på den utkomst som havet ger. Det är inte möjligt i dag.

Båda de här perspektiven är rådande för det arbete som regeringen bedriver. Om vi tittar i de handlingar som miljö- och jordbruksutskottet har infört sitt nästa sammanträde är det här på dagordningen igen. Vi måste lyfta utkastförbud, bättre förutsättningar för näringen, och så vidare.

Och vi måste lyfta det småskaliga fisket. Det småskaliga fisket är en av nycklarna till en levande kustbygd, där själva fisket i sig kanske utgör bara en liten del, men förädlingsarbetet och den turistnäring som många gånger är kopplad till detta utgör betydande delar. Vi har ett gyllene exempel på en näringsidkare i den branschen framför oss i kammaren i dag, Rune Wikström.

Herr talman! Det finns många goda förslag i betänkandet som konkret kommer att kunna påverka statusen på öster- och västerhav. Ett sådant är fosfatförbudet. Vi kristdemokrater har kämpat länge för att vi ska ha tvätt- och diskmedel som inte förstör vår omgivning och vårt vatten.

Farledssäkerhet är en annan viktig punkt. Det som regeringen nu jobbar med både här hemma och på internationell nivå ska säkra tydligare och bättre farleder och transporter. Östersjön är beroende av goda transport- och farleder, men vi är också beroende av att Östersjön inte råkar ut för mer haverier än som redan skett till dags dato.

Herr talman! LOVA har många berört. Det är ett härligt kvinnonamn på något som ska ge en effekt som är mycket mer än vad inputen är. Det är ett kvinnligt namn på en åtgärd som jag tycker är lysande. Vi lägger inte så stora resurser på den, men den kommer att ge oerhört mycket tillbaka. Jag tror att vi här kommer att se en mycket större och ökad förståelse hos dem som nyttjar de här resurserna för ett helhetstänkande. Summan i sig kan synas vara inte så stor, men jag tror att den kommer att ge mångdubbelt igen.

Herr talman! Det handlar också om lantbruket. Det har en av nyckelrollerna i arbetet med ett hav i balans och ett sunt vatten. Det arbete som nu pågår i Greppa näringen har visat sig så framgångsrikt att vi nu ska fungera som en förebild för andra nationer runt Östersjön. Svenska lantbrukare ska exportera sitt kunnande. Det är också en exportnäring.

De förändrade regler som finns i betänkandet vad gäller spridning av stallgödsel med mera kommer att vara en pusselbit i arbetet. Det finns många goda pusselbitar som tillsammans kommer att lägga en hel bild och förhoppningsvis en bild av ett friskt och sunt hav, inte minst när det gäller Östersjön.

Herr talman! Som randanmärkning i denna lovsång till det betänkande som vi nu beslutar om kan jag inte låta bli att förundra mig över att oppositionen har en lysande förespråkare och talesperson i Jacob Johnson. Men var är de andra?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner. (Applåder)

Anf. 24 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Det är en viktig debatt som kammaren har i dag när vi talar om hur vi ska kunna vända utvecklingen i våra hav. Det behövs sannerligen, eftersom vi ser stor övergödning med alldeles för höga utsläpp av kväve och fosfor.

Precis som har sagts här i debatten har vi döda havsbottnar i Östersjön på ett område stort som Danmark. Vi ser varje år det växande sjoket av blågröna alger. Vi ser igenväxta havsvikar. Vi vet också hur det på botten har lagrats allt större halter av miljögifter och kemikalier som riskerar att skada miljön ännu mer i framtiden.

Vi har sett ett hårt fisketryck, överutnyttjande av fiskbestånd. Vi har sett luftföroreningar från sjöfarten, men också i takt med att sjöfarten ökar mer och mer på våra hav runt omkring oss, inte minst i den känsliga Östersjön, ser vi större och större risk för oljeutsläpp.

Det vi ser är att haven har drabbats av politiska systemfel. Vi har lagt upp helt olika politikspår för sjöfart, fiske, turism, jordbruk, havsmiljö och havsforskning. Det är som om de olika sektorerna inte hade med

varandra att göra, precis som Lars Tysklind var inne på. Det är det som är en av de främsta fienderna till att vi ska kunna få en verkligt samlad politik för haven, havens miljö och havens helhet.

Vi har sett bristande samordning av beslut om vattenmiljöer. Vi har sett bristande beredskap för det alltmer ökande nyttjandet av våra hav.

Det är därför som regeringen har gjort en sådan rivstart för havsmiljön, både Östersjön och Västerhavet. Det har gått från att pengarna i budgeten knappt var spårbara till att vi har inrättat havsmiljöanslaget.

Vi har satsat över 1 miljard under mandatperioden, precis som har sagts här i debatten. Vi har initierat projekt för snabba resultat, till exempel när det gäller syresättning av havsbottnar och utfiskning av skarpsill. Vi har gjort satsningar mot övergödning, till exempel etablerat våtmarker, precis som sades.

Det som Tina Ehn talade om som storskaliga satsningar har alltid bara funnits i oppositionens fantasiföreställning. Det var pilotprojekt som utlovades, precis det som nu genomförs, för att vi av det ska kunna lära vad som är steg att gå vidare med.

Vi har startat Havsmiljöinstitutet. Hav är ett av de strategiska områdena för miljöforskningen. Vi var mycket drivande, helt avgörande, för aktionsplanen för Östersjön, där vi nu för första gången har satt tak för både fosfor- och kväveutsläppen utifrån vad Östersjöns miljö tål. Vi har också fördelat utsläppsminskningarna under det här taket mellan länderna kring Östersjön. Åtgärder ska vara genomförda till 2016.

Riksdagen har på förslag från regeringen redan beslutat att inrätta Kosterhavet som den första marina nationalparken. Sommaren 2008 pekade vi ut ytterligare sex marina skyddsområden, vilket innebar att vi sammanlagt fördubblade arealen inom de svenska havsområdena.

Det hördes hur trött oppositionen var på sina egna argument. Ni vet egentligen att det regeringen har gjort och nu gör ligger skyhögt över det som har åstadkommit under tidigare regeringsperioder.

Nu presenterar regeringen en sammanhållen havspolitik. Det innebär att miljöpolitiken får genomslag i andra viktiga delar av politiken. Det gäller näringspolitik, sjöfart, fiske och jordbruk. Jag menar att det är en del av segern att vi inte presenterar miljön som en egen liten del, utan tvärtom som en del av helheten som också får påverka och avgöra förutsättningarna för andra delar. Det bygger också på principen att vi ska bruka utan att förbruka.

Jag hörde att prioriteringen för Miljöpartiet är miljö före näringspolitik. Tänk vad konstigt! Jag och alliansen menar tvärtom att poängen är att ha en näringspolitik som genomsyras av miljöhänsyn och en miljöpolitik som främjar en offensiv näringspolitik.

Segern är att vi nu på område efter område genomför havspolitik. Vi presenterar en handlingsplan för internationellt samarbete, med det marina direktivet som grund, och Östersjöstrategin. Vi inrättar en mellanstatlig fond för Östersjöns miljö, där Sverige satsar 90 miljoner kronor och andra stater kring Östersjön också går in med sina delar. Vi stärker arbetet i internationella sektorsorgan och stärker det regionala arbetet inom EU.

Vi kommer att inrätta en central förvaltningsmyndighet för havs- och vattenmiljöfrågor. Det beskedet ger också regeringen klart och tydligt. Det har talats om det utredningsarbete som ska göras. Det är en genomfö-

randeutredning. Utgångspunkten är en samlad förvaltning av den marina miljön och nyttjandet enligt ekosystemansatser och att regeringen inte vill öka antalet myndigheter utan samla ihop uppgifter som i dag ligger utspridda på olika myndigheter för att kunna få en starkare styrning för havens skull.

Vi förbättrar planeringen av svenska havsområden och skapar en planeringsmodell för hållbar utveckling och hållbart nyttjande av svenska havsområden. Också det är en miljöseger. Vi lägger fram viktiga förslag när det gäller utvecklingen för en hållbar fiskesektor. Fiskeriverket får ansvar för att utveckla hållbara och skonsamma fiskeredskap och på så sätt minimera både bifångster och utkast av död fisk, precis som också har nämnts här i debatten. Vi effektiviserar den svenska fiskerikontrollen genom Fiskeriverket och Kustbevakningen. Vi har också gett skrotningsbidrag för att minska fiskeflottan.

Man ser nu tydliga resultat i Östersjön. Vi vidtar ytterligare åtgärder när det gäller Västerhavet. Vi har också inom EU lyckats minska fiskekvoterna så att vi tvärtemot vad som gällde när vi bildade regering ser hur utvecklingen för torskbestånden har vänt. Det är därför att vi inte följde den gamla politiken att bara ställa oss i ett hörn och inte på allvar kunna delta i förhandlingarna inom EU. Nu hör jag andra saker som ska påverkas inom EU. Vi välkomnar det och kommer att göra detta. Vi tror att vår metod att påverka EU är bättre än det vi såg tidigare: att ställa sig i hörnet, tappa inflytande och bara se det skoningslösa torskfisket fortsätta att öka.

Vi vidtar en rad åtgärder för att utveckla en säkrare sjöfart på våra hav. En ny lotslag kommer att utarbetas med bättre lotsning och ökad sjösäkerhet. Vi ser till att vidta åtgärder för bättre sjöbevakning. Vi genomför också det som behövs för att se till att vi har en samlad svensk övervakning av effekterna av oljeutsläpp på andra håll i haven kring oss.

Vi lägger fram ett helt program med rader av åtgärder för att restaurera havsmiljön. Ett av huvudområdena är att minska övergödningen, där vi nu vidtar rader av åtgärder. För det första utvecklar vi ett avgiftssystem för fosfor- och kväveföreningar. Det första steget är ett pilotområde där detta testas. Det är första steget mot att på sikt införa ett mer omfattande system som minskar övergödningen i både Östersjön och Västerhavet.

Vi inför en ytterligare begränsning när det gäller spridning av stallgödsel på åkermark. Vi använder landsbygdsprogrammet för att vidta åtgärder mot övergödningen, inte minst genom anläggning av våtmarker. Vi ser till att länsstyrelserna får mer pengar för att snabba på planerna och projekteringen för nya våtmarker, så att också jordbrukare ska kunna använda pengarna fullt ut i landsbygdsprogrammet.

Vi lägger ytterligare pengar, 40 miljoner kronor, på hållbara produktionsmetoder inom jordbruket för att minska fosforförlusterna, tvärtemot vad som påståtts från oppositionen i debatten. Vi utvecklar utbytet och stärker samarbetet för jordbruksrådgivning i Östersjöländerna, inte minst därför att vi har sett hur oerhört framgångsrikt projektet Greppa näringen har varit i Sverige. Vi genomför ett totalförbud mot utsläpp av toalettavfall från kryssningsfartyg och passagerarfärjor i Östersjöområdet. Vi genomför ett totalförbud mot utsläpp av toalettavfall också från fritidsbå-

tar och lägger 25 miljoner kronor som delfinansiering av anläggningar som behövs i skärgården för att tömma avfall från fritidsbåtarna.

Vi inför det nya statliga bidraget till lokala vattenvårdssatsningar för att till exempel anlägga våtmarker eller musselodlingar för att få ned utsläppen av närsalter, för att bygga båtbottentvättar, som finns på bara sex platser i landet i dag, för att bygga ytterligare mottagningsanläggningar för toaavfall från båttoaletter och för andra miljöförbättrande åtgärder. Det här sätter vi av 100–120 miljoner kronor om året för under åren framöver.

Som också har sagts här genomför vi en skattereduktion, en möjlighet att göra HUS-avdrag för ombyggnad av enskilda avlopp. Vi har 700 000 enskilda avlopp i landet. Nära hälften av dem fyller inte lagens krav i dag. Det är klart att det är ett viktigt sätt att se till att människor ska kunna åtgärda det här.

Förra året förbjöds fosfater i tvättmedel. Tvättmedel med fosfater finns inte i butikshyllorna mer. Nu kommer vi också att införa ett fosfatförbud för maskindiskmedel från den 1 juli 2011. Jag har rest runt till alla medlemsstater runt Östersjön för att övertyga dem om att genomföra ett sådant här program. Vi har fått med staterna runt Östersjön på att lägga in detta förbud också i aktionsplanen för Östersjön. Där ska man redovisa åtgärder nästa år.

Vi har nu också fått EU-kommissionen att ta med det i den Östersjöstrategi man har presenterat. Där ska vi se till att Östersjön blir ett pilotprojekt i genomförandet av EU:s marina direktiv. Vi ska se till att det blir ett exempel som också kan användas av andra regioner i EU: Svarta havet, Medelhavet och Donaubäckenet. Kommissionens strategi innebär också rader av åtgärder, till exempel för att öka fosfatreningen, så att man kommer till samma reningsgrad som i Sverige. Det stärker genomförandet av Östersjöns aktionsplan. Det ska också på EU-nivå genomföras ett borttagande av fosfater i tvättmedel. Första steget blir Östersjön. Sedan ska det i andra steg genomföras som helhet i EU. Sverige blir det land som ska leda arbetet.

Havsplaneringen ska utvecklas i hela Östersjöregionen. Åtgärder inom jordbruk och fiske ska genomföras för att minska belastningen på haven. Genom Östersjöstrategin kommer Östersjöregionen att tilldelas närmare 10 miljoner euro, det vill säga 100 miljoner kronor, genom sammanhållningspolitiken och andra medel inom EU. Det gör att Sverige som ordförandeland kommer att kunna genomföra en unikt stor satsning på vår havsmiljö, inte minst på Östersjön. Det är också en del av de resultat vi ska kunna visa upp för att kunna se kommande generationer i ögonen och säga: Vi gjorde det vi kunde för att vända utvecklingen i våra hav.

(Applåder)

Anf. 25 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska inte som Irene Oskarsson börja recensera majoritetens företrädare i talarstolen, hur duktiga de har varit eller inte varit, men jag vill ändå kommentera något som de har sagt här förut. De har oroat sig så över att vi i oppositionen inte har utformat ett gemensamt program på den här punkten. Jag vet att tre år är en lång tid. Man glömmmer fort. Om ni tittar på vad ni åstadkom under er tid i opposition tidi-

gare kan ni se att ni kom överens om en sak, men det var först hösten 2006 som ni lade fram det första gemensamma förslaget, och det var budgeten. Före det förslaget fanns det inte något gemensamt förslag från oppositionen. Det kanske går bättre nästa gång ni är i opposition. Ni kan träna.

En sak som är väldigt bra och som framkommer här gäller en svensk havsmyndighet och att det bara är en genomförandeutredning. Vi är helt överens där, miljöministern, det behövs absolut. Vi är överens om mycket i den här utredningen. Det kan många gånger vara tempot som vi kan ha olika uppfattningar om, men vi behöver inte träta om vem som har hittat på det ena och vem som har hittat på det andra. Huvudsaken är att vi får så mycket som möjligt gjort, för det är bråttom.

En viktig sak när vi nu får den gemensamma havsmyndigheten och man ska göra prioriteringar är att EU:s fiskepolitik, om vi tittar på fisket i dag, har tre beståndsdelar. Fisket ska vara ekologiskt hållbart, ekonomiskt hållbart och socialt hållbart. Då menar jag att man ibland måste göra en prioritering.

I dag är åtta arter av tio utfiskade. Det går naturligtvis inte att hålla på så. När vi nu får den gemensamma myndigheten förutsätter jag givetvis att ekologin måste gå först, för trots det som ministern sade hänger näringslivet fast vid att det finns en produkt att hämta ur fisket på olika sätt.

Jag skulle vilja höra en kommentar från miljöministern om hur man tänker göra de här prioriteringarna.

Anf. 26 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Först var det väldigt talande att Jan-Olof Larsson behövde gå tillbaka i historien till tiden innan denna mandatperiod för att hitta någonting som riktigt bet när det gällde att på något sätt kritisera allianspartierna.

Vi är överens om havsmyndigheten. Det tycker jag är bra. Jag uppskattar det stöd vi får för att nu också genomföra en sådan myndighet. När det gäller EU:s fiskepolitik är regeringen av den uppfattningen att den definitivt måste läggas om. Vi behöver en mycket tydlig reformering av EU:s fiskepolitik. Det är den politik som regeringen driver genom Eskil Erlandsson. En sådan svensk inriktning i EU:s reformering av fiskeripolitiken är också det uppdrag som Fiskeriverket har fått att förbereda.

Anf. 27 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Herr talman! Att jag gick tillbaka till förra mandatperioden berodde ju på att det var då ni satt i opposition. Jag vara tvungen att påminna er om att ni inte kom med ett enda gemensamt förslag. Jag hoppas att ministern förstår den tankegången.

EU:s gemensamma fiskepolitik ska ju reformeras, men förutsättningarna är ändå att det står i EU:s fiskepolitik, och man räknar med att det står så även framdeles, att man ska ha en ekologisk helhetssyn. Fisket ska vara ekonomiskt bärkraftigt och det ska vara socialt bärkraftigt. Det har det varit också tidigare och det kommer det att vara i framtiden, men ibland blir vi politiker så illa tvungna att välja. Vi måste välja ett av de här alternativen för att uppnå alla tre på sikt.

Tina Ehn var inne på precis detta, men miljöministern gick lite grann ifrån det, att vi har drivit politiken angående fisket på så sätt att vi har låtit näringen hanka sig fram. Då har ekologin blivit drabbad och åtta arter av tio har hamnat på gränsen till utfiskning. Min förhoppning är att vi när vi får den gemensamma myndigheten prioriterar ekologin, helhets-synen, så att det gynnar näringslivet, så att det gynnar den sociala utvecklingen runt kusterna och att vi är överens om det.

Ibland måste man öppna plånboken för att de här fiskarna ska stanna hemma ett år eller två. Det är det jag vill att vi ska komma överens om politiskt. Ibland måste vi prioritera. Vi kan inte ha tre motstridiga mål, utan ibland måste man prioritera. Jag hoppas att vi kan bli överens där.

Anf. 28 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Jag trodde att Jan-Olof Larsson möjligen lite skulle kommentera att vi trots allt har lyckats oerhört mycket bättre när det gäller ekologin i samband med att rädda hotade fiskebestånd, till exempel torskbestånden, i Östersjön än vad den tidigare politiken innebar. Det var det jag gjorde rätt tydligt. Den innebar att ställa sig i ett hörn, förlora matchen och sedan inte på allvar kunna driva detta. Det är klart att vi nu, på område efter område, ser till att ta matchen, ser till att påverka.

Vi har också kunnat se att vi på flera områden har kunnat vända utvecklingen. Mycket mer behövs, och det är också självklart en prioritering som kommer att behöva göras. Den har vi från svensk sida inte svårt att göra.

Vi ska också se till att få med oss EU, och det är den viktiga uppgiften. Det är när det gäller att påverka EU som vi tycker att vi hittills har visat mycket bättre resultat.

Anf. 29 JACOB JOHNSON (v) replik:

Herr talman! Miljöministern berättade för oss om regeringens rivstart vad gäller havsmiljöarbetet. Jag kan hålla med om att regeringen nu har kommit upp i en hastighet som ligger ungefär ett år efter Vänsterpartiets förslag i riksdagen vad gäller anslagsnivåer och avsättning av särskilda medel. Det är positivt.

Det jag ville ta upp är framför allt den föreslagna Östersjöstrategin, det vidare arbetet också inom Helcom och kanske lite speciellt arbetet med Ryssland och Vitryssland. Man får inte glömma bort dem i sammanhangen. Det är väldigt viktigt att de är med.

Man kan ju konstatera att Ryssland och före detta Sovjet var med redan på 70-talet. Det är en väldigt viktig grund att bygga vidare på. Kan ministern kommentera det lite grann? Jag såg i strategin att det finns någon post där om samarbete med Ryssland och Vitryssland, men det är ganska oprecist. Det finns ingen utsedd ansvarig för det arbetet. Hur går den frågan vidare?

Sedan skulle jag vilja be miljöministern att trots allt kommentera ytterligare det konstaterandet att EU inte ska tillskjuta ytterligare medel. Även om miljöministern hänvisar till 100 miljoner – jag tror att han menade 100 miljarder kronor totalt sett som ska finnas tillgängliga för det här arbetet – menar jag att den här frågan är mycket stor. Vi måste betala av vår miljöskuld. Vi måste kunna ha en beredskap för att till exempel

omprioritera medel från jordbrukssubventioner så att vi får fram mer pengar för restaurering av Östersjön.

Prot. 2008/09:132
15 juni

Anf. 30 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att Jacob Johnson är ganska skön. Bland annat var på något sätt måttstocken Vänsterpartiets förmåga att satsa pengar i sina oppositionsmotioner. Det är ju sant att Vänsterpartiet där är en svårslagen mästare. Hur mycket pengar som än satsas har ju Vänsterpartiet alltid någon egen liten skattekista att plocka pengar ur.

Sedan tycker jag faktiskt också att det var lite skönt oväntat att börja hänvisa tillbaka till den gamla Sovjetunionen för det samarbete med Ryssland vi nu borde redovisa hur det gick.

Hur som helst är det helt klart att ett av de krav vi ställer på Ryssland är att man måste rena ordentligt i reningsverken på den ryska sidan, både när det gäller Sankt Petersburg, där Sverige har gjort stora satsningar, och Kaliningrad, där ju stora mängder avloppsvatten går fullständigt orenat ut i Östersjön. Det är det som också visar hur viktigt det är att vi har lyckats när det gäller Östersjöns aktionsplan, det vill säga att kunna ställa krav på alla stater runt Östersjön.

Sverige gör rekordmycket, men det kommer ändå inte att hjälpa om vi inte får med de andra. Det är också därför det har varit så viktigt att nu få EU att satsa alla sina muskler i arbetet för att vända utvecklingen i Östersjön. Då kan vi göra Östersjön till ett verkligt framgångsexempel också i EU som kan inspirera andra havsregioner. Det är därför det har varit viktigt med dessa – ja, det är sant – 100 miljarder svenska kronor, det vill säga 10 miljarder euro. Det är mycket stora pengar. Det är dessutom de pengar som satsas från Östersjöstaterna själva, sammanlagt mycket mer pengar än hittills. Det kommer också att visa sig om vi framöver måste satsa ännu mer.

Anf. 31 JACOB JOHNSON (v) replik:

Fru talman! Ja, det är sant att vi har en egen skattekista, men det beror också på att vi har en egen skattepolitik! Vi sänker inte skatterna för de högavlönade, som regeringen gör, utan vi satsar gemensamma resurser på gemensamma problem, miljöministern.
(Applåder)

Jag tog upp gamla Sovjetunionen bara för att det faktiskt fanns ett regionalt samarbete även på den tiden som nu har utvecklats. Det är väl positivt. Det är viktigt att det finns ett tryck på Ryssland och Kaliningradområdet. Det är därför jag tog upp frågan om hur arbetet går vidare i Östersjöstrategin. Det är lite oklart om vem som ska ta ansvaret att utveckla det samarbetet.

Jag kommer tillbaka till att jag anser att EU:s överdrivna jordbruks- subventioner bör omlokaliseras till insatser i Östersjöområdet. Jag tycker att jag har fått undvikande svar från regeringsföreträdarnas sida i den frågan.

Anf. 32 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Det är väl bara att konstatera att det är möjligt att Vänsterpartiet är bättre på träning, men när det gäller havspolitik har den här regeringen varit oändligt mycket duktigare på match.

*En sammanhållen
svensk havspolitik
m.m.*

Jag förstår att ni skriver i era protokoll vad ni hoppas ska bli fallet om ni verkligen får spela match. Vi får väl se om det blir så, men hittills har de miljömatcher vi har spelat i verkligheten varit oerhört mycket bättre än era.

Anf. 33 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Varför envisas med att hela tiden prata om att den gamla regeringens fiskeripolitik var förödande i förhållande till den nuvarande regeringens? Det är egentligen patetiskt med tanke på att det är när man utövar påtryckningar som man också kan nå resultat. Även om det är viktigt att sitta med vid förhandlingsbordet och inte ställa sig i ett hörn kommer det ibland en gräns. Då får man försvara den. Det var väl det som den gamla regeringen gjorde och som delvis satte fart på förändringarna.

Vi har kunnat se i det passerade EU-valet att fisket är en viktig fråga. Miljöpartiet har fått en representant som har skrivit en bok som handlar om hur fiskeripolitiken har gått till genom åren. Många har en skuld, och de har satt en viss prägel på debatten. Nu har vi kommit fram till att alla måste slå vakt om ekosystemen och inte bara se på en endaste kvot.

Vi har hört regeringens representanter, alliansens företrädare, prata om internationella avtal, överenskommelser och så vidare. Det finns en fråga i betänkandet som handlar om barlastkonventionen. Jag passar på att fråga miljöministern varför inte Sverige kan ratificera konventionen.

Anf. 34 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Vi är helt överens om att det finns skäl att vara mycket kritisk mot EU:s fiskeripolitik. Den har inte lett till hållbara fiskekvoter. Tvärtom är det ett stort överfiske. Vi har sett hur det har drabbat EU:s hav. Det är på många sätt ett stort misslyckande. Det är därför det också är så viktigt, när vi är överens om den kritiken, att se vad det är för politisk strategi vi ska lägga upp för att utvecklingen ska vända i rätt riktning. Därför är det också riktigt att tala om det tidigare misslyckandet.

Jag kan mycket väl förstå känslan av att säga ifrån; här går gränsen. Men det ledde till att man ställde sig i ett hörn och inte alls kunde påverka. I stället fick man se hur fiskekvoter ökades, hur rovfisket fortsatte, hur dessutom svartfisket fortsatte att öka. Det är på alla de punkterna som vi har lyckats åstadkomma en vändning. Mycket mer kommer att behöva göras.

Den intressanta frågan för människor är att jämföra de två strategierna; antingen ställa sig i hörnet, inte vara med, inte påverka, eller se till att lägga upp en strategi som faktiskt vänder utvecklingen. Om vi har EU:s muskler med är möjligheten mycket större till en verklig förändring i Östersjön. Det är därför Östersjöstrategin har varit så viktig.

Sedan var det frågan om barlastkonventionen. Ett av målen är självklart att den ska undertecknas, men vi anger också förutsättningarna. Vi vill också att det ska göras i ett internationellt sammanhang som fungerar.

Anf. 35 TINA EHN (mp) replik:

Fru talman! Alla de elva länderna som har skrivit på anser att konventionen fungerar, men Sverige anser att konventionen inte fungerar.

Det kan jag inte förstå. Rekommendationen var att vi i januari 2008 skulle skriva på konventionen. Jag är inte riktigt nöjd med svaret. Jag skulle gärna vilja höra ännu mer.

När kommer miljömålspropositionen, som också tar upp dessa frågor?

Anf. 36 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Fru talman! Jag hörde hur Tina Ehn i sitt första inlägg försökte förvirra begreppen när det gäller miljömålspropositionen. Det har varit helt klart att just därför att det är så bråttom med miljöfrågorna tar vi ett antal miljömål med förtur. Det gäller klimatpolitiken, som riksdagen också behandlar i dag, och det gäller havspolitik, som vi diskuterar just nu. Det har också gällt målen för att skydda värdefull natur, där vi också har lagt fram förslag med förtur.

Det är sant att jag hade hoppats att också kunna lägga fram hela miljömålspropositionen detta år, men det har visat sig att det utredningsarbete som nu genomförs behöver några ytterligare månader. Vi beräknar att lägga fram miljömålspropositionen alldeles efter årsskiftet.

Jag konstaterar att Tina Ehn inte på något sätt vill försvara skillnaderna i effekter för fiskeripolitiken. Det är klokt.

Anf. 37 RUNE WIKSTRÖM (m):

Fru talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Jag ska säga några ord om fisket och havsmiljön. Den svenska fiskarkåren består i dag av ungefär 2 000 man. Kåren är en mycket viktig livsmedelsproducent, vilket sällan kommer fram i debatterna.

Det är dålig lönsamhet i en stor del av det svenska fisket. Därför har man satt in ett nytt system med överförbara kvoter. Då kommer det pelagiska storskaliga fisket att minska med ca 50 procent. Det har varit svårt att rekrytera ungdomar till fisket, och det beror på olönsamheten. Men i och med att den pelagiska flottan minskar med 50 procent kommer de andra att få en betydligt större lönsamhet. Förhoppningsvis kan vi få fler ungdomar till yrket.

Fiskeriverket har fått i uppdrag att utreda det småskaliga fisket för att om möjligt se vad som kan göras för att få bättre lönsamhet i det. Det är det småskaliga som ger liv i kustbygderna. I och med det överförbara kvotsystemet har det småskaliga fisket fått egna kvoter på både strömming och torsk. Det hoppas vi ska göra mycket.

För att vi ska få hållbara fiskbestånd måste vi ha skonsamma fiskemetoder. Vi måste minimera bifångsterna och få slut på utkasten. Vi måste också höja minimimåttet på torsk så att den kan leka åtminstone en gång och helst två gånger innan den fångas.

Vattenkraftens inverkan på vissa fiskbestånd har äntligen börjat uppmärksammas, och man har också börjat sätta in åtgärder för att få slut på detta onödiga malande i turbinerna.

Regeringen anser att det är angeläget att Fiskeriverket utifrån en långsiktig plan fortsätter att utveckla fritidsfisket och fisketurismen. Här finns det stora möjligheter till utveckling, men utvecklingen får inte ske på bekostnad av andras egendom eller rättigheter.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*En sammanhållen
svensk havspolitik
m.m.*

Östersjön är ett hav som är känsligt för gifter – betydligt känsligare än vad Västerhavet är. Utsläpp av dioxiner har minskat, vilket märks på en del arter, framför allt havsörn och säl. Det är inte ovanligt att man ser åtta tio havsörnar på en gång nu, vilket var en sällsynthet för bara några år sedan. Sälarnas antal har blivit så stort att de utgör en stor fara och ett hot mot det svenska fisket. Därför måste en förvaltningsplan i likhet med vad andra rovdjur har sätts in.

För att minimera farliga ämnen i båtbottnfärger, som miljöministern redan har nämnt, kommer man nu att se till att det blir båtbottentvättar inrättade lite här och var efter kusten. Det är bara för att uppmuntra båtägare att inte använda giftiga båtbottnfärger.

En annan tickande bomb som ligger på Östersjöns botten är de ägarlösa vraken. Här tickar det ut inte bara oljerester, utan det är kemikalier och allt möjligt farligt som rinner ut därifrån. Sjöfartsverket har nu fått i uppgift att inventera det här och se vad man kan göra.

Sjöfarten orsakar stor miljöpåverkan, framför allt genom orenade utsläpp, men det håller man på att försöka komma till rätta med. Oljeutsläpp är olagligt, men tyvärr förekommer det i ganska stor skala. Det ställer till ohyggliga lidanden för bland annat sjöfågelbeståndet. Alfågeln är mycket drabbad. De som inte har sett dessa skador kan vara lyckliga, för det en otäck syn att se dessa kletiga fåglar sitta på isarna och frysa ihjäl. Men med rätt efterlevnad av de regelverk som finns är sjöfarten fortfarande ett oslagbart transportmedel miljömässigt.

Källor till farliga ämnen som kommer ut i havsmiljön måste identifieras och åtgärder måste sättas in. Läkemedelsrester som förs ut i vattnet måste också förhindras. Man kan bara ta sig en funderare över vad alla piller som spolats ut genom reningsverken kan åstadkomma på fiskens reproduktionsmöjligheter.

Trots att säl, skarv och örn ökar i antal är Östersjön ett allt annat än giftfritt och friskt hav. Många fiskarter minskar eller har försvunnit. Bara torsken visar en markant uppgång, efter en helt naturlig svacka. Det här är den fjärde uppgången som jag under mitt liv har sett.

Vi har misshandlat Östersjön i generationer, och det kommer tyvärr att ta generationer att rena den. Många åtgärder har redan satts in i form av reningsverk, förbud mot vissa kemikalier och så vidare, men mycket återstår att göra. Sverige avsätter nu stora summor för att komma till rätta med det problemet. Under vårt EU-ordförandeskap kommer Östersjön att få ett prioriterat läge.

Har man som jag tillbringat en stor del av sitt liv ute i Östersjöns yterskärgårdar ser man att någonting smyger sig på. Det syns inte år från år, men på 10, 15, 20, 30 och 40 år ser man vad som har hänt. Jag har sett detta:

Fiskar försvinner – arter är helt borta.

Påväxt av alger på stenar på stränder har blivit mycket markant.

Algblomning, som inte är någon nyhet i Östersjön, kommer allt oftare. Om det blir en varm sommar blir det också en kraftig algblomning.

Men det är inte bara under havet som det märks förändringar. Sjöfågelungar som låg i stora mängder i utskärgårdarna förr i tiden är numera en sällsynthet. Även sjöfågelfaunan slås alltså ut.

Som jag sade får Östersjön en prioritet under vårt EU-ordförandeskap, och det ska vi vara glada för. På det viset kan åtgärder sättas in inte bara efter svenska kusten utan efter hela Östersjöns kuster tack vare samarbetet inom EU.
(Applåder)

Anf. 38 EVA SELIN LINDGREN (c):

Fru talman! Det har varit roligt att lyssna, för det är så många entusiastiska röster, inte minst från den senaste talaren. Jag tycker också att det är väldigt intressant att höra mer av beprövad erfarenhet, som Rune presenterar. Det finns alldeles för lite av det i riksdagen.

Jag kommer från Västerhavet, och jag ska bara lyfta fram några saker. Jag har tidigare interPELLERAT jordbruksministern om bland annat musselodlingen, och han ställde sig väldigt positiv och kom med egna förslag om hur man skulle sluta kretsloppen. Musslorna är inte bara föda för människor och djurfoder, utan man kan också använda dem som gödningsämnen och får då kväve, kalium och fosfor som kretslopp. Det har vi väldig nytta av när det gäller blåmusslorna på västkusten, men även ostron, och det lär finnas andra sorter i Östersjön som vi kan njuta av.

Det är väldigt intressant att man tar detta helhetsgrepp som några har talat om. Högskolorna har sektoriserat hela världen i olika fakulteter och ämnesområden, men här behövs helhetsgrepp. Jag ser att vi nu verkligen har lyckats med det. Jag skulle vilja ge beröm till dem som har skrivit propositionen – jag vet inte vem det är – som är ovanligt välskriven.

Det finns några speciella saker som jag skulle kunna lyfta fram vid sidan om musselodlingen, och dit hör själva odlarnas belägenhet. De som ska bereda musslorna behöver musselskördare och fartyg att frakta med. Det skulle då vara intressant om de kunde använda skrotningspremier också för att bygga om utrangerade fiskebåtar. Man kan ge lite mer stöd och få större fart i användningen av musslor och andra organismer som ligger längre ned i näringskedjan, både i Västerhavet och i Östersjön.

Jag har motionerat om utbildning av sjöbefäl. Det är nämligen så – det är också erfarenheter från Göteborgsområdet – att man har problem att anställa dugligt folk. Det är för få sökande till lediga tjänster trots att man har fartyg som behöver bemanning. Därför skulle man behöva bygga ut de utbildningarna. De kan vara långa eller korta. Det kan vara skola, yrkesutbildning eller högskola. Vi har sjöbefälsutbildning i Västsverige. Hela den kedjan behöver stärkas. Det är inte minst angeläget i dag när vi har så många arbetslösa, både äldre och yngre, som skulle må gott av att först få komma i träning och sedan göra tjänst på fartyg och komma ut till andra länder. Jag tror att det skulle vara ytterligare ett sätt att stärka Sveriges konkurrenskraft.

Det är ungefär detta som jag skulle vilja säga – tiden har lidit. Jag skulle vilja göra just dessa tillägg och lägga miljöministern detta på hjärtat.

Prot. 2008/09:132

15 juni

*En sammanhållen
svensk havspolitik
m.m.*

Anf. 39 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Mycket har redan sagts i denna intressanta debatt, men som lärare vet jag att upprepning är inlärningsmodet.

Det är angeläget att en handlingsplan för det internationella arbetet nu tas fram. Alliansregeringen kommer att vara pådrivande och arbeta strategiskt för att stärka det internationella samarbetet och förbättra havsmiljön. Tidigare har arbetet varit fragmenterat och saknat brist på tydliga prioriteringar. En samlad handlingsplan för det internationella havsmiljöarbetet är därför nödvändig.

EU:s marina direktiv utgör grunden för den svenska handlingsplanen. Den trädde i kraft 2008. År 2020 förväntas vi ha god miljöstatus, och åtgärdsprogram ska ha presenterats 2016. Miljöministern lovade i sitt anförande att Sverige ska se till att få Östersjön som pilotområde inom direktivet. Det är mycket bra. I det sammanhanget skulle jag vilja skicka hälsningen till Jacob Johnson att det innebär att medel styrs via EU till Östersjön, eftersom vi räknar med att det här direktivet kommer att bli en del av Östersjöstrategin. Sverige kommer dessutom att arbeta för att de regionala organisationerna Helcom, specialiserad på Östersjön, och Oskar, specialiserad på Nordostatlanten, får en nyckelroll i genomförandet av det marina direktivet.

Fru talman! Det är otroligt värdefullt att det svenska initiativet till en Östersjöstrategi kommer att vara en prioriterad fråga i samband med ordförandeskapet. Utöver miljöinsatser i Östersjöstrategin finns konkurrenskraft, tillgänglighet och säkerhet som andra ben. Östersjöns utsatthet har nämnts här i dag av flera talare. Det är ett grunt, bräckt innanhav som fått utstå extraordinära påfrestningar på grund av föroreningar från avlopp, jordbruk och transporter och också vad gäller utfiske. Nu ställs äntligen krav på livsnödvändiga insatser.

Östersjöstrategin öppnar möjligheter, men det kommer att krävas att miljö- och jordbrukssektorerna samverkar betydligt mer i alla länder runt Östersjön. Sverige har påbörjat det här arbetet på ett mycket bra sätt, men det krävs ett arbete av alla länder. För att det ska bli riktigt framgångsrikt måste det ske en samordning på hög politisk nivå. Östersjöländernas samarbete för att förbättra jordbruksrådgivningen är väsentligt. Här har LRF i Sverige fått bidra med utbildningsverksamhet runt Östersjön. Det är ett vällovligt initiativ, lika väl som Naturvårdsverkets samarbete med ryska myndigheter för genomförandet av aktionsplanen. En integrerad havsövervakning och elanslutning i alla större Östersjöhamnar kommer att genomföras, vilket jag välkomnar.

Inom arbetet med Baltic Sea Action Plan kommer andra miljöinsatser att ske för att klara målen om sänkt tak för fosfor- och kväveutsläpp. Ett särskilt anslag på 120 miljoner kronor har tillskjutits för detta arbete. I detta arbete är det angeläget att samtliga länder runt Östersjön vidtar ett stort antal åtgärder för att minska jordbrukets och avloppens påverkan på Östersjön. Det kan exempelvis ske genom att främja hållbara produktionsmetoder, genom avgiftssystem för kväve- och fosforutsläpp – det testas nu i en del avrinningsområden – vattenvårdssatser, våtmarker och buffertzoner.

Fru talman! År 2010 kommer Sverige att överta ordförandeskapet i Helcom, och det är särskilt viktigt med tanke på just Baltic Sea Action Plan. Helcoms tänder behöver vässas ytterligare. Förslag om årliga mil-

jöministermöten inom ramen för Helcom kan bidra till att Helcoms tanker vässas. Samma år som Sverige övertar ordförandeklubban i Helcom ska de nationella åtgärdsprogrammen presenteras. Samverkan och goda arbetsmodeller bör tillvaratas, till exempel Baltic 21 och Östersjöstaternas råd. Vi ska också vara pådrivande inom IMO för kvalitetssjöfart, vilket jag vet att vi också är.

Fru talman! Som ledamot av Nordiska rådets miljö- och naturresursutskott ser jag värdet av samarbete inom Nordiska rådet, inte minst vad gäller Östersjön, Barents hav och Arktis. Jag är tacksam för att man fattat beslut om ett fördjupat nordiskt samarbete. Och jag vill också här skicka en hälsning till Jacob Johnson, som har varit väldigt aktiv i dagens debatt, att det inom Nordiska rådet finns något som vi kallar den nordliga dimensionen, och i det samarbetet finns Ryssland med.

Jag nämnde Arktis. Arktis är att beteckna som en temperaturmätare, som ett naturligt early warning-system. Situationen är akut och alla gemensamma ansträngningar måste till, då larmklockorna har ljudit under lång tid.

Fru talman! Det marina initiativet skapades av Sida och dess samverkanspartner med syfte att bidra till ett långsiktigt hållbart nyttjande av de marina resurserna för värnande av liv, egendom och miljö på och i hav och kustområden. Samarbetet innebär att man samverkar kring det svenska utvecklingssamarbetet i Politik för global utveckling, PGU. Initiativet ska också lyfta fram demokratiperspektiv och människorättsperspektiv.

Det finns en fråga, som också berörts här i dag, som Folkpartiet lyft tidigare. Den handlar om tredjelandssavtal. Vi anser att det inte är acceptabelt att EU subventionerar EU-fiskare så att lokala fiskare slås ut, något som sker vid bland annat Västsaharas kuster, så i denna fråga delar jag Jan-Olof Larssons upprördhet. Därför är det så angeläget att regeringen driver på kraftfullt för att denna typ av avtal inom EU inte ska tecknas, utan att det mer ska vara biståndsavtal.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

7 § Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och Vitbok om klimatanpassning

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09: MJU28
Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. (prop. 2008/09:162) och
miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2008/09: MJU30
Vitbok om klimatanpassning (KOM(2009)147).

Anf. 40 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Det är nu över två år sedan Andreas Carlgren utnämndes till miljöminister. Som aldrig tidigare har klimatfrågan stått i centrum för den politiska debatten. Som ingen annan tidigare minister har miljömi-

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimatanpassning*

nistern kunnat påräkna sig stöd från forskare, folkrörelser och politiska motståndare. För första gången har klimatet haft storheter som Nicholas Stern, FN:s klimatpanel IPCC och Al Gore på sin sida.

I sin första debatt i riksdagen presenterade miljöminister Andreas Carlgren sin uppgift för klimatpolitiken. Jag citerar: ”Vi vänder oss till forskare och tekniker, miljörörelsen, näringslivet och riksdagens alla partier. Genom samarbete och bred samling bakom insatser kan vi anta utmaningen att utveckla Sverige till en ledande förebild.”

Sedan dess har det gått långsamt. I mars 2008 presenterade Klimatberedningen sitt förslag till minskade koldioxidutsläpp i Sverige. Regeringspartierna föreslog en minskning av utsläppen i Sverige med 30 procent, medan vi inom oppositionen föreslog 40 procent.

Endast fyra av omkring hundra remissinstanser tyckte att Klimatberedningens förslag var för ambitiöst, däribland gruvindustrin, Svenska Petroleuminstitutet och Svenskt Näringsliv.

Efter Klimatberedningen dröjde det ett helt år innan regeringen lyckades presentera en proposition om klimatpolitiken. I den visade det sig att Carlgren svek sin egen utfästelse. I stället för att samla breda intressen bakom en ambitiös klimatpolitik valde regeringen att lyssna på de få remissinstanser som ville minska Sveriges miljöambitioner. Genom att införa en ny beräkningsmetod försökte regeringen få det att se ut som att man höjde ambitionerna, men i stället sänkte man dem för Sverige – detta i ett läge när varningarna om klimathotet vuxit sig starkare. Hur kunde det gå så fel?

Kanske är det inte så konstigt. När vi socialdemokrater med stöd av v, mp och tidvis Centerpartiet styrde landet röstade något eller några av allianspartierna konsekvent mot varje klimatförslag.

När vi socialdemokrater drev världens ambitiösaste klimatpolitik stod Moderaternas toppnamn Gunnar Hökmark i EU-parlamentet och ifrågasatte klimathotet och Kyotoavtalet.

När vi socialdemokrater hade minskat utsläppen med nästan 10 procent stod Fredrik Reinfeldt i Almedalen och sade att miljön inte var någon prioriterad fråga.

När vi gick till val på att befria Sverige från oljeberoendet gick Kristdemokraterna till val på att sänka bensinpriset.

När hela Folkrorelsesverige håller seminarium i riksdagen om behovet av att skärpa klimatreglerna och att Sverige måste ta sitt ansvar bokar Moderaterna och Kristdemokraterna Förstakammarsalen och flyger in två av världens mest framträdande klimatförnekare för att de ska förklara för riksdagen att det inte finns något klimatproblem.

Med det regeringsunderlaget är det kanske inte så konstigt att man inte klarar att samla Sverige kring en ambitiös klimatpolitik.

Fru talman! Uppgiften att samla Sverige är inte så svår som den kan tyckas. Det finns ett alternativ till regeringens låga ambitioner, självgodhet och siffertricksande. Undantaget regeringspartierna, gruvindustrin och den svenska petroleumindustrin är Sverige nämligen samlat. Alla andra partier i riksdagen, Svenska kyrkan, många svenska kommuner, Röda Korset, alla Sveriges miljöorganisationer, forskarsamhället och Svenska FN-förbundet är alla överens om att det krävs högre ambitioner.

Hela Folkrorelsesverige och alla miljöorganisationer är överens med samtliga oppositionspartier om att Sverige ska minska de svenska utsläppen med 40 procent.

Hela Folkrorelsesverige och alla miljöorganisationer är överens med samtliga oppositionspartier om att det krävs fler åtgärder än de som regeringen föreslår för att komma till rätta med tredje världens klimatproblem.

Hela Folkrorelsesverige och alla miljöorganisationer är överens med samtliga oppositionspartier om att det krävs mer för att samla Sverige och leda världen mot ett nytt klimatavtal.

Vi på den rödgröna sidan har en ambitiösare klimatpolitik där vi föreslår att utsläppen ska minskas nästan en och en halv gång mer än vad regeringen tycker. Det är illa nog att regeringens klimatambitioner är låga, men tyvärr är regeringens jobbambitioner lika låga. Vi visar i vårt alternativ att det går att kombinera klimat- och jobbatgärder, vilket är något som regeringen misslyckats med i sin proposition.

Jag ska ge några exempel.

Vi vill investera 6 miljarder i en bred ROT-satsning med klimatbonus som kan ge 15 000 nya jobb. Vi vill bygga om Sverige genom klimatsmarta investeringar samtidigt som vi skapar tusentals jobb inom byggsektorn och rustar upp eftersatta bostadsområden. Vi har ett förslag till ett nytt ROT-avdrag som dessutom kommer att utvidgas med en klimatbonus för att främja minskad energianvändning i hushållen.

Klimat-ROT skapar nya jobb och minskar koldioxidutsläppen. Men med regeringens politik får man lika mycket stöd om man börjar elda med olja som om man slutar elda med olja och övergår till biobränsle.

Varför, Andreas Carlgren, ska den som bär in en oljepanna i villan ha lika mycket stöd som den som bär ut den?

Vi vill investera statligt riskkapital för att sätta fart på kommersialiseringen och exporten av miljöteknik. Den svenska miljötekniksektorn växer kraftigt och exporten likaså. De allra flesta miljöteknikföretag är dock små, och många har svårt att hitta riskvilligt kapital för att växa och utveckla nya idéer. Tillgången på riskkapital inom energisektorn måste förbättras. Steget från forskning till färdig produkt ska underlättas. Vi vill göra en extra utdelning från Vattenfall om 5 miljarder kronor för att skapa en ny riskkapitalfond. Fonden ska aktivt stimulera det breda näringslivets kapitalbehov med särskilt fokus på innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretag.

Riskkapital till miljöinvesteringar skapar nya jobb och minskar koldioxidutsläppen, men regeringen låter i stället Vattenfall använda övervinsterna till att satsa på holländsk kolkraft.

Vore det inte bättre, Andreas Carlgren, att satsa pengarna i svenska miljöteknikföretag?

Vi vill öka satsningarna på energiforskning. Sverige ska ligga i världsfrenten när det gäller att ta fram ny och innovativ energiteknik för en konkurrenskraftig industri i Sverige. Vi vill öka satsningarna på energiforskning och forskning för att minska klimatpåverkan från industrin. Det krävs också att tekniken kommersialiseras i landet. Därför behövs det även en satsning på kommersialisering av ny teknik, till exempel genom stöd till pilotanläggningar och riktad offentlig teknikupphandling som kan driva på utvecklingen av miljöteknik.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Ökad energiforskning skapar nya jobb och minskar koldioxidutsläppen, men regeringen öppnar i stället för en utbyggnad av kärnkraften.

Är det inte bättre, Andreas Carlgren, att satsa på nya energikällor i stället för att för lång tid framåt binda upp sig i kärnkraftsberoende?

Vi vill investera i vindkraft. Vindkraften står inför ett kommersiellt genombrott i Sverige. Energiproduktionen från vindkraft har fördubblats på bara några år, och det finns planer på utbyggnad av vindkraftsparker både på land och till havs. Vi föreslår ett ambitiöst mål för elcertifikatsystemet för att ta vara på det stora intresse som finns. Ett särskilt stöd behövs till den havsbaserade vindkraften, som än så länge har högre kostnader än den landbaserade. Vi vill göra det enklare och snabbare att bygga vindkraft.

Investeringar och förenklingar för vindkraften leder till nya jobb och lägre koldioxidutsläpp. Regeringens utlovade förenklingar visade sig dock inte hålla i praktiken. Gräddfilen blev en långfil – det går snabbare med de gamla reglerna, utropade vindkraftsbranschen.

Varför, Andreas Carlgren, infriade du inte dina utfästelser?

Vi vill investera i lokal klimatutveckling. Vi vill utveckla lokala klimatinvesteringsprogram. Runt om i Sverige har hundratals projekt tidigare fått statligt stöd. Programmen har omfattat över 700 åtgärder och har haft en investeringsvolym på 6,6 miljarder kronor. En tredjedel av dessa åtgärder har gjorts av näringslivet. Sammanlagt har programmen hittills sparat över 2 miljoner ton CO₂. Det är tre gånger så mycket som de samlade utsläppen från hela inrikesflyget. Runt om i landet har programmen skapat arbetstillfällen. Runt om i landet har programmen minskat utsläppen. Runt om i landet har programmen skapat tillväxt och framtidstro.

Lokala klimatinvesteringsprogram leder till nya jobb och lägre koldioxidutsläpp, men regeringen har valt att lägga ned dessa framgångsrika program och i stället satsa pengar på att göra motsvarande investeringar i andra EU-länder.

Varför, Andreas Carlgren, är det okej att byta tvåglasfönster i Brighton men inte i Borås? Varför är det viktigare med bioenergi i Southampton än i Stockholm? Varför är inte energieffektivisering i Lerum lika viktig som i London?

Vi vill göra en storsatsning på att tidigarelägga järnvägsinvesteringar. Vi vill satsa på infrastrukturen och tidigarelägga infrastrukturinvesteringar under de närmaste åren med 2 miljarder kronor. Av tillskottet går 70 procent till kollektivtrafik och järnväg, däribland första etappen av höghastighetsbanan från Stockholm till Göteborg och Malmö.

Tidigarelagda järnvägsinvesteringar skapar nya jobb och minskar koldioxidutsläppen, men regeringen vill inte tidigarelägga några investeringar. 74 procent av pengarna i regeringsbudgeten satsas på nya vägar – 74 procent!

Varför, Andreas Carlgren, är ni inte beredda att satsa på kollektivtrafik och järnväg för att minska utsläppen?

Det här är några exempel på hur höga klimatambitioner också leder till fler jobb. En sådan här politik, där konkreta förslag för fler jobb vävs samman med ambitiösa miljömål, har mycket större chans att nå en bred acceptans än en politik där orden blir tomma fraser utan något innehåll.

Sverige ska ligga främst i utvecklingen när världen ställer om till en hållbar utveckling. Så stärker vi vår konkurrenskraft, värnar jobben och bidrar till ett bättre klimat.

Fru talman! Regeringen har missat chansen att använda jobbkrisen för att lösa klimatkrisen. Regeringen har missat chansen att samla Sverige. Regeringen har därmed missat chansen att framgångsrikt leda Europa.

Jämför vi regeringens politik med den vi föreslår kan vi konstatera att oppositionen föreslår skarpare åtgärder, har högre ambitioner och skapar fler jobb. Jobben behöver en ny regering, klimatet behöver en ny regering och, fru talman, Sverige behöver en ny regering.

Jag yrkar bifall till reservationerna 4, 5 och 6.

(Applåder)

I detta anförande instämde Aleksander Gabelic, Ann-Kristine Johansson, Jan-Olof Larsson, Carina Ohlsson och Helén Pettersson i Umeå (alla s).

Anf. 41 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge är ett talesätt. Den här gången tycker jag nog att vi har väntat för länge på något som inte var så gott som vi hade hoppats att det skulle bli.

Jag har hört statsminister Reinfeldt kalla oss i oppositionen för klimatnationalister. Jag har funderat lite på det begreppet. Nationalismen slår ju vakt om nationalstaten och dess intressen, ett intresse som går före internationell solidaritet.

När vi granskar regeringens klimatpolitik ser vi att det är precis så den är – klimatnationalistisk. Regeringen agerar nämligen på punkt efter punkt för att Sverige ska komma så billigt och så lätt undan som möjligt och slippa ta eget ansvar för att vi släpper ut mer växthusgas per person än människor i de fattiga delarna av världen.

Vi orsakar skador i fattiga länder samtidigt som regeringen minskar stödet till behövande i fattiga länder.

Fru talman! Regeringen talar ofta om vikten av att hjälpa de fattiga länderna, men sanningen är att regeringen har drivit på för att EU ska få göra en allt större del av utsläppsminskningarna utanför EU.

På svenskt initiativ kan Sverige och ett tiotal andra EU-länder nu göra mer än 80 procent av utsläppsminskningarna genom CDM-projekt i fattiga länder. Det var vår miljöminister som lyckades få igenom detta, som vi ser som ett kryphål, under de sista dagarna i EU-förhandlingarna.

Fru talman! CDM-projekt är inte ett sätt att hjälpa fattiga. Det är ett sätt för oss andra att komma undan billigt för att slippa minska utsläppen här hemma där våra utsläpp faktiskt sker. Vad är det att vara stolt över?

I de fattiga länderna kan vi genomföra de billigaste åtgärderna, de som oftast i miljödebatten brukar betraktas som de lågt hängande frukterna, de som är lätta att plocka och också billiga att plocka. Det är också de åtgärderna som de fattiga länderna rimligen skulle ha en chans att vidta själva. När vi har vidtagit dem och de sedan ska vidta egna klimatåtgärder återstår bara de dyrare åtgärderna. Den rika världen har gjort

det som var billigast för den rika världen. Det är inte så bra för de fattiga länderna, men billigt för Sverige. Det om något är väl klimatnationalism.

Vi vänsterpartister vill ha mer klimaträttvisa. Vi föreslår därför tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet att Sverige ska minska utsläppen här hemma kraftfullt, med 45 procent, som vi har hört tidigare, samtidigt som vi i motionen föreslår en internationell klimatsatsning i samma storlek som regeringen.

Den stora skillnaden mellan oss och regeringen – låt oss konstatera det en gång för alla – är att medan regeringen vill vidta klimatåtgärder utomlands för att slippa vidta åtgärder här hemma, vill vi göra insatser för klimatet eftersom det är våra utsläpp och effekten av våra utsläpp som orsakar problem för i dag 300–400 miljoner människor på den södra delen av jorden. Det är utöver åtgärder som vi vill vidta för att hjälpa de fattiga länderna.

Regeringen säger att den ska vara pådrivande globalt för att vi ska få ett starkt klimatavtal. Vad regeringen faktiskt gör i de slutna rummen är en helt annan sak.

Jag har här ett dokument som visar Sveriges ändringsförslag i den process som pågår för att ta fram EU:s ställningstagande inför FN:s klimattoppmöte i december. Det visar att regeringen driver *en* politik bakom lyckta dörrar, och utåt är retoriken en helt annan. Det här är verkligen sorglig läsning.

Ett stycke i dokumentet lyfter fram behovet av klimatinvesteringar motsvarande 175 miljoner euro per år, att minst hälften av de investeringarna ska göras i utvecklingsländerna och att det kräver stöd från rika länder. Det vill den svenska regeringen stryka.

Förslaget att det ska skapas mekanismer för finansiering för att motverka avskogning, som också bidrar kraftigt till klimatförändringar, vill regeringen också stryka i dokumentet.

Förslaget att skapa ett internationellt forum för klimatfinansiering med syfte att få viktiga beslutsfattare världen över att göra en översyn och komma med förslag till förstärkningar till klimatfinansieringen vill regeringen också stryka.

Förslaget att forskning och utveckling inom energiområdet minst ska fördubblas till 2012 och bli fyra gånger större till 2020 än vad det är i dag vill regeringen stryka, allt för att slippa ökade åtaganden att satsa på klimatet och ge stöd till de fattiga länderna. Det är väldigt klimatnationalistiskt och inte alls i linje med vad regeringen säger sig vilja göra och hur man säger sig agera inom EU.

Vi i oppositionen anser att Sverige bör vara en stark röst för att mobilisera medel, det vill säga pengar, till anpassningsåtgärder, utsläppsminskningar och tekniköverföring till utvecklingsländer. Vi bör också agera för att stoppa avskogningen och bidra konstruktivt till att hitta finansiering och mekanismer för att det ska bli möjligt.

Regeringen säger en sak och gör en annan också när det gäller biståndet och att klimatsäkra biståndet. Regeringen satsar nu dryga miljarden på klimatsäkert bistånd, men redan 2006 satsade ju Sida 2 miljarder kronor årligen på miljöbistånd. De resurser som hittills har avsatts till klimatkonventionens fonder för stöd till utvecklingsländerna ligger långt under 1 procent av den summan.

Det finns alltså ett väldigt behov av en snabb och omfattande ökning av anslagen. Om inte regeringen vet det – det tror jag att den gör – kan jag tala om att rika industriländer enligt klimatkonventionen har förbundit sig att ge nya additionella resurser, alltså sådana som annars inte hade kommit till stånd, till utvecklingsländer för klimatanpassning.

Samtidigt som allt pekar på att biståndet kommer att behöva höjas har en moderat biståndsminister profilerat sig genom att använda biståndet till annat, som flyktmottagande och skuldavskrivningar.

Nästa år kommer biståndet att sänkas med mellan 15 och 23 procent, beroende på hur bni sjunker.

Att inte ta tag i det tycker vi är oerhört klimatnationalistiskt. Det är inte alls bra för världen, men det är billigt för Sverige.

Vänsterpartiet vill ha en rättvis fördelning av jordens resurser också när det gäller de skador som vi orsakar i fattiga länder genom våra utsläpp. Vi vill att det införs ett särskilt klimatbistånd utöver biståndsramen.

Även EU bör ta ett större ekonomiskt ansvar för att stödja dem som drabbas värst av klimatförändringarna, men EU har ingen särskild budgetpost för klimatbistånd. Sverige bör verka för att det i EU:s budget inrättas en särskild sådan budgetpost för klimatbistånd utanför biståndssatsningarna.

Fru talman! Regeringen gör helt enkelt inte vad den säger att den vill göra. Det finns flera exempel att hitta i klimatpropositionen. Regeringen säger att dess klimatpolitik är den mest ambitiösa i hela världen. Vad den här regeringen gör är att presentera sitt klimatmål på ett ohederligt sätt för att få den att se ut som en ambitionshöjning när det i själva verket inte är det.

Klimatberedningens förslag till nytt klimatmål till år 2020 var en 38-procentig minskning av utsläppen. Vi i den rödgröna oppositionen sade 40 procent. Det skulle ge utsläppsminskningar på 27–28 miljoner ton växthusgaser. Men regeringen ville minska utsläppen med bara 20 miljoner ton. Men genom en omräkning där man faktiskt utesluter de utsläpp som ingår i EU:s utsläppshandelssystem tricksar man med siffrorna, och regeringens mål blir plötsligt 40 procent.

Fru talman! Regeringens mål kommer inte att leda till den klimatomställning som Sverige behöver för miljöns skull och för jobbens skull. Minskningar på nästan 20 miljoner ton är redan genomförda genom tidigare regeringars beslut – 2 miljoner ton är beslut från EU, och hela 6 ½ miljoner ton ska ske i andra länder.

Vårt förslag i den rödgröna oppositionen är att de svenska utsläppen ska minska med 45 procent. Därutöver ska vi vidta åtgärder som innebär 13 procents minskning i andra länder utanför Europa, i de fattiga länder som bäst behöver vår hjälp. Det är dessa fattiga länder som också drabbas mest av våra klimatgaser.

När regeringen vill satsa 27 procent i Sverige och 13 procent utomlands och göra en del inom EU tycker vi att det är väldigt olyckligt.

Regeringen säger sig ha världens mest ambitiösa klimatpolitik men avvecklar det enskilda klimatinvesteringsprogram som har haft bäst nytta i Sverige, nämligen det lokala klimatinvesteringsprogrammet, Klimp. Jag frågar därför återigen varför man gör det. Jag har aldrig fått något riktigt svar på den frågan. Programmet minskade nämligen utsläppen med över

1 miljon ton per år. Det är lika mycket utsläpp som ca 180 000 svenskar orsakar under ett år. Det är obegripligt att man bara lägger det i malpåse, eller snarare i papperskorgen. Vi i den rödgröna oppositionen vill återinföra klimatinvesteringsprogrammet.

Regeringen säger också att den vill satsa på att energieffektivisera. Men regeringen har ett nationellt mål för energieffektivisering som är identiskt med Energimyndighetens business as usual-scenari0 2020. Det betyder att regeringens mål för energieffektivisering skulle ha nåtts även utan några som helst nya styrmedel. Det mål för energieffektivisering som föreslogs av Energieffektiviseringsutredningen är inte ens hälften av den samhällsekonomiskt lönsamma potential som finns enligt utredningen själv. Nu är ambitionen att uppnå en sjundedel, det vill säga 7 procent, av den lönsamma potentialen. Är det att visa starkt svenskt ledarskap? Det belopp som satsas på energieffektivisering i överenskommelsen är en sjundedel av det som föreslogs av Energieffektiviseringsutredningen. Är det en ambitiös energipolitik?

Vi i den rödgröna oppositionen vill effektivisera energianvändningen med 25 procent till 2020. Vi har som exempel föreslagit ett ROT-avdrag med klimatbonus som ett av flera exempel.

Ett ytterligare exempel är att regeringen säger att den vill satsa på vindkraften, men det ska bli dyrare för vindkraftskooperativen. Skatteverket vill belägga försäljning av el till andelsägare med uttagsskatt. Vad gör regeringen åt det?

Regeringens förslag om ett kommunalt veto för vindkraftsetablering är en olycklig skärpning av rådande lagstiftning. I dag är de kommunala besluten om detaljplan och bygglov möjliga att överklaga. Det kommer de inte att vara framöver.

Vänsterpartiet vill skapa en svensk vindkraftsindustri i Sverige. Uttagsskatten för kooperativ vindkraft tycker vi bör slopas om man verkligen menar allvar med att man ska bygga ut vindkraften.

Regeringen säger också att den vill ha en fossilfri fordonspark men gör inget särskilt åt det. Regeringen går tillbaka i historien när det gäller kärnkraften. Jag säger inte att ni vill bygga ut den, men ni öppnar för möjligheten att bygga ut kärnkraften. Vad är det för klimatpolitik? Vad är det för miljöpolitik? Vad säger miljöministern om det?

Fru talman! Slutligen pratar regeringen mycket om klimat, men i praktiken agerar den helt annorlunda. Det är sorgligt och djupt osolidariskt. Högerregeringens attityd till klimat- och energipolitiken visar att den inte har förstått de möjligheter som klimatomställningen innebär för Sverige. Nu när arbetslösheten stiger mot historiskt höga nivåer vill vi i stället klimatinvestera i många nya gröna jobb, bland annat för forskare men även för byggarbetare, elektriker, truckförare, maskinspecialister, montörer, energirådgivare, ingenjörer, arkitekter och chaufförer.

Vi i oppositionen har insikten att de länder som först lämnar beroendet av växthusgaser bakom sig är de länder som kommer att bli vinnare i framtiden. Vi behöver en new green deal för jobbens och för klimatets skull. Den insikten tycker vi saknas i regeringen. Det är mycket snack och lite verkstad. Det gäller för miljön och för den här regeringen. Det är tyvärr inte särskilt förvånande.

Desto mer verkstad har det varit när det gäller att försämra a-kassan och sjukförsäkringssystemet och minska statsbidragen till kommunerna, som nu går på knäna.

Fru talman! Jag står förstås bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservationerna 4, 5 och 6. (Applåder)

I detta anförande instämde Jacob Johnson (v).

Anf. 42 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Sällan har Sveriges riksdag hanterat ett ärende som är så avgörande för både vår och kommande generationers framtid som detta. Detta ärende handlar om den svenska klimatpolitiken och i förlängningen om det globala klimatet. Detta ärende handlar i grunden om ansvar. Det handlar om ansvar för de utsläpp som Sverige har gjort genom historien. Det handlar om ansvar för att minska våra utsläpp så mycket som behövs i dag. Det handlar också om ansvar för att hjälpa fattiga länder att vidta klimatåtgärder som är nödvändiga.

I Sverige har vi i dag en regering som vägrar att ta ett nödvändigt ansvar för klimatfrågan. Vi har en regering som har tvekat i nästan tre år innan den vågar agera och som nu kommer med en klimatpolitik som är urvattnad, defensiv och feg.

Men vi har också en samlad opposition som vågar agera och som vågar ta nödvändiga steg för att minska den svenska klimatpåverkan och som tar det ansvar som krävs för att både Sverige och världen ska kunna undvika en total global klimatkatastrof.

Fru talman! Det är inte längre någon tvekan om att klimatförändringarna sker här och nu och att de kan få oerhört allvarliga konsekvenser i framtiden.

Redan i dag ser vi hur antalet väderrelaterade katastrofer ökar kraftigt runt jorden. Antalet översvämningar har tredubblats sedan 1980-talet. Under samma tid har antalet katastrofala stormar och extrema temperaturer fördubblats.

Vi ser hur isen på Arktis smälter i en katastrofal takt, och sommarisen kan vara borta där inom bara ett par decennier. Det finns många tecken som tyder på att en tröskel har passerats, där klimatförändringen i det arktiska området blir självförverkligande och driver sig själv.

Vi ser hur de glaciärer som förser miljarder människor på jorden med färskvatten håller på att smälta så snabbt att de kan vara borta inom några årtionden, och därmed alla dessa människors färskvattenreserver.

Vi ser framför oss ett förödande scenario om världstemperaturen ökar med mer än 1 ½–2 grader. Då är risken mycket stor att klimatsystemet går i spinn och att det blir helt utanför vår kontroll. Det blir självgenererande så att även om vi slutar påverka klimatet helt får vi en allt snabbare klimatförändring när till exempel metangas från havsbottnar och tinande sankmarker kommer ut i atmosfären.

Med tanke på det stora allvaret i klimathotet är jag stolt över att ha medverkat i den förra regeringens klimatarbete, där vi som enda land i världen lyckades minska utsläppen med 10 procent samtidigt som vi hade en positiv utveckling ekonomiskt. Därmed fanns det också en väl-

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

dig bra bas för den nuvarande regeringen att bygga vidare på. Men regeringen tog inte den stafettpinnen. Man ökade inte takten på det sätt som skulle behövas enligt den samlade forskarkåren.

Vad behöver då göras? Stockholm Environment Institute har tagit fram en modell för vilka utsläppsminskningar som skulle krävas för att stabilisera klimatet på en någorlunda säker nivå och för att också kunna fördela energiresurserna någorlunda jämnt globalt sett. De kallar den Greenhouse Development Rights.

Enligt Stockholm Environment Institute krävs det en minskning med minst 80 procent till år 2020 här i Sverige där man måste använda sig av åtgärder både inom landet och internationellt för att nå målen. Det är i den riktningen som vi i den rödgröna oppositionen arbetar med klimatfrågan. Med en rödgrön politik kan vi snabbt närma oss en rättvis och hållbar värld.

Fru talman! Det mest avgörande för att just nu klara klimatet är att världens länder kan enas om ett långtgående och hållbart klimatavtal i Köpenhamn. För att ett sådant avtal ska kunna bli verklighet krävs det länder som verkligen vågar vara föregångare – länder som visar att de är beredda att ta på sig att vidta verkligt långtgående klimatåtgärder, länder som visar att det går att kombinera en god välfärd med en snabbt minskande klimatpåverkan. Det krävs alltså länder som visar att de tar ansvar för att minska sina egna utsläpp och komma ned till hållbara nivåer och som samtidigt bidrar till en klimatomställning i fattiga länder.

Fru talman! Sverige har varit ett sådant land, och Sverige skulle kunna fortsätta att vara ett sådant land. Men tyvärr har vi en regering som om och om igen visar att man inte är beredd att ta sitt fulla klimatansvar. När den här regeringen gör insatser i andra länder gör man det inte för att öka takten i klimatarbetet utan för att slippa undan egna utsläppsminskningar.

När EU ställer krav på medlemsländerna och därmed på Sverige om en ökning av den förnybara energin till 49 procent tycker den här regeringen att den gör en storsatsning när den ökar till 50 procent – med 1 procent mer! Och när det gäller att använda energin effektivare väljer den här regeringen att inte lägga sig ens 1 promille över EU:s förslag – detta trots att Sverige använder dubbelt så mycket el som genomsnittet av länderna i Europa och trots att vi har fantastiska möjligheter att spara el. På punkt efter punkt visar regeringen på låga eller obefintliga ambitioner.

Fru talman! Vi behöver gå från ord till handling. Vi behöver konkreta genomförbara åtgärder i Sverige som får en stor klimateffekt. Vi behöver, kort sagt, en green new deal i Sverige.

Det behövs stora klimatinvesteringar som ger snabbare tågförbindelser, en trevligare kollektivtrafik, finare stadsmiljöer och ett bättre boende och som samtidigt ger en massa gröna jobb i en tid av en snabbt ökande arbetslöshet.

Inför valet till EU-parlamentet gick de gröna partierna i Europa gemensamt ut i valrörelsen för att i denna tid av finanskris, arbetslöshetskris och klimatkris genomföra ett intensivt och långtgående investeringsprogram för klimatet. Samtidigt som vi därigenom radikalt kan minska de europeiska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser kan vi skapa fem miljoner nya jobb i Europa. Även i Sverige skulle ett sådant investeringsprogram få stora effekter på både utsläppen och jobben. Vi såg ju i

EU-valet hur väljarna i land efter land belönade de gröna för den förda politiken, och vi såg hur den gröna gruppen radikalt växte inom EU.

Vi måste helt enkelt lita på att vi radikalt kan minska vår klimatpåverkan samtidigt som vi gör Sverige till ett bättre land att leva i. Det handlar om att kraftigt bygga ut järnvägsnätet. Det handlar om att bygga ut den förnybara energin genom att storsatsa på elcertifikat och på det fastprissystem som vi rödgröna begär. Det handlar om att bygga om vägar, järnvägar och elsystem för att klara de krav som klimatförändringarna i framtiden ställer. Det finns helt enkelt väldigt mycket att göra. Det gäller då åtgärder som också kommer att leda till ekonomisk utveckling och till fler arbetstillfällen i Sverige.

Om vi verkligen vill rädda klimatet räcker det inte att investera i rätt saker. Vi måste också sluta investera i fortsatt och ökande utvinning av kol, olja och naturgas. Nya studier gjorda av klimatforskare visar att minst tre fjärdedelar av samtliga fossila bränslen måste lämnas kvar under jord för att vi ska lyckas hålla klimatförändringarna på en någorlunda säker nivå.

En central del av en fungerande klimatpolitik måste därför vara att avstå från att utvinna fossila bränslen. Vi rödgröna har tillsammans fattat beslut om att inte medverka till utvinning av fossila bränslen i Sverige. När kommer den här regeringen att våga säga något liknande?

I stället ser vi hur vår regering passivt tittar på när våra gemensamma pensionsfonder, AP-fonderna, investerar alltmer pengar i världens största oljebolag. 98 procent av energiinvesteringarna när det gäller AP-fonderna går till fossil energi. Vi ser också hur regeringen accepterar att Vattenfall planerar vidare för ny kolutvinning och nya kolkraftverk. När man expanderar gör man det genom att köpa upp verksamheter som är ännu smutsigare än den verksamhet som Vattenfall redan i dag ägnar sig åt – med regeringens goda minne.

Samtidigt som regeringen hävdar att den har en politik för minskade utsläpp bidrar politiken i verkligheten till en ökad utvinning av just de fossila bränslen som orsakar de utsläpp som orsakar klimatproblemen.

Fru talman! Trots allt vill jag avsluta mitt anförande i positiv anda. Vi ser att Sveriges regering under de närmaste månaderna kommer att ha en nyckelroll. Under det halvår då ett framtida klimatavtal ska tas fram och undertecknas i Köpenhamn kommer Sverige att vara ordförande i EU och ha stora möjligheter att påverka den globala klimatpolitiken. Jag vill därför avsluta med några uppmuntrande och stärkande ord till regeringen inför denna stora och svåra uppgift.

Jag vill verkligen uppmana regeringen att våga ta ut svängarna inom EU och i den globala klimatsammanhang just därför att vi under lång tid har bedrivit ett enträget klimatarbete.

Jag vill uppmana regeringen att ha tilltro till att oppositionen kommer att stå bakom er i regeringen om ni tar på er hårda klimatåtaganden i Köpenhamn för att därigenom få igenom ett hållbart klimatavtal med världens nationer.

Sist men inte minst vill jag uppmana regeringen att känna den fantastiska uppslutning som finns hos det svenska folket för en kraftfull klimatpolitik och att använda det som en styrka att så att säga ha i ryggen i de kommande förhandlingarna.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Jag skulle också vilja uppmuntra regeringen till att, med folkets stöd, våga vara så radikal som faktiskt är nödvändigt för att vi i framtiden ska få ett hållbart globalt klimat.

Fru talman! Jag står självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 4, 5 och 6. (Applåder)

I detta anförande instämde Tina Ehn och Karin Svensson Smith (båda mp).

Anf. 43 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet. Anders Ygeman kan kanske lära sig av detta. Det är bra att köra det i början.

Äntligen, äntligen! Efter två och ett halvt år kan vi leverera Europas mest offensiva klimatpolitik. Jag är stolt och glad över att i dag stå här framme. Äntligen får vi leverera. En så här komplett och bred klimatlagstiftning är inte något som händer av sig självt. Många har varit inblandade, och mycket jobb ligger bakom detta, så jag skulle inledningsvis vilja tacka alla som har varit med och hjälpt till. Det är då inte bara politiker utan också duktiga och dedikerade tjänstemän, för detta arbete är ett lagarbete.

Ibland är politiken en uthållighetssport. Mitt kunnande är så där när det gäller sportmetaforer, men jag chansar. Jag tycker att vi har kunnat lägga i en högre växel. Dessutom har vi spurtat utan att behöva vänta på miljömålspropositionen – så har det ju varit förr.

I dag presenterar vi alltså en både nationell och internationell klimatpolitik som verkligen ger effekter. Målen för Sverige är en sänkning med 40 procent av våra utsläpp av växthusgaser fram till 2020. Vi tar ansvar för våra utsläpp och räknar inte med de sänkningar som sker tack vare handeln med utsläppsrätter i EU. Jag tror dock att vi måste prata om de absoluta talen, för de är viktigast. Det är en sänkning med 20 miljoner ton som vi pratar om. En femtedel av utsläppsminskningen – 4 miljoner ton – har redan skett – fram till 2007.

Den intresserade kan naturligtvis läsa hela betänkandet. Vi har ett ganska stort antal styrmedel. En del av dessa är redan beslutade, så vi kompletterar nu. Det ger en sänkning med 2 miljoner ton.

Effekten av vår samlade politik är att användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska ha upphört till 2020. Till 2030 ska vi ha en fordonsflotta som inte behöver fossila bränslen. Vi kommer att ha en energiförsörjning med tre tydliga ben.

Planen är att Sverige 2050, om 40 år, inte ska ha några nettoutsläpp alls i atmosfären. Detta är stort!

Fru talman! Alla miljöpolitiker vill rädda världen. Det är ju därför vi är här. Det är *hur* som skiljer oss åt. Vad vi i alliansen har gemensamt och som gör det så enkelt att samarbeta är förvaltarstapstanken. En av mitt partis starka miljöprofiler, Gösta Bohman, skrev redan 1988 i boken *Jorden vi ärvde* att Sveriges välbefinnande och vår roll i Europas historia grundats i våra naturtillgångar. Han beskriver hur råvarorna plus människors initiativ och uppfinningsförmåga blev grunden för vår välbefinnandesutveckling: ”Vi har i dag samma ansvar som då! Vi är skyldiga att lämna

de tillgångar landet förfogar över till våra efterkommande.” Så nu tar vi ansvar!

Regeringen föreslår att de återstående fyra femtedelarna av vårt nationella mål ska nås genom ett antal olika åtgärder. Vi förändrar skatterna och skärper de ekonomiska styrmedlen. Det handlar om uppvärmning i industri- och jordbruksverksamhet. Energiskatten på diesel höjs, fordonskatten differentieras, fordonskatten på miljöbilar slopas under de första fem åren och koldioxidskatten kommer att anpassas så att vi når våra mål. För oss är inte en hög skatt ett egenvärde utan ett styrmedel. Vi ska tidigt och fullt ut genomföra de utsläppsminskningar som vi har gått med på och som vi har bestämt tillsammans i EU. Det gäller ökad låginblandning och tekniska krav på bilar. De existerande styrmedlen fortsätter att verka och ger fortsatta utsläppsminskningar, som koldioxidskatten. Utsläppsminskningar genom gröna investeringar i utvecklingsländer och insatser i andra EU-länder kommer att stå för en tredjedel av det nationella målet. Det här är viktiga delar.

I betänkandet föreslås åtgärder. En del är lönsamma från start, som energieffektiviseringarna, och några finansieras med skattepengar. Vi har tre olika handlingsplaner när det gäller fordonsflottan, energieffektiviseringar och förnybar energi. Vi har också ett förslag som anpassar samhället till ett annorlunda klimat.

Klimatfrågans omfattning gör mig ödmjuk. Det här är min generations ödesfråga. I arbetet med att ta fram den här politiken har vi pratat med forskare. Vi har pratat med det civila samhället i olika former, vi har pratat med experter och vi har till och med pratat med andra politiker både i Sverige och i andra länder.

Det har tagit tid. Det känns alltid frustrerande, men nu levererar vi. Alla siffror, alla åtgärder, alla förslag, mål och strategier finns i betänkandet. Det blir realpolitik i morgon när vi röstar. Det jag vill passa på att säga särskilt i kammaren, fru talman, är att vi levererar en sammanhållen klimat- och energipolitik. På grund av riksdagens organisation kommer den i två olika böcker, men den är samordnad. Det är viktigt, för väldigt länge har energifrågorna varit låsta i Sverige. Nu har vi gjort en överenskommelse. Vi har en långsiktig energipolitik, vi har tre tydliga ben och vi arbetar sammanhållet eftersom energi och klimat hör ihop.

Fru talman! Det är inte nog med det breda anslaget, utan vi är också långsiktiga. Vi är tydliga med att berätta vad vi genomför och vad som kommer att hända i framtiden, vad vi vill genomföra framöver. Långsiktighet och förutsägbarhet är viktiga i politiken. I varenda enkätundersökning från varje intresseorganisation är det detta som är det viktigaste. Jag vet att väljarna premierar det.

Vår syn på styrmedel är tydlig. Styrmedlen ska styra – staten får inte bli styrmedelsberoende. De ska vara breda, långsiktiga och gärna internationellt samordnade. Det viktigaste för oss är koldioxidskatten. Det blir fler förändringar i beskattningen.

Skattedelen kan kompletteras med andra styrmedel för att åstadkomma rätt miljöeffekter, till exempel handeln med utsläppsrätter. Det är effekterna som räknas. För oss är det viktigt att de skatteförändringar som vi föreslår sker varsamt och stegvis så att miljöeffekterna säkerställs men så att övergången inte får orimliga konsekvenser för människor. Därför berättar vi vad vi vill.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Framtida skattehöjningar ska balanseras med skattesänkningar på andra områden. Det är det vi faktiskt gjort i och med jobbskatteavdragen och höjningar av miljöskatterna, men vi vill berätta för väljarna att det är så här vi arbetar. Vi är tydliga med orsak och verkan.

Det leder oss in på de tre oppositionspartierna. Den som lyssnar nu, den tålmodiga publiken och tv-tittarna, måste tycka att det är förvirrande att höra hur de olika företrädarna har en ganska negativ inställning, och det finns olika siffror. Men så här funkar politik ibland. Att vara i opposition betyder att man måste vara mot, och det här är alldeles för politiskt matnyttigt för att låta bli. Jag förstår det.

Det har under förra året varit svenskt mästerskap i överbudspolitik, en tävling där jag vågar säga den högsta siffran – 40 procent, 58 procent, 40 + 40 procent, 80 procentenheter. Det har blivit EM inför Europaparlamentsvalet. Jag är en praktisk politiker. För mig är det miljöeffekterna som räknas, inte retoriken eller, som i Miljöpartiets fall, matematiken.

Fru talman! Oppositionspartierna har slagit på stora trumman och lovat väljarna att i god tid före valet berätta var de står. I dag hade det varit en bra dag att leverera det. Jag förstår att det finns något slags arbetsgrupp vars arbete pågår. Men i dag hade det varit spännande; det hade blivit officiellt, det hade varit på tv, det hade varit sökbart i riksdagens arkiv och framför allt hade det gått att jämföra. I stället har vi fått en motion och ett antal reservationer med mer eller mindre substans. Det är tydligt att de olika förslagen visar att det finns en klimatnationalism, och den står mot den offensiva miljöpolitik vi driver.

Fru talman! Den största skillnaden på höger och vänster i klimatpolitiken är synen på problemet. Är det en global fråga, eller är det någonting som ska lösas nationellt? Det handlar om synen på lösningarna också, och det handlar om synen på EU och gröna investeringar.

Vi använder alla sätt vi kan för att minska utsläppen. Jag tycker att det är modigt av oppositionen att säga att de inte vill göra så mycket som möjligt utan hellre satsar på små och dyra åtgärder i Sverige. Vi jobbar på bred front och försöker minska utsläppen globalt i stället för dyra åtgärder med liten effekt, till exempel det fantastiska förslaget att ge bidrag för att bygga om gamla tunga bilar till etanoldrift. Vi har inte råd och inte tid med en så ineffektiv politik.

Någon nämnde miljöorganisationerna. När vi lyssnar på miljölobbyen får vi en viss annan bild. Trots att ingen regering har levererat någonting liknande vill man mer, och det är rätt – man ska vilja mer. Det är skälet till att de här organisationerna finns. De ska driva på. Men vi får inte glömma att fira våra gemensamma segrar. Det civila samhället i form av miljörörelsen har ett stort ansvar. Jag ber gärna om hjälp – det har jag gjort förut. Vi behöver hjälp att bilda opinion i andra länder så att de politikerna känner ett lika stort stöd för att genomföra sin politik som vi gör.

Det är stora krafter i rörelse i Europa, särskilt inför toppmötet i Köpenhamn. Vi pratar önskelistor och viljor inför uppgörelsen. Inget avtal kan leva upp till alla de önskningar som finns. Ett sådant avtal, om det ens blir av, kommer att få skäll. Nästa ordförandeland är Spanien. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi värvar röster som talar för klimatarbetet. Det är Spanien som bestämmer om avtalet är bra nog för att EU ska

vilja skala upp från 20 procents sänkning till 30. Det är viktigt att vi inte gör det enkelt för andra att inte göra något.

Fru talman! Det bär mig emot att använda värdefull talartid till att beskriva oppositionens politik, men den här motionen väcker väldigt många frågor. Det finns mycket som är viktigt för väljarna att veta. Vilka styrmedel ska användas? Hur fort ska den här omställningen gå? Vill ni ha en köttskatt? Vill ni ha ett enprocentsmål för klimatarbetet? Var får ni pengarna till miljöbilsbonusen? Hur ska reseavdragen se ut? Vill ni ha båtskatt? Slutar ni bygga stora vägar? Vad ska elbilarna köra på? Förbjuder ni köpcentrum? Vad vill ni använda EU till? Vad ska koldioxidskatten bli? Vad ska bensinen kosta? Vad kostar den nästa år, och vad kostar den om fem år? Tar ni bort nedsättningarna för bönderna eller för fiskarna? Framför allt: Vad får era förslag för effekt för vanliga människor? Vad är analysen? Vad är kostnadsanalysen? Vad kostar er politik?

Det finns en del frågor till debatt om energi också. Var kommer elen ifrån? Det kommer min kollega Björn Hamilton säkert att fråga.

Hur kommer oppositionen att klara utbyggnaden av vindkraften och reglerkraften som behövs inom vattenkraft? Det var ett väldigt spännande förslag att höra om certifikat samtidigt som man hade fasta elpriser, men det får vi fortsätta att diskutera, och då får Miljöpartiet berätta.

När exakt kommer ni att avveckla kärnkraften? Vilket parti får bestämma det? Till vilka länder vill ni sälja ren svensk el, eller vill ni det egentligen? Vad ska det kosta? Ingenting framgår här.

Fru talman! I en så här bred fråga är det viktigt med ett par ord om politikens roll. Det är lätt att man får en släng av klimatångest och säger att det här är en politisk fråga, att det här är någonting för politikerna att lösa. Men politiken är inte allenarådande. Vi skapar förutsättningar. Politikens uppgift är att göra det enkelt för människor att göra miljöbra saker. Vi möter den här utmaningen tillsammans. Det kan vara så att framtiden visar att några av de viktigaste besluten för att komma till rätta med klimathotet fattades i samband med forskningspropositionen, eller kanske är det utvecklings- och biståndspolitik som blir det som gör stor skillnad. Vi har redan lagt 7 miljarder på det. Eller blir det samarbetet inom EU, som vi kommer att leda om bara några dagar? Eller blir det regelförändringarna eller det svenska företagarklimatet, kanske något inom infrastrukturpolitiken? Eller är det kanske allt detta i samarbete? Ja, jag är uppfylld av tillförsikt inför framtiden, så jag tror det, antagligen.

Fru talman! Jag är stolt över att äntligen kunna presentera en helgjuten klimatpolitik som är övergripande och ansvarsfull. Vi vet att nya rön kommer fram, och det kommer nya larm. Vi vet att ekosystemets resiliens hotas, men i stället för att bryta ihop agerar vi. Vi gör vad vi kan för att mota och möta hoten. Sveriges klimatpolitik som levereras i dag har hyllats världen över av politiker av alla möjliga politiska färger. Den kommer att behöva kompletteras, och den kommer att utvärderas och diskuteras, men det är den bästa klimatpolitik som Sverige någonsin har haft.

Vi är ett föredöme för andra, och det är jag stolt över. Vi inspirerar och driver på, både inom EU och i den övriga världen. Vi vill att fler ska ta ett ökat ansvar för miljön. Det är viktigt att vi binder oss vid tuffa mål om utsläppsminskningar, men det är minst lika viktigt att vi fyller dessa mål med riktiga åtgärder.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Något annat än att göra allt vi kan är liksom inte möjligt. Jag lånar Gösta Bohmans ord om förvaltarskapet. Detta har Moderaterna alltid förkunnat, utan svepande ord och utan stora kampanjer. Vi har betraktat detta som självklart.

Fru talman! Nu levererar vi en klimatpolitik som är förvaltarskapet i praktiken, och det är effekterna som räknas.

(Applåder)

Anf. 44 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Eftersom Sofia Arkelsten verkar ha lite svårt med läsningen ska jag börja med att notera att vi i den samlade oppositionen satsar mer och har högre ambitioner för att minska utsläppen i tredje världen än regeringen. Det framgår också av den gemensamma motion som vi har lämnat in.

I övrigt ska jag säga att jag lyssnade ivrigt på Sofia. Jag tappade räkningen på hur många gånger hon var glad, stolt och nöjd. Jag är glad över att Sofia är glad och stolt och nöjd och allt vad det är. Jag är jätteglad över att hon har pratat med experter, att ni har pratat med forskare, att ni har pratat med folkrörelser. Kanske hade det varit smartare om ni i stället hade lyssnat – lyssnat på experter, lyssnat på forskare, lyssnat på folkrörelser och kanske tagit till er något av vad de hade att säga till er.

Ni står ju ensamma i ambitionerna för klimatpolitiken. Det är den borgerliga regeringen, petroleumindustrin, gruvindustrin och Svenskt Näringsliv som är nöjda, glada och stolta tillsammans med Sofia Arkelsten.

På den andra sidan står en samlad opposition, Röda Korset, Svenska Kyrkan och Sveriges samtliga miljöorganisationer. Kan det inte i alla fall finnas skäl till en liten, liten oro i den aldrig så stolta fasaden över att ni står ensamma med oljeindustrin, och utanför står miljörörelsen och kräver skarpare ambitioner?

Anf. 45 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Varje gång man hör Anders Ygeman är det lite som att höra Bommersviks greatest hits. Det är SSU-kurserna som talar, och han har ju talat om det förut här.

Jag är glad, stolt och nöjd. Vi levererar den absolut bästa klimatpolitik som Sverige någonsin har haft. Det är sant, och jag är stolt över det.

Jag tror att det är viktigt att man samtalar och inte bara lyssnar. Jag är extra bra på att skapa politik. Därför tror jag att det är viktigt att man får prata med experter som kan hjälpa till med sakkunskapen, och så hjälper vi till med det politiska kunnandet.

Apropå Bommersviks greatest hits var det här ett sådant där fantastiskt argument där man buntar ihop sin motståndare med andra på ett listigt sätt – och nu lämnar Anders Ygeman talarstolen och hämtar lite flaskvatten. Det är lite intressant i en klimatdebatt.

Vi står inte ensamma – vi har starkt stöd. Och precis som jag sade innan tycker jag att det är viktigt att vi lyssnar på miljöorganisationerna och pratar med dem. De ska vilja mer! Det är miljöorganisationernas hela uppgift, men jag tycker också att det är viktigt att man kan fira sina segrar. Mikael Karlsson på Naturskyddsföreningen har till och med sagt att Fredrik Reinfeldt är den mest progressiva miljöpolitikern i Europa just

nu. Det tycker jag är positivt, men det är ju ingenting som Anders Ygeman kommer att återupprepa.

Prot. 2008/09:132
15 juni

Anf. 46 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Kanske är det så att jag inte återupprepar det, eftersom Mikael Karlsson sade det om en enskild resa för ett och ett halvt år sedan och att han sedan dess har talat om det flera gånger och sagt att den här regeringen har för låga ambitioner.

Den senaste gången Mikael Karlsson sade det var när vi hade ett gemensamt seminarium med alla riksdagspartier här i riksdagen. Då sade Svenska Kyrkan samma sak. Det var för övrigt samma dag som Moderaterna och Kristdemokraterna hade ett eget seminarium i riksdagens förstakammarsal dit ni bjöd två klimatförnekare och pratade om att det inte fanns någon climateffekt.

Tillbaka till lyssnandet: Ni har slagit fast ett klimatmål som ni är otroligt stolta över, men i samhället utanför regeringskretsen är man varken stolt, glad eller nöjd, utan där kräver man mer. Där går man på samma linje som oppositionens. Manar inte detta till oro och eftertanke? Hur kommer det sig att ni kan stå här så stolta men samtidigt så ensamma? Hur kommer det sig att det inte finns en enda miljörelse i Sverige som står upp bakom regeringens krav och det du kallar den bästa miljöpolitiken någonsin?

Är det verkligen så att det är Moderaterna som är uttolkare av den sanna miljöpolitiken medan miljöorganisationerna inte har förstått det här med miljö och miljöpolitik?

Anf. 47 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Du är fantastiskt intressant, Anders Ygeman, för du har en ganska skarp retorik. Men det betyder inte att det du säger är sant.

Vi kan börja med att titta på er motion. Ni hittar på pengar. Ni har inte finansiering för någon av era åtgärder. Ni vägrar berätta vad effekterna kommer att bli för en normal familj. Det handlar om 2 miljoner ton som vi kan visa varje peng för; ni har ungefär 11 miljoner ton under samma del för vilka ni inte kan visa vilka effekterna kommer att bli. Så är det – skaka inte på huvudet, Anders Ygeman!

Jag kan också göra tydligt vad som hände på seminariet. Det är inte vi som parti som har bjudit in en klimatförnekare. Det var en kollega i mitt parti som tyckte att det här var en intressant debatt. En av deltagarna på seminariet var Erland Källén. Jag hoppas att Anders Ygeman inte kallar honom klimatförnekare.

Detta är den bästa miljöpolitik vi någonsin har haft. Det är sant. Det Mikael Karlsson sade om Fredrik Reinfeldt var på ett seminarium där Anders Ygeman inte ens var med, så det är ganska märkligt att stå här och ha en retorisk debatt om vad en av företrädarna för miljöorganisationerna har sagt eller inte.

Jag känner att vi har ett starkt stöd från miljöorganisationerna för det vi levererar, men det är klart att de vill mer. Alla vill mer, men vi måste också kunna leverera.

Det är skillnaden mellan höger och vänster: Vi levererar – ni har önskelistor och påhittade siffror.

Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och Vitbok om klimatanpassning

Anf. 48 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag får tacka Sofia Arkelsten för att hon upprepar väldigt många av de förslag som vi i oppositionen har men inte hade tid att ta upp i våra egna anföranden. Det var bra att få lite sådana tips.

Jag tycker samtidigt att Sofia Arkelsten kastar sten i glashus när hon säger att vi inte har några gemensamma förslag och att vi är splittrade. När vi hade skrivit en gemensam klimatmotion fick tre av oss här i påskas ett påskägg med innebörden att det ju var sorgligt att inte oppositionen kunde komma överens om klimatpolitiken, och vi var välkomna till Moderaterna som hade världens bästa miljöpolitik. Jag vet inte vilket av det som var ironi; jag tolkade det naturligtvis på mitt sätt.

Nu vill jag bara säga att om vi i oppositionen hade 84 förslag och dessutom ytterligare en massa egna förslag är det en stor gemensam politik. Det är dessutom mängder av kreativa och goda förslag som vi kan använda oss av och diskutera senare medan ni för tre år sedan, ett år före valet, inte hade ett enda förslag på miljöpolitikens område.

Det har tyvärr inte blivit så himla mycket bättre. Som jag sade tidigare: Den som väntar på något gott väntar ibland för länge.

Förutom att diskutera våra ambitioner som skiljer sig åt undrar jag om inte Sofia Arkelsten och Moderaterna tycker att man ska investera sig ur den här finanskrisen, klimatkrisen, jobbkrisen? Jag vill också veta varför ni vägrar sopa rent framför egen dörr och vidta ordentligt med åtgärder här hemma i Sverige och utomlands.

Anf. 49 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det var mycket på en gång som Wiwi-Anne Johansson sade. Jag upplever oppositionen som splittrad därför att ni är det. Den motion som vi har fått se är inte så allomfattande.

Det talas om 84 förslag. Men de allra flesta av era förslag, i varje fall de som är bra, är redan med och tillgodosedda. Sedan har vi ett par andra förslag som inte är särskilt miljöeffektiva. Vi kan ta exemplet att ge bidrag, som jag uppfattar att ni föreslår, för att bygga om gamla törstiga bilar till att drivas av en etanolmotor. Man kan fråga sig om det är det mest begåvade som man kan göra med de pengarna. Jag tror inte det.

Jag är väldigt glad över att Wiwi-Anne Johansson gillade påskägget. Vi skickade det genom riksdagens rörpostsystem, så jag är glad att det kom fram. Det var fyllt med stora surskallar, som godiset heter. Meddelandet var väl inte riktigt exakt som det sades. Det var att ni är välkomna att vara med i alliansens offensiva miljöpolitik. Det finns på film på Youtube för den som är intresserad. Om man söker på ”påsk” och ”surskalle” hittar man den.

Vi använder den ekonomiska krisen för att vi också ska komma ur den ekologiska krisen. Det finns stora investeringar. Vi har en hel infrastrukturproposition och en hel forskningsproposition som handlar om de sakerna. Just för att vi har en ekonomisk kris är det så viktigt att man har ordning och reda på finanserna.

Det är viktigt att människor har en möjlighet att planera sin privatekonomi. Just därför skrämmer det mig att ni föreslår ett antal åtgärder där ni inte berättar vad effekterna faktiskt blir. Varför törs ni inte göra det, Wiwi-Anne Johansson?

Anf. 50 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kan möjligen förstå att den som är moderat kanske inte begriper att det finns människor som inte kan köpa en ny bil och som därför inte kan utnyttja en miljöbilspremie.

Vi tycker att det är bättre om människor som inte har den möjligheten kan efterkonvertera sin bil så att de kan köra på till exempel etanol. Det är bättre än att de kör en väldigt bensinslukande bil. Det är lite olika utgångsläge när man tror att alla kan köpa en ny bil. Jag kan försäkra att det inte är så ute i verkligheten om Sofia skulle besöka den.

Vi har en högre ambitionsnivå än vad ni visar upp. Jag fick inte ett enda svar. Varför är det finare och bättre att göra det som är billigt och plocka hem de lätta poängerna, det som människor i fattiga länder möjligen kan ha råd att göra själva? Sedan lämnar vi över det som de inte kommer att ha råd med och ser inte att det är ett systemfel och att man ska sopa upp framför egen dörr.

Tror inte Sofia Arkelsten och Moderaterna på att det koncept som vi haft tidigare att vara ledande inom miljöomställning också är god ekonomisk politik? Det ger jobb och inte bara jobb här hemma. Vi kan också exportera vårt miljökunnande. Men det verkar inte som att det är högteknologi som man ska exportera, utan man ska vidta åtgärder i fattiga länder billigt som vi kan tillgodoräkna oss hemma. Vad är det för solidarisk miljöpolitik?

Anf. 51 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Wiwi-Anne Johansson vet väldigt lite om mig, min bakgrund och mitt liv. Jag tycker att det är fantastiskt att hon modigt vågar lufta sina fördomar om moderater här i kammaren. Det var så där, om jag ska vara riktigt ärlig. Jag ska bemöta sakfrågan så att vi kan ta personangreppen utanför kammaren. Det vore trevligt om tv-tittarna slipper höra det.

Det är ni som föreslår en fortsatt miljöbilspremie just nu. Vi föreslog den för nya bilar för att starta marknaden. I Sverige är det ganska få privatpersoner som köper nya bilar. Det mesta som köps är företagsbilar.

Den bilpark vi har i dag är en direkt effekt av den politik vi haft när det gäller förmånsbeskattning. Att vi har tunga och törstiga bilar i dag beror precis på att Socialdemokraterna har premierat den typen av bilar.

Vi föreslår i stället fem års skattefrihet för miljöbilar just för att förmånen ska följa med bilen och inte bara finnas med vid inköpstillfället. Jag uppfattar det som att Wiwi-Anne Johansson kanske skulle kunna stödja en sådan del i allianspolitiken.

Det är väldigt lätt för er när det gäller ambitionerna och hur höga de är eftersom ni har påhittade siffror. Ni kan inte visa var ni tar pengarna ifrån och hur de kommer att påverka vanliga människor.

Det är viktigt att vi tar en diskussion här om investeringar i andra länder. Det handlar om att vi vill få ned utsläppen så fort som möjligt, mest pang för pengarna.

Ekonomi betyder hushållning. Det betyder också att man tar ansvar för hur pengarna används. De ska inte bara användas på små dyra saker internt i landet utan man ska se till att vara solidarisk och hjälpa andra länder och andra människor med investeringar.

Anf. 52 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra att när miljörelsen kräver mer offensiv klimatpolitik är det rätt men när vi från oppositionen kräver det är vi gnälliga. Så olika kan det vara för olika personer som agerar i klimatfrågan.

Jag tänkte få höra lite mer om regeringens internationella politik och hur man agerar för att vara ett internationellt föredöme. Det är intressant att titta på hur utvecklingen har varit genom historien.

På FN-toppmötet i Bali om klimatet lovade Sverige och andra EU-länder att man skulle minska utsläppen inom de rika länderna med 25–40 procent. Nu kommer regeringens politik om att man ska minska med 26 procent inom landet.

Är det en tillräckligt ambitiös politik? Är det så en föregångare agerar? Har inte Sverige större möjligheter än så än att lägga sig i absoluta nederdelen av skalan?

Det var ganska tydligt från de fattiga länderna att de ville att länderna skulle ligga på den högre delen av skalan för att det skulle vara möjligt att komma fram till ett bra avtal.

Försöker man rensa bort alla vackra ord och all retorik i regeringens klimatproposition visar det sig att i Sverige är man bara beredd att ta bort två miljoner ton koldioxid med nya styrmedel. Det mesta andra är sådant som andra genomför inom EU eller sådant som redan genomförts av den förra regeringen. Två miljoner ton är ungefär en tiondel av de svenska utsläppen. Är det en tillräckligt hög ambitionsnivå? Är det verkligen en radikal klimatpolitik?

De pengar som regeringen använder för att minska utsläppen i andra länder och därigenom minska sina egna åtaganden har man tagit från biståndsbudgeten. Man minskar biståndet för att öka klimatinvesteringar i andra länder. Är det någonting att vara stolt över? Är det ett föredöme som andra länder borde ta efter?

Anf. 53 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det här är ganska svåra och komplicerade frågor. Det gäller särskilt hur Sverige ska förhålla sig till andra länder.

Jag har varit på en hel del av dessa möten. Man har talat mycket om finansieringsfrågan. Det finns flera olika sätt man kan välja att finansiera en global klimatregim.

Det finns flera sätt att använda CDM-projekten. De finns redan i Kyotoprotokollet och är hårt reglerade. Det är fortfarande krångligt och har många kontrollmekanismer. Men jag tror att det är viktigt att det fortfarande finns kvar. Annars kan det bli fullständigt fel.

Fattiga länder driver finansieringsfrågan på olika sätt. Jag har talat med representanter för flera länder som har lite olika inställning i den frågan.

Vi måste också tala en del om vad Sverige har gjort inom EU. Det kan vara lite komplicerat med tanke på Miljöpartiets inställning. Det har hänt en hel del inom EU och inom Miljöpartiet. Man har röstat igenom att man nu för tiden nästan är för EU.

Det som har hänt inom EU är att vi har levererat klimatpaketet. Vi har levererat ett ekodesigndirektiv. Vi har levererat en hel del av de styrmedel som påverkar oss och de svenska utsläppen.

Det är någonting som är en del av svensk politik och som vi har varit med att ta fram, diskuterat och drivit. Det räknas naturligtvis också. Det är viktigt att räkna med det som vi redan har gjort och att det finns med i våra ambitioner.

Jag tycker att det är ambitiöst. Vi levererar någonting som ingen annan gör. Det är bra att ni driver på.

Jag ber om ursäkt, fru talman, om jag har kallat Miljöpartiet för gnälligt. Det var naturligtvis inte meningen. Jag tar genast tillbaka det.

Men jag tycker också att det kan finnas en viss orättvisa i att oavsett vad vi gör kommer ni aldrig från Miljöpartiets sidas att kunna erkänna att det är bra. Ni är ett enfrågeparti. Gör ni det blir ni helt onödiga för väljare.

Anf. 54 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det var två fel av två möjliga. Vi är emot ett utträde ur EU. Det är väl skillnaden mot den tidigare politiken. Sedan är vi absolut inte något enfrågeparti.

Jag kan garantera att inga skulle bli gladare än vi om den här regeringen skulle driva en tillräckligt radikal klimatpolitik. Det är i varje fall inte någon diskussion om den saken.

Jag tycker att det är intressant att diskutera EU-frågan. Du säger att EU har en bra klimatpolitik. Vi tycker att den också är alldeles för defensiv.

Vi är framför allt besvikna på att man lägger en så stor del av klimatåtgärderna utanför EU i andra länder. Det har man gjort mycket på grund av den svenska regeringens agerande. Den svenska regeringen har stått allra längst fram och krävt allra mest att åtgärderna ska ligga i andra delar av världen och inte inom EU. Det är en besvikelse. En global klimaträttvisa kräver att vi allihop, alla som bor på den här planeten, hamnar på en hållbar utsläppsnivå. Vi vet att även vi i Sverige, som ändå har relativt låga utsläpp jämfört med andra rika länder, ligger sex gånger över de utsläpp som vi har rätt till globalt sett. Självklart måste vi agera även inom EU, och självklart måste vi agera även inom Sverige. Det är det besvikelsen mot regeringens politik till stor del består i.

När vi i oppositionen föreslår stora klimatinvesteringar i andra länder gör vi det för att kunna öka ambitionsnivån. Då tar vi minskningar på 40 procent inom Sverige och lägger dessutom på ytterligare utsläppsminskningar i andra länder. Det är på det sättet som man kan motivera att man gör de investeringarna. Vi hjälper dem, och samtidigt tar vi vårt fulla klimatansvar på hemmaplan. Vi är besvikna på att regeringen inte gör det.

Sedan säger Sofia Arkelsten att det här är den bästa klimatpolitiken hittills. Det kan verkligen diskuteras. Vi har inte sett så mycket leverans än så länge, om man säger så. Jag kan garantera att det här inte är den bästa klimatpolitiken någonsin, åtminstone inte om det blir ett regeringskifte efter nästa val.

Anf. 55 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Per Bolund lyfter fram en intressant aspekt av Europapolitiken. Vi får med 27 länder. Det blir inte exakt som vi hade velat, men vi har ändå 27 länder som gör sitt bästa. Jag tror att det är positivt att vi

har en gemensam inställning till klimatfrågorna. Det kommer att bli så otroligt tydligt nu när Sverige blir ordförandeland och vi kan tala för 27 länder med en röst. Vi kan finnas med och förhandla. Det hade vi aldrig klarat utan EU.

Jag säger inte att allting som händer i EU är fantastiskt och perfekt, men jag tycker att det här är bra. Man ska ha stor respekt för att det är en ganska tuff politisk process här. Per Bolund och jag är ofta i EU-nämnden på fredagarna. Där pratar man väldigt mycket om hur ensamt Sverige är jämfört med de andra länderna. Det är inte så enkelt.

Jag tror också att överföringarna till andra länder är någonting som man kan koppla till tänket om millenniemålen, möjligheten att ta människor ur fattigdom. Jag får glada miner från en socialdemokratisk kollega som tycker att millenniemålen är viktiga.

Men man får inte heller vara blåögd och tycka att de här förmögenhetsöverföringarna är helt oproblematiska. Det handlar om att vi också måste visa att vi respekterar mänskliga rättigheter och inte ger pengar till korrupta regeringar som inte respekterar mänskliga rättigheter. I stället ska vi kanske satsa på de tydliga investeringar där det finns uppföljning och kontroll. Det tycker jag är helt rätt.

Det finns inte obegränsat med pengar, och därför känner jag som ansvarstagande politiker att det är viktigt att vi lägger pengarna där effekten blir störst och där vi får bort mest koldioxid på en gång.

Anf. 56 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Till att börja med vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla reservationer.

Bland alla miljöfrågor har klimatfrågan visat sig vara en av vår tids största utmaningar. Klimatförändringarna är en verklighet. De påverkar oss redan i dag i allra högsta grad. En nyligen presenterad undersökning från Global Humanitarian Forum visar till exempel att 300 miljoner människor dör varje år på grund av klimatförändringar. De ekonomiska förlusterna till följd av klimatförändringarna uppgår i dag till över 125 miljarder dollar per år. År 2030 beräknas den summan ha tredubblats. Det finns med andra ord all anledning att ta klimatförändringarna på allvar. Vi måste agera i dag, och vi måste göra det med kraft.

När vi tar oss an klimatkrisen kan vi samtidigt hantera den globala störtdykningen i ekonomin. En ekoeffektiv ekonomi är vägen framåt. Den tillvaratar och använder resurserna på ett hållbart och effektivt sätt. Den skapar nya gröna arbetstillfällen. Den skapar framtidstro genom ett helhetstänkande där miljöperspektivet integreras i samhällsstrukturen.

Sverige har varit framgångsrikt när det gäller att kombinera omställningen av energisystemen och minskade utsläpp av växthusgaser med ekonomisk tillväxt. Nu ska vi visa det än tydligare.

Tänk er hur illa rustad inför framtiden den ekonomi kommer att vara som inte anpassar sina energi- och klimatskatter tid. Tänk också hur illa rustad den industri som i dag omfattas av handel med utsläppsrätter kommer att vara om den inte tar hänsyn till de förändringar i omvärlden klimatförändringarna medför. Det går till exempel att förvänta sig en tredubbling av priset på utsläppsrätter till 2016 givet att utsläppen ska minska med 20 procent till 2020. De industrier som är förberedda på den utveckling vi ser framför oss ser naturligtvis till att agera i tid.

Fru talman! Klimatförändringarna är en global fråga som kräver globala lösningar. Att kunna sätta in klimatpolitiken i ett globalt sammanhang ser Centerpartiet som självklart och grundläggande för en framgångsrik klimatpolitik.

Klimatet känner inga gränser, och många av svaren ligger i ett globalt engagemang och ansvarstagande. Erfarenheten säger oss att stängda gränser och protektionism inte löser problemen, och det gäller i allra högsta grad även klimatfrågorna. Att ett nytt globalt klimatavtal kommer på plats i Köpenhamn i december är avgörande för det fortsatta klimatarbetet. Det måste enligt Centerpartiet vara betydligt mer långtgående till innehåll och omfattning än Kyotoprotokollet.

Fru talman! Den globala dimensionen betyder inte att det är oviktigt hur vi väljer att agera på hemmaplan. Det betänkande och den proposition som vi debatterar här i dag lägger grunden för världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik. Vi presenterar en vision för Sverige att vi 2050 ska ha uppnått en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning och att vi inte har några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Sverige har de senaste åren kommit flera steg närmare förverkligandet av denna målsättning. Kombinerat med åtgärder som bidragit till att minska utsläppen nationellt har Sverige gjort insatser för anpassning till klimatförändringarna i de fattigaste länderna samt också tillvaratagit möjligheten att stödja miljöteknikinvesteringar i utvecklingsländer.

För att begränsa effekterna av klimatförändringarna behövs denna kombination. Centerpartiet anser att Sverige fortsatt ska satsa på miljöanpassat bistånd och då inom ramen för utvecklingssamarbete.

Fru talman! Tack vare Centerpartiet och regeringen har Sverige äntligen fått ambitiösa klimatmål för att möta klimatutmaningen. De mål vi i morgon fattar beslut om här i Sveriges riksdag innebär att vi ska minska utsläppen av växthusgaser med 40 procent till 2020, vilket betyder att utsläppen ska minska med 20 miljoner ton jämfört med 1990 års nivå. Målen följs av konkreta åtgärder som höjd koldioxidskatt och slopad fordonsskatt för miljöbilar i fem år och handlingsplaner för energieffektivisering och förnybar energi.

Detta åtagande är oerhört ambitiöst och kommer att kräva insatser från alla samhällets sektorer. Målbilden för var vi ska vara som nation 2050 är tydlig, men för att klargöra vägen dit och ge klimatfrågan ökad tyngd krävs det kontinuerligt att vi stämmer av var vi är på vägen i den riktning vi ska gå. Det är ett kontinuerligt arbete som kommer att behövas ända fram tills vi har löst klimatutmaningen.

I Centerpartiet har vi länge pratat om vikten av tydliga gröna ekonomiska styrmedel. Vi var tidigt ute och pratade oss varma för koldioxidskatten, ett styrmedel som visat sig vara mycket effektivt. Den linjen drivs nu vidare av alliansregeringen.

Samtidigt är det med den här propositionen och det här betänkandet tydligt att det inte är något självändamål att staten ska få ökade skatteintäkter via en höjning av koldioxidskatten. Vi ska också samtidigt se till att kompensera de hushåll och företag som får höjda miljöskatter genom att sänka andra skatter, så det blir ett nollsummespel. Men det är också så att de gröna skattesänkningar som vi ska komplettera det här med kommer att gynna de företag och individer som ligger i framkant. Det kommer att gynna dem som valt att vidta åtgärder tidigt.

Vi presenterar också målsättningen om att vi till 2030 ska ha en fossilfri fordonsflotta. Det är ett mål som kommer att vara avgörande om vi ska klara den här omställningen och avgörande för om vi ska kunna nå ett samhälle där vi har kunnat lösa klimatutmaningen. Miljöbilspremien som Sofia Arkelsten berörde innan har visat sig oerhört effektiv. Den har börjat förändra den bensinslukande fordonsflotta som den förra regeringen lämnade efter sig. Nu har vi börjat en omställning till mindre bilar som är mer bränsleeffektiva och till bilar som drivs på förnybara drivmedel. Miljöbilspremien har varit en oerhörd framgång.

Nu ersätter vi den tillfälliga miljöbilspremien med en långsiktig skattebefrielse både för privatpersoner och för företag som väljer att köpa en miljöbil.

Fru talman! Vi har kunnat lyssna till oppositionens företrädare i den här debatten. Jag förväntade mig att de skulle ha synpunkter på regeringens och alliansens klimat- och energipolitik. Men inför den här debatten förväntade jag mig också att man skulle lite svar med sig. Jag förväntade mig att man hade svar på hur man ska nå de väldigt höga mål man har satt upp i sina respektive motioner och reservationer.

Oppositionens förslag innebär utsläppsminskningar med nio miljoner ton mer än majoritetens förslag, men det finns en stor skillnad. Vi redovisar ton för ton hur vi ska bete oss för nå våra mål. Vi redovisar vilka typer av åtgärder vi ska vidta och vilka styrmedel vi ska använda så att vi kan redovisa hur vi ska nå våra utsläppsminskningar ton för ton.

Låt oss jämföra med oppositionen. Man har en bristfällig redovisning. Det man möjligtvis kan hämta hem där är klimatinvesteringsprogrammet som man pratar om gång på gång. Jag tycker att det finns en tydlig skillnad mot en ansvarsfull klimat- och energipolitik som är ambitiös och ser till att Sverige fortsätter att vara föregångare och förebild i det globala arbetet för att möta klimatutmaningen. Det är det alliansen står för. Oppositionen bedriver bara plakatpolitik där man sätter upp höga mål men inte motsvarande åtgärder. Det är också skillnaden mellan att sitta i regeringsställning och att vara i opposition.

Fru talman! Jag blir också förvånad när jag lyssnar på oppositionen och läser deras reservationer. Man slår sig för bröstet och säger att man vill ha satsningar på förnybar energi. Man säger att vi ska ha mer vindkraft än vad alliansen säger. Man vill ha högre mål för elcertifikaten. Det är gott så. Jag förstår att man har högre mål i opposition. Men jag blir förvånad när man kan läsa i en reservation att man ska skicka signalen att vi ska ompröva vattendomar för vattenkraften. Det skapar inte särskilt långsiktiga spelregler. De som äger vattenkraften står inför investeringslägen där de kan öka effektiviteten och ta ut mer energi ur vattenkraften, men då skickar oppositionen signalen att vi nu ska ompröva de här vattendomarna. Jag kan bara tolka det så att man i förlängningen vill se till att man ska plocka ut mindre energi ur vattenkraften.

Vilka följder får det om vi plockar ut mindre energi ur vattenkraften? Jo, det innebär att vi kan ha mindre vindkraft i vår elproduktion. Att vi har en stor vattenkraftproduktion i Sverige är avgörande för att vi ska kunna nå de stora och viktiga målsättningarna för vindkraften. Jag kan bara konstatera att alliansen bedriver en ansvarslös och ambitiös klimat- och energipolitik. Det står i tydlig kontrast till oppositionens politik.

Fru talman! Vi är nu med och skapar det hållbara Sverige. Därmed kommer vi att kunna möta barn och barnbarn och säga att vi gjorde vad vi kunde när vi såg hur det verkligen var ställt med klimatet. (Applåder)

Anf. 57 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Till att börja med kan jag lugna Claes Västerteg när det gäller vattenkraften. I vår gemensamma motion står det att vi ska anpassa vattendomarna efter den klimatsituation som råder. Prognoserna pekar ju på att det kommer att bli betydligt ökade flöden i våra älvar och vattendrag. Vi får mer regn och mer nederbörd totalt sett. Då är det väl också rimligt att man omprövar vattendomarna så att man kan utnyttja det både till att öka produktionen och till att öka genomflödet så att man får en bättre ekologisk situation. De sakerna går hand i hand i en sådan framtid.

När det gäller oppositionen och regeringen utgår jag ifrån att Claes Västerteg pratade av egen erfarenhet. Faktum är att den förra regeringen, som stöddes av Miljöpartiet och Vänsterpartiet, levererade. Vi hade ett krav på oss från EU som innebar att vi skulle kunna öka utsläppen med 4 procent. Vi hade ett nationellt mål att vi skulle minska dem med 4 procent, men vi överträffade det med stor marginal och kom ned på en minskning av klimatutsläppen på 10 procent. Vi har inte bara stolta mål, utan vi visar också tydligt att det går att nå dem och att vi har åtgärderna.

Jag vill ställa en fråga till Claes Västerteg. Han säger att man har en tydlig målbild för den slutliga klimatsituationen 2050. Jag kan inte se något som är tydligt med den över huvud taget. Regeringen säger att man inte ska ha några nettoutsläpp. Vad innebär det? Vilken framtid har vi framför oss? För mig innebär nettoräkning att man tar de utsläpp man har och drar bort minskade utsläpp någon annanstans. Vilka utsläpp är det man ska dra bort? Tänker ni räkna av skogstillväxt från de svenska utsläppen? Är det klimatsatser utomlands som ni tänker räkna av? Eller är det bådadera? Båda leder till ganska konstiga konsekvenser, måste jag säga. Om man räknar in skogstillväxten skulle vi till exempel ha rätt till mycket större utsläpp än Danmark, som inte har så mycket skog. Är det ett rimligt sätt att beräkna klimatpåverkan?

Anf. 58 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Vi kan alltid träta fram och tillbaka om vilka som gjorde mest under olika perioder. Jag kan bara konstatera att mellan 1990 och 2007 minskade utsläppen av koldioxid i Sverige med fyra miljoner ton. Det var alltså fyra miljoner ton på 17 år. Det är 13 år från 2007 till 2020. Då ska vi ha minskat med 16 miljoner ton. Det är en stor skillnad.

Jag kan också konstatera att i slutet av den förra mandatperioden damp det ned en klimatproposition på riksdagens bord. Den innehöll bedömningen att utsläppen borde minska med 25 procent. Riksdagen fick aldrig möjlighet att ta ställning. Jag tror inte att Miljöpartiet fullt ut var med på den propositionen. Nu får vi en ambitiös klimat- och energipolitik när vi fattar beslutet här.

Fru talman! Nettoutsläppen är en vettig definition av hur långt vi ska nå till 2050. Där har vi också möjlighet att tillgodoräkna oss vissa delar, och vi ser på helheten. En del som kommer upp än mer i debatten är den konsumtion som både jag och Per Bolund har och hur den påverkar andra

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

länder som tillverkar de produkter som vi använder. Det är också en viktig del i formandet av den långsiktiga klimat- och energipolitiken.

Anf. 59 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Claes Västerteg sade att det fanns en tydlig målbild. Nu blev den målbilden ännu mer diffus. Ska man räkna in skogstillväxten, klimatinsatserna utomlands och dessutom lägga till klimatutsläpp från produktion utomlands som sker för svenskars del blir bilden fullständigt oklar. Hur mycket kommer till exempel de svenska utsläppen totalt sett att vara 2050 om man inte räknar netto? Det är väldigt intressant för medborgarna att veta vilken målbild regeringen egentligen presenterar. Hur mycket av skogstillväxten ska man räkna in? Är det allt, eller är det bara en del av den? Ska klimatinsatserna utomlands dras av från de svenska utsläppen, eller ska man inte göra på det sättet? Om ni har en tydlig målbild måste du kunna ge mig svar på de frågorna. Det är absolut väsentligt.

Vi i oppositionen har sagt att de svenska utsläppen ska minska med 90 procent. Vi ägnar oss inte åt nettoräkning. Jag tycker att det är rimligt att man tar sitt ansvar och räknar på samma sätt som man gör globalt sett när man pratar om klimatavtal där man ställer krav på hur mycket de totala utsläppen ska minska. Jag kan inte förstå varför regeringen väljer att skapa en väldigt otydlig målbild för framtiden genom att börja diskutera nettosläpp. Dessutom har man inte alls några svar i propositionen på frågan om man ska räkna in skogstillväxten eller inte. Man säger att man ska titta på det och utreda det vidare.

Att säga att man har en tydlig målbild är verkligen en sanning med stor modifikation. Jag skulle gärna vilja ha några svar nu från Claes Västerteg. Hur ska ni räkna egentligen? Hur ska ni komma fram till summan noll nettoutsläpp? Vilka utsläpp ska ni ha, och vilka utsläpp ska ni dra bort från dem?

Anf. 60 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Att det är en otydlig målbild får stå för Per Bolund själv. Per Bolund refererar till det som står i propositionen. Det är klart att vi måste titta vidare på exakt hur dessa ska formuleras och hur man ska beräkna dem.

Det är inte fullt klart hur skogstillväxten och skogen som koldioxidfälla ska beräknas. Det får heller inte tillgodoräknas i nuvarande Kyoto-protokoll. Vi får se hur nästa globala klimatavtal ser ut.

Det är alltså ett antal steg som måste tas, men Sverige ska inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2050. Jag tycker att det är tillräckligt tydligt.

Anf. 61 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag var nära att trycka på instämmerknappen när Claes Västerteg beskrev alliansregeringens politik som ansvarslös, men jag antar att det var en freudiansk felsägning.

Både Claes Västerteg och Sofia Arkelsten har nu konsekvent nämnt den bränsletörstande fordonsparken som de fick överta från den socialdemokratiska regeringen. Låt mig då påminna om att den socialdemokratiska regeringen vidtog ett antal åtgärder mot den bränsletörstande fordonsparken som allianspartier satt och röstade mot.

Låt mig påminna om att vi höjde CO₂-skatten och därmed höjde bensinskatten. Allianspartierna röstade mot detta.

Så sent som ett år före valet ville Moderaterna *sänka* bensinskatten. Kristdemokraterna gick till val på att *sänka* bensinskatten. Så sanningen är att hade allianspartiernas reservationer gått igenom i riksdagen hade vi haft en än mer bränsletörstande fordonspark.

Ni säger att ni har det mest ambitiösa målet någonsin. Låt mig konstatera att i opposition har vi ett ambitiösare mål, men vi hade också ett ambitiösare mål i regeringsställning! Det har faktiskt aldrig varit så, åtminstone under de 14 år som jag har suttit i riksdagen, att allianspartierna haft ett ambitiösare mål än socialdemokratin. Ni hade inte ett ambitiösare mål i opposition. Ni har inte ett ambitiösare mål i regeringsställning. Ni följer en given linje.

Det stämmer att vår bedömning före IPCC, före Stern och före Gore var 25 procent och att vi nu har en högre målsättning. Det stämmer också att ni efter IPCC, efter Gore och efter Stern har rört er från 25 procent till 26,6 procent. Wow!

Anf. 62 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Det var en felsägning, ja. Inget annat.

Jag kan vad gäller den bränsletörstande bilparken bara konstatera att den förra regeringen inte gjorde någonting för att stimulera privatpersoner som valde att köpa en ny miljöbil. De hade inga styrmedel för att hjälpa privatpersoner som var i det läget för att göra det möjligt och mer ekonomiskt intressant att köpa en miljöbil.

Jag ger Anders Ygeman rätt såtillvida att man höjde koldioxidskatten. Jag kan erkänna att man hade styrmedel för dem som hade tjänstebilar. Men man hade ingenting för privatpersoner. Det var bland det första alliansregeringen valde att vidta en åtgärd för, nämligen att se till att även stimulera privatpersoner som köpte en ny miljöbil. Den åtgärden har haft en enorm framgång och stimulerat marknaden och fått fram fler miljöbilar på marknaden. Nu ersätter vi den tillfälliga miljöbilspremien med en långsiktig skattebefrielse som också skapar långsiktiga spelregler.

Herr talman! Jag kan bara konstatera att det inte tidigare har funnits något mål beslutat av den här riksdagen för 2020. Den förra regeringen gjorde en bedömning. Man gav aldrig riksdagen möjlighet att ta ställning till målsättningen till 2020. Jag tror att det hade varit bra om riksdagen då hade fått möjlighet att ta ställning till målsättningen 2020.

Nu har vi en möjlighet. Nu har vi en ambitiös klimat- och energipolitik när riksdagen fattar sitt beslut i morgon som också innebär att Sverige är föregångare, att Sverige är i framkant och att Sverige kommer att kunna vara ledare under det kommande halvåret när det globala klimatavtalet ska kunna förhandlas fram.

Anf. 63 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Claes Västerteg är relativt ensam om att inte se bensinpriset som ett styrmedel när det gäller bilarnas bränsleförbrukning. Jag tror att han kommer att finna att hans regeringskolleger tror att det är ett av de mest kraftfulla styrmedlen, men det får ni diskutera i er krets.

Claes Västerteg säger att det hade varit bra om riksdagen hade slagit fast målet om 25 procent under den förra mandatperioden. Då tycker jag att det är lite konstigt att Claes Västerteg som ju faktiskt var ledamot i riksdagen under den perioden inte föreslog det. För det hade han ju haft all möjlighet att göra. Det är konstigt att han nu tre år efter kommer och tycker att det hade varit bra om han själv hade föreslagit det för tre år sedan.

Jag står gärna upp för den bedömning vi gjorde för tre år sedan om 25 procent. Med den debatt vi hade då var det ett radikalt och framåtsyftande mål. Läs gärna en tidning! Då kampanjade Moderaterna och Kristdemokraterna för sänkt bensinpris. Expressen samlade in namn och tryckte upp klistermärken för ett sänkt bensinpris och sänkt bensinskatt. Nu samlar de in namn för att rädda isbjörnarna. Det är som att säga att Gunder Hägg var en värdelös idrottsman för att han sprang så långsamt på 40-talet. Det har hänt saker. Vi har följt med. Nu är det kanske dags att alliansen börjar följa med!

Slutligen vill jag ställa samma fråga till Claes Västerteg som jag tidigare hade till Sofia: Svenska Petroleum Institutet tycker att ni gör tillräckligt, gruvindustrin tycker att ni gör tillräckligt och stålindustrin tycker att ni gör tillräckligt, men ingen av Sveriges miljöorganisationer eller ledande folkrörelseorganisationer tycker det. Är inte det åtminstone *lite* oroväckande?

Anf. 64 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! För det första ska jag vara tydlig. Jag sade inte att koldioxidskatten inte är ett bra styrmedel. Vad jag sade var att ni inte gjorde någonting för att stimulera privatbilister som ville köpa miljöbil. Ni gjorde saker för att stimulera tjänstebilssektorn, det var det som var den stora skillnaden mellan alliansens politik och nuvarande oppositions politik.

Sedan vad gäller bedömningen som den förra socialdemokratiska regeringen lade på den här riksdagens bord vill jag påminna Anders Ygeman om att jag då tillhörde oppositionen. Vi lade motioner på den propositionen som hade en annan innebörd. Det kan ju vara bra att påminnas om det.

Jag kan också konstatera att Centerpartiet under lång tid haft väldigt ambitiösa mål på klimat- och energiområdet. Det är målsättningar som vi nu kan se blir verklighet med alliansens klimat- och energipolitik.

Avslutningsvis, herr talman, kan jag bara konstatera att, precis som jag svarade i repliken till Per Bolund, utsläppen minskade med fyra miljoner ton 1990–2007. Under de år som är kvar kommer vi att fyrdubbla den takten. Vi ska minska utsläppen med 16 miljoner ton. Det *är* en ambitiös klimat- och energipolitik. Vad jag är mer oroad över är att vi har en opposition som sätter upp storvulna målsättningar men inte svarar upp till dem med åtgärder.

Anf. 65 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Jag vill bara påminna Claes Västerteg om att den tidigare regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet sänkte fordonsskatten kraftigt för miljöbilar under förra mandatperioden. Det är ju ett annat sätt att försöka stimulera samma sak.

Sedan får vi höra – vi har hört det tidigare och hör det nu igen – att det enda vi återkommer till, vilket naturligtvis inte är sant men ändå behöver bemötas, är att vi vill ha kvar klimatinvesteringsprogrammet. Det är inte så väldigt konstigt att vi återkommer till det när det är det enskilda program som har sparat mest växthusgaser, en miljon ton, och tillsammans med det lokala investeringsprogrammet är det faktiskt två ton per år. Tittar man i propositionen här nu på de höjda bränsleskatterna och skatteavdrag för miljöbilar och några åtgärder till som ni föreslår minskar vi utsläppen med 2,3 miljoner ton. Det är alltså inga försumbara summor.

En annan sak som vi egentligen inte har diskuterat så mycket här är energieffektivisering. Den energi som vi inte använder är den bästa för klimatet och dessutom billigast, och då har jag några frågor.

Energieffektiviseringsutredningen som nyligen lade fram förslag visade att det finns en stor lönsamhetspotential.

Men ni säger att ambitionen är att uppnå bara 7 procent av den potential som är lönsam för att energieffektivisera och att det belopp som ni satsar på energieffektivisering är bara en sjundedel av utredningens förslag. Ändå ska ni uppnå samma mål. Jag undrar om det här är ett illusionstrick eller om det är ett verkligt, möjligt scenario.

Anf. 66 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag kan återigen konstatera att det är klimatinvesteringsprogrammet som oppositionen i hög grad hänger upp sin klimat- och energipolitik på. Man återkommer ständigt till att det ger en miljon ton. Ja, men till vilken kostnad?

De åtgärder vi vidtar i den här propositionen är samhällsekonomiskt effektiva. I klimatinvesteringsprogrammet gick var tionde krona till administration. Jag kan konstatera att det inte är så jag vill använda våra gemensamma pengar, det vill säga skattepengarna.

Jag kan också konstatera att jag fortfarande inte har sett hur man ska finansiera de åtgärder man vill vidta enligt oppositionens politik. Vi lägger till exempel från alliansens sida 702 miljoner kronor under 2010 på kommersialisering av miljöteknik, energiteknik och hållbara städer. Det, herr talman, kan jämföras med vad klimatinvesteringsprogrammet kostade 2006, en budget som den dåvarande regeringen lade fram. 2006 kostade klimatinvesteringsprogrammet 397 miljoner kronor.

Det vi gör 2010 handlar om drygt 300 miljoner kronor mer, men vi väljer att göra det med riktade satsningar och satsningar som vi vet kommer att ge effekt.

Anf. 67 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Jag fick inget svar om energieffektiviseringen, där utredningen visade att det finns en väldigt stor potential som dessutom är lönsam. Ni tyckte inte att klimatinvesteringsprogrammet var tillräckligt effektivt. Det fanns också anledning att se över och förändra det. Vi skriver också i vår motion att vi vill göra det.

Men jag skulle vilja höra lite mer om hur ni ser på energieffektivisering. Hur kan man åstadkomma något med så lite satsningar som en sjundedel av det utredningen säger att ni borde satsa för att uppnå ert mål, som är något lägre än vårt. Hur går den ekvationen ihop?

Anf. 68 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är så konstigt att energieffektiviseringen inte har debatterats så mycket just här och nu, för den frågan behandlas ju egentligen i ett annat betänkande som näringsutskottet hanterar.

Låt mig konstatera att det är första gången vi sätter upp ett nationellt mål för energieffektivisering – hur mycket vi ska effektivisera – med 20 procent till 2020.

Jag tycker inte att det är särskilt små satsningar som kommer att göras. Det handlar om 300 miljoner kronor per år i fem år. Det är nästan i nivå med klimatinvesteringsprogrammet 2006. Det är rätt rejäla satsningar som jag är helt övertygad om kommer att leda till att vi når målsättningen om att energieffektivisera med 20 procent till 2020. Och jag skulle definitivt inte vara ledsen om vi når längre än den målsättningen.

Anf. 69 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Det kan inte finnas någon annan utgångspunkt i det här ärendet än målsättningen att kommande generationer ska ha rätt att uppleva en jord i ekologisk balans. Det ska gälla globalt. Kommande generationer och tredje världens befolkning ska inte behöva betala priset för de skador som vår generation i den rika delen av världen har vållat. Vi har det yttersta ansvaret för att hejda klimatuppvärmningen och dramatiskt minska utsläpp av växthusgaser till atmosfären.

För att komma dithän har Folkpartiet fyra grundläggande principer: förorenaren ska betala, internationellt samarbete och avtal, förvalterskap och biologisk mångfald samt slutligen teknikoptimism och kostnadseffektivitet.

Tillsammans i alliansregeringen har vi höga ambitioner. Vi fortsätter, utvecklar och ökar tempot i klimatarbetet, och vi vidtar många konkreta och offensiva insatser, till exempel en fossiloberoende fordonsflotta 2030, en ökad energieffektivisering och främjande av förnybar energi.

I dagens Svenska Dagbladet fick regeringen stöd av John Ashton, labourregeringens klimatförhandlare i Storbritannien. Sverige har visat vad man kan göra, säger han, genom att sätta upp exakta och inspirerande standarder. Han vill trappa upp tempot och anser att Sverige och Storbritannien är nära allierade i sina strategiska mål.

Jag vill nämna något om energieffektivisering eftersom det har nämnts här i den tidigare debatten. Vad gäller energieffektiviseringens mål på 20 procent är det min bestämda uppfattning att det kommer att krävas ytterligare ansträngningar på området. Det kommer att vara möjligt då tekniken utvecklas. Dessutom är ekonomin en mycket stark drivkraft. Kraven borde dessutom successivt kunna höjas. Risker finns annars att utökning av energislukande maskiner etcetera åter upp vinsten.

Herr talman! Jag vill i det här sammanhanget, trots den debatt som har varit mellan opposition och alliansregering, ge ett erkännande till delar av den tidigare regeringens miljöpolitik. De har medverkat till ett

bra utgångsläge för alliansregeringen. Sverige har ett gott miljöanseende internationellt, och vi fortsätter nu det arbetet konstruktivt.

Den ideella sektorns och det civila samhällets engagemang och kunande är också värda att lyfta fram, men jag ska erkänna att jag emellertid hade önskat ett annat tonläge som öppnat för en större och mer konstruktiv dialog oss emellan. Men jag vet att vi har olika roller. Jag uppskattar samtidigt viljan att påverka vår värld i en klimatvänlig riktning.

Alliansregeringens målmedvetna och höga ambitioner kommer med stöd att ge förutsättningar för ett starkt svenskt ledarskap i samband med den internationella klimatöverenskommelsen. Jag uppskattade Per Bolunds slutsats i hans anförande. Det gav ändå ett hopp om att alliansregeringen kommer att få det stöd som den behöver. Vi har siktet inställt mot att nå fram till en global, långtgående överenskommelse i december samtidigt som vi tar ett nationellt ansvar. År 2050 har vi exempelvis ett mål att vara utan nettoutsläpp av växthusgaser.

Ett positivt erkännande gav för övrigt WWF:s generalsekreterare Lasse Gustavsson under den gångna veckan i samband med en Östersjökonferens. Då nämnde han att Sveriges politiker, oavsett partitillhörighet, i internationell jämförelse är miljöextremister. Vi kan alltså alla få känna att vi i detta avseende är extremister i den positiva bemärkelsen att vi vill orhört mycket och jobbar för det.

Herr talman! För oss i allianspartierna handlar det inte om en inbördes tävling om högsta procentsats, utan det handlar om en politik som grundar sig på dagens tillgängliga forskningsrön, på Klimatberedningens och det vetenskapliga rådets analyser, på dialogmöten med näringsliv och det civila samhället och på EU:s klimat- och energipaket. Globalt sett måste utmaningen tacklas gemensamt, effektivt och utan dröjsmål.

Herr talman! Jag vill för våra lyssnares skull försöka reda ut en del begrepp som kan verka förvirrande. När vi ibland talar om att minska utsläpp i den icke handlande sektorn betyder det en minskning i de sektorer som Sverige har rådighet över, exempelvis trafiken, jordbruket, bostäder, lokaler och avfall.

Alliansregeringen ämnar minska utsläppen av dessa växthusgaser med 40 procent fram till 2020. Vi konkretiserar på område efter område hur dessa totalt 20 miljoner ton växthusgaser ska minskas. År 2030 ska transportsektorn vara fossilfri. Arbetet behöver nu drivas på rejält för att klara delbetinget fram till 2020. Biogas och elhybrider står i fokus, och extra satsningar görs på dessa områden. Oljeuppvärmningsförbudet inom bostadssektorn ska vara klart 2020, och satsningar på energieffektiva byggnader vinner terräng. Som alingsåsare är jag särskilt stolt över passivhussatsningarna.

Jordbrukssektorn kommer att få minskade dieselskattesubventioner. I den andra vågskålen kan denna sektor sitta inne med ett vinnarkoncept – det är jag alldeles övertygad om – som energiproducent och som producent av sunda livsmedel som alltmer efterfrågas samt genom de satsningar som erbjuds för en hållbar utveckling inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Det som skiljer oss från oppositionen är uppfattningen att vi ska tillvarata möjligheterna och göra insatser också i andra länder. Vi föreslår insatser på 6,7 miljoner ton som vi kan tillgodoräkna oss. Det är ett vinn-vinn-koncept.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Den så kallade handlande sektorn är ett handelssystem inom EU och innefattar förbränningsanläggningar för el- och värmeproduktion, oljeraffinaderier, koksverk, järn och stål, massa och papper för att nämna några exempel. Beslut har fattats inom EU om att minska denna del med 20 procent. Alliansregeringen har drivit på och driver framöver att den nivån ska höjas 30 procent, vilket egentligen redan har beslutats, under förutsättning att andra länder följer efter. Flyget kommer att inrymmas i detta handelssystem 2012. Regeringen driver också på för att sjöfarten ska inlemmas. Sverige har 700 anläggningar som inlemmats i systemet. De står för totalt 29 procent av växthusgasutsläppen.

Det man inte kan vara nöjd med är hur fördelningen av utsläppsrätter skett. Det är inte acceptabelt att dela ut den största andelen gratis. Det måste betraktas som ett misslyckande inom EU, och jag är glad att den svenska regeringen driver på för att utsläppsrätter ska auktioneras ut.

Herr talman! För att klara åtaganden krävs inledningsvis stora ekonomiska resurser, men på sikt kommer det att vara en lönsam affär att satsa på miljöåtaganden, göra miljösatningar. Vinsten är givetvis att vi kommer att rädda vår miljö. Regeringen har lagt fram kraftfulla paket inom klimat- och energiområdet. Det handlar om 7 miljarder, varav 4 miljarder i ökat utvecklingssamarbete. Det bidrar till att utvecklingsländerna kan vidta åtgärder för att begränsa halten av växthusgaser, arbeta med återbesknogningsprojekt, skaffa sig bättre teknik och alternativa energikällor.

Den biologiska mångfalden är en liberal hjärtefråga. Det finns en tydlig koppling mellan åtgärder för att minska förlusten av biologisk mångfald och påverkan på klimatet. Vi har under de senaste åren ständigt påmint om den bufferteffekt som rik biologisk mångfald innebär. En aktiv naturvårdspolitik bidrar alltså till att minska utsläppen av växthusgaser. Den globala mångfalden av olika ekosystem som skogar, våtmarker, gräsmarker, fjäll, floder och hav har en avgörande betydelse för balansen av växthusgaser i atmosfären. Välmående ekosystem och rik biologisk mångfald är viktiga för att mark, hav och biomassa ska kunna binda än mer koldioxid. Därför måste vi på alla sätt hejda den globala utarmningen av den biologiska mångfalden, också ur ett klimatperspektiv.

Jag vill, herr talman, sist men inte minst lyfta fram tredjevärldenperspektivet då utvecklingsländernas situation är en annan liberal hjärtefråga. Som grund för anpassningsåtgärder och utsläppsminskningar behövs insatser för kunskap och kapacitetsutveckling i utvecklingsländerna samtidigt som det måste ske ett aktivt arbete inom fattigdomsbekämpningen.

Sverige och andra industrialiserade länder måste ta sitt ansvar och bidra till finansiering av utsläppsminskningar i utvecklingsländerna. Det är viktigt att utskottet så tydligt skriver att man utgår från att rättvisefrågorna uppmärksammas i arbetet för att bidra till fattiga länders hållbara utveckling. Industrieländerna måste gå före genom att minska sina utsläpp men också genom att bistå utvecklingsländerna vad gäller anpassning, teknologi, finansiering, kunskap och kapacitetssupplegning. De 4 miljarder som regeringen satsar på klimat och utveckling i biståndet kan bidra till såväl klimatåtgärder som stöd till hållbar utveckling.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Karin Granbom Ellison (fp).

Anf. 70 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Anita Brodén önskar att vi inte ska hålla på så mycket med sifferexercis utan basera det vi säger på vetenskap. Jag vill hävda att det är vad oppositionen gjort i sitt klimatarbete och också i sin kritik av regeringen, alltså att regeringen inte följer vetenskapen.

Anita Brodén hänvisade till Klimatberedningen, men det stämmer inte att regeringen följer Klimatberedningen. Tvärtom går regeringen i allra högsta grad ifrån det som samtliga partier i Klimatberedningen var överens om. Klimatberedningen sade att vi i Sverige skulle minska med 38 procent, men regeringen klarar bara av 26,6 procent. Utöver det kan sedan åtgärder vidtas i andra länder. Ungefär där har också oppositionen landat. Vi säger 40 procent i Sverige, och på det lägger vi ytterligare så mycket.

Eftersom vetenskap efterfrågades kan jag nämna att Stockholm Environment Institute i sitt program Greenhouse Development Rights säger att vi egentligen borde minska med 80 procent i Sverige varav ungefär hälften inom landet och hälften i form av åtgärder utomlands. Det är förstås inte ens i närheten av regeringens mål. Regeringen ligger på 40 procent totalt, vilket är långt ifrån institutets förslag.

Anita Brodén trodde att den stora skillnaden mellan alliansen och oppositionen var att vi från oppositionens sida inte ville göra saker utomlands. Det är inte sant. Det stämmer inte. Skillnaden är att medan regeringen använder sig av internationella åtgärder för att minska de egna ambitionerna, för att slippa vidta åtgärder i Sverige, väljer oppositionen att använda sig av åtgärderna. Just för att de är effektiva kan vi använda dem till att föra en ännu mer ambitiös klimatpolitik, ta ut svängarna ännu mer, våga ha ännu radikalare klimatmål. Det vi kritiserar regeringen för är att den väljer att göra dessa investeringar för att spara pengar i stället för att ha en ambitiös klimatpolitik.

Anf. 71 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag vill börja där Per Bolund slutade – slippa vidta åtgärder. Det handlar inte om att slippa vidta åtgärder. Det handlar om att vidta åtgärder på det mest kostnadseffektiva sättet. På så sätt kan vi också vidta en mångfald åtgärder. Det är vad det handlar om.

Vi kan ta hundra kronor som exempel. Om vi satsar en hundralapp på ett projekt i Indien eller Afrika för att minska klimatutsläppen kan det vara värt tusentals kronor. Det handlar alltså om att vi på ett mycket kostnadseffektivt sätt ska använda det som styrmedel.

Beträffande procentsatser är jag övertygad om att många väljare undrar över alla procentsatser som det bollas med hit och dit. Men den som nämner den högsta procentsatsen är inte nödvändigtvis den som också vinner. Det handlar inte om det.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Här handlar det om trovärdighet. Vi ska satsa så högt det är möjligt. Hela tiden har vi grundat detta på vetenskap, på den forskning som i dag finns. Det vill jag betona. Vi vet inte vad vi kommer att möta för rön om två eller tio år. Då måste vi hela tiden omvärdera detta.

Den forskning som vi i dag har att ta ställning till, alla de dialogmöten som har ägt rum och EU:s energi- och klimatpaket är det som alliansregeringen har baserat sitt beslut på. Det är det förslag som nu ligger. Vi upplever att vi också har fått omvärldens kredit för att vi har en oerhört ambitiös klimatpolitik.

Anf. 72 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Det vore intressant att höra vilken vetenskap Anita Brodén menar att regeringens politik grundar sig på. Den vetenskap som vi har tagit ställning till och som regeringens vetenskapliga råd, som ju låg till grund för Klimatberedningen, också grundar sig på säger ju att vi måste gå betydligt längre än regeringen har gjort. Vilken forskning är det egentligen som ni baserar er politik på?

Anita Brodén sade i sitt anförande att man tillgodoärknade sig åtgärder i andra länder. Man gör insatser i andra länder, och därigenom behöver man göra mindre insatser inom Sverige. Det är precis så de internationella klimatinisatserna är tänkta, och kritiken från vår sida är att ni gärna använder dem för att minska den totala klimatpolitiken och sänka kostnaderna. Vi använder internationella insatser för att i stället öka ambitionerna och ha en högre målsättning. Vi vill göra 40 procent i Sverige, men vi lägger dessutom på åtgärder internationellt sett och kan därigenom nå längre.

Jag vill också fråga Anita Brodén om finansieringen av internationella insatser. Faktum är ju att regeringen har tagit de pengar som används för åtgärder internationellt och som man sedan avräknar för att slippa vidta åtgärder i Sverige från biståndet. Det är biståndspengar som man har använt för att finansiera hela det arbetet.

Frågan är: Tror Anita Brodén att behovet av bistånd kommer att bli mindre i framtiden, med klimatförändringar som kommer att leda till mer väderrelaterade katastrofer och så vidare? Är det verkligen en bra politik att ta pengar från biståndet för att finansiera klimatåtgärder internationellt och för att slippa vidta åtgärder i Sverige?

Det är också värt att påpeka att det strider mot Kyotoprotokollet, där man tydligt skriver att alla insatser för internationell klimatpolitik måste vara additionella, det vill säga att de ska gå utöver det ordinarie biståndet. Regeringen har tyvärr alltså brutit mot det protokoll som Sverige har varit med och skrivit under. Tycker du att detta är ett rimligt sätt att finansiera dessa åtgärder, Anita Brodén?

Anf. 73 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! De internationella forskningsrönen med IPCC, Sternrapporten och annat ligger givetvis till grund. Sedan är det Klimatberedningen och Vetenskapliga rådets analyser. Vetenskapliga rådet kommer dessutom att inkallas igen för att följa detta, och det är otroligt viktigt. Självklart ligger också dialogmöten med hela det civila samhället, med näringslivet och EU:s klimat- och energipaket till grund.

Något som sällan tas upp och som jag tycker att det är viktigt att också nämna i sammanhanget är den kraft som finns inom marknaden – marknadens kraft och företagarnas kraft. Även när vi har satt en nivå, ett golv, kommer vi att överträffas, för detta kommer att vara en ekonomisk drivkraft. Det kommer att betyda mycket.

Bistånd är otroligt viktigt för mitt parti och för många i alliansen. Det är en helig princip att vidmakthålla ett högt bistånd. Separat bistånd kommer att behövas, men klimatbistånd är också en otroligt viktig del. Vi vet att de fattigaste länderna är de som drabbas hårdast, och om vi inte får bukt med de problemen kommer vi att se en mängd klimatflyktingar och få uppleva hur människor drabbas fruktansvärt. Därför behövs båda dessa satsningar.

Anf. 74 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Anita Brodén har missförstått skillnaderna mellan regeringens och oppositionens politik. Det kanske beror på bristfällig läsning eller sena timmar i kammaren, vad vet jag? Den samlade oppositionen har faktiskt högre ambitioner än regeringen för åtgärder i tredje världen. Det skiljer sig dock i så måtto att vi inte vill investera pengar i andra EU-länder.

En av de första åtgärderna som regeringen vidtog när den kom till makten var att lägga ned de lokala klimatinvesteringsprogrammen i Sverige, där vi bytte till treglasfönster, satsade på biobränslen och liknande saker. Nu vill regeringen göra samma typ av investeringar fast i andra EU-länder.

Vi menar att det vore en rimligare ordning att investera i energieffektivisering i Sverige än att göra det i exempelvis England, som miljöministern föreslog. Men när det gäller tredje världen har vi större minskningar än regeringssidan har. Det är värt att notera.

Sedan tar Anita Brodén upp Världsnaturfondens generalsekreterare Lasse Gustavsson. Det är väl bra att han i något avseende berömmar regeringen. Jag tycker att regeringen ska berömmas för allt gott den gör. Men man måste också fråga sig varför Anita Brodén inte tar till sig den andra kritik som Världsnaturfonden har. De säger ju att det är för lite. De vill att man ska göra 40 procent nationellt. Naturskyddsföreningen säger att man ska göra 40 procent nationellt. Jordens Vänner vill att man ska göra 40 procent nationellt. Greenpeace, Svenska kyrkan, Röda korset – där ordföranden heter Bengt Westerberg och knappast kan kallas för någon röd eller grön extremist – vill att vi ska göra 40 procent. På regeringssidan har vi Petroleuminstitutet, gruvindustrin och Svenskt Näringsliv. Menar man att Världsnaturfonden är ute och cyklar när det gäller de nationella ambitionerna?

Anf. 75 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Lasse Gustavssons beröm berörde oss alla. Vi är klimat- eller miljöextremister i internationellt hänseende på ett positivt sätt.

Det absolut viktigaste är det som jag inledde mitt anförande med att säga, nämligen att överlämna en jord i ekologisk balans till nästkommande generationer var man än har slagit ned sina bopålar. Det handlar ju om att vi globalt ska minska utsläppen. Då har vi ett ansvar nationellt. Vi ska sopa framför egen dörr. Men vi har också ett ekonomiskt ansvar

att göra detta på kostnadseffektivast bästa sätt. Ett tredje ansvar är att vi i i-världen ska stödja och stötta tredje världen och stå för en stor del av de kostnader som beror på en situation som vi har orsakat. CDM är ett exempel.

Vi gör insatser inom EU men också genom dessa mekanismer i andra delar av världen, bland annat i Kina och i Afrika. Många av dessa exempel måste vi utveckla vidare. Vi har utvärderat, och allt är inte fullödigt. Här kommer det att krävas mycket arbete.

Klimp, klimatinvesteringsprogrammet, är en kapphäst. Vi kan väl ändå påminna varandra om att en utredning gjordes också där. 40 procent av de insatserna hade kunnat göras mer kostnadseffektivt på annat sätt.

Låt oss vara överens om att det viktigaste väl är att insatser görs, vad vi än kallar saker. Claes Västerteg påminde om de summor det gäller: Det var dubbelt så mycket, nästan 700 miljoner i olika insatser – det var 340 miljoner för hållbara städer, och det var många andra insatser. Det viktigaste är väl ändå resultatet?

Anf. 76 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det viktigaste är resultatet, och en sak kan vi vara säkra på: Investeringsprogram som läggs ned ger inga resultat, oavsett om de gäller Brighton eller Borås.

Jag ska ge Anita Brodén rätt om CDM: Jag tror inte att vi har någon åsiktsskillnad där. Vi har nog samma syn både på fördelarna med CDM och på kritiken mot CDM. Det finns en hel del att utveckla när det gäller CDM, men det kan vara ett viktigt verktyg för att gå framåt. Där vill jag ge Anita Brodén helt rätt, och jag tror att vi tillsammans från svensk sida kan vara med och utveckla de programmen. Det finns brister med dem, men det finns också stora fördelar.

När det gäller kostnadseffektiviteten tror jag däremot att det är två perspektiv som man måste ta ställning till.

Det första handlar om vad vårt långsiktiga mål är. Om vi vill, som Anita Brodén ville i Klimatberedningen, minska våra utsläpp i Sverige i storleksordningen 75–90 procent till 2050 och sedan gå vidare kommer vi förr eller senare att få minska våra utsläpp i Sverige, det vill säga alla minskningar måste göras. Då spelar tidsordningen ingen roll.

Vi måste göra de där utsläppsminskningarna. Då tror vi att det är bättre att göra dem så tidigt som möjligt så att vi får fram så bra teknik som möjligt, som vi kan sälja till andra länder.

Det är inte sist ut ur fossilsamhället som är vinnare utan den som är först in i framtiden.

På det här sättet kan vi skapa nya jobb och ny tillväxt i Sverige.

Det andra handlar om att ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier, har granskat kostnadseffektiviteten i de där internationella åtgärderna och kommit fram till att det i väldigt hög grad handlar om växelkursförändringar och i väldigt liten grad om kostnadseffektivitet, det vill säga de åtgärder vi gör i Sverige kan vara väl så kostnadseffektiva.

Och när det handlar om svenska skattepengar vågar jag hävda att de används bättre i Borås än i Brighton.

Anf. 77 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Det är resultatet som räknas. Vi är resultatinriktade, och vi kommer nu att tillsammans med EU:s övriga 26 länder driva på för att komma fram till ett progressivt resultat i klimatförhandlingarna.

Teknik och marknadskrafter nämns alldeles för sällan. Det är viktigt. Teknikutveckling nämndes. Men jag tänker på marknadskrafternas möjligheter. Här handlar det om den gröna tekniken och möjligheten att sälja och exportera. Här har vi oändliga möjligheter i vårt land men också runt omkring. Den potentialen ska vi ta vara på.

Vi kommer att fortsätta att vara kostnadseffektiva, för vi har ett ansvar gentemot våra invånare att förvalta dessa medel på ett kostnadseffektivt sätt.

Jag är övertygad om att vi i den ekonomiska kris vi nu befinner oss i kan ta vara på det här genom att arbeta mycket med grönt företagande, grön teknik. Här finns en oändlig möjlighet.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag ändå upprepa att vi satsar. Vi har en hög ambition. Klimatutsläppet ska minska med 40 procent på tio år. År 2050 är målet inget klimatutsläpp. År 2030 är målet en fossiloberoende bilpark. År 2020 är målet att det ska vara slut på fossiluppvärmning. Samma år, 2020, är målet att det ska vara 50 procent förnybar energi, där vi satsar 100 miljarder.

Jag tycker att vi, så långt, kan känna oss nöjda med det här arbetet. Och vi kommer att gå vidare. Vi tar hela tiden ställning till forskningsrön, steg för steg. Och detta får vi utvärdera.

Anf. 78 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Vad hjärtat är fullt av talar munnen, så risken är att jag kommer att stå här något längre än min utsatta talartid.

Världen, Europa och Sverige – vi alla – står inför stora utmaningar. Både du och jag som individer står inför dem.

De senaste åren har vi mycket påtagligt blivit varse att vår värld inte längre tål de påfrestningar som vi människor utsätter den för. Forskningsvärlden har gett oss den ena larmrapporten efter den andra, och IPCC:s senaste rapport var mycket alarmerande.

Den ekonomiska krisen, som samtidigt drabbat världen på ett aldrig tidigare skådat sätt, har ställt mycket på sin spets, och nu gäller det för världssamfundet att på ett smart sätt ta sig an de här båda utmaningarna samtidigt.

Här har Sverige haft, och kommer än mer att ha, en ledande roll i arbetet. Inte minst vår miljöminister har ett stort ansvar och stora möjligheter att få saker att hända på den internationella arenan. För att han ska lyckas krävs dock att Sverige har en ansvarsfull och tydlig politik på klimatområdet, vilket vi nu har fått i och med den proposition som vi nu behandlar.

Kristdemokraterna har sedan partiet bildades haft miljö- och klimatfrågan högt på agendan. Vi fick epitetet vatten- och luftpartiet, vilket väl inte då ansågs som en komplimang. Men i dag kan det visa på att vi var föregångare vad det gäller vår miljö och vårt miljöarbete. Jag ser framför mig en affisch med nuvarande minister Odell och den här rubriken.

Förvaltarskap är nyckelbegrepp för oss. Ett hållbart förvaltarskap innebär att vi inte kan förbruka mer resurser än vad som kan ses som räntan på kapitalet. Det kan aldrig vara försvarbart att agera så att vi för alltid förstör förutsättningarna för liv – det gäller vårt eget såväl som andra arters. Förvaltarskap innebär att ta ansvar, att hjälpa och stödja också de nationer som inte har samma förutsättningar som vi i Sverige att agera.

Herr talman! Sverige är och ska förbli ett föregångsland. Betänkandet tydliggör detta på ett i mitt tycke mycket ansvarsfullt sätt. Det är den viktigaste milstolpen när det gäller omställningen av Sverige och vårt åtagande i det internationella samfundet.

Milstolpar och milstenar finns det gott om i mina hembygder. Deras uppgift var att tala om hur långt man hade kommit sedan förra stenen och hur långt det var till nästa. Det handlade om möjligheter till rast, vila och hästbyte.

Kanske skulle vi kunna ta bilden här också. Vi har fått ett stort beting till 2050 då Sverige inte ska bidra med några nettoutsläpp av växthusgaser. Regeringen har satt upp en milstolpe 2015 för att vi ska kunna se hur de mål som satts upp nås och för att vi ska kunna korrigera om vi behöver göra det.

Herr talman! Jag skulle vilja lyfta fram några av de åtgärder som vi kristdemokrater ser som ytterst väsentliga i den här propositionen – jag gör på inget sätt anspråk på att vara heltäckande.

Inledningsvis vill jag peka på att regeringen har lagt fram en tydlig åtgärdsplan som visar hur en minskning med 20 miljoner ton CO₂-ekvivalenter ska åstadkommas till 2020.

För att vinna tid kan jag säga att alla kan läsa om det i betänkandet.

Men, herr talman, jag har också försökt att se vad en liknande uppställning för oppositionens förslag skulle innebära. Det är inte lätt, men vi har tydligen lyckats i alliansen att räkna samman det till en summa på ca 22,5.

Man kan då titta på hur man ska lyckas med det här. Regeringen har varit mycket tydlig i uppställningen och visat på tydliga åtgärder när det gäller de två ton som måste åstadkommas – det är ca 20 stycken, om jag har räknat rätt.

Vad har då oppositionen sagt? Först och främst måste man se att de rödgröna eller grönröda – ser vi det ur ett EU-perspektiv pratar vi väl snart om grönröda – vill minska med 9,5 miljoner ton mer inhemskt än vad regeringen föreslår. Det skulle innebära 5,5 gånger mer effektiva styrmedel än vad regeringen nu har lagt fram förslag om.

Hur har då Socialdemokraterna med sina samarbetspartier tänkt sig att åstadkomma detta? Det går inte att gömma sig bakom orden: Nu får regeringen visa hur man vill göra detta.

Regeringen har tydligt visat hur man tänker lösa frågan.

Hur skulle oppositionens förslag slå mot svenskt näringsliv och förutsättningarna för att ta ansvar för helheten?

Någon gav förut miljöministern epitetet näringsminister, och det kanske är alldeles rätt. De två måste gå hand i hand.

Vilka skatter eller andra styrmedel kommer ni i oppositionen att ta till för att få era minskningar realiserade? Det skulle vara intressant att se vad det innebär för näringslivet.

Hur ska den företagare som verkligen vill ta sitt ansvar och vara delaktig i arbetet för en bättre miljö veta vad som kommer att vara gällande om ni mot förmodan skulle vinna valet nästa gång? Alliansregeringen har i alla fall varit tydlig med vad som kommer att gälla nu och framgent.

Det är lätt att tala om allt man vill göra om man inte samtidigt kan redovisa hur det ska göras och, framför allt, finansieras. Jag hade hoppats på att få höra det i dag, men hittills har det mest varit en lovsång till egna idéer utan ekonomi och en klagosång över vad regeringen gör.

Hur ser ni på CO₂-beskattningen? Jag läser i Miljöpartiets motion att man hänvisar till budgetmotionen från i höstas. Det skulle innebära, om jag har läst rätt, att bensinpriset skulle öka med 50 öre innevarande år, med 1 krona nästa år och 50 öre 2011. Är det en gemensam oppositionspolitik?

Herr talman! Det är lätt att fastna i det som till synes kan vara detaljer, men jag kan inte låta bli att undra över hur Miljöpartiet ser på Socialdemokraternas förslag om att införa en skrotningspremie på 25 000 för den som skrotar sin gamla bil och köper en ny.

Jag trodde att Miljöpartiet ville vara bilfritt. Det låter i alla fall så här i kammaren.

Herr talman! Jag vill uppehålla mig lite vid en fråga som har större dimensioner än skrotningspremien: flexibla mekanismer. För Kristdemokraterna är det självklart att vi ska använda varje enskild krona på det mest kostnadseffektiva sättet för att förbättra klimatet. Då kan inte faktorn var detta görs vara det avgörande.

Det betyder att en stor del av de medel som regeringen satsar måste satsas i andra länder som är i behov av både ekonomiskt och teknologiskt stöd för att ta sin del av betinget och samtidigt inte behöva göra samma resa som vi i den så kallade i-världen gjort vad det gäller utveckling. Det innebär att biståndspolitik också behöver ha ett fokus som möjliggör satsningar på detta.

Sverige har som vi ser det en skyldighet att vara med och ge bistånd på ett sådant sätt att stater kan bli mer demokratiska och klimatomfattigt hållbara. Ibland tror jag faktiskt att det går hand i hand.

När det gäller vårt närområde såväl som fjärran öriken är det viktigt att vi satsar resurserna där de gör mest nytta. Följden av vad oppositionen säger blir att Sverige skulle komma att slösa med resurser och samtidigt inte kunna bistå utvecklingsländerna på det sätt som de med rätta både kan be om och kräva av oss att göra. Kassakistan är inte oändlig den heller, i alla fall inte den som jag ser att regeringen har att förvalta.

Herr talman! Utkastet till det här betänkandet satt jag vid Sommens strand och skrev med färd betande i hagen bredvid mig och med skogen i ryggen. Jag satt mitt i det landskap som är så viktigt för ett hållbart klimat, det öppna landskapet med skogen i ryggen.

Skogen är en av Sveriges stora resurser i klimatarbetet, skogen som producent av biologisk mångfald som gör vårt ekosystem stabilare, som utgör källan till våra förnybara bränslen och som är möjlig leverantör av många olika typer av hållbara produkter. Jag gläds åt att läsa några rader i Socialdemokraternas reservation nr 38. Även de ser det på det sättet.

Jag kan glädja s-reservanterna med att det som står där har regeringen redan effektuerat i den skogspolitiska proposition som vi beslutade om

för ett tag sedan. Men jag undrar om Per Bolund har läst den reservationen med tanke på vad som sades här för en stund sedan.

Herr talman! Jag vill också kommentera den debatt som varit om den agrara näringens villkor och utifrån vad som blir fallet om vi nu beslutar enligt det förslag som ligger på vårt bord i dag. Kristdemokraterna har hävdad och hävdar att vi alla, individer, företag och näringsgrenar, måste ta vårt ansvar i arbetet med att återställa klimatet. Inte minst jordbruket har en mycket viktig uppgift i det här. Det är en näringsgren som kanske står över alla andra i uppgiften att bevara den biologiska mångfalden och producera hållbara livsmedel och förnybar energi.

På s. 33 i betänkandet framgår det tydligt att regeringen också ser det på det sättet och att man har för avsikt att se till att besluta på ett sätt som gör att det inte drabbar näringens konkurrenskraft. Claes Västerteg var också inne på detta i sitt anförande.

Det är inte hållbart att vi inte skulle kompensera, för då förlorar vi på gungorna vad vi tar in på karusellen. Jag är övertygad om att regeringen inser detta och kommer att presentera åtgärder i sinom tid för detta innan det skulle vara för sent.

Herr talman! Jag kan inte låta bli att nämna något om energiuppgörelsen också, även om det ligger något utanför dagens betänkande. Men energin är oerhört viktig för klimatet. Jag vill säga här att Kristdemokraterna var en katalysator i uppgörelsen för att få till stånd ett klimatarbete och en hållbar process.

Regeringen har genom det beslut man har fattat och den inriktning man nu har tagit tydligt talat om – det som Anders Ygeman och andra tycks raljera lite över – att svensk basindustri nu har en tryggad tillgång till energi, men det är en energi som ska vara anpassad till klimatet. Uppgörelsen är historisk och banbrytande. Det är därför med förundran jag läser vad oppositionen skriver i sina gemensamma reservationer.

Om man vinner nästa val ska man bjuda in till samtal för att göra en bred uppgörelse. Varför i allsindar börjar man inte med att bjuda till och vara med i det som nu redan inbjöds till, att ta fram en gemensam uppgörelse? Varför vänta fyra fem eller tio till tolv år till, tid som inte finns?

Det finns ingen trovärdighet i detta, vilket inte heller oppositionens reservationer har. När jag läser dem slås jag av att inte en enda av dem, vare sig den gemensamma eller de andra, på centrala punkter lyfter framtidsfrågorna på ett sätt som gör att man kan se trovärdigheten i att det håller också ekonomiskt.

Man har inte kunnat skriva sig samman, trots att man har haft tolv år på sig att hitta en gemensam väg, dessutom ett antal möjligheter att utifrån Klimatberedningens arbete den här mandatperioden och i andra sammanhang skriva sig samman. Varje del i oppositionen verkar vilja välja sin egen tonart. Övning för att hitta harmoni och samklang verkar inte ligga för oppositionen, till skillnad från en alliansregering som verkligen är samstämd och samövad i dessa frågor.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 79 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Irene Oskarsson berömmar sig och regeringen för att man har visat så extremt tydligt hur man ska göra för att minska utsläppen. Jag skulle vilja uppmuntra alla som har tillgång till propositionen att slå upp s.60. Där står det väldigt tydligt redovisat vad man har tänkt sig att göra.

Där blir det också väldigt tydligt att nästan det mesta av det som är målet för 2020 redan är gjort. Det har gjorts av tidigare regeringar. Det är redan beslutad politik. Sedan tillkommer lite grann som redan är beslutat av EU som inte heller regeringen står bakom.

Det är nästan 7 miljoner ton som ska göras utomlands av de 20. Det är oklart hur och oklart hur det ska finansieras. Frågan är väl om det ska fortsätta att vara bistånd som man tar av för att finansiera de här åtgärderna.

Det vore intressant att höra hur Irene Oskarsson och Kristdemokraterna ställer sig till att man minskar biståndet som går till demokratiarbete, utbildning och fattigdomsbekämpning för att göra klimatåtgärder utomlands som minskar de svenska åtgärderna. Är det en etisk politik? Det skulle jag vilja fråga.

Om man drar bort allt som redan är gjort är det två miljoner ton koldioxidsläpp som det ska minskas med. Det ska göras inom det man kallar för utvecklade ekonomiska styrmedel. Hur tydligt är det? Hur mycket är det som koldioxidskatterna ska höjas för att åtgärda två miljoner ton? Vilka exakta styrmedel ska man använda? Det finns ingen tydlighet i det över huvud taget. Det är extremt otydligt.

Det är ingen skillnad gentemot oppositionen. Skillnaden är att vi har en högre ambitionsnivå. Skillnaden är dessutom att vi har visat i tidigare regeringsarbete att vi klarar av att driva en hård klimatpolitik och till och med överträffa de mål vi har satt upp.

Jag skulle gärna vilja ha svar om tydligheten. Vad består den i? Vilka är de tydliga styrmedlen som ni ska använda er av? Och hur mycket kommer koldioxidskatterna att höjas med i en borgerlig regering?

Anf. 80 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! För det första har vi en regering som verkligen står bakom de gemensamma beslut som vi har fattat i den europeiska unionen, och vi driver på att bli ännu tydligare och vassare i det sammanhanget. Per Bolund hävdar att vi inte skulle stå bakom detta.

Sedan är det precis som Per Bolund säger, eller jag kanske ska säga att jag vänder det precis tvärtom. Som jag sade i mitt anförande ser jag ingen motsättning när det gäller klimatarbete, ett demokratiarbete och ett hållbart arbete för länder med mindre goda förutsättningar än vi själva.

Om det sedan kommer att beröra biståndspengar må det väl vara utifrån att man där i så fall har prövat det i förhållande till andra biståndprojekt som också kräver resurser. Jag tror nämligen att de här länderna behöver ha en hållbart utbyggd vetenskap och hållbara utbyggda brunnar. Vad är det om inte till viss del ett klimatbistånd? I så fall har vi ägnat oss åt det länge i det här landet, och med rätta, tycker jag, både som person och som kristdemokrat.

Vi har ett mycket stort ansvar för människor i tredje världen, för att de ska få ett betydligt bättre liv än det de har nu. Vi har varit en del av orsaken till att det ser ut som det gör, tyvärr.

När det gäller de två miljoner tonnen finns det tydliga exempel på hur vi vill förändra beskattning och hur vi vill förändra bland annat det jag var inne på, de undantag som finns nu. Som jag sade är det ca 20 punkter i sammanhanget som tar upp vad vi vill göra för att förändra. Det kan man med fördel läsa om man läser propositionen.

Men i motionerna från er med flera handlar det om att vi förutom det ni säger att vi ska göra internationellt ska göra betydligt mer hemma. Jag ser inte en enda förklaring till vad.

Anf. 81 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! De förtydliganden som jag frågade efter fick jag inte. Jag utgår från att den tydlighet som Irene Oskarsson pratade om inte finns i verkligheten. Det är precis så otydligt som jag befarade att det skulle vara.

Jag har absolut inte sagt att vi ska bryta mot några EU-beslut. Vi står självklart bakom den klimatpolitiken. Vi vill att man ska göra den ännu mer intensiv och långtgående, vilket vi har drivit även på EU-nivå.

Det intressanta är att Kristdemokraterna säger sig vara ett solidariskt parti som vill hjälpa fattiga människor i andra delar av världen. Men det man i verkligheten har gjort i den regering som Kristdemokraterna ingår i är att minska biståndsbudgeten med 4 miljarder kronor och använda de pengarna till att göra klimatarbete internationellt som man sedan använder för att slippa vidta åtgärder i Sverige.

Jag kan inte förstå att det kan vara förenligt med kristen etik att man behandlar biståndet på det sättet. Det är ändå så att biståndet används till väldigt viktiga insatser runt omkring i världen. Det handlar om att göra insatser för att öka utbildningen för fattiga människor. Det handlar om demokratiarbete i länder som har bristande demokratisyn. Det handlar om katastrofbistånd till människor som svälter. Men man tar bort pengar från det ordinarie biståndet och använder dem till internationell klimatpolitik. De minskningar som man därigenom gör använder man för att slippa vidta åtgärder i Sverige. Jag tycker att det är en väldigt konstig etik man ägnar sig åt på det sättet.

Miljöpartiet har tagit ansvar för det. I vår budget sade vi att vi ska göra minst lika mycket insatser internationellt för klimatet, men lägga dem utöver biståndet. Vi tänker inte minska biståndsbudgeten för att slippa vidta åtgärder. Vi tar ytterligare pengar som vi avsätter i statsbudgeten för att göra klimatinsatser, men behåller dessutom det ordinarie biståndet, som enligt alla bedömare kommer att bli ännu viktigare i framtiden, eftersom klimatförändringarna kommer att påverka matsituationen. Detta kommer att skapa klimattflyktingar, och de kommer även att behöva ordinarie bistånd.

Anf. 82 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att Per Bolund och jag i dag på ett sätt gemensamt kan beklaga att biståndspolitikerna är reglerad genom en procentsats,

vilket gör att vi inför kommande år har mindre resurser till biståndspolitik.

Men för att klara katastrofer och för att klara att få demokrati i ett samhälle är det mest väsentliga att vi har förutsättningar för ett hållbart producerande av livsmedel och att vi har tillgång till livets mest nödvändiga sak, det vill säga rent vatten. Detta är inte en konfliktyta mellan det som är traditionell biståndspolitik och det som är klimatpolitik, om vi nu vill använda det begreppet.

Däremot tror jag att vi gemensamt kan ta vidare att det är viktigt att vi satsar resurser på det här och att vi gör det på det ekonomiskt försvarbara sätt som regeringen nu har valt att göra, där vi använder resurser på det mest optimala sättet för att bistå utvecklingsländerna till att få en mer hållbar livssituation – ett mer hållbart klimat kan vi kanske inte få på det sättet – och att vi också gemensamt satsar resurser på forskning.

När det gäller det övriga som Per Bolund var inne på tidigare kan man läsa att det finns ett antal konkreta exempel på förändringar vad gäller beskattning av fordon, vad gäller den tunga drivmedelssektorn, vad gäller att vi ska ha fossilfria fordon och satsa resurser på forskning och utveckling för att få fordon som kan gå på el och så vidare och inte minst vad gäller det jag berörde sist i mitt anförande: Uppgörelsen om klimat och energi mellan partiledarna i alliansen ger grunden för att vi kan ta fram det här tjugotalet åtgärder.

Anf. 83 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att Irene Oskarsson ägnar 12 av sina 14 minuter åt att tala om oppositionens politik. Det skulle jag också ha gjort om jag ägnat två år åt att få fram en klimatproposition och kommit med ett så tunt resultat som detta.

Varje gång vi har stått i talarstolen i denna kammare har jag sträckt ut handen till regeringspartierna, och varje gång vi från Socialdemokraterna och oppositionen har träffat regeringen har man sänkt sina nationella mål. Man blir lite rädd då för att fortsätta att träffa regeringen, rädd för att regeringen än en gång ska sänka sina ambitioner. Senast var regeringspartierna överens i Klimatberedningen om 30 procent nationellt, men lyckades sänka det ned till 26,6 procent. Vi får hoppas att ni inte hinner träffas i alliansen innan vi klubbar det här i morgon, för då kanske ni vill sänka ambitionerna ytterligare.

Irene Oskarsson ondgör sig över att de tre oppositionspartierna har olika budgetalternativ. Det kan man göra. Jag kan upplysa Irene Oskarsson om att det var så även för allianspartierna i opposition. Ditt parti ville då sänka bensinskatten och var inte överens med exempelvis Centerpartiet, som nu har miljöministerposten. Jag måste fråga Irene Oskarsson: Vilken CO₂-skatt blir det nästa år? Det framgår inte av propositionen. Du påstår det, men det framgår inte. Vilken blir CO₂-skatten? Vilken blir bensinskatten nästa år med alliansregeringen?

Du gläds åt att industrin är glad. Det är väl bra! Men känns det inte lite märkligt att Greenpeace är missnöjt, men Svenskt Näringsliv är nöjt, att Världsnaturfonden är missnöjd, men gruvindustrin är nöjd, att Svenska Naturskyddsföreningen är missnöjd, men Petroleuminstitutet jublar? Har ni verkligen hamnat rätt i avvägningen?

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Anf. 84 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! För att börja lite raljant: Det är skönt att någon är glad över vad regeringen har gjort, att inte alla surar!

I nästa andetag kan jag konstatera att jag tror att de aktörer som i dag har jublat över regeringens förslag också har insett att det för dem kräver rätt mycket jobb att göra detta. De kommer själva att behöva investera i till exempel gruvindustrin. Petroleumindustrin måste tänka nytt och anorlunda för att producera en annan typ av bränsle. Detta kommer att kosta dem också. Jag tror bara att de ser en viss realism i att det här är den väg framåt som gäller.

Jag tror att jag skulle ha varit mer förvånad om SNF och övriga nämnda skulle ha jublat. Deras uppgift är att hela tiden pocka på – mer, bättre! – utifrån de förutsättningar de har. De är organisationer som har det till sin uppgift.

För att förekomma Anders Ygeman har jag min privata tjänst i en organisation som också har framfört synpunkter på detta. Jag kan konstatera att Svenska kyrkan har en viktig uppgift i att vara lobbyist i de här sammanhangen. Jag delar inte alla uttalanden som ärkebiskopen med flera har gjort, men jag kan se att han har uppgiften att delta i den politiska debatten utifrån sina förutsättningar.

Jag undrar hur Anders Ygeman använder klockan. Om jag tittar på mitt utkast kan jag väl säga att jag möjligtvis använde två minuter åt att tala om oppositionen i det här sammanhanget. Jag beklagade just att man inte ville vara med i uppgörelsen.

Anf. 85 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Vi vill gärna göra upp med regeringen. Men vi vill göra det på grundval av en ambitiös klimatpolitik, den som Forskarsverige, våra internationella förpliktelser och det samlade Folkrelse- och Miljösvetige kräver av oss, inte på grundval av vad Petroleuminstitutet, gruvindustrin och Svenskt Näringsliv kräver av oss. Därför har vi inte kunnat göra upp med regeringen.

Jag ställde en fråga till Irene Oskarsson: Vilken blir bensinskatten nästa år med regeringen? Du ondgjorde dig över att vi var oense om det medan ni var överens om det. Jag skulle gärna vilja ha svar på den frågan. Vilken blir bensinskatten med alliansregeringen?

Anf. 86 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag hoppas att jag står här som representant för en del av svenska folket, inte för petroleumindustrin, SNF eller några andra aktörer. Här har vi att ta ansvar för helheten. Om sedan en del är nöjda och andra missnöjda får vi väl utvärdera det. Men jag tror också att det kan vara ett sätt att se att vi måste tänka på helheten. Jag tror att Anders Ygeman skulle ha resonerat på ett annat sätt om han hade varit i regeringsställning, vilket han inte är i dag.

När det gäller skatten för nästa år tror jag också att det framgår ganska tydligt av betänkandet utifrån att man där skriver att man för kommande år inte kan utesluta detta. Därmed gäller det såvitt jag har kunnat förstå inte 2010, men världen är föränderlig. Däremot finns det en uppräknin av CO₂-skatten som naturligtvis kommer att ske under nästa år också.

Sedan kan jag beröra det som Ygeman var inne på i sitt förra inlägg. Kristdemokraterna har väl fått omvärdera utifrån hur världen ser ut. Jag är den första att vara glad för att vi har gjort det. Som jag hänvisade till i mitt första inlägg har vi hela tiden som majoritet i mitt parti haft klimatet för ögonen i det vi gör.

Anf. 87 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Den ekonomiska krisen och klimatkrisen kräver en vändpunkt med ny resurseffektivare teknik, miljöinvesteringar och eko-effektiv ekonomi för jobb och tillväxt. Satsningen på ekoeffektiv ekonomi kommer att vara en av de viktiga frågorna under det svenska ordförandeskapet. I själva verket är den ekoeffektiva ekonomin vägen ut ur krisen, både klimatkrisen och den ekonomiska krisen.

Den svenska regeringen drev ju på EU:s klimatpolitik. Det ledde till att EU har antagit de mest radikala klimatmålen som någon ländergrupp i världen har presenterat. Sveriges riksdag är nu på väg att anta en politik med de mest långtgående klimatmålen i EU.

När Sverige leder EU är målet att EU ska höja sin ambition till att minska utsläppen med 30 procent. Målet i Köpenhamn är att nå en överenskommelse som omfattar alla världens länder och som håller tvågradersmålet inom räckhåll.

I Sverige har regeringen vänt sig till hela det svenska samhället. Vi har haft dialog med fackföreningsrörelsen, med arbetsgivare, med branschföreträdare, med ideella organisationer och med miljörörelsen. Vi samlade några av Sveriges främsta experter på klimatområdet i Vetenskapliga rådet. Det lade den vetenskapliga grunden för de mål och den politik riksdagen nu är på väg att anta, även om den svenska regeringen går klart längre.

Alla riksdagspartier medverkade i Klimatberedningen. Sverige har nu som första industriland presenterat en konkret plan för att fasa ut beroendet av fossil energi.

Klimatutsläppen ska minskas med 40 procent på 10 år. Om 40 år ska Sverige inte längre ha några nettoutsläpp alls. Vi ska ha en fossiloberoende fordonspark om 20 år. Användningen av fossil energi för uppvärmning fhas ut under de närmaste tio åren. Om tio år ska hälften av energin vara förnybar. Vindkraften nära nog tiodubblas på samma tid, och därmed utvecklar vi också ett ytterligare ben för elförsörjningen. Vid sidan av vattenkraft och kärnkraft har vi också förnybart, framför allt vindkraft. Kärnkraften kommer att stå för 15 procent av energin, den förnybara energin för 50 procent.

Vi har satt upp mål som gäller utanför EU:s utsläppstak. Dessutom kommer ju taket för EU:s utsläpp att sänkas. Totalt sett betyder regeringens politik för Sveriges räkning ungefär 40 procent i minskade utsläpp, men vi redovisar det som vi kan styra över nationellt, precis som Anita Brodén sade. Det betyder också att det är långt högre än det som den förra socialdemokratiska regeringen redovisade med sina 25 procent för Sveriges räkning. Anders Ygeman snubblade grovt på den punkten och tog fullständigt miste om procentsatserna. Det är nog typiskt för den här debatten.

Min fråga nu, efter att ha lyssnat på er i inlägg efter inlägg, är: Kan ni räkna upp något EU-land som har en högre målambition än den svenska?

Prot. 2008/09:132

15 juni

Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och Vitbok om klimat-anpassning

Kan ni räkna upp något EU-land som kommer till lägre utsläpp än Sverige till 2020? Gör det!

Nyligen var Tony Blair i Stockholm. Han redovisade den svenska regeringens mål. Efteråt sade han lite retoriskt: Vad kan man säga om det? Att det är fantastiskt. Han hade då inte lyssnat till Anders Ygeman.

Ed Milliband, den brittiska miljöministern, var en av de första som gratulerade mig till det här när jag kom till de överläggningar vi sedan hade. Jag kan säga att i EU är man medveten om hur långt Sverige går, och man litar också på det ledarskap som Sverige kommer att utöva både långsiktigt och genom det ordförandeskap vi ska ha.

Vi redovisar också ton för ton, skattekrona för skattekrona hur utsläppen ska minskas. De utsläpp som inte ligger under EU:s utsläppstak ska minska med 20 miljoner ton mellan 1990 och 2020. En knapp fjärdedel av det, 4 miljoner ton, hade klarats av till och med 2007. Resten ska göras från och med nu och framåt. Det innebär att alliansen ökar takten mycket kraftigt jämfört med tidigare regeringar. Fram till 2020 genomförs fyra gånger större utsläppsminskningar på kortare tid, och vi redovisar hur.

Både den här regeringen och den tidigare regeringen har beslutat om styrmedel som fortsätter att verka de år som gäller fram till 2020. Det gäller till exempel koldioxidskatten, och det minskar utsläppen med ytterligare 5 miljoner ton.

Dessutom har regeringen varit med i EU och fattat beslut om att ställa skärpta krav på utsläpp från bilar och låginblandning av biodrivmedel. Det minskar utsläppen med 2 miljoner ton.

Regeringen har nationellt satt upp ytterligare ett klimatskattepaket där vi, Per Bolund, krona för krona, öre för öre redovisar hur utsläppen ska minska så att det blir drygt 2 miljoner ton.

Jag vet hur det brukar sägas, att egentligen har den svenska regeringen bara gjort skattepaketet, men för att vara tydlig: Jag har suttit med och beslutat i bägge fallen. I ena fallet satt jag tillsammans med 26 ministrar i EU:s ministerråd och fattade beslutet. I det andra fallet satt jag med 21 svenska ministrar och tog beslutet i den svenska regeringen. Det är skillnaden i världsbild. Jag vet att EU-arbetet är svensk hemmaplan. För er är det fortfarande någonting som tvingas på av någon annan uppifrån.

Dessutom beslutar regeringen om bilaterala investeringar i andra EU-länder. Dels sätter vi i budgeten av pengar för gröna investeringar i u-länder, dels kommer vi att genomföra just den typen av bilaterala överenskommelser med till exempel nya medlemsstater som just behöver ny teknik, som just behöver satsningarna på de investeringar vi genomför. Det är också ett exempel på skillnaden i vårt synsätt. Det är inte så att det är bortaplan om vi gör utsläppsminskningarna inom EU. Vi bidrar till att EU uppfyller sina utsläppsåtaganden, och vi är det land i EU som går längst.

Sedan redovisar vi en handlingsplan för förnybar energi. Vi redovisar en handlingsplan för energieffektivisering, och vi redovisar en handlingsplan för att transportsektorn nu ska minska utsläppen.

Vi ärvde, precis som har sagts här, Europas mest bensinslukande bilpark. Under alliansregeringens år har Sverige på två år i stället tagit ledningen i EU när det gäller minskningen av utsläpp från nya bilar. Miljöbilsförsäljningen har nått rekordnivåer. Vi leder Europaligan. 160 000

miljöbilar har sålts sedan den 1 april 2007 när miljöbilspremien infördes. Senast nu i maj var 42 procent av de sålda bilarna miljöbilar. Dessutom kommer vi nu att ersätta tillfällig premie med långsiktig skattesänkning och ett helt klimatskattepaket som leder vidare.

Vi har också redovisat de kommande stegen, till exempel den omfattande satsningen på teknik för effektivare fordon, minskade utsläpp, fordonsforskning för nära en ½ miljard om året. Staten går in med 2–3 miljarder i utvecklingsbolag för fordonsindustrin, utvecklingsstöd för el- och laddbilar, demonstrationsanläggningar och kommersialisering av biogas. Vi gör det också möjligt att tanka miljöbra genom till exempel förlängt bidrag till tankställen för förnybara drivmedel och ökad låginblandning för biodrivmedel. Redan nu byggs genom Fortum infrastruktur ut för att människor ska kunna ladda sina elbilar i Stockholm.

Vi har ställt bindande utsläppskrav i hela EU på biltillverkarna, och vi kommer också nu att genomföra ett europeiskt miljömärkningssystem för att ge ännu bättre information till konsumenterna.

Ni i oppositionen har egentligen aldrig påstått att ni skulle vara bättre på att driva ned de 14 procent av världsutsläppen som EU står för. Ni har egentligen heller aldrig påstått att ni skulle vara bättre på att driva på de 85 procent av världsutsläppen som sker utanför EU. Det ni hela tiden har slagits om är att ni skulle vara bättre för de två tusendelar av världsutsläppen som Sverige står för. Hemmaplan i er världsbild är klimatnationalism, och där har ni också er hemmahamn.

Till och med den bilden börjar falla ihop när man tittar på vad ni faktiskt föreslår, även om ni döljer det med hjälp av alla de våldsamma angreppen. Men dem har vi börjat vänja oss vid.

Låt oss lägga dem åt sidan och först börja jämföra vad vi är överens om. Vi kan konstatera att vi är överens om att sätta målet för det som ligger utanför EU:s utsläppstak, även om ni i debatten har kallat det för ett tricksande med siffror.

Ni talar om att järnvägarna måste öka kapaciteten med 50 procent. Men vid en jämförelse med verkligheten innebär det regeringen hittills har gjort under dessa knappa tre år att vi med det som redan är beslutat ligger några få procentenheter under målet. Jag håller för rätt troligt att vi kommer att både nå målet och överträffa det fram till 2020.

Ni säger att ni ska göra stora satsningar på bostäder. I de flesta fallen är det många öppna dörrar ni slår in. Boverket skärper normerna för krav vid nybyggnation. Husavdraget kan användas för miljöinvesteringar. Vi satsar på att utöka energiinvesteringarna och informationen för energieffektivisering.

För industrin hittar ni ingen typ av åtgärd som regeringen inte redan genomför. Det är bara som vanligt mer pengar utan att redovisa vilka utsläppsminskningar ni får.

Jag konstaterar att vänsteroppositionen har inget gemensamt alternativ till alliansregeringens förslag. Ni har gemensam kritik och ni har gemensam procentsats, men ni har inte gemensamma förslag. Det kallas här kreativa förslag att arbeta vidare med. Lycka till!

Vad ni dessutom inte berättar är att ni i själva verket överlåter till andra EU-länder att bestämma hur mycket utsläppsminskningarna ska bli i den svenska icke-handlande sektorn. Ni har gjort er beroende av vad

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

resultatet blir i EU och i Köpenhamn. Ni har i själva verket lagt resultatet i händerna på länder som Polen, Italien och Rumänien. Berätta det!

Ni gör ett stort nummer av åtgärder som inte minskar utsläppen. Till exempel sätter ni upp ökade mål för förnybart med 3 procentenheter – det var vad som kom fram efter alla månader av kritik – men ni satsar inte dem på att minska utsläppen utan för att snabbare stänga av kärnkraften.

Ni säger att flyget har sin egen utsläppsbubbla. Sanningen är att det inte minskar utsläppen med ett enda ton. Det gör det bara dyrare.

Ni säger gång på gång att ni har 80 punkter. Ibland är det 100 punkter, och ibland är det 120 punkter. Vi har tittat på dem. Den som väntar sig att hitta åtgärder som verkligen leder till utsläppsminskningar som går att redovisa blir besviken. Lyssna till exempel på detta: Samordna de kommunala transporterna. Är det någon här inne som är emot det?

Vidare ska goda exempel från svenska kommuner samlas och marknadsföras på ett bättre sätt. Det kommunerna gör ska det liksom bli bättre reklam för, och det ska minska utsläppen.

Jag har en favorit: Det ska finnas kollektivtrafik till platser dit många åker. Den som är emot kan räkna upp handen.

Ni lovar att minska utsläppen med 9 miljoner ton mer i Sverige, men ni redovisar inte hur det ska gå till. När Anders Ygeman var färdig med sitt anförande hade han gjort av med många miljarder ytterligare. Inte en god debatt utan ett nytt miljardpaket från en socialdemokrat. Men fortfarande har han inte redovisat hur ni ska minska utsläppen med 9 miljoner ton.

Ni redovisar inte gemensamt. Ni redovisar var och en för sig. Men inte ens då får ni ihop det. Det ni kan redovisa gemensamt är klimatinvesteringsprogrammet, drygt 1 miljon ton. Kanske kilometerskatten, en knapp halv miljon ton. Kvar är mer än fyra femtedelar av det ni lovar.

Vad är det ni inte vet, och vad är det ni inte vill redovisa? Vi vet att det blir fler regler, fler kostnader och fler skatter, men vi vet inte vad det leder till för utsläppsminskningar. Nu har Anders Ygeman harvat hela eftermiddagen om olika remissvar. Vad skulle det egentligen visa? Vi har hört brösttonerna om ökade mål. Det är vad hela kritiken har gått ut på. Men det ni är verkligen ensamma om är att redovisa mål utan åtgärder. Det finns inte stöd från en enda organisation för den linjen.

Miljöpartiet är i alla fall ärligare. De redovisar att det ska vara en bensinskattehöjning på 2 kronor. Är det vad det ska bli? Men inte ens det räcker för att klara de mål ni sätter upp. 7 kronor i höjt bensinpris skulle inte ens täcka hälften, eller kanske komma upp i hälften, av det ni inte redovisar.

Då ser vi till sist listan av mål som hänger där lite ensam. För den som har följt med i historien: Först var det en socialdemokratisk regering med 25 procent – jämfört med de ca 40 procenten. Sedan sade Anders Ygeman någon gång på våren 2007 till TT att man kunde diskutera 30 procent. När Klimatberedningen precis hade börjat arbeta ville man att det skulle vara 35–40 procent. Klimatberedningen kom sedan fram till att det borde vara 40 procent i Sverige och 8 procent därutöver utomlands. När man nu redovisar sin gemensamma politik vill man ha 45 procent i Sverige, 13 procent utomlands, det vill säga 58 procent sammanlagt. Sedan kallar man det vetenskap.

Nu talar Miljöpartiet om att det borde vara 80 procents minskning i Europa. I dag lät det som vetenskap att det ska göras i Sverige. Vad säger du om det, Anders Ygeman, eller är Per Bolund fullständigt ensam på den punkten?

När en sommarauktion är över närmar sig också sanningens minut då man faktiskt får redovisa hur utsläppsminskningarna ska göras. Vi har hört kraven och kritiken år ut och år in. Redovisa nu hur det ska gå till att gemensamt minska utsläppen. Redovisa det tillsammans.
(Applåder)

Anf. 88 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Om man ska börja med de 25 procenten hos den tidigare regeringen, med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet, kan man inte säga att det var i en annan tid, men det var i en annan diskussion. Det var före Sternrapporten och en massa andra rapporter som har visat att det är än mer angeläget och viktigt att vi ökar våra utsläppsminskningar. Även om vi bara står för två tusendelar av utsläppen står vi faktiskt för bara en tusendel av befolkningen. Vi vet att vi per capita använder mycket.

Vi kom fram till 33 procent i Klimatberedningen. Om alla åtgärderna hade vidtagits hade man nått hem på 33 procent. Det är ingen utopi att tro att man kan åstadkomma ytterligare.

För alla som har lyssnat på den här debatten måste det gå runt av alla gram, ton och så vidare. Jag skulle vilja diskutera lite mer principiellt, ideologiskt, var och hur vi vill minska utsläppen. Det har gjorts ett stort nummer av att vi i oppositionen är klimatnationalister, att vi bara vill göra saker hemma, att vi inte vill hjälpa andra länder där vi själva har varit med och släppt ut växthusgaser och de får ta smällen.

Det är precis tvärtom. Vi vill satsa massor, 13 procent, i till exempel syd. Redan i dag är det fråga om 300. Vad är det för fullt med det? Varför är det mindre klimatnationalistiskt att göra det bara där det är billigt, inte därför att det är en självklarhet att vi ska återställa det vi har förstört i andra fattiga länder?

Anf. 89 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! De 25 procent som Wiwi-Anne Johansson påminner om att Vänsterpartiet var med om var bara början på sommarauktionen. Sedan har det blivit högre och högre procentsatser och fler och fler siffror, utan att stödja det på riktig vetenskap, utan att ens försöka svara på om det finns något annat EU-land som går längre, som kommer att gå lägre i utsläpp och som har högre mål än Sverige och utan att ens försöka svara hur de utsläppsminskningar ska göras som ni lovar.

Det är de som har varit basen för hela kritiken, den kritik som ni hållit på med månad ut och månad in, år ut och år in. Basen var väl att ni skulle genomföra större utsläppsminskningar, göra mer? Men redovisa vad det är som ni ska göra gemensamt som leder till de mål ni sätter upp!

Jag kan förstå om Wiwi-Anne hellre, som hon säger, vill diskutera ideologi – det är ett sätt att undvika att ge de konkreta beskedet. Men jag diskuterar gärna också idéer och värderingar.

Jag menar att en av huvudfrågorna nu är att u-länderna inte bara ska leva på i-ländernas löften. Det ska vara en del av fasta åtaganden. Det ska vara en del av det som länderna genom internationella avtal binder sig

för. Det är därför vi har drivit att det ska vara en del av de åtaganden i-länderna gör. Det ska skrivas in i avtalen. Det ska vara en del av åtaganden, inte något som bara lovas där ovanpå.

Även om Sverige har varit duktigt på att leverera har andra i-länder konsekvent missbrukat löften och inte levererat. Det är dags för leverans från hela i-världen.

Sedan vill jag bara lägga till att det papper som Wiwi-Anne i sitt anförande tidigare redovisade om några svenska ståndpunkter var fullständigt missvisande. Det är bra att lägga undan sådant där, för det är verkligen inte den linje som Sverige har drivit inom EU.

Anf. 90 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Herr talman! Papperet har jag här, om det skulle intressera. Det finns alltså i verkligheten och inte bara i mitt huvud.

Sverige är före andra EU-länder. Sverige har varit före i klimatpolitiken under lång tid och visat vägen. Det är så vi fortfarande vill att Sverige ska vara, därför att vi tjänar på det. Vår tillväxt har ökat med 40 procent, samtidigt som vi har kunnat minska växthusutsläppen med nästan 10 procent.

Det är inte något fiktivt som vi i oppositionen kommit överens om, utan det finns ju. Det bygger på ett långvarigt samarbete när det gäller just klimat- och miljöpolitiken.

Jag fick inget riktigt svar på varför det är mindre klimatnationalistiskt att välja att göra lite – 26,6 procent – här hemma i Sverige, sedan göra en del i andra EU-länder och göra lite och vidta de billigaste åtgärderna i de fattiga länderna. Man vidtar åtgärder som är de billigaste och de enklaste där och låter de fattiga länderna ta hand om det som sedan kommer att bli nödvändigt för dem att göra, nämligen det som kostar mycket mer pengar.

Hur vill miljöministern se till att vi klarar att hjälpa dem med det också?

Anf. 91 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Jag tror att alla nu lägger märke till att Wiwi-Anne Johansson inte gör ett enda försök till att svara på vilket EU-land som skulle ha högre mål eller vilket EU-land som skulle nå lägre utsläpp. I och med det är också frågan besvarad.

Sverige fortsätter att ta ledningen. Vi ska göra det. Det är att fullständigt slå in öppna dörrar att påstå att vi inte skulle göra det. Skillnaden är bara den att jag redovisar hur vi ska komma dit. Wiwi-Anne Johansson tillsammans med övriga partier sätter upp höga procentsatser utan att gemensamt redovisa hur de målen ska nås. Det är inte procentsatserna som löser klimatproblemen, utan det är åtgärderna för att minska utsläppen. Dem genomför vi, har vi genomfört och kommer vi att fortsätta att genomföra framåt.

Det har gång på gång påståtts att vi har fattat beslut som skulle ha ökat Sveriges utsläpp. Nu ser vi i statistiken att utsläppen har minskat kraftigt i Sverige och att takten i det snarast har ökat under alliansregeringen. Jag är inte så enkel att jag påstår att det bara beror på det vi har gjort, men det är ändå ett belegg för att era angrepp var fullständigt felaktiga när statistiken kommer och verkligheten visas.

Till sist vill jag bara konstatera när det gäller klimatnationalismen att den ligger just i det perspektivet att det som görs för u-länder, helst också som åtaganden för respektive i-land, är ett slags sätt att smita ifrån. Jag menar precis tvärtom att i-länderna skulle behöva göra långt större sådana satsningar. Det skulle också ha lett till långt bättre förutsättningar för långtgående klimatavtal. Jag hoppas att det är just den typen av åtgärder som i-länderna kommer att kunna enas kring framöver. Det betyder att till exempel CDM kommer att reformeras. Det behövs också nya mekanismer för den typen av investeringar.

Till sist bara om det papper som Wiwi-Anne gång på gång hänvisar till: Den frågan har redan klarats ut i EU-nämnden. Det är inte de svenska positionerna.

Anf. 92 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Det var många angrepp, frågor eller hur man nu vill benämna det som kom från miljöministern. Men vi kan börja med vilket land som har en bättre klimatpolitik.

Tyskland kan jag ta som exempel. De har sagt att de ska minska utsläppen med 24 procent från 2005 till 2020. I Sverige bygger miljöministern sin politik på en tidigare regering, som hade en ambitiös klimatpolitik och som därför har gjort det mesta av det som behöver göras. Miljöministern vill mest vidta åtgärder utomlands, och sedan är det 2 miljoner ton som inte är specificerade särskilt bra.

Om man jämför det blir det ungefär 20–22 procent för Sverige under samma tidsperiod som Tyskland, så där har de bättre.

Man kan också gå ned på delmålen på Europeanivå och titta på andelen förnybar energi. Det är många andra länder som kommer att ha en högre ambitionsnivå att öka andelen förnybar energi. Och så vidare – vi kan gå på område efter område.

Sedan vill jag syna miljöministern när det gällde detta att specificera krona för krona och öre för öre, som du sade i talarstolen.

Jag ska citera från s. 63 där det står om ”framtida utveckling av nivån på koldioxidutsläppen”, där regeringen säger så här: ”Nivån på koldioxidutsläppen bör ... framöver anpassas i den omfattning och takt som tillsammans med övriga förändringar av de ekonomiska styrmedlen ger en sammanlagd minskning av utsläppen ... med 2 miljoner ton.”

Hur många kronor och ören är det? Krona för krona och öre för öre – nu vill jag ha ett svar på det. Det vore bra.

Miljöministern jämför våra åtgärder, till exempel att göra ett massivt investeringsprogram i miljonprogrammet för att minska energislöseriet där, och så säger han: Ja, husavdragen kan användas för att effektivisera. Men snälla nån! Det går inte att jämföra på samma dag. Det är en väldig skillnad.

Vi har också åtgärder när det gäller industrin. Vi vill ha ett utökat PFE-program för att spara energi. Vi har också föreslagit ett PFO-program för att spara olja i industrin och fossila bränslen. Det finns exempel på exempel.

Jag vill uppmana de åhörare som är intresserade och engagerade att syna miljöministern i den här frågan och se vilka åtgärder vi föreslår. Det finns ett stort antal.

Anf. 93 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Nu fick vi ett svar, att det skulle vara Tyskland. Det är bara det att Tyskland inte har en högre procentsats under den period vi talar om. Du kan alltid jämföra. Det är det amerikanerna nu driver till sin spets i förhandlingarna, att försöka ta några enstaka år för att jämföra och visa att man i alla fall de åren skulle ha gjort mer. Men när vi kommer fram till 2020 kommer Tyskland att ha nära nog dubbelt så höga per capita utsläpp som Sverige.

Det man nu gör är att ersätta stora mängder brunkol, så det är klart att man kan ha höga ambitioner. Ändå kommer man inte i närheten av det som Sverige uppnår genom vårt program.

Omigen påstås det nu att det mesta skulle vara gjort av de utsläppsminskningar vi gör. Nej. Jag redovisade siffrorna. En knapp fjärdedel – 4 miljoner ton av de 20 miljonerna ton – gjordes mellan 1990 och 2007. Resten görs från och med nu och framåt. Det betyder att vi kommer att genomföra fyra gånger större utsläppsminskningar på kortare tid.

Sedan börjar Per Bolund omigen räkna upp olika åtgärder. Jag erkände att Miljöpartiet går längre än andra partier i vänsteroppositionen, men ändå kan ni inte summera att det leder till de 9 miljonerna ton. Ni har inte redovisat att det leder till de utsläppsminskningar ni lovar. Det är det som är skillnaden.

Regeringen redovisar utsläppsminskningarna. Vi redovisar precis hur vi uppnår dem. Ni står med listor på åtgärder, men det är inte summerat att de leder till de utsläppsminskningar ni lovar. Dessutom: Det är mer regleringar, mer skatter och mer kostnader. Ändå vet vi inte om vi får det ni lovar.

Klimatskattepaketen är redovisat krona för krona, öre för öre. Det går just nu också ut på remiss för att kunna klubbas under nästa vårriksdag.

Anf. 94 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! I så fall är det väl lätt för miljöministern att ge ett svar på vad koldioxidskatten kommer att hamna på, men vi fick inget svar på det. Det var ju redovisat krona för krona och öre för öre, men han är svaret skyldig fortfarande.

Jag skulle vilja gå vidare och ställa en annan fråga, som fortfarande inte är besvarad från regeringens sida, om målet för 2050 att det inte ska vara några nettoutsläpp. Vad innebär det målet egentligen? Vad är det som regeringen åtar sig?

Till att börja med kan jag fråga varför regeringen väljer att ha en helt ny redovisningsform för klimatpåverkan som inte finns i internationella sammanhang, i Kyotoprotokollet eller något annat internationellt förhandlingssammanhang. Helt plötsligt börjar man räkna nettoutsläpp i stället för de totala utsläppen, som ju är standard internationellt.

Frågan är: Hur ska det här göras? Vad innebär det? Tycker miljöministern att det är rimligt att Sverige på grund av att vi har skog ska få ha mycket högre utsläpp per person än till exempel Danmark därför att de inte har skog? Är det detta som ger nettoberäkningen? Eller ska man göra massiva investeringar utomlands för att minska utsläppen där och därigenom få räkna hem det i Sverige så att man slipper göra åtaganden i Sverige? Är det detta som begreppet nettoutsläpp innebär?

Det är intressant att med den beräkning av nettoutsläpp som regeringen ställer sig bakom innebär det i princip att vi i Sverige skulle kunna öka våra totala utsläpp fram till 2050, om vi bara vidtar kompenserande åtgärder, om vi planterar massor av skog eller vidtar åtgärder i andra länder. Jag måste fråga: Är det ett rimligt mål att ha att räkna nettoutsläpp? Det säger egentligen inte någonting om vilka utsläpp Sverige kommer att ha per capita år 2050. Kommer vi att ha mer än i dag? Kommer vi att ha mindre än i dag? Kommer vi att ha mer än världsgenomsnittet? Kommer vi att ha mer än det som är rimligt för att klimatet ska bli hållbart?

Hur ska Sverige få noll nettoutsläpp 2050? Regeringens politik var ju så tydlig; ni kunde svara för krona för krona och öre för öre. Men hur ska det här uppnås?

Anf. 95 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Nu kunde vi alla märka att Tyskland försvann väldigt snabbt från exempellistan, just därför att det inte finns något belägg för att det är ett EU-land som når lägre utsläpp än vad vi i Sverige når med vårt program till 2020. På samma sätt upphörde omedelbart försöket att redovisa vilka åtgärder som skulle genomföras, därför att som jag säger summerar det inte till de 9 miljonerna ton. Och det är de 9 miljonerna ton som ni bygger hela er argumentation på. Det är det löftet som också är underlaget för hela det våldsamma angrepp som ni riktar mot regeringen. Men sedan står ni ändå där och redovisar inte en gemensam politik.

Miljöpartiet vill höja bensinskatten med 2 kronor. Så långt går inte vi. Ändå täcker det inte det löfte ni ställer ut. Ni skulle behöva höja bensinpriset med uppemot 7 kronor. Då skulle ni kanske täcka hälften av era löften som ni inte kan redovisa genomförandet av.

När det sedan gäller nettoutsläppen hörde jag kritiken förut, men jag tyckte att den var lite för oklar för att tas upp i huvudanförandet. Sanningen är att beräkningen är byggd på IVA:s, Ingenjörsvetenskapsakademins, underlag. De hänvisar till att vi har ett antal utsläpp som inte redovisas i Kyotoprotokollet. Nu gör vi det genom att också ta in det som markanvändningen står för. Det betyder inte att man ska räkna in de utsläppsminskningar som görs utomlands. Jag bedömer att vid den tidpunkten kommer vi i Sverige att ha genomfört dessa utsläppsminskningar. Det är för att rivstarta det som i-länderna nu gör för att minska utsläppen som stora satsningar också ska göras i u-länderna. Långsiktigt kommer i-länderna att behöva göra det på hemmaplan fullt ut. Men det är värdefullt för klimatet och för det internationella klimatarbetet att vi rivstartar nu.

Anf. 96 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag antar att vi ska tolka miljöministerns personangrepp som beröm av oppositionens politik. Kan man inte kritisera politiken kan man i alla fall kritisera personen.

Det skulle vara frestande att raljera över miljöministerns självgodare uppfattning om den egna politiken. Men kanske är det egentligen så att vi framför oss ser den mest modstulna miljöministern någonsin.

Högre klimatambitioner ska ge ökade regleringar. Högre klimatambitioner ska ge ökade kostnader. Högre klimatambitioner ska ge ökade skatter. Tror inte miljöministern på den egna politiken? Tror inte miljöministern på kraften i den gröna omställningen? Tror inte miljöministern att ökade klimatambitioner kan ge ökad tillväxt och fler jobb?

Jag kan berätta för miljöministern att när Socialdemokraterna styrde Sverige minskade utsläppen och tillväxten ökade med 10 procent, därför att vi klarade att ställa upp ambitiösa klimatmål. Andreas Carlgren stod här och frågade: Var är åtgärderna? Vi redovisade våra åtgärder, och vi överträffade våra klimatmål varje år i regeringsställning. Vi satte upp målet att minska utsläppen med 4 procent. Vi minskade dem med 10 procent. Vårt track record är kristallklart.

Tyvärr är ditt regeringsunderlags track record lite mörkare. För alla de åtgärder vi vidtog för att minska utsläppen fanns det ett alliansparti som röstade emot, som ville sänka bensinskatten när vi ville höja den, vilket om de hade fått bestämma hade lett till ökade utsläpp.

För tio år sedan tog Sverige ledningen i EU. Sedan dess har mycket hänt – Stern, IPCC, Gore. Men ska vi vara nöjda med det, slå oss till ro och säga att nu leder vi i EU-kretsen och behöver inte ta vårt ansvar längre? Nej, det tycker inte vi. Därför vill vi fortsätta att utveckla klimatpolitiken som vi här i riksdagen debatterar och kan besluta om, nämligen att minska de svenska utsläppen.

Anf. 97 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Nej, Anders Ygeman, det var inga personangrepp. Men det var några frågor som inte heller du svarade på.

Jag kanske ska tacka dig för de debatter som jag har haft här med dig som företrädare i klimat- och energifrågorna. Jag såg i Aktuellt i politiken att nu skulle laget toppas och Lena Hallengren kallas in. Jag tycker att du har varit en duktig debattör och att du har varit rolig att debattera med.

Jag kan försäkra dig att jag tror på kraften i omställningen. Det är satsning på marknadsekonomi, det är näringspolitik som kopplas ihop med miljöpolitik, det är satsning på just ekoeffektiv ekonomi, tillväxt genom det och nya jobb genom det som kommer att ge utvecklingen.

Min kritik gällde inte skatterna som sådana – vi använder dem också som en del av satsningen på marknadsekonomi – utan den gällde att genomföra skatteökningar, regleringar och öka kostnader utan att kunna redovisa att det leder till utsläppsminskningar. Flera av de åtgärder som ni redovisar pekar ju tvärtom på att de inte ökar utsläppsminskningarna. Det är därför som det blir som att harva en gammal skiva när ni omigen bygger kritiken på att vi gör för lite. Men ni redovisar ju inte gemensamt att ni når målen.

Nu är sanningens minut inne. Du har en replik kvar. Ingen av de tidigare talarna som företräder oppositionen har på allvar försökt visa att ni har en gemensam politik som når de här målen. Nu finns den chansen i en sista replik. Ta då den chansen, därför att det ni har byggt er kritik på är att den politiken finns. Men ni redovisar den inte, i alla fall inte hittills. Det är därför som jag frågar: Vad vet ni inte eller vad redovisar ni inte?

Anf. 98 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Vi redovisade vår politik i Klimatberedningen. Vi har redovisat den för riksdagen i en motion med 86 tillkännagivanden. Inget av dem var de som miljöministern räknade upp, utan dem har han hittat någon annanstans. Vi redovisar vår politik i gemensamma reservationer. Vi gör det i praktisk handling. När vi har regerat har vi visat att vi överträffat alla de mål som vi har satt upp.

Hittills kan vi inte säga detsamma om den här regeringen. Det är möjligt att ni med hjälp av lågkonjunkturen nu kan klara att pressa ned utsläppen lite mer. Men då tycker jag ändå att den socialdemokratiska vägen är effektivare, att driva upp tillväxten med 40 procent och minska utsläppen med 10 procent i stället för att ha en dramatiskt sjunkande tillväxt och den vägen pressa ned utsläppen.

Jag tror på kraften i den gröna omställningen. Jag redovisade i mitt anförande sju olika åtgärds paket för att få både minskade utsläpp och nya gröna jobb. Ministern raljerade över att de skulle vara ofinansierade och att det var åtgärder som inte fanns. Varje åtgärd jag presenterade finns med i 2009 års budgetmotion från det socialdemokratiska partiet.

Regeringssidan har nu två gånger fått den enkla frågan från oppositionen: Vad blir bensinskatten nästa år? Det kanske är läge att berätta det för väljarna. Ni är ju så överens, krona för krona, öre för öre.

Miljöminister Andreas Carlgren, vad blir bensinskatten nästa år?

Anf. 99 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik:

Herr talman! Kritiken gällde att ni redovisar åtgärder men inte att de leder till utsläppsminskningar. Jag har inte förnekat att ni har många miljarder i ert budgetalternativ. Inte en god debatt, inte en kraftfull dag brukar passera utan att ni redovisar ett nytt miljardpaket. Fortfarande lyckas ni dock inte med dessa miljarder redovisa att ni åstadkommer de utsläppsminskningar som ni påstår. Ännu mindre lyckas ni göra det gemensamt. Ni har procentsatsen gemensamt men inte politiken.

Frågan om bensinskatten har ställts gång på gång. Vi höjde bensinskatten med 29 öre 2008. Vi höjde den också med 29 öre 2009. Det beror på budgetbehandlingen vad klimatskatten blir nästa år. Vi har dock redovisat att vi kommer att genomföra de höjningar som krävs för att vi ska nå hela vägen fram till målet som är satt för 2020.

Dessutom bollas frågan tillbaka till er. Är det Miljöpartiets 2 kronor, Vänsterpartiets 70 öre eller era 0 öre som gäller?

Skillnaden mellan oss är att vi har en gemensam politik där vi redovisar hur utsläppsminskningarna nås och att ni har olika politik med himelsvida skillnader där ni fortfarande inte redovisar hur utsläppsminskningarna uppnås.

Anf. 100 ANN-KRISTINE JOHANSSON (s):

Herr talman! I dag ägnas debatten åt miljö och hållbart samhälle. Först handlade det om havsmiljön och nu klimatpolitiken. Tyvärr var de sista replikskiftena inte något vidare. Det var ett lågvattenmärke för miljöministern. Vi har olika syn på politiken, och debatterna ska vara spännande, men personpåhopp brukar vi inte ägna oss åt i Sveriges riksdag.

Jag har lyssnat noga på alla inlägg. Det är inte många tankar som handlar om konkurrenskraften och om hur de gröna näringarna, jorden och skogen, har det. Det handlar om framtiden för dem som ska leverera en del av lösningarna för att nå våra målsättningar.

Irene Oskarsson talade en del om hur viktigt det är för företagare att veta vad som gäller, och det glädde mig. Detsamma gäller för lantbrukarna. De behöver få reda på vad ni menar med att de ska kompenseras. När kommer det från er sida?

Jordbruket har en viktig uppgift i att producera på ett sätt som ger minsta möjliga miljöpåverkan. Odlingssystemet måste vara ekologiskt och långsiktigt hållbart och i stånd att försörja en växande befolkning världen över. Det måste också på sikt bli fossilfritt.

För jord- och skogsbrukets del är det viktigt att det tar sin del av ansvaret och jobbar med att minska utsläppen från maskiner, med att hitta nya metoder för sådd och jordbearbetning, med att använda mer inhemskt foder och med att minska konstgödsel- och bekämpningsmedelsanvändningen.

Det är viktigt att det finns bra förutsättningar, ökad konkurrenskraft och långsiktighet eftersom företagare inom den gröna sektorn är så beroende av politiska beslut. Regeringen föreslår nu dieselskattenhöjning för skogs- och jordbruksföretag samtidigt som den nuvarande återbetalningen av koldioxidskatten successivt ska sänkas. Vi socialdemokrater säger ja till detta. En viktig skillnad är dock att vi också säger att den som lever upp till tydliga krav på minskade utsläpp ska kunna få stöd motsvarande den minskade återföringen av koldioxidskatten. Vi tror mer på morötter än piska.

Jag blev ytterst förvånad när jag tog del av era förslag gällande de gröna näringarna. Under alla mina år i miljö- och jordbruksutskottet har ni kritiserat oss socialdemokrater för att försvåra för de gröna näringarna och inte se problemen med konkurrenssnedvridning. Jag glömmer aldrig ryggsäcksdiskussionen.

I några moderata motioner förra mandatperioden skrev man bland annat: Det behövs en sänkning av dieselskatten som utgör en tung börda. Jämfört med andra viktiga konkurrensländer är den för hög i Sverige. Det är obegripligt att den socialdemokratiska regeringen går andra vägar och höjer trots att man är medveten om de ekonomiska förutsättningarna för jord- och skogsbruk. Motiven för hög dieselskatt anges vara miljöpolitik. Detta är i grunden en felsyn. Ingen kör traktor för nöjes skull.

Era förslag kommer att begränsa och försvåra möjligheterna för jord- och skogsbruksföretagen att vara aktiva i klimatarbetet. Ni försvårar genom ökad kostnad, vilket just nu också innebär snedvriden konkurrens. Jag kan nämna Finland och Tyskland till exempel. I Finland ökar man återbäringen av energiskatterna. Tyskland verkar gå i samma riktning. I Sverige straffbeskattar ni lantbrukare som tar sitt miljöansvar och glömmar vad ni sade förra mandatperioden när ni var i opposition.

Var är tankarna om den compensation som ni lovade i möten med näringen? Flera av er har träffat näringen och lovat compensation.

Ni har sagt att detta inte ska leda till höjt skattetryck. Hur ska det gå till?

Samhällets styrmedel för att minska utsläppen och för att öka tillförseln av förnybar energi måste vara långsiktiga och stimulera både stora

och små företag att investera i nya lösningar. De ska inte försämra svenska företags konkurrenskraft så att klimatmässigt sämre produkter kommer in.

I dag debatterar vi och i morgon fattar vi beslut om klimatpolitiken. Samtidigt är Sveriges bönder och vi i oppositionen fortfarande lika undrande över hur kompensationen ska gå till. Att flagga ut svenskt jordbruk och importera livsmedel gagnar varken djurvälfärd, miljöhänsyn eller jobben i Sverige. Hur hänger er vision om Sverige som det nya matlandet ihop med det sätt som ni agerar mot den svenska landsbygden?

Herr talman! Det finns en avsevärd potential att effektivisera användningen av resurser i företagen, reducera utsläppen och skapa nya affärsmöjligheter med ökad leverans av förnybar energi. Att bruka jorden och skogen ännu mer men långsiktigt hållbart innebär att resurserna tas till vara. Tillsammans med vind och vatten ger det en kraftigt ökad leverans av förnybar energi.

Resurseffektivisering är ett sätt att minska utsläpp till luft och vatten och därmed öka konkurrenskraften. Det är viktigt att arbeta aktivt för att rusta företagen i de gröna näringarna för ett ändrat klimat. Det är de som jobbar med naturresurserna som känner av förändringen tidigast.

Herr talman! Vi socialdemokrater är inte beredda att straffbeskatta de lantbrukare som tar sitt klimatansvar. Vi är bekymrade över att ni i majoriteten är det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan-Olof Larsson och Carina Ohlsson (båda s).

Anf. 101 TINA EHN (mp):

Herr talman! Mycket har sagts under dagens debatt. Många procent-satser har diskuterats. Jag instämmer dock i det som miljöministern sade: Procentsatser löser inte miljöproblemen, det gör åtgärderna.

Vi står inför ett gigantiskt dilemma. Vi har krav på oss att minska klimatpåverkan och växthusgaser, vi ska förhålla oss till en global finansskris och i landet ser vi en stor svårighet för flera av våra kommuner att klara ekonomin. Människor har svårt att få jobb och vi måste göra en nödvändig omställning. Vi tror att det är möjligt, men vi ser också det svåra som möter enskilda människor.

Att vara modig och våga förändra när allt pekar på det är det ansvar som en beslutande regering måste ta i stället för att förneka brådskan i alla åtgärder som måste vidtas både här och där.

I propositionen kan vi läsa att utsläppen per capita globalt behöver minska till två ton till 2050 för att ytterligare sjunka till under ett ton vid seklets slut.

Regeringen skriver i sin proposition: Kännetecknande för miljöfrågorna de senaste decennierna är skiftet från ett nationellt fokus till ett gränsöverskridande regionalt och globalt perspektiv. Klimatförändringarna måste mötas på global nivå. En verkkningsfull global klimatpolitik förutsätter att ansvaret inte begränsas till det nationella territoriet.

Fru talman! Detta kan man hålla med om, men det måste ju inte innebära att man tar ett alldeles för begränsat ansvar i länder som kan göra mer, där det finns både rikedom, demokrati och möjligheter – något som

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

exempelvis vi i Sverige har. Kan vi dessutom se en möjlighet att lösa flera saker på samma gång kan man tala om effektivitet.

Vi i det rödgröna laget ser möjligheten i den speciella och svåra situation som delvis råder. Vi ser skillnaden i politiken. Regeringen vill använda svenska klimatpengar till investeringar i andra industriländer. Vi vill investera i nya gröna jobb i Sverige och stärka Sveriges konkurrenskraft.

De areella näringarna står ofta i ljuset eftersom det som händer där berör oss alla. Även om det är vissa som äger mark och andra som inte äger är dessa marker ett myller av ekosystem som vi är beroende av. Det är också landskap som vi alla känner igen oss i eller har något slags relation till – det kan vara positivt eller negativt.

Landskapet genomgår ständigt förändringar. Men just nu pågår en stor förändring, en artutrotning som är högst alarmerande. Jag tror att en del tycker att det är lite långt från ämnet att tala om artutrotning i detta betänkande, men det påverkar oss alla i högsta grad. Vi behöver mångfald och artvariationer för fungerande ekosystem och för ekosystemens resiliens.

Ekosystemen har många viktiga funktioner, bland annat syrgasproduktion, bindning av solenergi, rening av vatten och klimatreglering. En variation av de här typerna behövs för att tillgodose våra behov och som en livsmiljö för olika arter. Det är också viktigt med artvariation. Olika arter ger oss bland annat råmaterial, mat och inspiration till tekniska lösningar på problem. Man vet ofta inte vilka arter som är viktiga för ett visst ekosystems funktioner.

Enligt försiktighetsprincipen som anges i konventionen om biologisk mångfald bör i dessa fall alla arter bevaras.

Nästan 3 000 arter i Sverige är i fara. Fjällräv, ål, vitryggig hackspett, fälthumla och ett par hundra arter till löper extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd.

Det skulle vara mycket möjligt att utveckla den ekologiska produktionen mer. Det är möjligt att se ekosystemen och den biologiska mångfalden som en riktigt värdefull tillgång som vi ska gynna. Vi ser också att det som kallas landsbygdsprogrammet är ett verktyg för att göra flera positiva saker i rätt riktning för miljön och viktiga värden.

I all politik måste vi tänka på hur det slår. Alltsomoftast blir det målkonflikter. Än så länge har vi ett ekonomiskt system som räknar vinster endast i kronor och ören eller i euro. Då vinner pengarna över biologin och ekologin.

Jordbruket i Sverige bidrar med omkring 14 procent av Sveriges samlade utsläpp. De kommer främst från lustgas och koldioxid. Det beror på hur vi brukar marken. Det beror på djurhållning och gödselhantering och även på användningen av fossilbränslen.

Utsläppen har minskat från 10 procent sedan 1990. Det beror inte på att vi har blivit så mycket bättre utan på att vi producerar så mycket mindre av det vi konsumerar. Vi importerar soja bland annat från Brasilien där den produktionen är ett av hoten mot regnskogen. När regnskogen faller blir förlusterna flerdubbla. Bundet kol frigörs, marken förändras, mogna tusenåriga ekosystem havererar och ursprungsbefolkningen trängs undan.

Vi importerar mer kött från andra länder, och vi äter mer kött än någonsin. Samtidigt växer våra egna landskapsmiljöer igen på många håll. Den biologiska mångfalden minskar. Allt färre djur betar i naturbetesmarkerna.

Alla jordbruksstöd och pengar behöver därför granskas utifrån ett miljö- och klimatperspektiv. Inom EU bör vi ta ansvar för en egen proteingrödeodling. Klimatet förändrar dessa förutsättningar och gör det kanske till och med mer möjligt.

Jag har förstått att regeringen följer den förra regeringen och Miljöpartiets inslagna linje avseende pengar till landsbygdsprogrammet, och det är bra. Men det finns definitivt nationella saker vi måste påverka.

En viktig fråga är konsumenterna och konsumenternas makt. Vi har drivit frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av kött, vilket ger konsumenten makt att välja det som man bedömer som riktigt. Det får vi inte gehör för.

Även om vi gör allt för att stoppa den pågående klimatförändringen kommer en stor del av de utsläpp som mänskligheten redan har skapat att ge effekter som vi måste förhålla oss till. Klimat- och sårbarhetsutredningen visar att Sverige kommer att påverkas kraftigt av ett förändrat klimat och bedömer att säkerheten i slutsatsen är tillräcklig för att påbörja långtgående åtgärder för anpassning av det svenska samhället.

Konsekvenserna av utredningens olika scenarier visar vikten av att tvågradersmålet uppnås och den avgörande betydelse som utsläppsminskande åtgärder har för omfattningen av det arbete som anpassningen kräver att vi gör.

I propositionen besvaras inte frågorna om vem som ska ta ansvaret för anpassningsåtgärderna, att de blir genomförda och finansierade. Det är otydligheter om samordning. Man skriver i och för sig att man ska ha en nationell kontrollstation för uppföljning av arbetet med klimatanpassningen. Men uppföljning är något annat än ansvar och initiativ.

Vilka finansiella och andra befogenheter kontrollstationen ska ha eller hur den organiseras framgår inte. Enligt vår mening verkar det vara lämpligt att den nyinrättade myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ett utpekat huvudansvar för klimatanpassningsåtgärderna.

I samband med klimatförändringarna kommer skogstillväxten kanske att öka kraftigt. Samtidigt kan en ökad nederbörd och mindre tjalade marker förändra möjligheten att fortsätta med ett sådant skogsbruk som vi har i dag. Ett sätt att öka skogens motståndskraft mot klimatförändringarna är en ökad lövskogsinblandning som kan klara stormarna bättre.

Det är något som vi har skrivit om i en reservation och i motionen.

Skogsgödsling föreslås från regeringens sida, bland annat i den skogspolitiska propositionen, med fossilbaserat gödselslag i skogsmiljö. Det innebär en stor risk. Skogen har egna gödslingssystem som delvis bygger på cyanobakterier på väggmossans blad. Det fixerar kvävet och hjälper växtligheten. Ju äldre skog man har desto mer cyanobakterier finns det.

Klimatet slår. Jag bor på Sveriges tredje största ö – Orust. År 2002 hade vi en enorm nederbörd. Vägar spolades bort och hus förstördes. Det var mitt under valrörelsen så det uppmärksammades ganska mycket. Jag tror att det kostade sammanlagt 10 miljoner för vår lilla kommun att städa upp efter det. Räddningstjänsten fick direkt en kostnad på 800 000.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

Det är flera viktiga åtgärder som måste vidtas. Vi ser också att regeringen vidtar åtgärder som är tvärtemot. En sak som man pratar om i Klimat- och sårbarhetsutredningen är planeringen av våra byggnader. Man pratar mycket om hur vi bygger nära stränder. Nu ser vi att regeringen har lagt fram ett förslag och vi har fattat beslut om ett förändrat strandskydd som är tvärtemot vad Klimat- och sårbarhetsutredningen tycker.

En annan sak som har lyfts fram här i dag är Klimp:en och klimatprogrammet som har gett oss betydligt minskade utsläpp av växthusgaser med 1,1 miljoner ton. Det har också påverkat sysselsättningen mycket positivt.

Regeringen har tagit bort det, vilket vi tycker är fel.

I den debatt som har varit i dag – tidigare hade vi en havspolitikdebatt – har vi fått mycket kritik för att vi inte hade några gemensamma reservationer. I det här betänkandet har vi i alla fall 38 gemensamma reservationer. Jag har inte hört någon säga något om det.

Slutligen skulle jag vilja säga att Sofia Arkelsten började med att säga att ekosystemen är hotade men att vi inte bryter ihop. Det är jättebra. Jag hoppas att ekosystemen inte bryter ihop.

I detta anförande instämde Per Bolund och Karin Svensson Smith (båda mp).

Anf. 102 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Fru talman! Jag minns när Christer Fuglesang besökte riksdagen och visade foton av jorden tagna från rymden. Fuglesang berättade att det var en hisnande känsla att på avstånd kunna se denna blå planet som är den enda som vi känner till som har förutsättningar för liv. Det är detta klot som mänskligheten kallar sitt hem.

Genom utsläpp av växthusgaser har människan bringat jorden ur balans. Klimatförändringarna är vår största utmaning.

Fru talman! En stor och viktig del av debatten har handlat om vad vi ska göra i Sverige. Många konkreta förslag har lagts fram av regeringen, och de kommer att märkas i människors vardag.

Jag kommer att fokusera på den globala situationen och hur Sverige där kan spela en roll. Jag kommer också att diskutera hur vi satsar våra resurser. Över tid kommer det att behövas stora belopp till investeringar.

Klimatförändringarna är ett globalt problem som världens länder måste lösa tillsammans. USA och Västeuropa har hittills släppt ut sju gånger mer än Kina och Indien. Det är en moralisk plikt att förorenaren betalar. Det gäller för individer, för nationer och för generationer. Det gör att västvärlden nu är skyldig att betala för att få ordning på situationen.

Samtidigt växer utsläppen mest i folkrika och snabbväxande utvecklingsländer. Därför måste utsläppsminskningar nödvändigtvis också göras där. Kina förväntas komma kvartssekel att släppa ut minst lika mycket som USA och Västeuropa tillsammans.

Det är en kamp mot klockan. Vi vet inte när utsläppen når sådana nivåer att oväntade händelser kan inträffa, såsom att uppvärmningen kraftigt accelererar. Ju förr vi gör utsläppsminskningar, desto mindre kostsamt blir det.

Även om läget är mycket allvarligt och brådskande gäller det att vara rationell, strukturerad och konkret. Behoven i världen är stora. Vi måste hantera förändringar i klimatet men också svält, sjukdom och brist på utbildning. Resurserna för att göra allt som vi vill är otillräckliga, och satsningar måste därför prioriteras.

För att stabilisera klimatförändringarna kan varje människa släppa ut i genomsnitt maximalt två ton koldioxid per år. Det räknar vi med för år 2050. I genomsnitt släpper jordens invånare i dag ut sju ton per person. År 2050 kan vi vara nio miljarder människor här på jorden, varav åtta miljarder kommer att bo i dagens utvecklingsländer. Deras utsläpp måste ligga kring två ton per capita, annars går det inte att få ett hållbart genomsnitt. Kinas genomsnittsutsläpp ligger i dag på fem ton per person.

Vilken slutsats ska vi dra av detta? Jo, amerikanen på 25 ton per person måste göra mycket kraftiga neddragningar. Trots att hon eller han minskar sina utsläpp med 80 procent kommer utsläppen per capita att vara över det tillåtna snittet, vilket förstås är en moralisk börda.

Kina och andra folkrika länder kommer framöver att vara de som i hög grad påverkar klimatet. Vi i västvärlden ska inte hejda deras utveckling utan tvärtom bejaka den. Men insatserna måste göras där för att deras produktion i minsta möjliga mån ska påverka klimatet.

Det enda rimliga för Sverige är att göra insatser både hemma och utomlands. Sveriges utsläpp motsvarar ungefär två tusendelar av hela världens utsläpp. Även om vi helt slutar med våra utsläpp är den globala situationen nästan oförändrad. Vårt bidrag bör bygga på att utveckla teknik och kunna visa på ett samhälle som kan kombinera tillväxt med minskade utsläpp. Detta ger oss trovärdighet och förmåga att visa ledarskap i internationella sammanhang.

Tillsammans med åtgärder hemma behöver Sverige satsa resurser på att minska världens tillskott av CO₂ i atmosfären. Genom att göra minskningar där de är billigast räcker pengarna längst. Pengar som inte satsas i direkta insatser på utsläppsminskningar lösgörs då för andra ändamål, till exempel forskning eller bistånd.

EU har beslutat sig för att unionen ska minska sina koldioxidutsläpp med 20 procent till 2020 och har därför gett varje medlemsland ett uppdrag. Minskningarna ska ske både inom det europeiska handelssystemet och i det som kallas för den icke handlande sektorn. I den icke handlande sektorn bestämmer länderna själva över styrmedlen. Det är möjligt att göra en del av åtagandena genom så kallade flexibla mekanismer. Detta innebär att länderna kan uppfylla sina utsläppsmål genom att reducera utsläppen i ett annat land.

CDM innebär att ett land inom Kyotoprotokollet betalar för utsläppsminskningar i ett utvecklingsland. Alliansen har för avsikt att uppfylla en tredjedel av Sveriges åtagande inom den icke handlande sektorn genom just CDM, detta eftersom vi ser att våra resurser på det sättet gör mest nytta för klimatet.

CDM har ett antal fördelar. Investeringar görs där varje satsad krona, euro eller dollar räcker till mer. CDM medför överföring av teknik och know-how till länder där sådan är obefintlig. Eftersom det är de rika länderna som ska betala är det också en överföring av ekonomiska resurser.

CDM-projekten är fortfarande i sin linda. De som har gjorts har bland annat handlat om utbyggnad av vindkraftverk i stället för koleldade värmekraftverk och tillvaratagande av restvärme från industrin. Insatserna har gjorts främst i Kina och i Indien. I februari i år fanns ca 220 CDM-projekt registrerade hos Energimyndigheten.

Vi i alliansen tror på CDM, men hanteringen måste utvärderas och utvecklas. Möjligheten att använda CDM bygger på att vi kan ha fullständig tillit till att utsläppsminskningarna faktiskt sker. Kontrollen måste vara pålitlig, men administrationen kring projekten får inte heller bli för stor eftersom projekten då inte blir gjorda. Godkännande och registreringsprocesser måste effektiviseras. Antalet länder där CDM-projekt kan utföras behöver bli fler. Lyckas vi med detta kan CDM framöver spela en viktig roll för att minska utsläppen globalt.

Fru talman! I höst hålls FN:s stora klimatkonferens. Regeringens ansvar är stort för att nå ett bindande avtal med kostnadseffektiva lösningar där alla viktiga parter ingår. Det lägsta målet bör vara att få till ett avtal som är tillräckligt för att EU ska öka sitt åtagande om att minska sina utsläpp med 30 procent till 2020.

Sverige måste vidare hävda rättvisaspekten och se till att västvärlden kraftigt minskar utsläppen hemma men också tar på sig kostnader i utvecklingsländer. Det är bra att utskottet tydligt uttrycker detta i betänkandet.

Sverige bör också verka för ett ökat internationellt klimatbistånd. Klimatförändringarna kommer att leda till flyktingströmmar, sjukdomar, brist på mat med mera. Bistånd för att lindra effekterna av klimatförändringarna intar en viktig roll.

Många olika åtgärder behöver vidtas. Jag tänker inte förlänga debatten mer, men jag vill lyfta fram återvinningen som ofta saknas i klimatdebatten. Återvinning är i många fall mycket kostnadseffektiv och sparar inte enbart energi utan bevarar också naturresurser.

Fru talman! Klimatförändringarna är möjliga att bemöta. Vi har de ekonomiska resurser som behövs, och uppfinningsrikedom har löst problem tidigare. Vad som krävs är politisk vilja och möjlighet att komma överens i internationella sammanhang. Klimatet kräver samarbete mellan fattiga och rika länder, ny teknik och eftertanke hur energi används.

Som individer kan vi alla göra någonting. Men om det ska fungera i längden krävs det att staten tar ansvar för att lägga bördan hos den som gör fel och belöna den som gör rätt. Regeringens klimatproposition är ett steg i rätt riktning. Höstens internationella förhandlingar är av yttersta vikt, och regeringen önskas kraft och framgång i detta arbete.

(Applåder)

Anf. 103 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det var en intressant ingång i debatten, Karin Granbom Ellison. Jag välkomnar verkligen den. Det är väldigt bra att man går in med just per capita-ansatsen i klimatdebatten och tittar på hur stora utsläppen är per person i olika länder. Det får också en effekt på de enskilda ländernas ansvar för att på egen hand minska sina utsläpp.

Men jag blev lite orolig när Karin Granbom Ellison sade att det även om vi här i Sverige minskar våra utsläpp till noll inte märks på global nivå. Det är att tvärtom frångå per capita-ansatsen och att säga att man ska räkna på nationell nivå.

Problemet är att det resonemanget kan överföras till var som helst på jorden. Man kan säga att vi i Sverige inte ska minska utsläppen, för det spelar ingen roll. Lika gärna kan man i New York säga att man inte ska minska utsläppen, för det spelar ingen roll. Om man för ned det här till en geografisk enhet blir det hela till slut ointressant. I Texas kan man kanske säga: Även om vi i Texas minskar våra utsläpp kommer det inte att få någon effekt på det globala klimatet.

Problemet är att alla pekar på varandra och säger: Ni måste minska före oss och så vidare. Ett mer intressant angreppssätt är att se till utsläpp per person och att se hur mycket utsläppen måste minska för att komma till en hållbar nivå.

Detta måste ställas mot regeringens politik. Regeringen gör ju tvärtom; man gör investeringar i andra länder för att slippa minska utsläppen per capita här. Det tycker jag inte alls stämmer överens med det som Karin Granbom Ellison pratade om. Man byter därmed minskade utsläpp per person i Kina – jag tänker då på svenska investeringspengar – mot att man kan få öka utsläppen per person i Sverige och alltså slipper minska utsläppen här.

En annan intressant fråga är vad det innebär att vi ska ned till noll i nettoutsläpp, som regeringen har som mål. Vad innebär det per person? Hur mycket kommer det att innebära år 2050 för varje svensk? Det där är väldigt oklart. Vi har inte fått något svar om det i den här debatten.

Om regeringen och regeringspartierna kunde behålla per capita-ansatsen genom hela klimatpolitiken skulle det vara välkommet.

Anf. 104 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! Det är viktigt att vi minskar utsläppen i Sverige. Vad jag menar är att vi verkligen måste ha en utblick; vi måste se vad som händer utanför Sverige. Utsläppen i Sverige är ändå relativt små i förhållande till de utsläpp som kommer att ske utanför Sverige. Men självklart ska vi göra insatser både i Sverige och utomlands.

Jag är nationalekonom och vet att grunden är att resurserna är knappa. Inte ens i Sverige har vi så mycket pengar som vi skulle vilja att vi hade. Därför måste vi fundera på var våra pengar gör störst nytta. Det finns ställen utanför Sveriges gränser där våra pengar skulle göra väldigt stor nytta för klimatet. Det är bråttom med att få ned koldioxidutsläppen. Satsar vi utanför landet kan vi kvantitetsmässigt helt enkelt snabbare minska utsläppen.

Min poäng är alltså i mångt och mycket att det finns väldigt stora utsläpp att hejda utanför Sveriges gränser och att Sverige kan göra en insats i det avseendet.

Jag tycker också att det är viktigt att CDM finns med i Sveriges verkliga åtagande. Det visar att vi är seriösa. Vi måste också tvinga oss själva att verkligen följa upp det här så att detta med CDM blir av. En stor och viktig del i mitt anförande var just att CDM kan spela en mycket viktig roll i framtiden, men då måste vi säkerställa att CDM fungerar.

Anf. 105 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag vill påminna Karin Granbom Ellison om att vi i alla partier är överens om att insatser ska göras utomlands. Det finns ingen diskussion om det. Vi har till och med sagt att vi vill göra mer insatser i de fattigaste länderna, inte i andra EU-länder – en åsikt som regeringen och regeringspartierna företräder.

Dock finns det stora problem med det här resonemanget. När man gör insatser med regeringens inriktning gör man dessa för att minska sina egna åtaganden. Man har samma klimatambition men väljer att göra en del av insatserna i andra länder.

Vi i oppositionen säger att det är nödvändigt att göra stora insatser i Sverige. Vi måste minska utsläppen med 40 procent för att närma oss det som Karin Granbom Ellison var inne på, nämligen en hållbar nivå avseende koldioxidutsläppen per person. Däremot säger vi att de internationella insatserna kommer utöver det. Genom att vi gör internationella insatser har vi råd med en ännu ambitiösare klimatpolitik. Det är stor skillnad där.

Inte minst är det stor skillnad sett till internationella åtgärder. Det är väldigt tydligt att det är svårt att se att de CDM-projekt som svenska biståndspengar till exempel går till är additionella – kommer utöver sådant som ändå skulle ha gjorts i åtagarlandet. Ett exempel kan vara Kina som under en ganska lång tid har investerat i vattenkraft. Men sedan CDM-projekten kom i gång är plötsligt 90 procent av de kinesiska vattenkraftsprojekten finansierade med CDM-pengar.

Det är klart att Kina inte helt skulle ha slutat bygga ut vattenkraften om CDM-projekten inte fanns; en del av det skulle givetvis ändå ha blivit av. Men när regeringen nu använder dem för att slippa egna åtaganden blir resultatet snarare ökade utsläpp globalt sett. Man räknar alltså hem åtgärder som kineserna ändå skulle ha vidtagit just för att slippa göra klimatpåverkande minskningar i Sverige. Det tycker jag är ett stort problem. Därför tycker jag att vi har ett moraliskt ansvar att minska våra egna utsläpp så mycket som det är nödvändigt att göra. Därefter ska vi hjälpa till internationellt.

Anf. 106 KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik:

Fru talman! När jag höll mitt anförande tänkte jag inte bara hålla det i relation till oppositionen. Det finns ju folk därute som undrar varför vi ska göra satsningar utanför Sverige. I debatten tycker jag mig också ha hört en viss moralism, att man måste göra saker hemma – ett slags klimatnationalism.

I er reservation om de mål ni sätter upp till 2020 står det: Målet för den icke handlande sektorn ska genomföras i Sverige och inte omfatta åtgärder i andra länder.

I reservationen står det ingenting om flexibla mekanismer. Att också oppositionen är för flexibla mekanismer är någonting som kommit senare. Men vi är förstås glada över att den åsikten delas.

I många fall respekterar jag er vilja till en omställning i Sverige. Också jag tror att en omställning till en smart energiproduktion, till klimatsmarta företag och så vidare är en väldigt viktig kraft för den svenska

ekonomin. Men det som det är svårt att visa respekt för är väl förmågan att visa hur era åtgärder verkligen ska genomföras i samhället.

Båda två vill vi mycket. Jag är glad över att vi båda är beredda att göra stora satsningar i Sverige och också utomlands. Men jag tror att vi i alliansen tar hem detta genom att vi tydligt redovisar vad som ska göras och var det ska göras.

Anf. 107 ALEKSANDER GABELIC (s):

Fru talman! Jag har tidigare i denna kammare understrukt betydelsen av lokalt producerad biogas. Jag har betonat klimatnyttan och de positiva effekter som uppnås för den lokala miljön.

Biogas från gödsel har dubbel klimatnytta. Jordbrukets koldioxidutsläpp reduceras kraftigt. Fordonsgas med en ökande andel förnybar biogas är det miljövänligaste drivmedlet för fordon i dag. Gasen utgör en liten del av Sveriges energi- och drivmedelsförsörjning, men potentialen är väldigt stor.

Nu återstår endast ett år av den här mandatperioden, så det är snart dags att summera vad den borgerliga majoriteten har åstadkommit inom miljöpolitiken.

För några månader sedan presenterade regeringen sin energi- och klimatproposition. Många skrytsamma ord har hörts från alliansföreträdare om innehållet. Jag och mina kolleger i oppositionen kan redovisa att det inte finns samma skäl till att skryta om det faktiska utfallet av förslagen – det har vi hört tidigare i debatten här i dag.

Regeringen talar mycket om en ökad andel förnybar energi, om en transportsektor fri från fossila bränslen samt om behovet av minskade utsläpp från jordbruket. Det finns också många tydliga och positiva skrivningar om biogasen. I propositionen står det: ”Biogas kan spela en viktig roll i det svenska energisystemet, framför allt lokalt och regionalt.

Lokalt skapar biogas, renad till biometan och utnyttjad som drivmedel i tätortens trafik, ett betydande steg i riktning mot ekologiskt hållbara städer.

Vid rötning av stallgödsel tillkommer fördelen av att samtidigt minskas utsläppen av metan från gödselhantering. Den lovande utveckling med biogas för fordon som inletts i Sverige de senaste tio åren bör fortsatt stimuleras.”

Regeringen skriver vidare att biogasen har bäst miljöprestanda, att potentialen är stor och outnyttjad samt att biogasen är mest effektiv i bidraget till att sänka utsläppen av koldioxid av de biodrivmedel som används i dag.

Jag skulle nästan inte kunna säga det bättre själv. Det är väldigt vackra ord. Men det räcker inte med vackra ord, utan man måste omsätta dem i handling.

Under mina egna resor i Östergötlands län har jag varit ute i stort sett i alla kommuner och träffat alla miljöchefer. Jag har också träffat företag och bönder som har gett en annan bild av stödet till biogasen. Det är inte alls de vackra ord som sägs. De som kämpar och har varit pådrivande för att trots att de ekonomiska styrmedlen inte är tillräckliga satsa på detta och tro på det har intygat för mig att det de får från Jordbruksverket är

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för klimat-
politiken m.m. och
Vitbok om klimat-
anpassning*

otillräckligt. De 30 procent man talar om är inte så bra som det sägs från bland annat Eskil Erlandsson.

Det är viktigt att lyssna på dem som faktiskt vill göra en insats och inte vifta bort dem och säga: Våra ord är det som gäller. Det finns också en verklighet att förhålla sig till.

Den nationella politiken måste understödja en snabbare och starkare utveckling av de lokala förutsättningarna att producera, distribuera och använda biogas. Om regeringen, Miljö- och Jordbruksdepartementen och Näringsdepartementet skulle ha en helhetssyn skulle mycket kunna åstadkommas för de gröna näringarna, lantbruket och transportsektorn. Dessa departement har dessutom alla, som ni vet, centerpartistiska statsråd. Förutsättningarna för en dialog och helhetssyn borde därför vara stora.

Regeringen talar om landsbygdsprogrammets möjligheter att stödja biogasen men ignorerar andra råvarors och aktörers behov av stöd. Regeringen talar om att främja framväxten av gastankställen men ignorerar pumplagens permanenta effekter och att branschen helt saknar stöd när det särskilda investeringsstödet Klimp:en försvinner vid årsskiftet.

Regeringen talar om naturgasens betydelse under en övergångsperiod för att främja biogasen, men inför samtidigt energiskatteförändringar som slår hårt mot naturgasens konkurrenskraft och därigenom mot biogasen. Jag vill understryka att jag absolut inte är emot att man beskattar naturgasen. Men frågan gäller tajmningen. Om man ska utveckla en biogas-sektor, vilket faktiskt är möjligt, måste man också bestämma sig för hur den satsningen på biogas ser ut i förhållande till fordonsgasfrågan i dess helhet.

Jag ska avslutningsvis säga att jag inte är imponerad, och som jag sade tidigare är inte heller de som jag har träffat imponerade. Det finns människor, en på läktaren och kanske några fler, som lyssnar en sådan här vacker måndagskväll i riksdagen, fru talman. Jag tycker att vi har ett ansvar som politiker för att stå för de orden. De människor som jag träffar när jag är på skolor, när jag besöker lantbrukare eller åker biogastaxi ställer sig frågan: Varför gör man inte mer?

Detta handlar om trovärdighet för politiken. Alla regeringar har ett ansvar. Oavsett vilken regering det är har man ett ansvar. Det ansvaret måste medborgarna kunna utkräva även under en mandatperiod. Därför menar jag att detta är en trovärdighetsfråga. Det är dags för regeringen att ta biogasen på större allvar. Jag har kämpat för biogasen, och jag tänker fortsätta att kämpa för den även om det ibland fnissas i kammaren åt mig – jag blev till och med påhoppad i den förra debatten. Det är viktigt att man tar biogasen på större allvar, för den har stor potential.

Fru talman! Jag riktar mig här till regeringen och säger att den får leva upp till sina vackra ord.
(Applåder)

I detta anförande instämde Carina Ohlsson och Jan-Olof Larsson (båda s).

Fru talman! Klimatfrågan har onekligen förändrats under de snart elva år jag har suttit i miljö- och jordbruksutskottet. Jag kan inte säga annat än att den står högt på dagordningen rent ordmässigt i alla fall.

Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet hade flera gemensamma avvikande meningar i andra utskott som har fått yttra sig till miljö- och jordbruksutskottet. De här gemensamma avvikande meningarna har lett till reservationer i miljö- och jordbruksutskottet, och två av dem ska jag yrka bifall till, nr 10 och 27. Det är också dem jag ska prata om.

Jag tänkte börja med en liten bakgrund, för jag har varit med rätt länge i miljöpolitiken. Klimatfrågan är inte en nationell uppgift, och när det gäller Sveriges plats i världen var den första FN-konferensen i miljöfrågor i Stockholm 1972. Det var inte alls någon tillfällighet att den var i Stockholm. Sverige har under en lång tid haft ett stort förtroende i miljöfrågor.

Under 1980-talet tog svenska regeringen via generalförsamlingen initiativ till Brundtlandkommissionen. Brundtlandkommissionen gick igenom tillståndet i världen på en rad olika områden och kom fram till att det fanns en gemensam beteckning oavsett om det gällde utrotning av djur, nedhuggning av regnskogar eller hur man hanterade ökenområdena och fiskebestånd, och det är att utvecklingen inte är hållbar. Begreppet hållbar utveckling kan man säga myntades i och med Brundtlandkommissionens rapport.

När den kom till generalförsamlingen var det Sverige igen som tog initiativ till att det måste leda till en ny FN-konferens, som sedan genomfördes 1992 i Rio de Janeiro. Denna förbereddes minutiöst av den socialdemokratiska regeringen, och Sverige hade ett högt anseende där. Vi tog initiativ till Agenda 21 och den klimatkonvention som sedan ledde till Kyotoprotokollet.

Under förra ordförandeskapet förbereddes det här ganska väl, och de tre e-na präglade det svenska ordförandeskapet. Ja skulle vilja säga att även då hade man nog förväntningar på att vi i Sverige är de som går före i internationella klimatsammanhang.

Vad har hänt sedan dess? När man tittar på hur regeringen Reinfeldt har agerat måste man börja med regeringsförklaringen. Jag måste säga att jag försökte lägga åt sidan att Fredrik Reinfeldt så sent som i Almedalen 2006 sade att miljö och klimat inte var prioriterade. Det sade han i juli. Sedan var det dags för en regeringsförklaring bara några månader senare. Då sade han i regeringsförklaringen åtminstone två saker som jag måste säga att jag instämmer till hundra procent i. Det är att klimathotet är vår generations största utmaning och att ekonomiska styrmedel är det effektivaste för att nå målet.

Nu har vi tre års facit. Hur har regeringen Reinfeldt levt upp till de här sakerna som man sade i sin första regeringsförklaring? Vad har man agerat för i EU? Inom det område jag kan bäst, det vill säga transporter, kan jag se att man har försökt motarbeta hårdare bränslekrav på personbilar. Man har verkat mot kilometerskatten. Efter tio års arbete var man nästan färdig med en överenskommelse i december i fjor. Då kom Åsa Torstensson fram till att det här är en fråga som ska hanteras av finansministrarna och inte av transportministrarna och att det här kan

leda till diskriminering av tunga transporter. En uppgörelse som man nästan hade i hamn har Sverige aktivt motarbetat, detta trots att Schweiz har provat det framgångsrikt sedan 2001, Tyskland har infört det och det fungerar bra, Tjeckien har det, Österrike har det, Holland har beslutat att införa det. Och den danska regeringen, en konservativ regering, sade i fjor att de måste ha en kilometerskatt, för de kan inte hantera klimateffekterna från godstransporterna annars. Det syftar till att omfördela godstransporterna så att det blir en avvägd proportion mellan väg, järnväg och sjöfart i stället för de långa lastbilstransporter som vi särskilt när det gäller livsmedel ser har en otroligt klimatskadlig effekt. Detta har motarbetats.

Vi kan se att man på flygets område framför allt har arbetat för marknadsökningar, open skies, som kan leda till att flyget ökar med 30 procent inom Europa och över Nordatlanten. Man har också verkat för längre lastbilar, vilket är någonting som skulle öka lastbilstransporternas konkurrenskraft på järnvägens och sjöfartens bekostnad.

Men låt oss övergå till Sverige – vad har man gjort här? När det gäller transporterna skiljer det sig från andra sektorer som påverkar klimatet såtillvida att trenden är ökade växthusgaser, och fossilbränsleberoendet är 95 procent. Ingen annan sektor är i närheten av det fossilbränsleberoendet.

40 procent av klimatpåverkan står transporterna för om man räknar med flyg och sjöfart. Vad ska man göra här? I princip alla talare före mig har talat om miljöbilar och miljöbränslen. Då ska man vara klar över att det som ökar mest är utrikesflyg och lastbilstransporter.

När det var rödgrönt styre hade vi ett mål som innebar att transportsektorns samlade klimatpåverkan senast 2010 skulle vara nere i 1990 års nivå. Nu är det förändrat. Regeringen har tagit detta övergripande mål för hela transportsektorn och ändrat det till att enbart handla om personbilar – som om flyget, lastbilarna och sjöfarten inte hade någon betydelse för klimatet.

Det heter att personbilarna ska vara fossilbränsleoberoende senast 2030. Men vad innebär ”fossilbränsleoberoende”? Jag har ställt den frågan till Andreas Carlgren för att vara säker på att jag har förstått rätt. Det handlar om att bilen ska kunna gå på ett annat bränsle, men det innebär inte att den faktiskt gör det. Väldigt många bilar är redan i dag fossilbränsleoberoende.

Det intressanta är ju att de faktiskt tankar rätt, inte att de skulle kunna göra det. Det är en oerhörd nedtrappning när det gäller målsättningen för transporterna.

Målsättningar i all ära, jag tror att folk i allmänhet bryr sig mer om åtgärder än om målsättningar. Det är där man når fram, om man känner att det sker något som innebär att man kan gå framåt i sin vardag när det gäller klimatmässigt beteende.

Låt oss återgå till frågan vad man gör nu. I regeringsförklaringen sade regeringen att ekonomiska styrmedel var det effektivaste för att nå klimatmålen. Det första man gjorde var att ta bort den flygskatt som det rödgröna gänget hade beslutat om att införa. Det var det första man gjorde.

Det andra man gjorde var att man beslutade att trängselskatten ska gå till investeringar i vägar i stället för i kollektivtrafik – en mycket intressant och ologisk användning av ekonomiska styrmedel. Sedan var det kilometerskatten som man, trots att Klimatberedningen fann att den var nödvändig för att klimatomställa godstransporterna, valde att inte gå fram med. Man föreslog i stället ecodriving för lastbilschaufförer som alternativ till kilometerskatt. Gissa om det går att räkna hem i kronor, ören eller ton!

Investeringar är också ett ekonomiskt styrmedel som är av intresse. Även om det fanns mer som vi kunde ha gjort under de åtta år som vi gjorde rödgröna budgetar flyttade vi fokus från vägutbyggnad till spårutbyggnad. När jag var ny i riksdagen satsade man 2 kronor på väg för varje krona som satsades på järnväg. I den sista infrastrukturproposition vi lade fram var det omvända förhållanden.

Den här regeringen har dock vridit klockan tillbaka, och i december i fjol beslutade regeringen att minst 50 procent av alla nya infrastrukturanslag ska gå till vägar. Det är detta människor ser i sin vardag. Om man vill byta ut några av sina bilresor till jobbet mot resor med kollektivtrafik, finns det då mer kapacitet i kollektivtrafiken? Vad händer med alla järnvägsinvesteringar landet över som behövs för att människor i sin vardag ska kunna bete sig klimatriktigt? Jo, man har i stället valt att fokusera på projektet Förbifart Stockholm för mellan 25 och 30 miljarder kronor.

Att vidga kapaciteten för de transporter som har störst problem med klimatet är det man gör i stället för att vidga kapaciteten för de transportslag som vi behöver för att såväl människor som näringsliv ska kunna ställa om för att leva ett klimativettigt liv.

Det är många reservationer som vi tillsammans har, och vi ska för tids vinnande inte yrka bifall till dem alla, men reservationerna 10 och 27 visar att det rödgröna laget har bra mycket större möjligheter att ge såväl näringslivet som privatpersoner möjlighet att leva klimatriktigt i sin vardag, och det borde också vara tonvikten när Sverige övertar ordförandeskapet i EU den 1 juli i år.

I detta anförande instämde Per Bolund, Tina Ehn och Jan Lindholm (alla mp).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU25
Riktlinjer för energipolitiken (prop. 2008/09:163).

Anf. 109 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Vi ska i dag debattera energipolitiken och i någon mening kanske också summera den intensiva period vi har haft under våren, då förhandlingar och utspel om energipolitiken har varit ett återkommande tema. Chansen och möjligheterna att få en historisk blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken fanns faktiskt under några få veckor, men regeringen satte tyvärr det kortsiktiga partitaktiska intresset framför det långsiktiga behovet av en stabil energipolitik.

Det var synd eftersom de utmaningar som vi har på klimatområdet och det energipolitiska området onekligen kräver långsiktiga beslut om styrmedel och målsättningar, inte minst för att industrin ska kunna veta vad som gäller för framtida investeringar.

Jag ska återkomma till energiförhandlingarna lite senare, men jag ska inledningsvis yrka bifall till reservationerna 1, 4, 6 och 7, som vi socialdemokrater tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet ställer oss bakom.

Under debatten tidigare i dag har vi fått höra hur avgörande klimatfrågan är för vår överlevnad. Jag tycker att det är glädjande att vi i Sveriges riksdag inte har några politiska företrädare som vägrar inse hur avgörande det är för vår generation att agera för förändring: att minska utsläppen av växthusgaser, att energieffektivisera och växla över till det som är hållbart och förnybart. Det är vi i retoriken och till stor del också i praktiken relativt överens om. Det är bra, för så är det inte i alla nationella parlament.

I grunden är detta en fråga om moraliskt ansvar. Det är ett moraliskt ansvar som vi har i vår generation för att nu göra insatser som begränsar skadeverkningarna på miljön framöver och inte vältra över det ansvaret på kommande generationer. Men det handlar också om att ta politiskt ansvar. Marknaden och marknadsekonomin kommer aldrig själv att ta miljöansvar såvida det inte kommer politiska riktlinjer, regler, ramar och styrmedel som styr och reglerar marknaden.

I energipolitiken är det dessvärre tydligt att frånvaron av politiskt ansvarstagande och en alltför stor tilltro till marknadens egen förmåga att möta klimathotet har lett till en utveckling där man i stora delar av världen fortfarande investerar miljarder i ny kolkraft, nya kärnkraftverk och nya gasledningar. Det är först när vi vågar ta politiskt ansvar för utvecklingen som vi kan vända den negativa utvecklingen och skapa förutsättningar för det som är hållbart och förnybart.

I Sverige har vi varit duktiga och framgångsrika. Vi har haft offentliga investeringspaket. Vi har använt styrmedel som gör att både hushåll och företag ser möjligheten att investera i ny miljöteknik eller energieffektivare system, och vi har kommit en bra bit på väg. Vi är det land bland EU:s medlemsländer som har lägst andel fossila bränslen i energitillförseln. Vi är dessutom ett av de ledande länderna i världen när det gäller biobränslen. Energin från biobränslen har bara sedan 1994 ökat

med 30 terawattimmar. Det är en siffra som motsvarar uppvärmningen av en och en halv miljon villor under ett år. Sverige är ett föregångsland när det gäller energiomställningen. Det här har vi åstadkommit genom de senaste 10–15 årens radikala miljöpolitik och omställningspolitik, ofta under hård kritik från framför allt Moderaterna men också från en del andra borgerliga företrädare och företrädare för näringslivet som inte sett vilken nytta det har varit att vara tydliga politiskt.

Detta har gett resultat, dels ur klimatsynpunkt, dels genom att det har inneburit att vi i Sverige har en miljöteknikbransch som växer och som får stora exportframgångar på grund av de krav som vi har ställt här. Därmed blir energipolitiken något som inte bara handlar om vår egen hushållning, utan det blir i högsta grad också en näringspolitisk fråga. Det faktum att vi i Sverige har vågat gå före övriga Europa har bidragit till att vi har en växande miljöteknikexport.

Sedan räcker det förstås inte att vi i Sverige ställer om. Det måste EU, USA och många andra länder också klara av. Därför är det bra att vi använder vårt medlemskap i EU till att driva fram 20-20-20-överenskomelser och tuffa klimatkrav inför Köpenhamnsöverläggningarna.

Och visst inger det hopp när Obama presenterar en plan att lägga 150 miljarder dollar på förnybar energi – solenergi och vindkraft – med en tydlig målsättning att USA ska minska sitt oljeberoende och sitt kärnkraftsberoende. Det inger hopp.

Samtidigt blir man bekymrad när man ser länder utanför och i Europa som avstår från investeringar i förnybar energi och fortsätter utbyggnaden av kol- och kärnkraft. Dessutom använder man finanskrisen som argument för att nu sänka ambitionsnivåerna.

Här i Sverige kan vi se hur regeringen vill minska den nationella ambitionen till förmån för investeringar utomlands, som om det skulle vara någonting som står i motsatsställning till varandra. Det är tvärtom.

Det är angeläget att vi gör investeringar utomlands men också att vi har en väldigt hög och tydlig ambition i Sverige. Det är ju vår höga ambitionsnivå i Sverige som har lett till att vi har starka miljöteknikföretag, som har lett till att vi förmår exportera produkter och kunskande, som har lett till att vi också förmår inspirera andra länder i Europa.

Låt oss konstatera att den svenska ambitionsnivån måste vara fortsatt hög. Det går inte att sänka ambitionen nationellt, som Sverige har valt att göra med den regering vi nu har.

Sedan kan vi konstatera att vi tappat tempo under de senaste åren. Vi har tappat tempo sedan vi fick en borgerlig regering som ägnade de första två åren åt att faktiskt inte göra någonting.

Ja, det man gjorde var att man bröt den förra blocköverskridande överenskommelsen om energipolitiken, som var nog så viktig och bra. Dessutom avbröt man klimatinvesteringsprogrammen, och man minskade stöden till hushållens energiomställning.

På område efter område minskade man ambitionsnivån när det gällde energiomställning.

Vi fick två förlorade år under tiden som borgerligheten trätte inbördes om vilken energipolitik man skulle bedriva.

Det gick så långt att jag som oppositionsföreträdare fick bjuda in till energisamtal för att se om det fanns förutsättningar att bedriva energiförhandlingar och få en blocköverskridande överenskommelse, men tyvärr

kom inga borgerliga företrädare den gången. De kom inte förrän man sytt ihop en egen överenskommelse så hårt och så bundet att det dessvärre inte fanns något utrymme att rucka på den överenskommelsen när man sedan ville förhandla.

Vi som var med i förhandlingarna – Kent, Per, jag och Maud som sitter här – kan vittna om det bristande förhandlingsmandat som regeringens företrädare hade. Uppenbarligen var regeringens partitaktiska intresse av att få en strid om kärnkraften viktigare än att få en bred överenskommelse om energipolitiken. För mig var det vägvalet obegripligt.

Vi gick till förhandlingarna med tre tydliga ambitioner:

- Det ska vara en högre ambitionsnivå när det gäller utbyggnad av förnybar energi och kraftigare satsningar på energieffektiviseringar.
- Sveriges ska ha överskott av el, så att vi kan garantera konkurrenskraftiga priser till svensk industri.
- Inget beslut om att bygga ny kärnkraft är nödvändigt nu. Det riskerar i stället att innebära att man avstår från att investera i förnybar energi.

Vi gick till förhandlingarna med ett tydligt mandat från våra parti-grupper om att kunna förhandla och kompromissa för att få till stånd någonting som vi bedömde var väldigt viktigt, en bred överenskommelse.

Men regeringspartiernas upplägg av förhandlingarna, snabba besked inom någon vecka, och val av prioriteringar förvånade väldigt.

Jag ska ärligt säga att när regeringen under förhandlingarnas gång sade att en av de viktigaste frågorna handlade om att nu ge besked om att vi ska bygga tio nya reaktorer tog det mig med häpnad.

Med all respekt för att vårt äldsta kärnkraftverk i Oskarshamn, OKG 1, som står för ungefär 3,5 terawattimmar behöver tas ur drift någon gång 2020–2025, kan väl ingen på allvar här hävda att det nu skulle vara nödvändigt eller till och med bråttom att ge besked om att bygga tio nya reaktorer? Det är knappast den mest angelägna frågan.

Den frågan skulle kanske vara aktuell om 20–30 år. Regeringen själv sade att det tidigast 2015 är aktuellt att behöva ge besked. Och i ett läge när vi ser att de internationella erfarenheterna av kärnkraftsbyggen snarare tyder på förseningar och fördyringar tycker jag att det är tveksamt om det är den viktigaste prioriteringen just nu. Ändå valde regeringen att prioritera detta.

Maud Olofsson och Andreas Carlgren som bara några månader tidigare hade haft en helt annan uppfattning var de som i förhandlingarna skulle hävda vikten av att bygga tio nya reaktorer, trots att regeringens eget underlag visade att det inte behövdes några beslut om detta förrän tidigast 2015 och trots att vi har kraftiga elöverskott. Jag tror att det ligger på ungefär 20 terawattimmar redan 2015, och sedan är det kraftigt ökade elöverskott.

Det är ingen bristsituation. Det är inget akut läge. Snarare borde man ha använt förhandlingarna till att diskutera ambitionsnivån för elcertifikaten, insatser för energieffektiviseringar, investeringar i förnybar energi. Men det var uppenbart av lägre intresse för regeringen, trots att vi alla vet att det egentligen är det som kommer att vara avgörande satsningar de kommande 10–20 åren.

Det faktum att regeringen dessutom inte var beredd att svara på om man ville sälja Vattenfall eller inte underlättade knappast samtalen.

Nej, sanningen var nog den att Maud Olofsson och Andreas Carlgren inte hade fullt förhandlingsmandat. Det känner vi i och för sig igen från riksdagens övriga arbete. Den borgerliga regeringen förhandlar fast sig till den grad att det, när man kommer till riksdagen, inte finns utrymme för överenskommelser, vare sig det är energipolitiken, försvarspolitiken, skolpolitiken eller något annat.

Jag beklagar det.

Vi har ett intresse av en bred överenskommelse om energipolitiken. Om vi vinner valet 2010 kommer en rödgrön regering att bjuda in till energiöverläggningar. Och jag lovar er en sak. Vi kommer garanterat att ge mer än tre veckor för att förhandla om energipolitiken. För det finns ett starkt egenvärde i att få en överenskommelse.

I betänkandet, som för övrigt debatteras här i dag, kan man säga att vi tydligt redovisar vår ambitiösa energipolitik. Det är en progressiv och ansvarsfull energipolitik som fortsätter på den väg som vi känner från Sverige, som har gjort att vi är föregångare.

Vi lämnar inte över till marknaden, utan vi ser att det krävs ett politiskt ansvarstagande för att klara energiomställningen framöver.

Regeringens kärnkraftssatsning kommer att äventyra detta, eftersom den skapar osäkerhet om förutsättningarna för investeringar i förnybar energi. Det kan vi se när det gäller vindkraften. Det kan vi se när det gäller andra investeringar.

Vi anser att man måste vara tydlig här. Det behöver byggas ut minst 30 terawattimmar förnybar energi fram till 2020. För att det ska vara möjligt måste man höja ambitionsnivån när det gäller elcertifikatssystemen. Man måste överväga att ha ett fastprissystem för leveranser av förnybar energi.

Det är klart att det finns tusen insatser som behöver göras för att få den stora mängd förnybar energi som kommer att vara nödvändig.

Lite senare i debatten kommer Renée Jeryd från vår sida att särskilt redovisa hur vi ser på vindkraftsutbyggnaden, på de roliga frågor som handlar om stöd för havsbaserad vindkraft eller uttagsskatten för vindkraft.

Men det är viktigt att komma ihåg att man måste vara tydlig i styrsystemen, och man måste vara tydlig i det politiska ansvarstagandet. Därför föreslår vi offentliga investeringsprogram. Klimpsatsningarna avvisades ju från regeringens sida och avbröts. Nu i ett läge när vi har finanskris och i ett läge när vi borde göra insatser som får fart på sysselsättningen och investeringarna skulle man ha mångdubbelt stora Klimpsatsningar.

Man skulle definitivt satsa på att göra ett miljardprogram för miljonprogramsområdet och göra om ROT-systemet, så att det premierar ombyggnader när det gäller miljöteknik inte bara i villor utan också i bostadsrätter och i hyresrätter. Bostadssektorn står ju för en tredjedel av hela vår energianvändning. Här finns möjlighet att kombinera en aggressiv klimatpolitik med en offensiv jobbpolitik.

Regeringen väljer i stället att minska ambitionsnivån när det gäller omställningar och framför allt att satsa sina ROT-pengar till hälften på hushållsnära tjänster i form av nybäddade sängar och nyklippta gräsmat-

tor. Det ger varken klimatnytta eller några större exportmöjligheter för hemmamarknaden.

För att få en väl fungerande elmarknad och energimarknad vill vi också göra en hel del insatser.

Vi vill stärka Konkurrensverkets möjligheter att övervaka elmarknaden. Vi vill inrätta en elkundombudsman. Vi vill begränsa elbolagens möjligheter att teckna dyra tillsvidareavtal. Vi vill begränsa samägandet av kärnkraften. Vi vill få en ordentlig prisprövning av fjärrvärme; det är ett förslag som för övrigt den borgerliga majoriteten har röstat ned.

Alla de sistnämnda förslagen har som genomgående tema att vi ser att elmarknaden och energimarknaden måste regleras och vara tydliga. Vi kan inte släppa hanteringen av detta till några få oligopolföretag. Det verkar som att regeringen har satt sig i deras knä i ett läge där vi nu verkligen måste övervaka den prisutveckling som vi ser.

För över ett år sedan fick regeringen uppdraget att utreda tredjeparts-tillträde i fjärrvärmenätet. Den utredningen är vad jag vet ännu inte ens tillsatt. Jag hoppas att statsrådet kan ge besked om det. Men över ett år har gått, och vi har inte ens fått en utredning tillsatt, trots att vi vet att vi skulle behöva en ökad konkurrens i fjärrvärmenäten, en ökad möjlighet att använda spillvärme och en ökad möjlighet att koppla ihop regionala nät.

Här ser vi en regering som vi får släpa fram till beslut, som tar lång tid på sig att komma till handling.

Och det är onekligen frustrerande att man avstår från att använda de instrument man har. Tydligast kan det kanske beskrivas i form av det statliga bolaget Vattenfall, som vi tycker att vi borde använda som ett verktyg i omställningen. Vi medverkade till att Vattenfall fick nya ägardirektiv under förra mandatperioden i syfte att öka investeringarna i förnybar energi. Då tyckte Centerpartiet att det inte var tillräckligt, och Maud Olofsson sade: Jag kan inte heller tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder.

Så sade Maud Olofsson då. Nu är det ett annat läge. Nu investerar Vattenfall över 100 miljarder kronor i olja, kol och gas i Nuon, och jag ser inte någon kritisk kommentar från statsrådet.

Vi vill gå vidare i att skärpa kraven på Vattenfall. Vi tycker att Vattenfall har en viktig roll i omställningsarbetet, genom sin egen verksamhet där vi kan skärpa kraven genom ägardirektiv men också genom det resultat som Vattenfall ger.

Vi har föreslagit att vi tar 5 miljarder ur den vinst Vattenfall gör och skapar en miljöteknikfond som ska kunna användas som riskkapital och såddfinansiering för ny avancerad miljöteknik. Vi vill därutöver lägga över 1 ½ miljard mer än regeringen på energiforskning under kommande år. Det är ett sätt för oss att visa att Vattenfall kan vara ett användbart redskap. Vi talar också tydligt om vilken ambitionsnivå vi vill ha framöver i energipolitiken.

I Sverige kan vi om vi vill. Vi skulle kunna vara ännu mycket bättre. Vi skulle kunna höja ambitionsnivån och göra fler satsningar än vad vi gör i dag, men vi har dessvärre en regering som alltför ofta hävdar att det är någon annan som har ansvaret, vare sig det är EU, andra länder eller marknaden.

Vi säger: Yes, we can. Regeringspartierna verkar säga: No, we won't. Jag tror inte att passiviteten är rätt sätt att möta klimathotet. Jag tror att vi måste kunna bättre.

(Applåder)

Anf. 110 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag har ett anförande här som jag har räknat ut är på 25 minuter. Jag ska försöka att visa vad effektivisering betyder, om jag kan vara effektiv nog att korta ned det till den utsatta tiden på tolv minuter och föregå med gott exempel. Det hade jag önskat att regeringen hade gjort när det gäller energipolitiken.

Jag vill börja med att yrka bifall till följande reservationer: 1, 4, 6 och 7. Men jag står givetvis bakom samtliga andra reservationer.

Vi står i dag inför en rad utmaningar i världen. En del kallar det för kriser. Det är finanskrisen, klimatkrisen, energikrisen och vattenkrisen. Det går inte att urskilja en och säga att en enda är orsaken till de andra. Det hänger ihop.

Alla de här kriserna hänger ihop och har ett samband med varandra. Man måste när man diskuterar energikrisen se den i sitt sammanhang. Den leder till att vi har matkris, och vi har vattenkris på grund av den.

Jag vill belysa det genom att åtminstone referera till två utredningar som jag nyligen har läst. Alldeles nyligen kom IEA ut med en rapport som pekar på att det har varit en fördubbling av energiförbrukningen under de senaste 30 åren – en fördubbling av energiförbrukning.

IEA visar också att inom de närmaste åren kommer energiförbrukningen ytterligare att fördubblas. Det säger sig självt att våra tillgångar av kol, olja och gas inte kommer att räcka till för att täcka det behovet. Det är en dyster utveckling med tanke på de fossila bränslenas inverkan på klimatet och att oljeepoken snart är över.

IEA skriver: Mänsklighetens framtida välstånd hänger på hur framgångsrikt vi förmår att tackla två centrala energiutmaningar. Det handlar om att säkra tillgången på säker och billig energi och att åstadkomma en snabb övergång till ett energisystem som är effektivt och klimativänligt. Vad som behövs är en energirevolution.

Det kunde vi läsa i deras World Energy Outlook 2008.

Den 29 maj 2009 kom ett pressmeddelande: Klimatförändringar orsakar över 300 döda per år. Det är undertecknat i London den 29 maj av Kofi Annan, President of the Global Humanitarian Forum.

Den rapporten är den första rapporten som fokuserar på klimatförändringars påverkan på mänskligheten. Den visar på att över 300 miljoner människor påverkas allvarligt av klimatförändringarna till en kostnad av 125 miljarder dollar per år.

Rapporten pekar också på att 2030 kommer antalet döda att uppgå till 500 000 per år. De som påverkas av klimatförändringarna uppgår då till 600 miljoner. Det finns en kostnad för det här: 300 miljarder dollar.

Det är alltså betydligt mycket mer än vad finanskrisen kostar. Ändå pumpar vi in pengar i ett system som genererar sin egen undergång. Det behövs betydande insatser för att vi ska komma till rätta med klimatpolitiken och klimatorsakerna.

Den politik som har förts runt om i världen är i allra högsta grad orättvis. Det är fattiga människor i utvecklingsländerna som bär 90 procent av bördan genom död, sjukdomar och ekonomisk förlust. Ändå är det inte de som är ansvariga för problemet.

Det är i allra högsta grad högst orättvist. Jordens klimat är en fråga som berör hela befolkningen i världen. Den kan inte lösas utan internationella överenskommelser. Det är vi överens om.

Men det innebär inte att Sverige stillasittande kan invänta internationella överenskommelser inom klimatenergiområdet eller att vi ska göra en del av vår hemläxa i andra länder för att räkna av det mot kraven på oss. Det håller inte. Det är osolidariskt mot andra länder. Vi måste göra både–och.

Fru talman! Den viktigaste uppgiften måste vara att föra en energipolitik som bryter beroendet av fossila bränslen och ändå tillförsäkra att det finns en god tillgång till energi för att säkra välfärd och sysselsättning i Sverige och övriga världen. Därför behövs det en energipolitik som vilar på fyra ben.

Det är en utbyggnad av förnybara energikällor som sol, vind och bioenergi. Det är en satsning på forskning och utveckling som är intimt förknippad med det första som jag sade. Det är ett klimatbistånd som går utanför det normala biståndsarbetet, som hjälper till att satsa i de länder som bäst behöver det, de som drabbas hårdast av utsläppen som orsakas av oss i den rika delen av världen.

Men det behövs en energieffektivisering. Det är det som är den stora delen. Väldigt mycket av vår politik handlar om att vi börjar i fel ända. Så länge det är billigare att effektivisera än att nyproducera en kilowatt-timme måste vi satsa på effektivisering.

Hans Nilsson som är ordförande i Energieffektiviseringsföretagen har sagt att det går att spara ända upp till 50 procent av den energi som vi förbrukar i dag. Det ger långt mycket mer än vad regeringen har i sina förslag som egentligen bara bygger på att vi fortsätter på den inslagna vägen såsom det har varit tidigare. Det är inget ambitiöst mål när det finns så mycket mer.

Det är inte bara de, utan det har också Naturskyddsföreningen visat på i sin rapport om energieffektiviseringens möjligheter. Jag träffade nyligen ABB och diskuterade vilka möjligheter industrin har att hjälpa till med energieffektivisering. En del av dem säger att det finns en stor möjlighet inom industrin att ytterligare effektivisera. Det är lönsamt, och det är en kort pay off-tid på de investeringarna.

Det handlar om att ge signaler från regeringens sida. Det är obegripligt för mig att det är en så dålig målsättning när det gäller energieffektivisering från regeringens sida.

Jag kan bara referera till vad IEA själva säger, att 30 procent inte är någon orimlighet. Det finns redan i dag lönsamhet för att klara av det.

Sverige har goda förutsättningar att visa vägen mot en lösning på klimatproblemet om vi vågar satsa på den kunskap som redan finns inom en rad områden. Vänsterpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet tagit fram en energiöverenskommelse som utgår från det faktum att vi inte kan fortsätta på den inslagna vägen. Det är en energiöverenskommelse som vi också har utvecklat i vår gemensamma energimotion.

Det är en politik som vill bryta beroendet av fossila bränslen och samtidigt ge företagen bra förutsättningar till billig och fossilfri energi i framtiden, där kärnkraften har passerat bäst-före-datum för länge sedan.

Det är en politik som kommer att skapa nya jobb i nya framåtriktade företag, med andra ord en politik för våra barn och barnbarns möjligheter att leva i en framtida värld. Det är en politik som är solidarisk mot fattiga länder och utvecklingsländer i tredje världen. Därför blir det för mig väldigt märkligt när regeringen öppnar för fortsatt utbyggnad av kärnkraften.

Jag har tidigare vid flera tillfällen diskuterat kärnkraft och kärnkraftens utveckling. Jag har alldeles nyligen läst en rapport av Jon Wellinghoff, som är ordförande i Ferc, det organ i USA som har översyn över energiföretag. Han konstaterar att det inte finns någon framtid för kärnkraft och kolkraft i USA. Det är ungefär samma sak i de rapporter som Standard & Poors och andra institut har kommit fram till. Den är dyr och farlig och kommer aldrig att vara det som löser problemen.

För ett tag sedan tog jag fram en rapport, där riksdagens utredningstjänst tittade lite grann på kärnkraften och vad som händer med avfallet runt om i världen. IAEA, som är FN:s organ som kontrollerar vart kärnkraftsavfallet tar vägen, har en databas där det ska rapporteras in vart farligt avfall tar vägen, framför allt uran och plutonium. År 2006 hade man inrapporterat 1 080 incidenter från de deltagande staterna. Av dessa utgjordes 275 av otillåtet innehav och kriminell aktivitet, alltså smuggling och stöld av uran och plutonium. Ser man inte kärnkraftens utveckling och vad den ställer till med runt om i världen? Ändå öppnar man för detta. För mig är det obegripligt!

Kärnkraften handlar inte bara om energi. Det finns i dag ytterligare en faktor som talar för att vi snabbt borde göra oss av med kärnkraften, nämligen terrorismen och terrorhotet. Det är därför det finns en illegal handel med uran och plutonium. I de fall som jag refererar till vet man inte vart det har tagit vägen. Så ser det ut.

Dessutom är det för mig obegripligt att regeringen öppnar för kärnkraften samtidigt som man säger att uranbrytning inte får ske i Sverige; det är smutsigt och farligt. Men man accepterar att det sker i andra länder, Zimbabwe till exempel. Dessutom drivs urangruvorna med kolkraftverk. Det här är inte en klimat- och energipolitik som är hållbar. Den är inte heller solidarisk. Det är en farlig utveckling. Här borde regeringen ha haft möjlighet att gå före och ge en signal.

Det behövs en rad åtgärder. Är då våra åtaganden som vi har föreslagit i vår motion helt gripna ur luften? Nej, vill jag säga. En av orsakerna är att energiförbrukningen kommer att öka, eftersom befolkningen ökar med ungefär tre miljarder fram till 2050. Oljan tar slut, det vet vi. En del tror att det kommer att gå betydligt snabbare än det gör i dag, att vi har passerat oljetoppen för länge sedan. Det innebär att vi snart står inför en rejäl matkris runt om i världen.

Det kanske mest intressanta är att IEA i en rapport inför G 8-mötet i maj i år säger att de satsningar som görs på Green New Deal, det vill säga offensiva gröna energiinvesteringar i krisbekämpande syfte, är bra men otillräckliga. Man menar att sådana satsningar är som att slå tre flugor i en smäll. De förbättrar klimatet, ökar energisäkerheten och motverkar den ekonomiska nedgången.

Det här är viktigt: Krisen innebär på kort sikt att utsläppen går ned. Det har vi sett. Men om man inte utnyttjar tillfället till offensiva satsningar ökar de ännu mer när krisen går över, eftersom det naturliga tillfället till förnyelse och förbättringar eftersatts. Därför är det så väldigt viktigt att vi satsar nu. Vi har i vår gemensamma energimotion visat att de satsningar som vi föreslår är en väg som ligger i linje med vad IEA säger.

Anf. 111 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Olof Palme myntade uttrycket "Politik är att vilja". Men man skulle lika gärna kunna säga att politik är att välja. Den politiska vilja som man har som parti eller som regeringsalternativ måste manifesteras genom att man vågar välja och också vågar välja bort.

Just här, skulle jag vilja säga, ligger det stora problemet med regeringens energipolitik. Man försöker vara för allt, och resultatet blir att man inte lyckas prioritera något alls.

Regeringspartiernas energiöverenskommelse vrider klockan tillbaka flera decennier i svensk energipolitik. I stället för att fokusera på det som alla egentligen säger sig stödja, framväxten av förnybar energiproduktion från skog, vind och sol, orsakar de borgerliga partierna i regeringen splittring och osäkerhet genom att öppna för ny kärnkraft, ny naturgas och ny torvkraft. I stället för en energipolitik serverar regeringen en icke-politik som öppnar för allt men inte ger goda förutsättningar för något alls.

I dagsläget vet till exempel ingen om eller när nya kärnkraftverk kommer att byggas i Sverige, hur många reaktorer det i så fall skulle bli och hur stor varje sådan reaktor skulle kunna tänkas vara i framtiden. Det här skapar ett möjligt spann i framtiden mellan noll i produktion från kärnkraften till – i värsta fall, ur vårt perspektiv – flera hundra terawattimmar ny kärnkraft. Vem vill investera i de nya energislagen med all denna osäkerhet framför sig? Vi ser redan i dag att viljan att investera i förnybar energi sjunker snabbt. Investeringarna i vindkraft minskade till exempel med en tredjedel på ett enda år mellan 2007 och 2008.

Vi rödgröna vill i stället skapa trygghet och stabilitet på energimarknaden. För att göra det tydligt för marknaden åt vilket håll energisystemet ska röra sig säger vi klart och tydligt nej till kärnkraften i framtiden. Kärnkraften är en ohållbar och opålitlig energikälla. Det borde vara en självklarhet att respektera folkomröstningens resultat och fasa ut kärnkraften.

Man undrar om minnet är så kort att regeringen redan har glömt bort den oerhört allvarliga händelsen på Forsmarks kärnkraftverk för nästan exakt tre år sedan. Enligt flera oberoende bedömare var Sverige i juli 2006 på randen av en härdsomåta.

Varje år inträffar ett antal större och mindre incidenter i svensk kärnkraft. Så sent som i förrgår inträffade ett utsläpp av radioaktivt material i kärnbränslefabriken Westinghouses lokaler i Västerås. Kärnkraften är en olycka som väntar på att hända.

Förutom den ständiga risken för olyckor innebär kärnkraften också ett fortsatt beroende av importerat uran från smutsiga gruvor runt om i världen. Sverige har dessutom ingen färdig lösning på hur det oerhört farliga

kärnavfallet ska förvaras. Trots det har vi redan i dag producerat nära 5 000 ton av detta kärnavfall, som måste tas om hand i 100 000 år framöver. Man måste fråga: Är det rimligt att fortsätta att producera ständigt nytt avfall och att förlänga kärnkraften i kanske 60 år framöver när vi inte ens vet hur man ska ta hand om avfallet?

Extra oförklarligt är det att regeringen har börjat öppna dörren för ny kärnkraft just nu när investeringarna i förnybar energi äntligen börjar ta fart. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring från näringsministern av varför just Sverige med sina exceptionellt goda förutsättningar för förnybar elproduktion ska öppna för ny kärnkraft. Vilka signaler tror ministern att det sänder till andra, mindre lyckligt lottade länder i vår värld? Redan nu kan man se hur det svenska beslutet skickar vågor till exempelvis Tyskland där kärnkraftsförespråkare hårt driver att man ska riva upp det tyska beslutet om kärnkraftsavveckling och pekar på Sverige.

Näst på tur kanske är Vitryssland som också har sagt att de vill utveckla kärnkraft. Vilka argument ska Sverige använda mot de vitryska planerna när vi själva är beredda att satsa på ny kärnkraft?

Resultatet av regeringens helomvändning riskerar att bli ökad kärnkraftsanvändning runt om i världen och därmed större risk för kärnvapenspridning och större risk för att radioaktivt material hamnar i fel händer och används i terrorhandlingar. Är det ett pris som regeringen är beredd att betala för kärnkraften?

Jag är stolt över att den rödgröna oppositionen gemensamt vågar välja. Vi är överens om att fasa ut kärnkraften i takt med att vi får fram ny förnybar el. Det betraktar jag som en hållbar energipolitik.

Fru talman! I stället för att krampaktigt hålla fast vid det gamla vill vi i de rödgröna partierna satsa på det nya. Vi vill satsa på att få en betydligt effektivare energianvändning och på en massiv utbyggnad av förnybar elproduktion. Vi är överens om att höja målen i elcertifikatssystemet kraftigt jämfört med regeringen. Det blir då mer lönsamt att investera i den förnybara elproduktionen som svenska folket uttalat vill ha.

Vi vill också pröva ett fastprissystem för förnybar el, där den som producerar ren el från vind och sol får betalt med en fast summa för varje kilowattimme som levereras in på elnätet. Ett sådant system ger just den trygghet som investerare behöver. Man får ett garanterat pris under en längre tidsperiod och kan därför direkt avgöra om den investering man är på väg att göra lönar sig.

Det är precis den stabiliteten som har gjort att länder som Danmark, Tyskland och Spanien, som är i världstopp när det gäller att satsa på vind och solkraft, har lyckats så bra med att få fram ny förnybar elproduktion. Med en rödgrön regering kan Sverige äntligen följa dem och bli en stor producent av el från sol och vind. Äntligen skulle vi kunna utnyttja den fantastiska potential som Sverige har för vindkraft. Äntligen skulle vi kunna dra nytta av att vi har världsledande forskning på solenergiområdet. Vi skulle kunna bygga upp en ny industri för förnybar energi i Sverige.

Fru talman! Även när det gäller vindkraften sänder regeringen ut dubbla signaler. I dag drivs en tiondel av den svenska vindkraften av vindkraftskooperativ. Förutom att det här självklart ger ett starkt bidrag till produktionen av ren förnybar el bidrar det också till en ökad lokal förankring av vindkraften.

Nyligen har Skattemyndigheten börjat ta ut en uttagsskatt på kooperativ vindkraft som helt drar undan mattan för den energikällan. På grund av skatten har ansökningarna om att bli medlem i ett kooperativt vindkraftverk fallit som en sten, till mindre än en tjugondel av vad det var tidigare.

Regeringen ser tyvärr passivt på. Finansministern till och med välkomnar den nya skatten ungefär som om han tycker att den är rimlig med det skattesystem vi har och verkar inte bry sig om de effekter som den nya skatten får på vindkraftskooperativen. Effekten kan faktiskt bli att den kooperativa vindkraften helt försvinner i Sverige som energikälla, vilket vore otroligt olyckligt både för elkraftsproduktionen och för acceptansen för vindkraften.

Som om inte det här var nog har regeringen dessutom nyligen infört ett kommunalt veto som gäller just för vindkraft. I stället för att stödja den förnybara elproduktionen ser vi hur regeringen håller på att dra undan mattan och möjligheterna för vindkraften i Sverige.

Fru talman! När det gäller effektiviseringen har regeringen ännu lägre ambitioner. I stället för att se de enorma möjligheterna som Sverige har att använda elen effektivare har regeringen valt att inte ha någon högre ambitionsnivå än den som EU har föreslagit. Trots att svenskarna använder drygt dubbelt så mycket el som den genomsnittliga europén anser regeringen att vi inte kan ha några högre ambitioner än vad andra länder har. Det är oförsvarligt att ha en så låg ambition i ett land där man fortfarande värmer hus med direktverkande el och där det om och om igen har visat sig att åtminstone 30 procent av energin skulle kunna sparas samtidigt som man tjänar pengar på att göra de investeringarna.

En rödgrön regering skulle satsa betydligt mer offensivt på både förnybar elproduktion och effektivisering. Med ett långsiktigt och ett målinriktat arbete är möjligheterna så stora att vi kan ersätta både kärnkraften och en stor del av de fossila fordonsbränslena med ren el och ändå ha ett överskott som ett stöd för den energiintensiva industrin. Vi skulle även kunna exportera till andra länder.

Vi måste ställa oss frågan varför man inte utnyttjar de energislag där Sverige har stora fördelar jämfört med andra länder, såsom bioenergi och såsom vindkraft, i stället för att välja att fördjupa Sveriges beroende av importerade farliga och icke-förnybara energislag, som kärnkraften och naturgasen.

Från den rödgröna oppositionens sida är vi beredda att välja. Vi deklarerar tydligt att vi väljer bort uranbrytning i Sverige. Vi väljer bort utvinning av fossila bränslen. Vi säger nej till en utbyggnad av fossilgasen. Vi vågar säga nej, och därför kan vi också säga ett tydligt ja. Men vad säger regeringen?

När man tittar på tolkningen av den energiöverenskommelse som regeringspartierna har gjort ser man att det leder hur olika som helst. När man frågar centerpartister säger de att överenskommelsen inte kommer att leda till någon ny kärnkraft därför att kärnkraften är för dyr. Frågar man folkpartister säger de att det blir tio nya reaktorer och att de, var och en, kan vara fyra gånger så stora som de vi har i dag.

Var är tydligheten? Var är långsiktigheten? Kort sagt, var är energipolitiken?

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp).

*Riktlinjer för
energipolitiken*

Anf. 112 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Vi står sannerligen inför stora utmaningar, både när det gäller globaliseringen, den globala finanskrisen och klimathotet. Sällan blir väl globaliseringen så tydlig som när vi ska analysera klimatpolitiken och utforma den. Då ser vi hur oerhört beroende vi är av vad som händer runt om på vår jord och hur vårt eget agerande påverkar, inte bara här hemma utan på andra ställen.

Fru talman! Jag tänkte försöka energieffektivisera tidsanvändningen här i kväll genom att helt och hållet instämma i de principiella resonemang som Anita Brodén tidigare förde fram om en liberal klimatpolitik och inte upprepa något av det.

Klimatpolitiken och koldioxidutsläppen har att göra med väldigt många olika delar av vårt livsmönster. De har att göra med livsmedelsproduktionen, hur vi odlar, vad vi äter och hur mycket vi äter upp av det vi odlar, med transportsektorn, med uppvärmning och tillagning. Många delar av våra liv och våra livsval påverkar, och de påverkas förstås i sin tur av politiken, av den kunskap vi har, den vetenskap, de prismekanismer vi skapar och de regelverk som finns.

Energisektorn, som vi nu debatterar som delfråga, är naturligtvis oerhört viktig i den sammanhållna klimat- och energipolitiken, även om den är uppdelad på två propositioner, två betänkanden och två debatter, eftersom tillvaron i riksdag och regering är styckad på ett annat sätt än tillvaron ute i det verkliga livet. Det löser vi nu.

Till grund för den sammanhållna klimat- och energipolitiken ligger också den väldigt viktiga energiöverenskommelse som har träffats mellan partierna i Allians för Sverige. Det innebär äntligen att vi har grävt upp oss själva ur de diken där debatten under mycket lång tid har suttit fast.

Bakom det står naturligtvis den väldigt viktiga EU-överenskommelse där Sverige var väldigt pådrivande för att alla medlemsländerna före jul förra året verkligen satte ned fötterna ordentligt. Trots finanskris och trots stora ekonomiska påfrestningar ska den här överenskommelsen ligga fast och omsättas i praktisk handling steg för steg. Det handlar om minskade CO₂-utsläpp, det handlar om en ökad andel förnybar energiproduktion och det handlar om ökad effektivisering av energianvändandet.

Ibland tycker jag att det blir väldigt mycket slagsida, överslagsida, på diskussionen om just själva elproduktionen. Den svenska elproduktionen är i dag i stort sett helt fossilfri. Nära hälften kommer från vattenkraft och nära hälften kommer från kärnkraft. Ibland när man följer med i debatten men framför allt ute hos medborgarna verkar kunskapen vara ganska låg när det gäller att det är på det här viset. Man tror att det är den svenska elproduktionen som skapar CO₂-utsläpp och utgör en del av klimathotet.

Andelen förnybar energi ska nu öka till totalt 50 procent. Där är vattenkraften förstås den riktigt stora andelen. Men vi ska inte öka det förnybara genom att bygga ut några orörda älvar. I stället ska kärnkraften med hjälp av den här överenskommelsen fortsätta att vara denna viktiga del i elproduktionen så länge det behövs och så länge som det ekonomiskt går att motivera. Därför är det också viktigt att vi redan nu klargör att i den takt som de befintliga reaktorerna, en eller flera, helt enkelt faller för det tekniska och ekonomiska strecket ska de kunna ersättas av en ny reaktor. Givetvis deklarerar det också att det inte kan vara fråga om några subventioner eller på något annat sätt förmånligare regler samt att det ska vara bästa tänkbara teknik och en noggrann prövning av allt. Det gäller likaså effekthöjningar.

Planeringsmålet för vindkraft ökas kraftigt. Det handlar inte om att man från statsmakternas sida planerar fram själva vindkraftverken, utan det handlar om att i översiktsplaneringen skapa möjligheter för vindkraft. Elcertifikatssystemet ska upparbetas till en ny nivå på 25 terawattimmar, vilket faktiskt handlar om att öka tio gånger på tio år. Vi ska alltså tio-dubbla vindkraften på tio år jämfört med vad man har lyckats med under alla åren fram till i dag. Det är ett oerhört ambitiöst mål. För att det ska fungera räcker det inte med elcertifikatsplanering, utan det handlar framför allt om alla konkreta förändringar som kommer nu. Var och varannan vecka kommer propositioner till olika utskott, förändringar i förordningar som snabbar upp planeringsprocesser, nättillträde och så vidare, för att det verkligen ska vara möjligt att genomföra.

Per Bolund nämnde tidigare att utbyggnaden minskade mellan 2007 och 2008. Det kan förändras av att planeringsförutsättningarna är helt klarlagda, och det kan ha ett visst samband med att vi råkar stå mitt uppe i en finanskris där finansieringsfrågorna under framför allt den andra delen av 2008 var oerhört bekymmersamma.

Jag överlåter åt energi- och näringsminister Maud Olofsson att lägga ut texten lite rundligare i dessa sakfrågor. Överenskommelsen är verkligen historisk. Jag tror att samlingen runt klimatkrisen som något viktigare har fått oss alla att inse att vi inte kan ha produktionsteknik som något slags overrideologi. Nu gäller det att lösa klimathotet och se till att vi skapar bra och långsiktiga förutsättningar för en energipolitik som är bra för klimatet och bra för jobb och företagande i vårt land. Ingen är betjänt av att vi bedriver en energipolitik som driver företagen och tillverkningen ut ur vårt land och att den i stället sker på andra ställen, ofta med betydligt sämre förutsättningar för klimatneutral elförsörjning.

Det hade förstås varit ännu mycket bättre – jag ska inte recensera Tomas Eneroths livfulla beskrivning av hur energiförhandlingarna har gått till, jag tror att en och annan inte riktigt känner igen sig – om det hade varit möjligt om hela eller delar av oppositionen hade kunnat sluta upp runt viktiga hörnstenar, men det var alltså inte möjligt. Att nu lämna besked om kärnkraftens framtid är mycket betydelsefullt eftersom det handlar om oerhört långa planeringstider. Hur mycket blir det? Det får vi se vad som säkerhetsmässigt och ekonomiskt kommer att vara genomförbart. Det ska vi inte planera fram.

För svensk basindustri, för jobb och företagande, för inkomster för enskilda människor och för stat, kommun och landsting är det naturligtvis oerhört viktigt att vi har fått en sådan energiöverenskommelse på

plats och att vi till och med ska bidra till minskad fossilanvändning i andra länder, till exempel i Baltikum. Det blir möjligt när kabeln dit blir klar inom inte alltför många år.

Elproduktion är sannerligen inte allt. Transportsektorn tar sina delar. Vi har här ett program för omställning av transportsektorn. Uppvärmning tar sin del. Miljöteknikutvecklingen är otroligt viktig, inte bara för omställningen av energi- och klimatpåverkan utan också för att den är en viktig del i ett snabbväxande kunskapsintensivt globalt konkurrenskraftigt näringsliv. Det är något som vi i Sverige verkligen behöver få mer av.

Fru talman! Jag tänkte säga några ord om energieffektivisering. Det pratas mycket om energiproduktion. Den bästa kilowattimmen är, som ofta påpekas, den som man inte använder över huvud taget. Det här är ett bra mål om energieffektivisering, men det viktiga är styrmedlen och genomförandet, inte vilka mål man sätter upp och sedan dividerar om hur exakt man ska mäta dem. Det handlar om att saker och ting faktiskt händer. Här föreslås nu ett femårigt program för energieffektivisering. Vi satsar 300 miljoner kronor per år på detta, vilket är mycket pengar. De viktiga punkterna är att förstärka det lokala och regionala arbetet, att förstärka insatserna för information och rådgivning. Det är ofta så att mycket är direkt lönsamt för hushåll och företag att göra men man känner inte till det. Det verkar som en konstig omväg om man ska införa olika typer av subventioner i stället för att satsa på ökad information. Det handlar också om teknikupphandling, marknadsintroduktion av nya produkter och energikartläggningscheckar – som kan vara ett sätt att ge en morot för att sätta i gång ett sådant arbete. Exakt hur pengarna ska användas kommer att preciseras i budgetpropositionen.

Sist kan vi konstatera att en sak som oppositionen ganska konkret har lyckats enas om är att man vill ha någon form av nedsättning av uttagsbeskattningen för vindkraftskooperativ.

Telge Energi är ett elhandelsbolag hemma hos mig på Södertörn. Jag blev lite förvånad när jag i båda Stockholmsmorgontidningarna i går såg stora helsidesannonser från Telge Energi om att vindkraftskooperativen ska särskilt ytterligare skattegynnas. Telge Energi är en del av Södertäljes kommunala bolag. På hemsidan meddelar man att man bidrar med 1:20 kronor på kommunalskatten med hjälp av sina överskott och att Telges uppdrag är att göra Södertälje mer attraktivt genom att erbjuda förstklassiga bastjänster. En sådan bastjänst är då tydligen att försöka övertala framför allt centerpartistiska riksdagsledamöter att rösta med oppositionen. Delar Södertäljes medborgare den uppfattningen?

Den nuvarande oppositionen införde uttagsbeskattningen för tio år sedan. Nu när ni inser att det för vindkraft i ekonomiska föreningar inte blir fullt så förmånligt som ni har trott måste vi ändå ställa oss frågan varför ni tycker att just vindkraft i företagsformen ekonomisk förening ska ha ännu fler särskilt gynnade inkomstskatteregler. Den exakta tillämpningen av detta är naturligtvis oerhört viktig att följa, till exempel vilket baspris man använder som grund för uttagsbeskattningen. Vore det inte en rimlig ordning att över huvud taget fundera över att klargöra om ekonomiska föreningar ska ha en särskild beskattning när man säljer till sina egna medlemmar till subventionerat pris i stället för att ta ut överskott i form av beskattningsbar vinst?

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för
energipolitiken*

Fru talman! Energipolitiken är en viktig del av klimatpolitiken, politiken för jobb och företagande samt för en väl fungerande vardag. Jag yrkar bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande och ser verkligen fram emot att politiken kan vara ett bra avstamp för Sveriges regering att framgångsrikt avsluta arbetet med en klimatöverenskommelse i Köpenhamn om ett halvår.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén och Anita Brodén (båda fp).

Anf. 113 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att begära replik när jag fick höra Karin Pilsäter prata om att kärnkraften är nästan fossilfri. Jag begriper faktiskt inte hur du räknar då. Ser du inte kärnkraften ur ett livscykelperspektiv från uranbrytning till bearbetning till användning i kärnkraften? Då är den definitivt inte fossilfri. Dessutom nämner du inte med ett ord uranbrytning i Sverige.

Hur ser Karin Pilsäter på uranbrytning i Sverige? Är det okej att vi importerar vårt uran från Zimbabwe eller andra länder när vi vet att brytningen ställer till enorma miljökatastrofer? Arbetsmiljön är vidrig i många av gruvorna, och dödsfallen är många på grund av uranbrytningen.

Dessutom funderar jag väldigt mycket på varför de som förespråkar kärnkraftsanvändning aldrig pratar om säkerhet. Terrorismen är i dag en realitet i världen. Vi vet att stölder, smuggling och handel med både uran och plutonium förekommer. Vi vet att det är så genom vår organisation. Ser inte ni i Folkpartiet i dag att det här är en väg som är väldigt farlig och som vi givetvis borde bryta?

Se det också i skuggan av vad som händer när de bruna krafterna växer fram runt om i Europa, och även här i Sverige: Vad har vi med sådana politiska krafter för garantier i framtiden för att vi inte får en helt annan utveckling än den man kallar en fredlig användning av kärnkraft?

Anf. 114 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! När det gäller uranbrytning klargör vi i detta betänkande, som i så många tidigare, att vi står fast vid befintlig gällande svensk lagstiftning som innebär att kommunerna har ett veto, förutom all annan miljöprövning. Uranbrytning är inte aktuellt – det är ingen som har ansökt om att få genomföra det. Såvitt jag förstår kommer den frågan, om det skulle bli aktuellt vid något tillfälle, att prövas enligt gällande miljölagstiftning. Jag förutsätter att övriga partier också anser att gällande svensk lagstiftning är det som man ska hålla sig till.

När det gäller de andra frågorna som du tar upp, om internationell terrorism och så, är det naturligtvis stora och viktiga saker. Men jag tror inte att de påverkas särskilt mycket av om vi avvecklar eller har kvar de befintliga svenska kärnkraftverken. Det är oerhört viktigt att vi har mycket högt ställda säkerhetskrav. Jag tror att vår möjlighet att påverka internationellt handlar väldigt mycket om att vi här hemma är med och utvecklar mycket högt ställda säkerhetskrav.

Anf. 115 KENT PERSSON (v) replik:

Fru talman! När det gäller säkerhetskraven finns det flera rapporter som visar att Sverige har sämre säkerhetskrav än vad man har till exempel i USA. Så är det.

Det som är lite oroväckande när jag lyssnar till svaret är det här: Okej, vi köper uran utifrån. Vi bryter inte själva. Vi tar de miljöriskerna – det får någon annan bära. Det är inte att ta ett internationellt ansvar.

Det håller inte heller att säga att vad vi gör med kärnkraften här i Sverige påverkar inte i stort vad som händer ute i världen. Skulle vi föra över det resonemanget på alla övriga energiområden skulle vi inte göra någonting, för det spelar ingen roll. Men så är det ju inte! Det måste alltid vara någon som går före, som visar vägen, som törs bryta ny mark. Utan det får man ingen utveckling. Utan dem som vågar hade vi aldrig haft några nya uppfinningar över huvud taget. Utan dem som vågar tänka nya tankar stannar utvecklingen.

Det här är en farlig väg. Jag tror också att Karin Pilsäter egentligen inser det om hon tänker efter hur det ser ut. Vi är väldigt snabba att säga att Nordkorea inte ska ha kärnkraft, för det är farligt, och i Iran är det livsfarligt. Men här i Sverige är det jättebra. Det är ett resonemang som inte håller i slutändan.

Jag förstår inte varför ni håller fast vid kärnkraften. Ni sänder ut helt fel signaler. Det är bara vägen bort från de fossila bränslena och kärnkraften som är en väg till en hållbar ekonomisk utveckling som också är solidarisk med övriga världen. Vi kan inte fortsätta att använda energin på det sätt vi gör i dag.

Anf. 116 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Som jag nämnde tidigare, är det mål som vi nu sätter upp till exempel när det gäller vindkraften att vi ska öka volymerna tio gånger jämfört med den tidigare utbyggnadstakten. Om man vänder på steken då: Vad är ert alternativ? Jo, ni säger att det ska vara förbjudet med uranbrytning. Samtidigt föreslår ni inte att alla reaktorer ska stängas i morgon. Om ni vill avveckla hela den svenska kärnkraften över en hanterbar tid på 10, 15 eller 20 år – inte vet jag vad ni tycker nu – hur har ni då tänkt er att detta ska kunna ersättas med det som man inte klarar med effektivisering? Det går inte ihop.

Vi har konstaterat att för att det här ska gå ihop, för att vi inte ska driva svensk industri ut ur landet och i stället arbeta med sämre villkor, är det nödvändigt att ge beskedet i dag att den svenska kärnkraften kan finnas kvar och att vi samtidigt genom elcertifikaten och genom olika typer av regelförändringar, teknikutvecklingsstöd och så vidare satsar på att få fram alternativ. Men det är ju sådana proportioner – om man tror att man kan ersätta kärnkraften med vindkraft på mycket kort tid är man helt ute i det blå.

Anf. 117 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Jag lyssnade med spännt intresse på replikskiftet och på kommentaren om uttagsskatt i anförandet. Det är väl uppenbart att Folkpartiet inte ser några som helst bekymmer i diskussionen om uttagsskatt och att den skulle vara något hinder för vindkraften. Det är ett intressant

besked till alla dem som är entreprenörer och som engagerar sig för att vi ska få en fortsatt satsning på utbyggd vindkraft i Sverige. Det är i och för sig ingen hemlighet att Folkpartiet under lång tid inte har varit någon större älskare av vindkraften.

Karin Pilsäter kommer från ett storstadsområde där fjärrvärmeutbyggnaden har minskat ganska ordentligt. I utskottet hanterade vi för ett år sedan frågan om prisprövning av fjärrvärme, och det avslog ni, trots att branschen var överens. Fjärrvärmenämnden skulle kontrollera priserna så att man får en legitimitet i marknaden. Såväl fastighetsägare och HSB som hyresgästerna men för den delen också fjärrvärmeföretagen var väldigt angelägna om att man skulle få en prisprövning. Det blev inte så – det avslog ni. Då begärde vi tillsättandet av en utredning om ökad konkurrens i fjärrvärmenäten, och den har heller inte tillsatts.

Med anledning av det och med anledning av den kraftigt ökade prisbilden på fjärrvärme, inte minst i Stockholmsområdet, kan man ställa sig frågan: Finns det någon insats som ni gör för att skärpa konkurrensen på elmarknaden och på energimarknaden, inte minst för de boende i Stockholmsområdet? Kan ni ge något exempel?

Anf. 118 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Nu hör väl just frågan om den lokala fjärrvärmemarknaden på Södertörn möjligen hemma i kommunfullmäktiges sammanträdeslokaler. Jag är inte helt uppdaterad på hur man har resonerat i de olika kommunerna – jag ber om ursäkt för det – men jag kan säkert kontrollera det. Såvitt jag vet har vi fortfarande inte diskuterat att bygga ut någon fjärrvärme där jag bor, men du kanske har bättre kontakter med den socialdemokratiska kommunledningen där.

När det gäller uttagsskatten sade jag inte alls att det är helt problemfritt – tvärtom. Utformningen av tillämpningen av det här måste man naturligtvis följa noga. Men själva grundfrågan är om man genom att starta företag i form av ekonomisk förening och i det företaget producerar just vindkraft ska ha radikalt annorlunda inkomstskatteregler än om man tillverkar någonting annat i den ekonomiska föreningen. Det är lite grann av en grundläggande principfråga. I så fall måste det ses i ett samlat sammanhang när det gäller vindkraftens arbetsförutsättningar.

Jag tror visst att det kan finnas problem när detta tillämpas, men då kan man kasta bollen tillbaka: Varför införde ni den här skatten? Varför befriade ni inte vindkraften redan från början och gav dem annorlunda villkor? Och vad händer när det startas solcellskooperativ? Ska de också ha separata skatteregler? Hur är det med andra behjärtansvärda ändamål? Vi kanske får fundera lite på hur man ser på inkomstbeskattningen av vinster över huvud taget.

Anf. 119 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Fru talman! Tack för beskedet! Jag tror inte att någon kan tolka Karin Pilsäters inlägg som att hon ser det som angeläget att göra några insatser för att förändra problematiken med uttagsbeskattning.

Nu frågade inte jag om fjärrvärmen i Södertörn utan om det faktum att vi i riksdagen hanterar frågorna om prisprövning och ökad konkurrens i fjärrvärmenäten. Jag frågade väldigt tydligt: Kan Karin Pilsäter ge något exempel på hur man ökar konkurrensen på elmarknaden så att fastig-

hetsägare, villaägare och andra ska kunna få en bättre marknad att vända sig till? Jag hörde inte ett enda exempel. Tvärtom har den här regeringen försenat och försvårat möjligheterna att få en fungerande elmarknad.

I mitt anförande redovisade jag en hel lista på insatser som man skulle kunna göra för att få en ökad konkurrens på elmarknaden. Men det är uppenbart att den regering som ändå har borgerliga företrädare som brukar prata om vikten av konkurrens har avstått från att göra insatser. Vi kan se hur Konkurrensverket i remissvar har kritiserat frånvaron av insatser. Vi kan se hur prisprövningen skulle kunna vara verkningsfull. Vi kan se hur tredjepartstillträde skulle kunna innebära fördelar både för att de som arbetar med återvunnen energi och spillvärme kan bidra med att använda resurserna på ett bättre sätt och för att kunna koppla ihop regionala nät för att inte minst i Stockholmsområdet – kanske inte enskilt Södertörn – få en bättre fungerande elmarknad, eftersom det är ett av de områden där elpriserna och energipriserna har stigit kanske mest i landet.

Det är i det läget intressant att konstatera att Karin Pilsäter åtminstone i det första inlägget inte kunde komma på ett enda exempel på att man aktivt har bidragit till att öka konkurrensen på elmarknaden. Jag hoppas på bättre lycka denna gång.

Anf. 120 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag uppfattade frågan just formulerad som vad vi gör för att förbättra marknaden för fjärrvärme i Stockholm. Det var nämligen så Thomas Eneroth uttryckte sig. Nu hoppar han lite fram och tillbaka mellan elmarknaden och fjärrvärmemarknaden.

Vi fattade beslut för nu drygt ett år sedan om fjärrvärmemarknaden, och jag hoppas verkligen att de olika förändringarna ska göra att det här tar steg framåt, för det var sannerligen avsikten. Sedan tycker jag att man också kan ställa lite krav på att parterna hittar lösningar och inte alltid springer till mamma staten och ber om en färdig lösning. Det skulle inte vara något hinder för parterna att hitta en gemensam lösning. Funkar inte det är det möjligt att man får gripa in senare.

När det gäller tredjepartstillträdet har utskottet, som du vet, uttryckt viss kritik i betänkandet mot att en utredare ännu inte har kommit på plats. Det finns väl olika omständigheter som är en förklaring till det.

Regeringen beställde förra året en samlad rapport från Konkurrensverket, och de har nu har lagt fram olika typer av förslag som ska beredas och genomföras. Jag tycker att det är oerhört viktigt.

Att elpriset i Stockholm skulle ha stigit mer än på andra ställen är något som jag inte känner mig helt bekant med.

Anf. 121 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag skulle också vilja ställa en fråga om uttagsskatten för vindkraftskooperativ. Vindkraftskooperativen har ju haft en väl fungerande verksamhet i Sverige. Ungefär 10 procent av den svenska vindkraften i dag drivs av vindkraftskooperativ. Det har också varit en stabil efterfrågan. Många ansökningar har kommit in.

Det intressanta med just den kooperativa vindkraften är också att den har visat på en stabilitet över konjunkturer, så att även i en ekonomisk nedgång och finanskris, som vi har haft nu, har det funnits en möjlighet och vilja att investera från ett stort antal privatpersoner. Det hade varit ett

sätt att överbrygga den klyfta som finns just nu där vindkraftsinvesteringarna totalt sett nu går ned, vilket är väldigt tråkigt.

Det sorgliga tycker jag är att uttagsskatten från regeringspartiernas sida bara är en principfråga som jag anser att man driver in absurdum. De facto ger det inga som helst intäkter till statskassan, möjligtvis första året, men sedan har man slagit ut den kooperativa vindkraften och får inte längre några skatteintäkter. Då är frågan: Är det verkligen värt att kämpa så hårt för den här principfrågan och slå undan marknaden för någonting som jag ändå uppfattar att vi alla i grunden tycker är positivt?

Vi ser redan nu när hotet om uttagsskatten ligger på kooperativen att investeringsviljan sjunker till en tjugondel, än så länge, av vad den var tidigare. Det är troligt att det i framtiden inte kommer att bli några investeringar alls.

Det intressanta är att om jag själv bygger ett vindkraftverk på min tomt ska jag inte betala någon uttagsskatt, men om jag väljer att göra det tillsammans med några grannar och vi gör det i form av en ekonomisk förening ska jag helt plötsligt beskattas. Det är för mig väldigt svårt att se den principiella skillnaden däremellan. Det är också uppenbart att det finns undantag i dag från uttagsskatten. När man har sett problem med den tidigare har man infört undantag, men nu är det helt plötsligt omöjligt från regeringens sida. Varför är den här principen så viktig att man är beredd att offra den kooperativa vindkraften?

Anf. 122 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Man skulle kunna vända lite på steken och säga: Hur kan det komma sig att den här skatten som knappt finns är av så avgörande betydelse och kommer att slå ut hela vindkraftsutbygganden, som det ibland låter? Jag tror att det kanske överdrivs lite från båda håll. Ja, jag ser problem, som jag tidigare har sagt, med hur den tillämpas.

Jag vill ställa en motfråga. Om du och din granne kommer fram till att det verkar vara ett stabilare och bättre sätt att starta ett handelsbolag eller ett aktiebolag där ni äger 50 procent av aktierna var, varför ska ni då beskattas annorlunda än om ni gör det i form av en ekonomisk förening? Det är den frågeställningen som man också måste ha med.

Jag tycker att man kan fundera över huvud taget på den här typen av skattefrågor. Jag är fullt beredd att säga att det kan hända att Skatteverket har tillämpat eller har för avsikt att använda olika tillämpning, såvitt jag förstår, från ställe till ställe och att det behöver tas något grepp om detta.

Anf. 123 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Den stora risken som regeringspartierna löper är bara att när man väl vågar ta i problemet och göra någonting åt det är det för sent, för vi ser ju en väldigt snabb utveckling där det går väldigt dåligt för den kooperativa vindkraften. Jag tycker att det är viktigare att se till verkligheten och den utveckling som vi faktiskt ser. Det är inte så att det är något påhitt att det skulle vara några problem, utan vi ser faktiskt hur antalet ansökningar sjunker som en sten från de nivåer där de låg tidigare. Då måste man som politiker ställa sig frågan: Är det värt att bevara den här principen i stället för att se till den effekt den får och vilja göra någonting åt det?

Visst, det är positivt att man vill följa frågan och utvärdera den, men risken är som sagt att det kommer att vara för sent när man väl kommer till skott.

Vi ser att uttagsskatten har fått negativa konsekvenser tidigare. Man har då gjort undantag för till exempel lantbrukare som använder gårdens spill till att värma sitt eget hus. Då behöver de inte betala någon uttagsskatt. Varför kan man då inte agera på samma sätt redan nu när man ser problemen och att de är så akuta som de är?

Jag kan inte se att den här principen, som ju inte får några ekonomiska effekter för statskassan, kan vara så viktig att försvara att man är beredd att stillasittande se på hur den kooperativa vindkraften håller på att faktiskt försvinna från Sverige.

Anf. 124 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vi får väl ta en fortsatt diskussion om det. Men jag tycker ändå att det känns som att det här problemet är kraftigt överdrivet.

När det gäller varför själva företagsformen ska vara avgörande för att man ska vara ytterligare särskilt skattegynnad utöver vad man är i dag, tycker jag inte att ni kan lämna några svar. Varför ska en viss företagsform ha väldigt mycket förmånligare skatteregler än andra företagsformer?

Det är klart att det också är en fråga för statskassan. Alternativet är ju att bygga ut vindkraften eller annan energiproduktion som de här människorna kommer att köpa, så det innebär ändå ett skifte beroende på om det kommer in inkomstskatter eller inte.

Anf. 125 BJÖRN HAMILTON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

När vi är fyra så eniga partier om en proposition blir det naturligtvis lite återupprepningar. Det markerar bara att vi i princip tycker lika inom alliansen, och det måste ju vara en styrka.

Klimatet är en av våra stora, globala, politiska utmaningar. Klimatförändringarna påverkar människors hälsa, skapar konflikter och förstör naturen. FN:s klimatpanel konstaterar att ökningen av växthusgaser i atmosfären och jordens förhöjda medeltemperatur med 90 procents sannolikhet beror på olika utsläpp. Energianvändningen har varit en bidragande orsak till detta. Nu gäller det att förändra vårt sätt att använda olika energiformer så att vi minskar klimatpåverkan.

Vi måste förändra transporternas klimatpåverkan genom koldioxidsnåla bränslen, effektiva motorer och tuffa krav på aktörerna på transportmarknaden. Vi måste underlätta för ökad andel koldioxidsnål energiproduktion. Vi måste använda klimatskatter och handel med utsläppsätter och andra marknadsekonomiska verktyg i kampen mot utsläppen. Och vi måste effektivisera vår energianvändning och på det sättet minska kostnader och utsläpp. Min kollega Cecilie Tenfjord-Toftby kommer senare att utveckla den delen av betänkandet.

Vårt välstånd bygger på att vi haft en god tillgång på energi i vårt land. Utbyggnaden av vattenkraften skedde parallellt med industrialiseringen och var en av förutsättningarna för vår välfärdsutveckling.

Genom en tidig satsning på kärnkraft har vi också skapat en gynnsam utgångspunkt för arbetet med bättre klimat och miljö i vårt land.

Sveriges beroende av fossila bränslen, som olja och kol, har minskat betydligt under de senaste åren. I dag är ca 95 procent av svensk elproduktion fossilfri, liksom stora delar av den energi som används i industrin och för uppvärmning av bostäder.

Den stora fossilanvändaren är i dag transporterna som endast brukar 5 procent fossilfritt. Det finns alltså fortfarande stora utmaningar.

Fru talman! Grunden för regeringens proposition om energipolitiken är den mycket offensiva överenskommelse som Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna ingick i februari. Propositionen föreslår en välavvägd energipolitik som ger förutsättningar för ett långsiktigt omställningsarbete inom energisektorn med sikte på att bidra till fortsatt utveckling av vårt välstånd och att våra barnbarn får möjlighet att leva under samma förhållanden som vi själva har gjort.

Det är också viktigt att grunden för Sveriges politik på detta viktiga område ligger i fas med EU:s klimatpolitik. En utgångspunkt i vårt energi- och klimatarbete måste vara att öppna för och söka gemensamma åtgärder inom Europeiska unionen. Sverige har varit pådrivande för de höga ambitioner som EU har. Sverige arbetade hårt för att få till stånd ett energi- och klimatpaket.

Energipolitiken ska inte reglera detaljerna utan ange riktningen och ramarna för utvecklingen. Den förnybara energin måste ges förutsättningar för en kraftfull utveckling samtidigt som kärnkraften länge kommer att vara en del av vår koldioxidfria elproduktion.

Regeringens förslag att göra det möjligt att ersätta nuvarande kärnkraftsreaktorer samtidigt som man öppnar för en kraftfull vindkraftsutbyggnad gör att producenterna inom energisektorn kan bibehålla och vidareutveckla en fossil- och koldioxidfri elproduktion i vårt land. Till detta kommer biomassa, vågenergi och solenergi som komplement.

Vi har också sett en breddad acceptans i samhället för denna offensiva politik för att snabbt ställa om till ett samhälle utan fossila bränslen på ett marknadsmässigt bra sätt. Politiken ska inte enbart drivas med pekpinnar och förbud, utan ska stimulera och ge ekonomiska morötter till den som väljer att ställa om till ett mer hållbart samhälle.

Propositionen ger en möjlighet för både producenter och konsumenter att överblicka politiken för en lång tid framöver. Den ger en stabil situation på energimarknaden som garanterar såväl en grön utveckling som en stabil energiförsörjning. Spelregler som ofta ändras leder till uteblivna investeringar och en osäkerhet för producenterna som innebär högre elpriser och en fördröjd positiv utveckling.

Några viktiga mål är att andelen förnybar energi ska utgöra minst 50 procent av energianvändningen år 2020, vilket är ett mer ambitiöst mål än det som Europeiska unionen beslutade om för Sverige. Andelen förnybar energi inom transportsektorn ska vara minst 10 procent 2020. Dessa mål är tydliga och långsiktiga, vilket gör det lätt för producenterna att planera inför framtiden och våga göra nödvändiga investeringar.

Herr talman! Det är framför allt viktigt att transportsektorn släpper sitt beroende av fossila bränslen. År 2007 kom hela 32 procent av Sveriges samlade utsläpp från just transportsektorn. Regeringen har som ambition att transportsektorn bör vara oberoende av fossila bränslen år

2030. Elhybrider och eldrivna bilar är ett sätt att åstadkomma detta. Man läser dagligen om framsteg på detta område. Svensk industri har flera intressanta utvecklingsprojekt på gång. Trycket både från konsumenter och från regering är stort i denna fråga.

Elcertifikatssystemet har visat sig vara ett effektivt och kraftfullt styrmedel för att snabba på produktionen av den förnybara elproduktionen. Därför har regeringen i propositionen skrivit att ett nytt mål om att öka den förnybara elproduktionen i nivå med 25 terawattimmar till 2020 jämfört med läget 2002 vore att kraftigt öka ambitionen på detta område jämfört med de tidigare målen till 2016.

En viktig del i den svenska energimixen är kärnkraften. Den beräknas stå för ca 68 terawattimmar nästa år. Den kommer även att spela en stor roll i vår energiförsörjning för en lång tid framöver. Kärnkraften uppfyller ett av de viktigaste kriterierna i dagens klimatdebatt, nämligen att den nästan är helt fri från koldioxidutsläpp. Det är därför positivt att regeringen avser att utreda borttagandet av avvecklingslagen och att man vill möjliggöra för ett kontrollerat och säkert generationsskifte i vårt kärnkraftsbestånd.

Herr talman! Utbyggnadstakten för vindkraften i Sverige har de senaste åren varit snabb. Preliminära siffror pekar på en produktionsökning av vindkraft på hela 38 procent mellan 2007 och 2008. Regeringens förslag om en planeringsram motsvarande en årlig produktionskapacitet på 30 terawattimmar till 2020 är positiv. Det är viktigt att vi har en stabil och miljövänlig mix i vår energiproduktion och en utbyggnad av vindkraften. Här har elcertifikatssystemet bidragit till en positiv utveckling.

Sammantaget är regeringens energi- och klimatpolitik mycket offensiv och leder till resultat. Vi ska fortsätta att verka inom Europeiska unionen för att få andra länder att också öka sina ambitioner på detta område. Det är dock viktigt att komma ihåg att EU är den region i världen som gör mest inom klimatområdet, och Sverige gör mest inom Europeiska unionen.

Jag har i mitt anförande, herr talman, inte berört vad oppositionen vill. Det beror mest på att det är svårt att se en enad handlingslinje inom oppositionen. Vad vill man till exempel med kärnkraften? Om man vill lägga ned kärnkraften, hur ska man ordna ersättningsel utan att vi ska behöva klä oss i säck och aska?

I detta anförande instämde Staffan Anger, Maria Plass och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Anf. 126 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Det finns en enig politik från oppositionens sida när det gäller kärnkraften. Den ska fasa ut i takt med att det kommer förnybar el som kan ersätta den. Det ser positivt ut. Prognoserna visar att det kommer att bli ett stort överskott av förnybar el som man kan använda till att just fasa ut kärnkraften.

Anledningen till att vi vill fasa ut kärnkraften är att även om den är bättre ur koldioxidsynpunkt så är den inte koldioxidfri som Björn Hamilton sade. Den har utsläpp under hela sin livscykel.

Dessutom byter man bara ut ett miljöproblem mot ett annat. Man skapar miljöproblem där uranet bryts, man skapar olycksrisker och man

skapar risk för spridning av radioaktivt material och kärnavapenspridning. Man skapar också ett problem med ett avfall som måste tas om hand i minst 100 000 år innan det blir någorlunda hanterbart. Det har vi fortfarande ingen klar lösning på.

Varför satsa på en sådan energikälla när det finns en sådan stor potential för förnybar elproduktion i Sverige? Vi vet att möjligheten för vindkraft är kopiöst stor i Sverige. Vi vet att vi har mycket biomassa och kan öka den användningen avsevärt. Vi vet att möjligheterna för effektivisering är exceptionellt goda i Sverige.

Det är för mig en gåta att man kan välja att investera sig ännu djupare ned i ett beroende av en farlig, osäker och instabil energikälla som kärnkraften när vi vet att vi kan ha ett energisystem där vi har kontroll över energikällorna inom landet. Vi kan ha kontroll över biomassan. Vinden är gratis. Solenergin kan också bidra till en del. Varför då inte så långt som möjligt försöka att använda sig av de förnybara energikällorna innan man går in på kärnkraftsspåret? Det har regeringspartierna inte gjort. Man har i stället valt att säga att man öppnar för kärnkraften och inte gett några klara riktlinjer för vad man vill ha.

Anf. 127 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi ger rätt klara besked. Vi säger att vi både kan satsa på kärnkraft och på förnybara energikällor. Det är viktigt i dessa sammanhang att vi politiker drar upp riktlinjer och ramar, men det är marknadens aktörer som ska riskera sitt kapital som får avgöra hur detta ska hanteras.

Nu ges möjlighet till att vi får en energimöjlighet i landet och säkrar vår välbefinnelseutveckling. Jag tror inte ett ögonblick på Per Bolunds ansatser om att vi kan ersätta kärnkraften relativt snabbt med andra energikällor. Vi har biomassan. Det är konkurrens om vad biomassan ska användas till. Det är inte självklart att allt ska gå till energianvändning. Vi har till exempel majs som diskuteras i USA med tanke på att livsmedelsläget är kritiskt i världen. Det är konkurrens inom energisektorn.

Det är inte alls problemfritt. Jag kan inte i min vildaste fantasi föreställa mig att man med så kort framförhållning som Per Bolund vill ha kan avskaffa hälften av dagens elproduktion.

Det måste påverka vårt välbefinnande och utvecklingen i samhället.

Anf. 128 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Björn Hamilton med att vi inte kommer att basera energisystemet i Sverige på majs. Det finns många andra alternativ.

Effektivisering kommer att vara en väldigt viktig del. Det har många gånger visat sig att man kan effektivisera åtminstone 30 procent av energianvändningen i Sverige genom att satsa på sådant som är lönsamt redan med dagens styrmedel. Får man extra styrmedel blir det ju ännu mer som är lönsamt att effektivisera.

Det motsvarar i elsystemet ungefär 50 terawattimmar.

Inom den rödgröna oppositionen har vi kommit överens om att vi ska bygga ut certifikatssystemet så att vi har 55 terawattimmar till 2030. Tillsammans ger det betydligt mer än vad den svenska kärnkraften står för.

Det gör det möjligt att både fasa ut kärnkraften och få ett överskott av förnybar el som vi kan använda i den svenska basindustrin eller exportera.

Jag noterar att IVL Svenska Miljöinstitutet har tittat på möjligheterna. De säger att det går att minska koldioxidutsläppen i Sverige med 90 procent om man gör det bland annat genom en stor satsning på biomassa. Det finns uppenbarligen andra som delar bedömningen.

Inom nationalekonomin talar man ofta om att man ska använda sig av komparativa fördelar, det vill säga att man ska exportera de förutsättningar som är extra goda i det egna landet.

Sverige har sådana komparativa fördelar som till exempel vind. Vi har en väldigt lång kuststräcka med bra vindlägen. Vi har skogen som ju är en komparativ fördel.

Vilka sådana komparativa fördelar har vi när det gäller kärnkraften? Är vi extra tåliga mot strålning i Sverige eller vilka fördelar har vi som gör att just vi ska ha kärnkraft och exportera elen till Tyskland? Vore det inte klokare att de bygger kärnkraftverken där om de vill ha kärnkraftsel?

Anf. 129 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det pågår en rätt kraftfull utveckling av kärnkraften. Jag vet inte om Per Bolund följer den. Det kanske han inte gör, eftersom Per Bolund inte är intresserad av kärnkraft generellt.

Det har helt nyligen kommit rapporter om att man kan komma ned mycket i halveringstider och att man kommer att få en betydligt säkrare kärnkraft i en framtid. Att helt avskriva kärnkraften som Per Bolund gör känns väldigt orealistiskt.

Jag förstår också att vi inte ska använda majs. Jag tog det som exempel på något som används väldigt mycket i dag. Det används här i dag. Även vi i Sverige får ju etanol från majs, kan jag tänka mig. Det används i alla fall i andra länder.

Det visar att det inte är så enkelt att bara säga att vi använder en massa biomassa till energi. Vi har konkurrens om skogen också och om andra energiformer som vi vill använda.

Jag delar inte Per Bolunds uppfattning att en satsning på vidareutveckling av kärnkraften i Sverige inom ramen för den volym vi har i dag – det är ju det alliansregeringen har bestämt – skulle vara av ondo. Det är tvärtom en förutsättning för att vi ska bibehålla vårt välstånd och utvecklas vidare.

Kommande generationer ska ju kunna leva lika gott som vi har gjort. Det tror jag inte att de kommer att göra i Per Bolunds samhälle.

Anf. 130 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Nej, Björn Hamilton, kommande generationer kommer inte att kunna leva på samma välståndsnivå som vi gör. Vi lever i en globaliserad värld. Den övriga världens befolkning kommer att kräva sin beskärda del av energi och andra naturtillgångar. Vi måste dela med oss av det.

Jag tänker inte tala så mycket om kärnkraften, men resultatet av den forskning som finns i dag är att man bedömer att man kanske hittar en teknisk lösning som ligger 40, 50, 60 eller 70 år fram i tiden. Det är tekniskt möjligt, säger man. Man kan hitta ny fusionskraft och allt vad det

kan vara. Men ekonomiskt är det knappast troligt. Det bekräftas av flera amerikanska oberoende bedömare. Vi har McKinseyrapporten och andra rapporter som visar att den här utvecklingen kommer att bli väldigt dyr. Nog om det.

Vad vill regeringen med Vattenfall? Det är en fråga som jag har ställt mig många gånger. Inte med ett ord nämner man Vattenfalls roll i svensk energiförsörjning i framtiden. Man skriver i betänkandet att det inte finns någon anledning att ändra ståndpunkt.

Den rödgröna oppositionen har en uttalad ambition att Vattenfall ska vara den ledande aktören när det gäller energiomställningen i Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Regeringen med utskottets majoritet säger att det är helt okej att Vattenfall fortsätter på inslagna vägar. Det är okej att handla kolkraft och kärnkraft och vara en av de största nedsmutsarna i Europa, en av de största spridarna av koldioxid i Europa.

Det är inte en trovärdig miljöpolitik om man säger sig värna om miljön.

Anf. 131 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det är intressant att Kent Persson tar upp att vi ska dela med oss till andra. Det är bekant, förmodar jag, att Sverige just driver frågan om att vi ska dela med oss till u-länderna och hjälpa till i deras omställning till koldioxidfria energiformer.

Jag var på ett stort symposium i Indien för inte så länge sedan. Världsledarna diskuterade detta. Både Afrika och stora delar av Asien markerade kraftfullt att utan bidrag från de utvecklade länderna blev det kanske inte så stor omställning i deras länder.

Det tycker jag understryker hur viktigt det är att vi är med och hjälper till. Det har ju regeringen bidragit till i sina beslut.

Vattenfall gör väldigt mycket åt förnybara energiformer. De arbetar också mycket med att göra kolkraften ren från koldioxid med koldioxidlager. De har en stor testanläggning i Tyskland för detta. Det är ett sätt att bidra.

Kol kommer, tyvärr, att stå för en stor del av energianvändningen i världen. Både Kina och Indien har enorma kolreserver som de förmodligen tänker utnyttja. Det förutsätter att vi kan hitta lösningar så att kolenergin inte smutsar ned och bidrar till klimatförstöringen.

Där tycker jag att Vattenfall gör stora insatser. Det är också en insats för den globala energianvändningen.

Anf. 132 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Ska jag tolka det som att den satsning som Vattenfall har gjort genom att för minst 100 miljarder kronor köpa ett stort energibolag i Belgien som satsar på olja och kol är den riktlinje som regeringen har och att det är en ambitiös miljöpolitik?

En bråkdel av deras investeringar går till miljöteknikutveckling. Det mesta går till kärnkraft och kolkraft. Det anser jag inte vara en trovärdig miljö- och energipolitik.

Det behövs kraftfulla signaler om att vi behöver ha ägardirektiv som klart och tydligt pekar ut vart Vattenfall ska gå och hur vi ska använda Vattenfall i framtiden när det gäller vår energipolitik.

Det brister i energipropositionen men också i utskottsmajoritetens skrivning i betänkandet. Inte med ett ord sägs det vad ni vill göra med Vattenfall. Här har vi möjlighet att använda en stor elproducent i Sverige för att påskynda teknikutvecklingen när det gäller miljövänlig teknik.

Vi föreslår att man ska bilda en riskkapitalfond som kan användas just för att stimulera miljöteknikföretag i fråga om deras utvecklingsmöjligheter när det gäller ny miljövänlig teknik.

Ni har inga som helst förslag när det gäller Vattenfall.

Anf. 133 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! I och med att Vattenfall är ett aktiebolag måste Vattenfall få möjlighet att agera på den internationella energimarknaden som ett aktiebolag.

Vad man kan styra med är politiska beslut som styr hela energimarknaden i så fall. Det gör vi i Sverige.

Om jag inte kommer ihåg alldeles fel har näringsministern yttrat sig just i denna fråga under de senaste två dagarna. Jag tycker därför att Kent Persson ska ställa frågan till henne. Hon kommer att tala här så småningom.

(KENT PERSSON (v): Det kommer jag säkert att göra.)

Anf. 134 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! När jag hörde Björn Hamiltons anförande kom jag att tänka på begreppet green wash. Det används när företag pratar väldigt mycket miljö och vill låta miljövänliga. Men det som de sedan gör är någonting helt annat. Jag vet att Vattenfall har blivit kritiserat för det. Även om Björn Hamilton är en synnerligen sympatisk person måste jag säga att hans anförande kändes mycket green wash. Moderaterna finns med på Naturskyddsföreningens svarta lista över dem som inte har bidragit till miljöomställningen. Jag tror att Gunnar Hökmark röstade nej till Kyotoprotokollet. Moderaterna drev en intensiv kampanj mot klimatinvesteringsprogrammet, och de sade nej till elcertifikatssystemet. Jag antar därför att det har varit en viss uppförsbacke inom Moderaterna för att förflytta positionerna, om man nu har gjort det i verkligheten eftersom det är det som vi väntar på.

I regeringsförklaringen som Fredrik Reinfeldt läste upp kunde vi höra att inte en enda ny reaktor ska startas. Man ska inte ge tillstånd till detta. Förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå, stod det i regeringsförklaringen. Nu har vi hört att budet är någonting helt annat.

Björn Hamiltons besked i replikskiftet var att vi inom ramen för den volym som vi har i dag ska kunna ersätta de nya reaktorerna. Då talar ni om tio nya reaktorer. Är det tio nya reaktorer, eller är det effekten av tio nya reaktorer?

Vi har redan i dag ett överskott på 20 terawattimmar till 2015. Hur stora överskott av el har ni tänkt att vi ska få framöver? Med den kapacitet som nya reaktorer har på 14, 15 eller 16 terawattimmar skulle vi i så fall öka kärnkraftsberoendet högst väsentligt. Är det detta som ni är ute efter? Är Björn Hamiltons avsikt att vi ska bedriva en energipolitik som innebär att vi inte har ett bibehållet utan faktiskt ett ökat kärnkraftsbero-

ende framöver? Eller ska vi bara bygga kärnkraft för att exportera elen till andra länder?

Anf. 135 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Nej, Tomas Eneroth, vi ska ersätta de volymer, det antal kärnkraftsreaktorer, som vi har i dag och börja planera för det redan nu eftersom vi, som Tomas Eneroth säkert vet, har behov av en väldigt lång framförhållning. Planeringstiden ligger någonstans kring 15 år för att detta ska fungera. Det är därför som det har varit viktigt för regeringen att föreslå att riksdagen fattar detta beslut nu.

När det gäller om vi ska exportera eller inte är det möjligheterna att exportera som avgör det. Om vi kan öka våra förbindelser till Europa kan vi naturligtvis hjälpa andra delar av Europa som har betydande problem med sin energianvändning framöver eftersom man där inte alls har de mycket gynnsamma förutsättningar som vi har här i Sverige. Vi kan hjälpa till för att bringa ned koldioxidutsläppen i Europa på ett sätt som jag tycker skulle vara väldigt bra. De koldioxidutsläpp som förekommer i Centraleuropa och i andra delar av Europa kommer vi att lida av lika mycket av här i Sverige som av våra egna. I detta perspektiv tycker jag att det är bra om vi kan hjälpa till med koldioxidfri energi nere på kontinenten.

Anf. 136 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det innebär i så fall – detta blir intressant – att om vi nu får ett elcertifikatssystem även med regeringens lägre ambition vet vi ungefär hur mycket vindkraft och förnybar energi vi får. Vi vet ungefär hur stora vattenkraftsresurserna är även om det går att förändra om man effektiviserar och vattendrag.

Björn Hamiltons ambition är tio nya reaktorer. Antalet var tydligen det som var avgörande. Vi konstaterar att nya reaktorer har en kapacitet på 13, 14, 15 terawattimmar eller mer. Det innebär i så fall att man antingen kraftigt ökar Sveriges kärnkraftsberoende eller kraftigt ökar vår elanvändning – även om hela den svenska fordonsflottan går över till el handlar det om 8, 9 eller 10 terawattimmar på sin höjd – eller också bygger man ut kärnkraften för att exportera den.

Det är uppenbart att vi har en regering som inte engagerar sig för att stärka konkurrensen på elmarknaden i Sverige och som inte bidrar till att vi får konkurrenskraftiga priser för den svenska industrin. De är 40 procent lägre i Sverige än vad de är i Europa, men det kommer att utjämnas om man nu bygger kärnkraftreaktorer för att exportera kärnkraft.

Per Bolund hade en högst väsentlig invändning tidigare, nämligen varför man då inte bygger inte kärnkraftsreaktorer i Tyskland om det är det som man är ute efter. Och om det nu bara är exportambitioner som vi talar om, varför begränsar man antalet till tio? Så ofarlig som Björn Hamilton tycker att kärnkraften är borde man väl i så fall bygga 15, 20, 25 eller 30 nya reaktorer.

Frågan är: Varför ska det vara tio reaktorer? Håller Björn Hamilton inte med om den enkla matematiken som handlar om att detta innebär att vårt kärnkraftsberoende inte bara förlängs under en väldigt lång tid med alla de avfallsproblem som det innebär utan faktiskt också innebär att vi ökar vårt kärnkraftsberoende? Är det detta som är ambitionsnivån? Så

låter det inte vare sig när man hör Maud Olofsson eller statssekreteraren Ola Alterå som säger att det inte kommer att finnas något större intresse för ny kärnkraft. Är det verkligen så att Björn Hamilton och Moderaterna nu driver en linje som innebär att vi kraftigt ska öka vårt kärnkraftsberoende?

Prot. 2008/09:132

15 juni

*Riktlinjer för
energipolitiken*

Anf. 137 BJÖRN HAMILTON (m) replik:

Herr talman! Det är inte regeringen som bygger kärnkraftverk, Tomas Eneroth. Det trodde jag att du förstod. Det är naturligtvis kärnkraftsindustrin som gör bedömningar av om det är lönsamt att bygga kärnkraftverk eller inte. Regeringen ger bara ramarna och möjligheterna att göra det. Eller det är riksdagen eller staten som gör det. Sedan är det upp till aktörerna själva att bedöma om de ska bygga kärnkraftverk eller inte eller om de ska satsa på vindkraft där samma sak gäller, nämligen att det inte är staten som bygger. Staten ger möjligheterna.

Att vi skulle få ett enormt energiöverskott som vi inte har någon avsättning för och som inte gagnar någonting kommer inte att ske. Man måste se att det finns en lönsamhet i investeringarna om statsmakterna ska subventionera kärnkraft och vindkraft. Det är de två stora aktörerna på marknaden som man kan räkna med.

Det är alltså inte något statsdirigerat kommunistiskt samhälle som vi lever i, gudskelov, utan här får marknaden göra dessa bedömningar eftersom det naturligtvis är företagen som tar de stora ekonomiska riskerna i detta sammanhang.

Anf. 138 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Nöjd men inte stolt, eller var det stolt men inte nöjd som en före detta partiledare myntade?

Jag kan i alla fall konstatera att jag som centerpartist kan vara både stolt och nöjd med denna energipolitik. Jag är stolt därför att mitt parti, Centerpartiet, har visat både mod och framsynthet. Det är ingen tvekan om att vi gick igenom denna överenskommelse mycket noga i vår riksdagsgrupp. Det är inte heller någon tvekan om att den centerstämma som vi hade för drygt en månad sedan fullt ut ställde sig bakom att detta är rätt inriktning på den framtida energipolitiken. Jag är mycket stolt över att vi har vågat vara så modiga och ta dessa beslut.

Jag är nöjd, eller till och med mycket nöjd, med det sakpolitiska innehållet i uppgörelsen.

Jag har tidigare i denna talarstol sagt att energiinvesteringar i all synnerhet är långsiktiga. Ska man investera i vindkraft är det kanske 20 års avskrivning. För fjärrvärme är avskrivningstiden uppemot 40–50 år. För att sådana här investeringar ska komma till stånd är det otroligt viktigt med tydlighet och stabilitet.

För att industrin ska våga satsa på exempelvis en vindkraftspark eller på fjärrvärmeutbyggnad gäller det att man vet vad som kommer att hända framöver. Alliansen har nu antagit en politik som gör att det är tydliga besked om vad som gäller. Det är en mycket kraftig satsning på produktion av förnybar energi.

Vi sätter också upp som mål att till år 2020 till 50 procent ha uppnått förnybar energi i det svenska systemet. Vi ska minska utsläppen av växt-

husgaser med 40 procent till 2020. Målet är också att till 2020 ha uppnått 20 procents energieffektivisering. Det här är oerhört tuffa mål.

Sett till produktionen av förnybar energi handlar det mycket om elcertifikaten. De har visat sig vara ett väldigt kraftfullt och ett väl fungerande system för produktion av förnybar el. Det är ett marknadsbaserat system som fungerat väl därför att systemet har en hög acceptans och ett starkt förtroende bland marknadens aktörer. Det handlar då både om dem som investerar i produktionen och om dem som betalar för kalaset, energikonsumenterna. Därför är det oerhört viktigt att vi använder elcertifikatssystemet på ett vettigt sätt så att vi inte förstör förtroendet för systemet.

Om vi höjer ambitionerna för mycket ökar priset på certifikaten. Det gör att vi då riskerar acceptansen för hela systemet. Själva har vi då vridit ur våra händer vårt kraftigaste instrument för att få produktion av förnybar el i Sverige.

Dagens betänkande är ett kvitto till alla i Sverige som håller på med produktion av förnybar energi och med energieffektivisering på att man befinner sig i en framtidsbransch. Det handlar om alla, från dem som sysslar med biobränsle till dem som utvecklar elbilar. Denna satsning på det förnybara är för oss i Centerpartiet det bärande i uppgörelsen.

Tomas Eneroth har i denna talarstol sagt att vi har beslutat oss för att bygga tio nya reaktorer. Antingen har Tomas Eneroth inte förstått vad överenskommelsen innehåller, eller också står han här och försöker måla upp en helt annan bild av energipolitiken än den vi verkligen beslutar om. Det har inte beslutats om vilket antal reaktorer vi ska ha. Vi har sagt att de tio gamla reaktorerna kan ersättas med tio nya. Men ingen vet om det handlar om en, tre eller fem reaktorer. Vare sig jag eller Tomas Eneroth vet det.

Ett av de argument som ofta varit uppe tidigare när vi har pratat om kärnkraften gäller kostnadsaspekten. Ingen av de tre i oppositionen nämnde något om det i sitt anförande. Med den här överenskommelsen säger vi att varken direkta eller indirekta statliga subventioner ska utgå till ny kärnkraft.

Man säger att de rödgröna ska skapa säkerhet och klara spelvillkor framöver. Ja, hur är det med säkerheten i elcertifikatssystemet? Är det ett fastprissystem, eller är det någonting annat? Ska vattenkraften vara med, eller ska den vara utanför? Det finns ett antal osäkerheter i det som sägs vara den gemensamma linjen.

Oppositionen säger också att investeringarna minskar. Man kan undra om hela oppositionen låtit bli att köpa en digitalbox till tv:n när det analoga nätet släcktes ned. Under det senaste halvåret har vi haft en världsomfattande ekonomisk kris. Vi har sett kronans värde minska kraftigt. Vi har sett det svenska elpriset sjunka. Ja, tacka sjutton för att det i nuläget blir mindre intressant att investera! Det gäller alla branscher.

Dessutom kan man fundera på hur intressant det blir för dem som vill investera i förnybar el när oppositionen, åtminstone delar av den, lovar Europas lägsta elpriser. Många av de aktörer som gör de här investeringarna inte bara befinner sig i Sverige. De har också att väga investeringarna här mot investeringar i Tyskland eller England eller på andra ställen.

Vad är då beskedet till dem? Jo, låga elpriser. Hur tror ni de tänker när de ska förränta sina investeringar i produktion av förnybar el? Det är inte särskilt svårt att sätta sig in i deras tankegångar.

Avslutningsvis vill jag peka på att det här inte bara är en svensk företeelse, att det inte påverkar bara svenska förhållanden. Med den nu presenterade energi- och klimatpolitiken har vi en mycket stark position inför de globala förhandlingarna i Köpenhamn i höst. Förhoppningsvis kan Sverige som ordförandeland i EU med detta i ryggen peka på detta och säga: Titta, vi går före! Jag hoppas verkligen att vi kan underteckna ett mycket ambitiöst globalt klimatavtal i år strax innan tomten kommer.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottsmajoritetens förslag i betänkandet.

Anf. 139 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jan Andersson säger att han är stolt och nöjd. Han verkar inte särskild bekymrad över den minskning i investeringarna i vindkraft som vi nu kan se. Svensk Vindkraft bedömer att investeringarna 2008–2009, på ett år – jag sade fel tidigare – kommer att minska med en tredjedel. Det är en dramatisk nedgång. Svensk Vindkraftförening, branschföreningen, säger att det när det blir en så kraftig nedgång blir svårt att nå målen också på längre sikt i och med att man redan från början halkar efter. Att det blir svårt att nå de mål som regeringen föresatt sig när det gäller förnybar energi ser jag som oerhört bekymmersamt.

Svensk Vindkraftförening säger också att de styrmedel som finns i dag inte räcker för att uppnå målen. Det är klart att detta är problematiskt.

Det jag också vill ta upp är det här med tydligheten. Jan Andersson säger att marknaden med regeringens politik vet vad som gäller framöver. Jag skulle verkligen vilja ifrågasätta det. Regeringspartierna själva verkar inte veta vad som över huvud taget händer framöver. När man frågar centerpartister om detta säger de att den överenskommelse som regeringspartierna har träffat kommer att leda till att det inte blir någon kärnkraft alls eftersom kärnkraften är dyr och det inte kommer att vara någon som vill bygga ut kärnkraften i Sverige.

Men frågar man en folktopist blir svaret att tio nya reaktorer kommer att byggas – reaktorer som dessutom ger en betydligt större effekt än dagens kärnkraftsreaktorer. Det gör att det blir en mycket stor utökning av kärnkraftsproduktionen och därmed av avfall, olycksrisker i Sverige och så vidare.

Det vore intressant att höra Jan Anderssons bedömning. Om nu marknaden vet vad som ska gälla framöver kan Jan Andersson kanske göra en bedömning. Hur mycket svensk kärnkraft kommer vi att ha framöver, om 20 år? Hur många nya reaktorer kommer man att bygga?

Anf. 140 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Ja, man kan vara bekymrad när det gäller vindkraften. Men samtidigt finns de långsiktiga målen – 20-20 – mycket tydligt där. Det vore märkligt om vi i Sverige inte skulle påverkas av den totala globala nedgång som har varit. Självklart påverkar den bland annat elpriset.

När det gäller bedömningen av hur många kärnkraftverk som kommer att finnas framöver i Sverige tänker jag inte sätta någon siffra. Däremot kan man konstatera att vi i det förslag som vi har lagt fram och som riksdagen kommer att anta i morgon säger att kärnkraften fullt ut ska bära sina kostnader. Det är ett krav som vi har drivit länge, och i alliansen är vi överens om att kärnkraften ska finnas på marknadsmässiga villkor om den ska finnas.

Självklart kommer den kraftiga utbyggnaden av det förnybara att påverka intresset av att investera i ny kärnkraft i Sverige. Det råder inget tvivel om det.

Anf. 141 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Man kan ändå konstatera att vindkraftsbranschen har drabbats mer av lågkonjunkturen än många andra branscher, och det måste bero på något. Uppenbarligen räcker inte regeringens styrmedel och det regelverk som vi har i dag till för att hjälpa vindkraften ur svackan. Då måste man fråga sig om det är fel på styrmedlen eller om det finns andra åtgärder som kan vidtas för att stödja vindkraftsbranschen. Ett exempel som jag har tagit upp i debatten är just uttagsskatten på kooperativ vindkraft, som är ett exempel på hur man kan hjälpa åtminstone en del av vindkraften att klara av svackan. Det handlar om bibehållen efterfrågan och om att se till att produktionskapaciteten finns där också när den ekonomiska nedgången bryts. Men inte heller där vill regeringspartierna vidta några åtgärder, vilket ju är mycket tråkigt.

Jan Andersson säger att viljan att bygga kärnkraft kommer att påverkas av hur mycket förnybar el man bygger ut. Kan man inte också tänka sig att det omvända kan stämma – om man öppnar för ny kärnkraft och delar av regeringsunderlaget pratar om att man kan få en kraftigt ökad kärnkraftsproduktion i Sverige – kan det i sin tur påverka intresset av att bygga förnybar energi? Intresset för att bygga ut vindkraften kan minska om man tror att det kommer att bli en kraftig ökning av kärnkraftsproduktionen i framtiden.

Vi har sett under lång tid hur den stora kärnkraftsutbyggnad som skedde med politiska förtecken under tidigare decennier har lagt en död hand över utvecklingen av förnybar energi. Jag bedömer att risken är stor för att det kommer att hända igen om man, som regeringen nu gör, öppnar dörren för ny kärnkraft och därmed skapar osäkerhet för dem som vill investera i förnybar energi. Det vore intressant att höra Jan Anderssons bedömning av det.

Anf. 142 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Om kärnkraften verkligen skulle ha lagt en död hand över investeringarna tidigare skulle vi inte ha haft något elcertifikatssystem. Elcertifikatssystemet är ju ett mycket starkt styrmedel för förnybar el i det här landet.

När man gör investeringar i förnybar el är det elpris man får i botten den mest betydelsefulla delen. Det är intressant att veta om Per Bolund delar Socialdemokraternas inställning till elpris, det vill säga att det ska hållas på Europas lägsta nivå för att vara konkurrenskraftigt gentemot den svenska basindustrin. Är ni överens om detta i oppositionen?

När det gäller uttagsskatten kan jag läsa i Miljöpartiets motion: ”Eftersom uttagsskatten minskar de ekonomiska fördelarna av att delta i ett vindkraftskooperativ riskerar fördelarna att bli för små för att investeringen ska vara intressant. Detta vill Miljöpartiet de gröna förändra.” Är man lite luthersk till läggningen kan man fråga sig hur man ska förändra detta. Nu har ju inte Per Bolund någon möjlighet till svarsreplik, men med säkerhet kommer det fler repliker på detta tema. Låt oss då få veta hur Miljöpartiet vill förändra denna skatt.

Kooperativen har betydelse inte minst för acceptansen för vindkraftsutbyggnaden. Det är lätt att säga att det ska förändras. Jag är lite nyfiken på hur.

Anf. 143 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Den energipolitiska debatten har efter ganska lång tid av stiltje återigen tagit fart. I och med att alliansen träffade en historisk överenskommelse i början av året kan regeringen nu ge tydliga besked om den framtida energipolitiken. Det är ett besked som varit både efterlängtat och nödvändigt.

Genom att sätta upp tydliga mål för andelen förnybar energi samtidigt som förbudet mot upprättande av ny kärnkraft slopas ger man industrin tydliga besked samtidigt som man lägger grunden för en klimatanpassad energipolitik.

Ingen kan blunda för energipolitikens globala betydelse. Att Sverige på egen hand har en klimatansvarig energipolitik hjälper inte om vi inte får omvärlden med oss. Därför är det välkommet att EU har kommit överens om ambitiösa mål för att komma till rätta med de klimatpåverkande utsläppen.

Sverige ska nu ställa om och planera för att uppnå dessa mål. Det är det som klimat- och energipropositionen ska lägga grunden för. Innan var Sverige i långa stycken ett klimatföredöme i omvärlden, och det är vi fortfarande. Men med EU:s klimatmål kan hela unionen bli ett föredöme, vilket är mycket bra.

Andelen förnybart ska öka i den svenska elproduktionen. För att uppnå detta gör regeringen bedömningen att vindkraften står inför en kraftig utbyggnad. Vindkraftens planeringsram ökar betydligt kommande år, och planprocesserna för byggande av ny kärnkraft måste kortas väsentligt. Under våren har regeringen lagt fram förslag om hur detta ska ske.

Elcertifikaten spelar en viktig roll för att stimulera förnybar energi. Ska förnybarhetsmålet uppnås till 2020 måste certifikaten vidareutvecklas. Därför ska Energimyndigheten tillsammans med berörda myndigheter ges i uppdrag att analysera och ge förslag på hur höjningen av ambitionsnivån ska genomföras och vilken roll de olika energislagen har i denna måluppfyllelse. När denna analys görs ska också möjligheten till utvidgning av certifikatsmarknaden där fler länder ingår övervägas.

Forskning och teknik kan finna nya vägar att producera billig och ren energi. Därför är forskning och utveckling av mycket stor betydelse. För 2009 har regeringen satsat ytterligare 145 miljoner kronor på energiforskning för att totalt landa på 1 150 miljoner kronor. Dessa pengar spelar en stor roll och kan förhoppningsvis bidra till att på ett effektivare sätt uppnå regeringens klimatmål.

Elens betydelse för klimatet ska heller inte underskattas. Det som tidigare var otänkbart, nämligen att ökad användning av el skulle vara ett sätt att ställa om till ett mer klimatanpassat samhälle, har nu blivit ett huvudspår inom transportsektorn. Elbilar, laddhybrider och spårbunden trafik anses kunna betyda mycket för att minska klimatpåverkande utsläpp. Transportsektorn står i dag för cirka en tredjedel av de totala växthusutsläppen.

Med ökad satsning på el inom transportsektorn är det nödvändigt att eltillförseln är säker och tillförlitlig. Sverige har med sin klimateffektiva och tillförlitliga elproduktion mycket bra förutsättningar att satsa på el inom transportsektorn. Stora satsningar pågår, och regeringen bidrar ekonomiskt till denna forskning. Det är en utveckling som jag ser som mycket spännande och viktig.

Herr talman! Alliansen har nu kommit överens om att avvecklingslagen ska slopas och att förbudet mot nybyggnation av kärnkraft ska tas bort. Detta lägger grunden för en fungerande energipolitik som sätter både miljöns och industrins intressen i fokus. Det avvecklingshot som förut hängde i luften skapade stor osäkerhet om huruvida Sveriges klimatmål skulle kunna uppnås eller inte. Att avvecklingshotet är över innebär dock inte att satsningen på förnybar energi ska avta. Tvärtom måste också den öka för att klara EU:s klimatmål, som Sverige har varit pådrivande för att få fram.

Kärnkraften står inte i motsats till förnybar energi, och förnybar energi står inte i motsats till kärnkraft. Det ska finnas utrymme för båda två.

Herr talman! En säker eltillförsel är avgörande för Sveriges välfärd, och ren energi är en förutsättning för vår planets överlevnad.

Att kunna kombinera ökade satsningar på förnybart och energibesparingar med att förse svensk basindustri med säker och billig el är viktigt. Det ena utesluter inte det andra.

Siktet måste vara inställt på att minska de klimatpåverkande utsläppen och inte sitta fast i 70-talets diskussion om ja eller nej till kärnkraft.

Regeringens klimat- och energiproposition ger goda förutsättningar för Sverige att uppnå EU:s klimatmål samtidigt som jobben och välfärden säkras.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 144 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det här är en unik debatt. Det är faktiskt första gången som vi i Sveriges riksdag diskuterar en samlad klimat- och energipolitik på samma dag.

De här två frågorna har oftast skilts åt och inte setts i ett sammanhang.

Tack vare regeringens klimat- och energipolitik och dess överenskommelse och proposition har vi nu möjlighet att göra detta. Och det är bra därför att energi- och klimatpolitiken hör ihop.

Vi kan använda energiomställningen som ett bra sätt att minska klimatutsläppen, och vi kopplar ihop de viktiga åtgärderna för att tänka nytt och satsa på framtiden.

Med vår klimat- och energipolitik lägger vi grunden för nya innovationer, nya företag och nya jobb i gröna framtidsbranscher.

Efter att ha lyssnat till den här debatten så här långt kan jag, om jag ska vara alldeles ärlig, ändå säga att det finns en ganska stor enighet i riskdagens kammare om de här frågorna även om vi tjabbar om lite småsaker.

Det tycker jag är bra. Vi kommer nämligen att behöva det, inte minst inför det ordförandeskap som kommer framöver.

Den här klimat- och energipolitiken är resultatet av en lång dialog mellan näringsliv, fackliga organisationer, ideella organisationer och andra som är intresserade av energi- och klimatpolitik. Det har varit viktigt för alliansregeringen att ha den kopplingen.

Vi började också tidigt att driva ett aktivt arbete på EU-nivå. För vi insåg tidigt att om vi ska få en förändring när det gäller utsläppen, när det gäller omställningen till ett hållbart energisystem och när det gäller att klara framtidens generationer räcker det inte med vad Sverige gör, utan då måste vi hjälpas åt. Är det någon fråga där vi behöver Europasamarbetet så är det när det gäller energi- och klimatpolitiken.

Strax före årsskiftet nådde vi resultat på EU-nivå.

Jag satt själv tillsammans med energiministrarna och formulerade de målsättningar som vi satte upp när det gäller energipolitiken. Och jag kan tala om att det inte var någon lätt uppgift. Det var ingen lätt uppgift att få 27 medlemsländer att komma överens om den här ambitiösa målnivån.

Miljöminister Andreas Carlgren satt på samma sätt tillsammans med miljöministrarna och diskuterade.

Men till slut nådde vi en överenskommelse. Vi hade en ambition. Vi kunde också förklara varför Europa måste ta ledningen i den här omställningen.

När denna var klar fanns det också anledning för Sverige att diskutera. Hur skulle vår energi- och klimatpolitik se ut? Alliansregeringen har, som alla vet, en del skilda synpunkter när det gäller delar av energipolitiken.

Men det var också viktigt för oss att skapa långsiktiga spelregler. De som ville investera här hemma behövde nämligen det. Det här är dyra saker. Att bygga vindkraftverk och att bygga kraftvärme kostar pengar, och det kräver långsiktighet.

Nu har vi med den här överenskommelsen skapat de långsiktiga spelreglerna för energimarknadens aktörer, för svensk basindustri, för alla företag som vill veta om framtidens investeringar och framtidens jobb men också för alla dem som är oroliga för att svensk basindustri ska slås ut om vi inte har en långsiktig energipolitik.

Regeringens högt ställda ambitioner inom klimatområdet tydliggörs också. Det här ger oss ett starkt svenskt ledarskap när vi nu ska gå vidare inför Köpenhamn. Att ha världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik ger oss möjlighet att ta ledarskapet inför Köpenhamn.

Alliansregeringens överenskommelse sätter upp tuffa mål på energiområdet. Som tidigare sagts handlar det om 50 procent förnybar energi. Vi är bäst i EU. Det finns inget annat land som har en högre ambition.

Det handlar om minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn och 20 procent effektivare energianvändning.

Vi har också sagt att användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska avvecklas till 2020, och vi kommer att nå det målet.

År 2030 ska vi ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Och vi vill skapa ett tredje ben för elförsörjningen för att minska sårbarheten, öka försörjningstryggheten och därmed också minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft.

Ska vi åstadkomma det måste kraftvärme, vindkraft, bioenergi och annan förnybar energiproduktion öka.

Ja, vi tillåter att gamla kärnkraftverk byts ut mot nya, men det sker utan statliga subventioner.

Vi ger också ett ökat ansvar till kraftbolagen att klara säkerhetsfrågorna. Och jag vill säga att jag tycker att det är oerhört viktigt att säkerhetsfrågorna tas på största allvar. Det är vi också eniga om i regeringen.

Det är klart att Vattenfall och andra som äger kärnkraftverk här i Sverige ska göra det på ett säkert sätt.

Det är klart att vi måste ta hand om avfallet, så att vi inte riskerar kommande generationer. Vi har redan avfallet här. Vi måste ta hand om det, och det ska ske på ett säkert sätt. Det ska inte finnas en risk att det här plutoniet används för kärnvapenspridning.

Jag är stolt över att Centerpartiet, mina partikolleger i Allians för Sverige, kan se bortom partiintressen. Jag är stolt över alla de företag och fackförbund och organisationer och människor som har medverkat till att vi har fått en sådan här överenskommelse. Och jag tror att det i tider av kris krävs ett ledarskap som kan skapa hopp och visa vägen fram mot ny energi för Sverige.

Regeringen föreslår tre handlingsplaner och en åtgärdsplan för att nå målet.

Det är en handlingsplan för förnybar energi som innebär, som jag sade, att vi ska ha 50 procent från den förnybara energin.

Mellan 2007 och 2008 ökade investeringarna i vindkraft och förnybar energi med 38 procent. Nu säger Per Bolund att det minskade 2009. Ja, en av de viktigaste anledningarna till att det nu minskar är naturligtvis finanskrisen. Om bankerna inte lånar ut till andra företag lånar de heller inte ut till dessa typer av företag. Framför allt kräver de större insats av eget kapital. Det är det som händer alla företag. Och det beror inte på att det är lite elcertifikat som vi har tagit till, utan det beror på bankkrisen och finanskrisen.

Därför är en av de viktigaste åtgärderna vi har att vidta att se till att vi får ordning på banksystemet.

En annan åtgärd som är viktig är att se till att bygga ut näten. Vi har gett Svenska kraftnät i uppdrag att öka kapaciteten, för vi måste ha nät som tar emot den kraftfulla vindkraftsutbyggnad som nu sker. Vi måste ha överföringskapacitet.

Vi måste koppla ihop de nordiska elnäten på ett bättre sätt. Vi ska bygga kabel till Baltikum så att vi också på det sättet kan koppla ihop de baltiska länderna med den svenska marknaden.

Jag ser till att hanteringen ute på länsstyrelserna blir snabbare, i och med att de har fått mer pengar. Miljöministern har sett till att plan- och bygglagen förenklas så att det blir enklare att bygga.

Vi har sett till att nätanslutningen blir bättre, så att det är enklare att bygga och också klara av nätsidan.

Det är en rad åtgärder som vi vidtar för att snabba på den utbyggnad av det förnybara som nu sker.

Det är också viktigt att den planeringsram på 30 terawattimmar som vi har fattat beslut om ger underlag för fler att bygga ut.

Ambitionen i elcertifikatssystemet på 25 terawattimmar är en kraftfull förhöjning av ambitionsnivån. Men jag delar Jan Anderssons oro. Om det blir en huggsexa om den högsta siffran när det gäller elcertifikaten riskerar vi också certifikatssystemet.

Det tror jag att var och en som är lite insatt inser.

För första gången har vi ett mål för energieffektiviseringen. Det har aldrig funnits förut. Det innebär att vi ska energieffektivisera med 20 procent fram till 2020. Jag håller med Karin Pilsäter och andra som har sagt att det här kanske är den viktigaste sak som vi gör.

Både här hemma i Sverige och på Europanivå har vi diskuterat produktion alldeles för mycket och energieffektivisering alldeles för lite. Den viktigaste energikällan som vi har är all spillvärme och det faktum att vi inte använder energi på ett effektivt sätt i dag. Det är den viktigaste energikällan, både här hemma och i Europa. Därför driver också Sverige kraftfullt inför ordförandeskapet att just energieffektivisering är en prioriterad åtgärd för oss.

Vi kommer att införa individuell mätning av vattenförbrukning och el, för vi vill göra det tydligt för enskilda medborgare hur mycket man använder. Vi tror att det är en väldigt bra drivkraft för enskilda att koppla ihop förbrukning med betalning.

Vi vill hjälpa små företag att göra analyser av hur mycket energi de förbrukar. Det är ett bra sätt att spara pengar. Man blir medveten om energiförbrukningen och kan sätta in åtgärder. Vi kommer att ge checkar så att man kan göra de analyserna.

Vi har energi- och klimatrådgivning runt om i hela Sverige, för vi vill skapa underlag och kunskap hos människor om just energieffektivisering. Vi har förstärkt insatserna för att vi ska öka energieffektiviseringen.

Vi tillför 300 miljoner utöver de 255 som fanns sedan förut till energieffektivisering. Det är en mycket kraftfull satsning just för att öka insatserna på det området.

Det handlar också om en handlingsplan för en fossiloberoende fordonsflotta. Vi har målet att det ska finnas en sådan 2030.

Det är klart att i ett land som är så beroende av fordonsindustrin borde vi för länge sedan ha haft en annan produktion. Då hade också situationen sett annorlunda ut.

Vi har infört en miljöbilspremie som har ökat efterfrågan, och vi ligger längst fram när det gäller att ha miljövänliga bilar och köp av dessa. Men vi satsar rejält på forskning och innovation, 450 miljoner kronor per år i fordonsforskning som mycket riktas mot energieffektiva och miljövänliga bilar.

Vi satsar 3 miljarder i ett forskningsbolag som syftar till att göra omställningen inom fordonsindustrin. Vi satsar resurser på biogasproduktion så att landets gröna näringar kan vara med och bidra till den här omställningen. Vi har gett resurser för att bygga ut tankställen för biogas.

Vi kommer att ställa om miljöbilspremien till en skattebefrielse under fem år om man köper en miljövänlig bil. Vi ser också industrisamarbeten komma fram när det gäller Vattenfall och Volvo och deras samarbete kring elbilar, där vi också gör kraftfulla satsningar.

Ja, jag försökte få en bred energiuppgörelse. Tomas Eneroth säger att han hade försökt att bjuda in till möten innan för att få en sådan uppgörelse. Men det var lite konstigt när ni äntligen kom till detta möte som ni så länge hade längtat efter att ni inte var överens när ni kom. För det var precis det som vi upptäckte när vi satt och pratade med er. Ni hade inte samma uppfattning i klimat- och energipolitiken, utan ni gav helt olika svar.

Ni har inte lyckats skriva en gemensam energi- och klimatmotion. Ni har splittrat upp er på tre partier.

Det var det som gjorde att ni inte ville ge besked. Ni var själva splittade. Jag kan bara beklaga det, för jag gick in i det med ambitionen att vi skulle komma överens. Det hade varit bra. Jag tror att bekymret inom oppositionen, inom vänsterkartellen, och splittringen som fanns där var förklaringen till att vi inte nådde en överenskommelse.

Till sist ska jag säga att långsiktighet är avgörande för att vi ska få investeringar men också en ambition att ställa om Sverige. Jag tror att Sverige har oändligt stora möjligheter att göra bra saker.

När jag pratar med mina kolleger runt om i världen hyllar de Sverige. De låter inte som oppositionen, ska jag säga. De säger i stället: Är det möjligt att fatta ett sådant här beslut? Hur kan ni ha kommit så långt i den här omställningen? Kan vi få lära av er? Kan vi få se hur ni har gjort när det gäller kraftvärme, utbyggnad av det förnybara, biobränsle och energi-effektivisering?

Man tittar på Sverige. Nu går vi in i ett ordförandeskap, där vi ska leda Europa. Jag kommer själv att diskutera en ekoeffektiv ekonomi, hur vi kan kombinera energipolitiken, miljöpolitiken med näringspolitiken och hur vi kan skapa nya innovationer, nya företag och nya jobb i Europa.

Jag tror att vi alla här, oavsett om vi grälar om olika målnivåer och annat, måste ta ett ledarskap. Tack vare det som är gjort förut men också det som den nya regeringen gör nu kan vi gå in i ett sådant ledarskap och visa att Sverige är värt att titta på. Vi är ett litet land med inte så många invånare, men vi är offensiva när det gäller omställningen av energi- och klimatpolitiken. För det kan vi glädjas, och för det krävs ett ordentligt ledarskap från oss allihop.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Johansson (c) samt Staffan Anger, Maria Plass och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Anf. 145 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Vi verkar vara överens om att investeringarna i vindkraft sjunker väldigt snabbt i Sverige just nu. Det kanske inte är det väsentligaste om det är på grund av finanskrisen eller om det är av andra skäl, men det är ett stort problem att de sjunker. Om man jämför mellan olika länder verkar det som att effekten har blivit mycket större på den svenska vindkraften än i andra länder.

Det kan bero på att man har valt certifikatsystemet som inte ger samma stabilitet som ett fastprissystem ger. Man har i andra länder valt fastpris. Man har då en mer säker inkomst från förnybar energiproduktion för lång tid framöver och därmed också lättare att klara konjunkturunedgångar.

Jag skulle vilja fråga om effektivisering. Maud Olofsson säger att det är den viktigaste åtgärden eller i alla fall en av de viktigaste. Varför har då regeringen valt att lägga sig på EU:s miniminivå, på det som är grunden, 20 procent som EU har föreslagit? Varför har man då tyckt att det är en viktig åtgärd? Varför då inte ta i och ta ett ytterligare steg än det som ska vara genomsnittet i EU? Är det inte rimligt att man när Sverige nu har en större elanvändning, dubbelt så stor som resten av Europa, har höga ambitioner?

Det finns ett otal olika utredningar, till exempel Energieffektiviseringsutredningen, som visar på att potentialen är jättestor. Det finns bedömare som säger att man kan spara 50 procent på Sveriges elanvändning utan att det behöver innebära en inskränkning i vår välfärd. Varför har man valt att lägga sig på 20 procent?

Och varför, framför allt, har man valt att ha ett helt eget sätt att mäta effektivisering på? Man går ifrån den princip som EU har när de mäter effektivisering. Man väljer i stället att relatera effektivisering till bnp i Sverige. Det gör att det blir omöjligt att jämföra mellan EU-länderna. Är det ett bra sätt att hantera den här frågan på? Jag tycker inte att det ger den stabilitet och den trygghet som man skulle kunna förvänta sig.

Man kan också konstatera att regeringen hittills bara har avsatt en bråkdel av det som Energieffektiviseringsutredningen har föreslagit när det gäller att åstadkomma effektivisering. Så det finns mycket kvar att göra.

Anf. 146 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt mig kommentera feed-in-system kontra elcertifikat. När Socialdemokraterna och Centerpartiet gjorde upp om elcertifikatsystemet gjorde vi det för att den typ av feed-in-system eller fastprissystem som Per Bolund pratar om skapar en väldigt stor osäkerhet. Det handlar om att i varje budgetförhandling verkligen avsätta pengar.

De som har de systemen säger att det åker upp och ned. Det skapar inte alls den stabilitet som Per Bolund säger.

Den andra kanske ännu viktigare delen är att vi får mest förnybart för minst pengar. Vi blir teknikneutrala, och vi får väldigt mycket förnybar teknik just tack vare elcertifikatsystemet. Det är ett marknadsbaserat system, det är långsiktigt, och det ger tydliga spelregler också till marknaden. Det är väldigt många som tittar på elcertifikatsystemet utifrån, för man ser de fördelar som det har.

Det ger oss också möjligheter att satsa på andra saker som är bättre ur förnybarsynpunkt. Det handlar om forskning, demonstrationsanläggningar och annat, där vi nu kan öka anslagen till alla de delarna jämfört med vad den förra regeringen kunde göra.

När det gäller energieffektivisering vet jag att Miljöpartiet och ni andra säger lite mer på alla områden.

När det gäller energieffektivisering är det mycket kraftfulla åtgärder. Jag blir väl inte olycklig om det blir mer. Åtgärderna är så pass kraftfulla att det säkert kan bli mer. Men det viktiga för oss är egentligen vad det är vi gör för att energieffektivisera, inte att träta om målen. Det är en kraftfull satsning som vi gör på energieffektivisering därför att vi tycker att det här är väldigt bra. Vi kommer att driva det som en mycket prioriterad åtgärd under vårt ordförandeskap, vilket kommissionen och de andra medlemsländerna tycker är väldigt bra. Det här är ett område – det tror jag inte att vi behöver träta om – där vi kan göra mycket mer och där regeringen också gör det.

Anf. 147 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Det finns ingen skillnad mellan fastpris och certifikat när det gäller hur marknadsbaserat det är. Det är två olika sätt att styra marknaden på. Jag delar absolut inte Maud Olofssons uppfattning att det skulle skapa osäkerhet för investerarna. Tvärtom visar exemplen från Danmark, Spanien och Tyskland att man har fått en väldigt snabb utveckling på grund av att den enskilde investeraren får större garantier för de inkomster som kommer från verket under överskådlig tid. Det är precis det som är fördelen med det systemet.

Vi har inte samma uppfattning om huruvida det är en offensiv politik när det gäller energieffektiviseringen. Jag kan bara konstatera att regeringen inte ligger i närheten av de förslag som Energieffektiviseringsutredningen hade när det handlar om hur stora pengar som behövs för att få en riktigt kraftig effektivisering.

Jag skulle vilja fråga ytterligare en sak, Maud Olofsson. I inledningen av ditt anförande sade du att vi tjafsar om småsaker i debatten. Jag skulle vilja säga att det finns stora frågor som är uppe i den här debatten och som inte är några småsaker. Kärnkraften är en av dem.

För oss är det ingen småsak att öppna dörren för kärnkraften och kanske få ökad kärnkraftsproduktion i Sverige. För oss är det ingen småsak att ha reaktorer i kanske 80 år till framöver i Sverige till med olycksrisker som de som vi såg i Forsmark 2006, där vi hade en väldigt allvarlig händelse som enligt många bedömare var på gränsen till en hårdsmälta.

För oss är det ingen småsak att få en produktion av ytterligare kärnavfall som måste hanteras i 100 000 år. Självklart är det stor skillnad mellan att ha 5 000 ton kärnavfall och 20 000 ton, som det blir om kärnkraftsutbyggnaden fortsätter.

Är kärnkraften numera en småsak för Centerpartiet?

Anf. 148 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt mig först säga något om fastprissystemet. Vi får inte den mest kostnadseffektiva energikällan med fastprissystem. Det ser man ute i Europa. Certifikatsystemet är mycket mer träffsäkert. Vi ska hålla med skattebetalarnas pengar. Därför ska man använda rätt system.

Det här är den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Om någon från oppositionen protesterar mot detta skulle det vara

klädsamt om denne i så fall kunde säga var någonstans man har en mer ambitiös klimat- och energipolitik.

Det är därför det är så viktigt med alla de här målen och de styrmedel vi har. Jag tycker att det känns väldigt bra att vara ansvarig minister här i Sverige och kunna peka på detta.

När det gäller kärnkraften: I de energiöverläggningar som vi hade var det inte så att Miljöpartiet och Socialdemokraterna var överens. Socialdemokraterna ville inte ge något besked. Ni ville avveckla snabbt. Vänsterpartiet låg någonstans mittemellan. Det var så läget var. Nu har ni lyckats komma överens om att säga att ni inte ska säga någonting förrän om fyra år. Vilken osäkerhet tror ni att det skapar, också när det gäller det förnybara? De vet inte vad som gäller! Ni är bara överens om att ni inte vill ge besked nu. Det är det enda ni är överens om. Men i grunden är ni totalt oense om kärnkraftens roll i energipolitiken.

Sedan kan man konstatera att när Per Bolund stödde Socialdemokraterna ökade effekten inom kärnkraften. Det var då Vattenfall investerade i kol och kärnkraft i Tyskland. Det är Miljöpartiets bidrag till den hållbara energiomställningen.

Det är det här vi vill bryta. Vi vill se till att vi har en flexibilitet i vårt energisystem. Ja, vi får leva med att vi har kärnkraften som en del av detta. Men vi får också en stor andel förnybar energi i detta. Framför allt minskar den politiska trötan om detta och vi skapar långsiktiga spelregler för svensk basindustri och för svenska jobb.

(Applåder)

Anf. 149 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag hoppas att talmannen också påpekar oskicket att gå till angrepp när man inte har möjlighet till ytterligare replik.

(TALMANNEN: Det går att anmäla till protokollet att man inte har rätt till replik.)

Men man har ingen möjlighet att gå i svaromål.

I förhandlingarna var vi i allra högsta grad överens. Jag är väl medveten om att de borgerliga partierna tyckte att det var bekymmersamt. Man hade hoppats att det inte skulle vara fallet.

Det var till och med så att det var bra stämning första gångerna vi träffades under energiförhandlingarna. Jag trodde själv att det skulle finnas förutsättningar för att hitta en överenskommelse.

Men efter att de två ansvariga statsråden kom tillbaka var det uppenbart att de inte hade fått möjligheten att förhandla. Partitaktiken eller Schlingmannlinjen, vad man nu kallar den, vann över förutsättningen att hitta förhandlingar. Det kan väl symboliseras med det sms jag håller upp här: Inbjudan till fortsatta energiöverläggningar i dag 15.30 finns i er mejl.

Detta sms skickades kl. 11.15 den 26 februari. Med fyra timmars varsel kallade man alltså till energiförhandlingar utan att berätta något innan. Det var samma dag som både jag och Mona Sahlin var i Trollhättan. Så seriös var förhandlingsviljan i slutskedet när det gällde att ställa ultimatum om att man skulle ställa upp på tio nya reaktorer.

Tyvärr vann alltså taktiken före viljan att komma överens. Det beklagar jag. Jag ser fram emot att den rödgröna regeringen efter en valseger får möjlighet att bjuda in och ha längre tid på sig till ordentliga förhandlingar, för Sverige behöver en bred överenskommelse om energipolitiken.

Som vanligt är det en väldig skillnad på vad Maud Olofsson säger och vad hon gör. Jag kan citera Maud Olofsson igen: "Jag kan inte ... tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder." Nu investerar man 100 miljarder i kol och gas. Det uppfattas som att det är positivt och att det är marknaden som styr. Det är ett stort investeringsutrymme som tas i anspråk.

Lars G Josefsson har därefter uttalat att han med liv och lust vill kasta sig in och investera i ny svensk kärnkraft också. Kommer det att finnas resurser kvar att investera i förnybart från Vattenfalls sida? Kommer Maud Olofsson att agera för att Vattenfall faktiskt ska bidra till energiomställningen? Det är någonting som vi ändrade i ägardirektiven, som Riksrevisionen påpekat och där regeringen varit synnerligen handlingsförlamad.

Anf. 150 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt mig ta Vattenfall först. För det första var det under den gamla socialdemokratiska regeringen som Vattenfall investerade i både kolkraft och kärnkraft. Det var era ägardirektiv som gav öppningar för att göra de investeringarna. Varför tillät ni det?

I de ägardirektiven och i de anvisningar som man ger till Vattenfall säger man att Vattenfall ska bidra till svensk omställning. Vattenfall är ett europeiskt företag, vill jag påpeka. Det ägs av Sverige, men är ett europeiskt företag. Om man bara koncentrerar direktiven till att handla om svensk energiomställning är det klart att det går att köpa kol och kärnkraft i Tyskland, precis som Vattenfall gjorde. Det skedde med Tomas Eneroths kollegers goda minne.

Det är klart att Vattenfall ska bidra till omställningen i hela Europa och också gör det. Man köper kolkraftverk och växlar in biobränsle. I Polen går 25 procent av kolkraftverken nu på biobränsle. Det är klart att det minskar koldioxidutsläppen. Vi vet att det finns kolkraftverk i Europa med utsläpp. Men det är också viktigt att göra de små insatser som vi kan göra för att minska koldioxidutsläppen. Det hoppas jag att Tomas Eneroth håller med om.

När det gäller energiförhandlingarna var det så här: När vi ställde kontrollfrågor på en rad områden var ni oeniga. Tomas Eneroth kan inte veta det, för han fick inte vara med på alla möten utan blev snabbt utbytt mot någon annan.

Det vi gjorde var att ställa kontrollfrågor om kärnkraften. Vi fick tre helt olika besked. Jag kan förstå varför Socialdemokraterna inte ville ge besked om avveckling. Ni ska ju också stå och säga till svensk fackföreningsrörelse och svensk basindustri att de ska ha låga elpriser. Därför vill ni inte ge något besked. Miljöpartiet var däremot väldigt tydligt: Vi ska avveckla! Vänsterpartiet var någonstans mittemellan.

Ni har ett dubbelspel. Ni pratar om låga elpriser, ni ska ställa om och ni vill inte ge besked om kärnkraften. Det är den här otydligheten som tyvärr har skapat osäkerhet på svensk energimarknad.

Prot. 2008/09:132
15 juni

*Riktlinjer för
energipolitiken*

Anf. 151 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Här får man höra det ena efter det andra som blir helt obegripligt. Jag ska avstå från att kommentera det sistnämnda mer än att konstatera att vi i högsta grad var överens i de rödgröna partierna både om att kärnkraften ska ersättas med förnybar energi i den takt som är möjlig och i alla andra prioriteringar. Men Maud Olofsson fick inget förhandlingsmandat för att kunna gå vidare i förhandlingarna.

Jag noterar att Maud Olofsson nu öppnar för att med ägardirektiv styra Vattenfall till att investera i förnybart ute i övriga Europa. Alternativt kan man tolka det som att Maud Olofsson kommer att acceptera att man använder allt investeringsutrymme för att investera i kol, olja och kärnkraft.

Då infinner sig frågan: När kommer Maud Olofsson att agera? Hon har ondgjort sig och till och med varit med och bidragit till att KU-anmäla socialdemokratiska statsråd för att de inte styrt Vattenfall tydligare.

Kommer Vattenfall att få nya ägardirektiv som innebär att man både i Sverige och internationellt investerar mer i förnybart? Kommer Maud Olofsson att vara beredd att använda Vattenfall för att bidra till energiomställningen, eller är det ytterligare förvärv i kol och olja eller nyinvesteringar i kärnkraft som väntar?

Det var inte så länge sedan, före valet återigen, Maud Olofsson stod med tårar i ögonen och konstaterade att för barnens och barnbarnens skull var det viktigt att avveckla kärnkraften, för att något år senare stå med tårar i ögonen och återigen för barnens och barnbarnens skull konstatera att det var viktigt att man nu ändå öppnade för fortsatta investeringar i kärnkraft. Jag kan inte förstå hur man i längden kan klara av att ha en trovärdighet när man så radikalt byter uppfattning i frågor, både före och efter val.

Det som skrämmer mig är vad vi kan få framöver med de kärnkrafts-investeringar som man öppnar för. Rykten sprids ju om att det i Regeringskansliet pågår diskussioner om att också acceptera uranbrytning. Gör åtminstone energidebatten den tjänsten att här i replikrundan ge beskedet om ni kommer att acceptera uranbrytning framöver, eller är även det ett område där Centern kommer att ändra uppfattning?

Anf. 152 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att Tomas Eneroth nämner uranbrytning. Jag kan konstatera att Socialdemokraterna stöder regeringens uppfattning när det gäller uranbrytning – ingen förändring i lagstiftningen. Där tycker regeringen samma sak. Däremot tycker inte Tomas Eneroths kolleger samma sak, utan de vill ändra det här.

När det gäller klimat- och energiförhandlingarna var det precis så att ni inte var överens. Det visar också det faktum att ni själva inte kan avge en gemensam motion på klimat- och energiområdet. Ni har ju olika målsättningar när det gäller klimatmålen. Det enda som ni är överens om på energiområdet när det gäller kärnkraften är att ni inte vill ge besked. Det

är det enda besked ni kan ge. Jag hörde ju vad ni sade när ni satt vid förhandlingsbordet.

När det gäller Vattenfall handlar det naturligtvis om att vi går igenom hela Vattenfall. Ola Alterå, min statssekreterare, har på stämman beskrivit vad det är man ska göra. Det ena är värdeskapandet, det andra bidrar till en hållbar energiomställning och det tredje är att värna varumärket. Det är Vattenfalls uppdrag framöver. Vi kommer att återkomma mer konkret om detta till hösten.

För barns och barnbarns skull handlar det om en omställning när det gäller klimat- och energipolitiken. Har man den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen kan man vara både stolt och nöjd, precis som Jan Andersson sade. Vi är förebilder. Vi visar hur man gör den här omställningen, och vi gör den tillsammans med Sveriges näringsliv. Vi gör den tillsammans med svensk fackföreningsrörelse. Vi gör den tillsammans med organisationer som LRF, Svenskt Näringsliv, Företagarna och andra som är med och ställer om. Och vi gör det därför att vi tror att vi kan skapa jobb både här hemma och i övriga Europa. Vi gör det också tillsammans med många andra länder.

Jag kan förstå att man i opposition behöver skrika högre och mer om allting, men i grunden är det ju så att det här är den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen, och ingen från oppositionen har kunnat förneka detta. Jag är mycket glad och stolt. Jag är också stolt för mina barns och barnbarns skull.

(Applåder)

Anf. 153 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag ska ge statsrådet rätt i en sak. Ingen klimatpolitik utan energipolitik. Det är helt rätt. I övrigt tjabbar vi inte om småsaker. Vi har diskuterat kärnkraften, vi har diskuterat mål för olika delar, men jag vill säga klart och tydligt att det inte handlar om att vara bäst i klassen. Det här är en alldeles för allvarlig fråga som inte bara handlar om situationen i Sverige utan i världen. Då kan vi inte hålla på och diskutera om vi är bäst eller inte bäst och slå oss för bröstet. Det här är betydligt mycket viktigare än så.

Låt mig på en gång tala om här och nu att vi har en gemensam motion när det gäller energipolitiken. Den finns ju. Den är inlämnad. Den är presenterad. Den är också full med förslag om hur energipolitiken bör utvecklas för att vi ska nå de mål som vi behöver ha och utnyttja de möjligheter som vi har här i Sverige och som är unika på många sätt.

Ett par ord vill jag säga om energiförhandlingarna, eftersom jag var med på samtliga. Är det så att man kommer till en förhandling och inte har mandat att diskutera vissa frågor finns det ju inga möjligheter att hitta en öppning, en diskussion och en förhandlingslösning. Man kan vara låst från regeringens sida så att man enbart är beredd att diskutera vissa procentsatser, vissa mål. När det kom till frågan om kärnkraften hade ni inget förhandlingsmandat. Det var hugget i sten. Det är sanningen när det gäller den delen.

Det är det som är så väldigt viktigt att komma ihåg också när vi diskuterar, att vi inte bara kan hålla oss till en del eftersom vi nu diskuterar vad som sades i ett förhandlingsrum, vilket jag egentligen ogillar att man gör.

Jag vill också påminna statsrådet om att det har funnits en energioverenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet från 1997 som sträcker sig ända fram till att regeringen fattar ett nytt beslut. Där var kärnkraften en viktig del och skulle avvecklas.

Prot. 2008/09:132

15 juni

*Riktlinjer för
energipolitiken*

Anf. 154 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! När jag säger att vi tjabbar om småsaker är det mer ett uttryck för att jag också tycker att oppositionen är ambitiös. Det tycker jag att man kan säga. Jag tycker att det är bra i svensk politik att det finns en bred enighet. Det är därför jag säger att det blir lite att tjabba om småsaker när man höjer terawattimmarna lite extra där och ökar energieffektiviseringen lite grann där och så vidare. Jag förstår att oppositionen vill lägga sig lite högre än regeringen på alla de här områdena, men i grunden finns ju en samsyn kring hur vi ska ställa om energi- och klimatsystemet i vårt land, och det tycker jag är bra. Det är naturligtvis också en fortsättning på den politik som Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet hade, där elcertifikat och annat introducerades.

Jag tycker också att vi ska glädjas åt att vi nu är många som pratar på samma sätt. Det var den enigheten som jag tyckte också kunde få vara grunden för energiförhandlingarna. Vi gick in i de förhandlingarna med stor öppenhet. Vi ansträngde oss. Jag vet inte hur mycket material som vi lämnade över till oppositionen för att ni skulle ha så bra underlag som möjligt.

Tidsutdräkten var kort, men så är det alltid. Jag gjorde verkligen ett allvarligt försök för att nå det här, men jag kunde också konstatera att den genuina viljan att ge besked inte fanns under de här förhandlingarna. Beviset för det är ju att ni inte kan lägga fram en gemensam klimat- och energimotion. Ni lägger en gemensam energimotion, ja, men inte en klimat- och energimotion. Det var precis det som det handlade om.

Vi får fortsätta att ha den här diskussionen. Jag tror ändå att det är en bra grund för Sverige att insikten om att vi måste ta ledningen finns, att vi måste göra den här omställningen. Det finns väldigt många bra saker som nu är på väg in och händer. Vi ser också att investeringarna ökar och att det finns ett investeringsklimat, speciellt i en tid när vi behöver de investeringarna.

Anf. 155 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var bra att statsrådet erkänner att det finns en gemensam energimotion från oppositionen. Det är bra för eftervärlden att veta att det faktiskt förhåller sig på det sättet. Det var ju så att propositionen var uppdelad i två delar, klimat och energi. Därför var det naturligt att dela upp den i två olika betänkanden och två olika motioner.

Jag tycker att det är väldigt olyckligt att diskutera vad som sägs bakom slutna dörrar i en förhandling. Jag har förhandlat väldigt många gånger med företag och med olika organisationer. Jag har aldrig gått utanför förhandlingsrummen och recenserat eller talat om vad som har sagts av olika parter. Jag tycker att det är olyckligt. Men det är tydligen en ny strategi från regeringens sida. Det får jag ha med mig i kommande diskussioner, om det blir några sådana framöver inom det här området.

Det är också bra att höra statsrådet ge beröm och säga att den energioverenskommelse som har funnits mellan Socialdemokraterna, Center-

partiet och Vänsterpartiet ligger som grund här. Den har varit bra, den är viktig och det är egentligen den som gäller ända fram tills vi har fattat ett nytt beslut. Den är alltså en stor del av alliansregeringens innehåll. Det är värt att notera.

När det gäller den andra delen, vad som behöver göras och inte göras, vill jag bara upprepa vad IEA sade inför G 8-mötet. Massiva investeringar i energieffektivitet och energiproduktion kommer att vara en viktig del i att lösa dels sysselsättningsfrågan, dels klimatfrågan framöver. Ta chansen att lyssna på vad de har sagt!

Anf. 156 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att den här debatten har varit bra på det sättet att vi har fått en chans att diskutera en sammanhållen klimat- och energipolitik. Det är bra att signalera till omvärlden att det finns en hög ambitionsnivå hos både regeringen och oppositionen.

Regeringen har höjt ambitionsnivån jämfört med tidigare när det gäller klimat- och energiförhandlingarna på EU-nivå, klimatförhandlingarna inför Köpenhamnsmötet och våra egna ambitioner. När jag lyssnar på mina kolleger runt om i världen som säger berömmande ord om svenska regeringens insatser och om hela samhället i stort, våra konsumenters och företags medvetande, känner jag att vi har stora möjligheter att ta ett nytt steg. Vi kan använda klimatkris och finanskris till att göra något bra.

Det är många människor som i dag är oroliga. Var kommer jobben att finnas? Hur ska vi klara framtiden? Hur ska vi satsa för att skapa trygghet? Då behövs ett ledarskap som visar vilken väg vi kan gå. Om vi kan koppla ihop energipolitiken och miljöpolitiken med näringspolitiken kan vi skapa något nytt och spännande. Därför hoppas jag att vi inför ordförandeskapet hjälps åt att visa att Sverige är ett föregångsland, visa på de goda exemplen bland de svenska företagen, lära ut hur man bygger fjärrvärme och använder värmepumpar, se på hur biobränsle utvecklas och dela med oss av våra erfarenheter, hur våra energieffektiviseringsprogram och annat ger en stor fördel för oss samt dela med oss av vår kunskap till andra.

Även om vi tjabbar om småsaker tror jag att det i grunden finns en stor samsyn om att Sverige ska ta ledningen i den här omställningen. Sedan må vi diskutera lite procentsatser och annat, men i grunden bårdar det här gott inför vårt ordförandeskap och för framtida generationer.
(Applåder)

Anf. 157 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! Sverige har guldläge när det gäller förnybara energikällor, och där är vattenkraften den främsta tätt följd av vindkraften. Energi-propositionen innehåller rätt bra vindkraftspolitik, en del bra satsningar på biogas och stöd till solceller, som är ett steg i rätt riktning. Dessutom finns forskningspengar till vågkraft och andra intressanta energiprojekt.

I dessa betygstider kan man nog säga godkänt för dessa nämnda förslag. Men vi i den rödgröna oppositionen nöjer oss inte med godkänt utan vi vill att Sverige ska bli mycket väl godkänt inom energipolitikens område.

För att vi ska kunna ta på oss ledartröjan i kampen för ett bättre klimat och en bättre miljö behövs det ännu större ambitionsnivåer – främst inom forskning men även i form av riskkapital för att omsätta goda tankar och forskning till praktiska projekt.

Herr talman! För mig är den borgerliga majoriteten mycket kontraproduktiv genom att störa den växande förnybara energimarknaden med alla dessa signaler om kärnkraft. Här är betyget Icke godkänd.

Sverige är ett bra land för vindkraft. Sverige har en lång kust, är glest befolkat och har gynnsamma vindförhållanden. Vindkraften är ett av de bästa förnybara energislagen för att värna klimat och miljö. Vindkraften kan även ge nya jobb i den hårt drabbade industrisektorn. För att kunna ta till vara denna möjlighet vill vi tillsammans med den svenska vindkraftsnäringen skapa ett branschprogram för vindkraft.

I propositionen aviseras ambitiösa mål för vindkraften som nu hotas av en omtolkning i skattelagstiftningen gällande uttagsbeskattning på andelsägd vindkraft. Företrädare för den svenska regeringen säger att uttagsbeskattning på andelsägd vindkraft är ändamålsenlig eftersom vindkraft som produceras av kooperativ bara är en marginell del av vindkraftsproduktionen.

Herr talman! Förra året fanns ca 20 000 andelsägare i vindkraftskooperativ. Dessa stod för ca 10 procent av den svenska vindkraftsproduktionen – motsvarande ungefär 0,2 terawattimmar.

Jag vet inte om 10 procent är en marginell del eller om frågan är överdrivet förstorad, som vissa tidigare talare hävdade. Om nu regeringens mål för vindkraft kommer att uppfyllas innebär det omräknat från dagens siffror ca 300 000 andelsägare i vindkraftskooperativ. Denna folkrörelse skulle väsentligen öka den lokala acceptansen för nya vindkraftsparker, minska kommunernas vetorätt, öka etableringen, minska kostnaden för förnybar elproduktion samt minska elpriset för konsumenterna. Dessa ekonomiska och samhällsekonomiska vinster kompenserar skattebortfallet många gånger om. I både Danmark och Tyskland har vindkraftskooperativ haft stor betydelse för att vindkraften har kunnat byggas ut med framgång.

Uttagsbeskattningen minskar, som sagt, acceptansen och hotar den storskaliga vindkraftsutbyggnaden. En viktig faktor som jag tidigare har nämnt för folklig förankring och acceptans är att ge enskilda möjligheter att bli delaktiga och dra ekonomisk nytta av vindkraften.

Genom att inte göra något åt uttagsbeskattningen sänder den borgerliga majoriteten ut fel signaler. Man säger att enskilda inte ska engagera sig i energi- och klimatfrågor. Man säger att den ekonomiska nyttan av vindkraft endast är till för de stora bolagen. Sveriges borgerliga majoritet riskerar genom detta att utbyggnaden av vindkraft totalt stannar av. Hur går det då med alla ambitiösa mål?

Herr talman! Oppositionen i näringsutskottet försökte göra det möjligt för varje enskild ansvarstagande riksdagsledamot att rösta för ett förslag om att regeringen ska se över uttagsbeskattningen för andelsägd vindkraft. Vi fick inte gehör för det i näringsutskottet – detta till trots vad Centern lovat olika vindkraftsintressenter.

För övrigt menar vi i oppositionen att för att målen för vindkraftsutbyggnaden ska bli verkliga krävs ett stöd för den havsbaserade vindkraften som kompletterar elcertifikatssystemen. Dessutom vill vi i opposit-

ionen satsa på ett väl fungerande samarbete mellan länder runt Nordsjön och Östersjön i fråga om just den havsbaserade vindkraften.

Jag yrkar bifall till reservation 7.

Vi inom den rödgröna oppositionen har faktiskt en gemensam motion på området med 42 gemensamma yrkanden, vilket näringsministern till sist hävdar att hon har sett.

(Applåder)

Anf. 158 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill läsa högt ur betänkandet för att peka på vilken kraftfull formulering oppositionen har om uttagsbeskattningen: Regeringen bör klargöra hur problemet kan lösas.

Finns det något litet embryo till idé om hur oppositionen tänker sig att detta ska lösas?

Anf. 159 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Tack för frågan! En tanke med att se över uttagsbeskattningen är att man kan använda den precis som man gör när det finns bostadsrätter. Där äger man en andel av en bostad. På samma sätt kan man använda eller inte använda uttagsbeskattning när det gäller vindkraftskooperativ. Det kan vara en möjlighet.

Anf. 160 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tror att vi delar oppositionens synpunkt på hur viktigt det är för inte minst acceptansen av vindkraft att vi har kooperativt ägande. Däremot tycker jag genuint illa om att man i talarstolen och i debatten i övrigt försöker påskina att man har lösningen samtidigt som man inte har någon lösning. Vad står det i förslaget till beslutsformulering? Regeringen bör klargöra hur problemet kan lösas.

Det finns i denna text ingenting som säger något om hur detta problem skulle kunna lösas.

Min partikollega Jörgen Johansson kommer att utveckla detta ytterligare senare.

Ja, det är viktigt med kooperativt ägande, men det gäller också att skapa ett regelverk så att det inte blir någon typ av skattefrälse eller skattebefrielse som gör att vi får problem med gränsdragningen i nästa skede. Var drar vi gränsen gentemot solel, vågkraft och så vidare?

Anf. 161 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Det är bra, Jan Andersson, att vi är överens om att vi behöver se över den här lagstiftningen. Det är precis det ni i Centern går ut och lovar olika vindkraftsintressenter. När vi i näringsutskottet lade fram förslaget att bryta ut den här punkten röstade inte Centern med oppositionen, och det var lite konstigt i och med att ni tycks ha samma åsikter som vi i oppositionen.

(Applåder)

Anf. 162 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Vindkraft, vågkraft, kärnkraft och ny klimatsmart el är viktiga förutsättningar för att rädda klimatet, men minst lika viktig är energieffektivisering.

Energieffektivisering bidrar till minskad belastning på klimatet och miljön och ger en tryggare energiförsörjning. Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av råvaror och energi måste brytas. Det är ett av målen i regeringens energiproposition.

Det finns stora möjligheter för hushåll och företag att tjäna på en lägre energiförbrukning. Företag som satsar på att utveckla ny teknik möter en global marknad som ropar efter deras kunskap. Energieffektivisering är alltså ett område med väldigt många vinnare. Detta måste vi ta till vara, och därför satsar regeringen i energipropositionen väldigt mycket på just information, stöd till teknikupphandling och stöd till marknadsintroduktion av ny teknik.

Energimyndigheten går så långt i sin årsredovisning för 2008 att de säger: Energieffektivisering har vunnit gehör som det mest genomgripande sättet att åstadkomma snabba och långsiktiga lösningar.

Satsningarna är viktiga för att uppnå regeringens mål om en reduktion med 20 procent av energiförbrukningen till 2020. Detta är ett mål som Sverige delar med övriga Europa. Gemensamma EU-direktiv på området är märkning och information om energiförbrukning på olika elartiklar, krav på ekodesign och det senaste initiativet på området som fokuserar på områdena smartare konsumtion, bättre produkter, resurssnål produktion samt globala marknader.

Herr talman! Ett av verktygen som presenteras i propositionen är ett femårigt energieffektiviseringsprogram. Under perioden 2010–2014 tillförs detta program 300 miljoner kronor varje år i förhållande till det som i dag avsätts.

Programmet är brett. Det sträcker sig från finansiering av kommuners och landstings arbete med energieffektiviseringsavtal, information och rådgivning samt teknikupphandling till ett system med energikartläggningscheckar och ett förstärkt myndighetsarbete.

Myndighetsarbetet är viktigt. Regeringen har sagt att den offentliga sektorn ska vara ett föredöme. En av dem som redan har och som också i fortsättningen kommer att ha en central roll är Energimyndigheten, som ska hjälpa och stödja övriga myndigheter i deras arbete.

Herr talman! Det finns en stor energibesparingspotential inom industrin. Det är något som programmet för energieffektivisering inom den elintensiva industrin har visat. Enligt Energieffektiviseringsutredningen har programmet lett till en effektivare energianvändning på en terawattimme.

Det finns fortfarande mycket energi att spara, och därför vill regeringen nu att programmet ska få fortsätta. Enligt Energimyndigheten tyder nämligen mycket på att den totala eleffektiviseringen kommer att bli långt större än den som hittills har rapporterats.

Frågan om att utvidga programmet till att gälla all industri har lyfts, men detta är inte aktuellt. I stället föreslås andra satsningar för små och mellanstora företag, som till exempel de tidigare nämnda energikartläggningscheckarna och förstärkt energirådgivning.

I tillägg till detta ges det inom ramen för det övergripande femåriga programmet ett utökat stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiva produkter.

Energieffektivisering är, som sagt, något som lönar sig, och det är väldigt viktigt att vi informerar och ökar kunskapen i näringslivet om hur bra effekterna av detta är. Det är också ett mycket bättre sätt att använda skattebetalarnas pengar på än att staten ska gå in och göra stora investeringar.

Herr talman! En tredjedel av den energi som vi i dag använder i Sverige används för att förflytta människor och varor. 90 procent av denna energi rullar på våra vägar. Här måste vi hämta hem klimatpotentialen.

Koldioxidbeskattning hjälper självklart, men också andra insatser måste göras. Regeringen lägger nu fram en proposition parallellt med denna som tar utgångspunkt i nödvändigheten att transportsystemet effektiviseras och trycker samtidigt på vikten av att transportpolitik och transportsystem utvecklas så att transporterna kan utföras på ett klimat-smart och säkert sätt.

En annan tredjedel av vår energianvändning går till våra fastigheter. 60 procent går till att värma våra hus och vårt vatten. Samtidigt ser vi i dag att elanvändandet ökar på grund av att vi ständigt utökar antalet elartiklar och att vi ständigt sitter längre framför våra datorer.

Sverige har här som mål att minska energiförbrukningen med 20 procent till 2020 och 50 procent till 2050. Vi tar här utgångspunkt i förbrukningen 1995. Ett annat viktigt beslut är att beroendet av fossila bränslen ska vara brutet 2020.

För att nå målen är traditionella styrmedel som energi- och CO₂-beskattning viktiga. Energideklaration av fastigheter är ett av de senaste greppen. Avsikten med energideklarationen är att göra fastighetsägare uppmärksamma på vilka åtgärder som kan vidtas för att få en energieffektivare fastighet.

När ditt hus deklarerats får du förslag på åtgärder som kan vidtas. Till sammans med ROT-avdraget för ombyggnation av fastigheter är förslagen viktiga styrmedel.

För att få fler att utnyttja just dessa möjligheter avser regeringen att införa en informations- och rådgivningsportal för just energideklarationen.

Herr talman! Ett lämpligt sätt att satsa på att energieffektivisera ett hus är vid ombyggnation. Lönsamheten är då större än när insatserna görs som enskilda. Detta bör speciellt tas till vara nu när renoveringarna av miljonprogramsområden står för dörren.

Vilka krav som kan ställas på energieffektivisering vid ombyggnation har utretts av Byggprocessutredningen och bereds nu i Regeringskansliet. När det gäller nybyggnadskraven har Boverket i uppdrag att se över och föreslå revideringar. Regeringen vill också se en handlingsplan för att öka byggandet av lågenergihus.

En stor andel av energin går, som sagt, åt för att värma vårt vatten. Ett incitament för att få ned den förbrukningen är att införa individuella mätningar. Energieffektiviseringsutredningen pekar också på faran vid kollektiv mätning av el i flerbostadshus.

Krav på individuell mätning av värme och el kommer att samordnas i den proposition som ska läggas fram om översyn av plan- och bygglagstiftningen.

Herr talman! I denna proposition tas ett samlat grepp om energifrågorna och energieffektivisering. Av debatten att döma, som Maud Olofsson också nämnde tidigare, vill alla vara med. Och det är bra. Det är därför tråkigt när oppositionen försöker få det att framstå som att de är ensamma i sin strävan att vända utvecklingen mot ett mer klimatsmart och miljövänligt samhälle. Jag anser tvärtom att vi inte kan nå målen om inte alla strävar mot dem.

Att detta är en proposition med goda idéer tyder därför debatten på, för när oppositionen, om än lite rörigt, försöker få det att framstå som att de är ensamma i sin strävan är flera av deras argument oftast ett blekt eko av det majoriteten redan fört fram.

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton, Maria Plass och Hans Rothenberg (alla m).

Anf. 163 EVA SELIN LINDGREN (c):

Herr talman! Jag vill först deklarerat att jag, liksom många andra här i kammaren, är kritisk till den skrivning om kärnkraften som finns i propositionen och i näringsutskottets betänkande. Jag anser att den är ensidig och inte beaktar risken för kärnvapenspridning genom driften av kärnkraftverken. Kärnreaktorerna ger ju upphov till nytt kärnvapenmaterial, i första hand plutonium, vilket vi fick en påminnelse om häromdagen när Nordkorea officiellt deklarerade att de sprängt en plutoniumbomb och ämnar använda all plutonium i det utbrända kärnavfallet till bomber. Vad en stat kan göra kan också illegala grupper som kommer över materialet göra, och vi vet att plutonium är en vara som stjäls och smugglas.

För mig känns det mycket olustigt att vi i Sverige i dag har plutonium i våra reaktorer och lagringsplatser som kan ge upphov till tusentals atombomber. Att denna fråga över huvud taget inte diskuteras beror tydligen på att den väcker för mycket ångest. Min känsla av frustration delas av stora delar av Centerpartiets gräsrotter jämte freds- och miljöorganisationerna.

Ett av de stora problemen i det underlag som vi fått i propositionen och utskottets skrivning är att inte den pågående och kommande prövningen av kärnavfallets långsiktiga lagring och säkerställande har inväntats. Hur kan man öppna för en eventuell utbyggnad av kärnkraften innan man visat hur man kan lösa de problem den genererar? Man har betraktat ett flerdimensionellt och komplext problem ur den enda synpunkten att det rör sig om trygghet för energiförsörjningen i nuläget. Men hur stor är försörjningstryggheten den dag en plutoniumbomb, gjord av en terrorgrupp som utnyttjat använt kärnbränsle, detonerar någonstans i världen? Då kan det bli tvärstopp i många kärnreaktorer. Då kan kärnkraftsbubblan brista snabbare än till och med finansbubblan.

Herr talman! Frågan om kärnkraft är således inte bara en fråga om energiförsörjningen i dagsläget, utan om att det kärnvapenmaterial som bildas och som nu ligger i avfallet och kan utvinnas med mer än 30 år känd teknik inte på några villkor ska få komma på avvägar, vare sig vid transporter, under drift av reaktorerna eller vid lagring och mellanlagring.

Prot. 2008/09:132
15 juni

Hur garanterar man detta för årtusenden framöver, och vem har ansvaret?
Hur kan man öppna upp för nya reaktorer utan att ställa krav på både miljösäkerhet och säkerhet mot kärnvapenspridning under en framtid när vi som lever här nu inte längre finns? Detta är en etisk och moralisk fråga.

Därför måste eventuella beslut om nybyggnation av kärnkraftverk också föregås av en analys av problemen och kostnaderna för att säkra kärnavfallet, inte bara mot läckage och spridning i miljön utan också mot åtkomst och spridning till illegala organisationer, och detta för många tusentals år framöver. Detta är kostnader som måste drabba reaktorägarna och inte skattebetalarna, även om samhället, kanske militären, måste ombesörja själva bevakningen.

Att förorenaren och den som orsakar riskerna ska betala är ett bra förslag i den proposition som nu föreligger. Det är därför viktigt att det utredningsarbete om en ny kärnkraftslagstiftning som aviseras kompletteras med en kostnadsberäkning av hur stora medel branschen måste fondera för övervakning och kanske vakthållning under stora tidsrymder. Det innebär att kärnkraftsbolagens betalningsansvar för att hindra kärnvapenspridning måste fastläggas tydligt i en ny lagstiftning.

Herr talman! Jag har här i riksdagen saknat debatter om och belysning av problematiken med kärnkraftens koppling till kärnvapenspridningen. Den unga generationen, under 30 år, verkar i stort sett okunnig om kopplingen mellan kärnkraft och kärnvapen. Och kärnkraftsindustrin och dess politiska representanter har under lång tid undanhållit denna verkligt obekväma sanning. I stället har man beskrivit kärnkraften som klimatvänlig och kanske rent av förnybar. Men den uranbrytning som föregår tillverkningen av kärnbränsle är varken klimatvänlig eller förnybar, vilket också många svenska kommuner och medborgare fått erfara. Att förorda kärnkraft med motiveringen att den på något sätt skulle vara miljövänlig är därför grovt vilseledande.

Som jag läser utskottets betänkande tar vi i dag inte ställning till kärnkraftens framtid. Regeringen har aviserat att man efter utredningar avser att återkomma till riksdagen i denna fråga. Inför detta vill jag betona att regeringen på allvar måste ta tag i frågan om kärnvapenspridning och utarbeta en ny lagstiftning som både klarlägger ansvaret för att kärnavfallet inte orsakar miljöskador och tydliggör det ekonomiska och praktiska ansvaret för att det klyvbara materialet i kärnavfallet bevakas både manuellt och elektroniskt under dessa mycket långa tider. Därför anser jag att en ny lagstiftning behövs, men den kan inte bygga på det ensidiga synsätt som presenteras i propositionen. Man måste inkludera spridningsriskerna.

Vi vanliga medborgare är fullt medvetna om att tillvaron rymmer flera risker samtidigt. Vi har nu, som jag ser det, ett brett stöd för att ersätta kärnkraften med de verkligt förnybara energislagen och lära oss att arbeta på naturens villkor. Därför stöder jag regeringens proposition på de punkter som gäller energieffektivisering och utveckling av nya, gröna alternativa energikällor.

(Applåder)

I detta anförande instämde Solveig Ternström (c).

Anf. 164 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är viktigt med engagemang. Därför ska vi vara rädda om de vindkraftskooperativ som vi har i landet. De tenderar i dag att ta formen av en folkrörelse.

Att stimulera ägande i kooperativ har varit en tradition inom Centerpartiet och är det fortfarande. Centerstämman för någon månad sedan yttrade kring vindkraften att man ska se över regelverket för vindkraftskooperativ, så att vindkraftskooperativ inte missgynnas. Samtidigt gäller det att ha klart för sig att i den diskussion som vi hade på stämman och i den skrift som kommer därifrån nämns inte uttagsbeskattningen med ett ord.

Även skatteutskottet betonade vindkraftens betydelse, och ni kan själva läsa det i betänkandet. Jag ska citera den sista raden i skatteutskottets yttrande: "Utskottet förutsätter att regeringen tydliggör förutsättningarna för och följer utvecklingen inom det förnybara energiområdet, så att utvecklingen stimuleras." Med den texten tillfredsställer vi, som jag ser det, oppositionens viljeinriktning, precis som Jan Andersson var inne på tidigare.

I medierna förs det fram att frågan om hur vindkraften ska stimuleras kommer att avgöras i dag. Det är inte så enligt min uppfattning. I stället är det uppdrag till regeringen att följa utvecklingen, som bland annat skatteutskottet lagt fast, det som är det viktiga. Viljeinriktningen för vindkraften som sådan är tydliggjord i annan ordning.

Beträffande uttagsbeskattningen och de ekonomiska styrmedlen ser jag det som positivt att den typen av debatt förs, för de är av central betydelse för att vi ska nå målen på klimat- och energiområdet.

Uttagsskatten är ingen ny skatt. Den har funnits länge. Vad som däremot har varit problemet är att de lokala skattemyndigheterna inte har tillämpat lagstiftningen som vi i denna kammare har antagit. Det är en helt annan fråga, men det är ingen ny skatt.

Vi kan dessutom konstatera att uttagsskatten är frivillig. Det är kooperativen själva som avgör om de ska använda den skattemodellen. Kraven som vi från denna kammare ställt är att aktiebolagen ska dubbelbeskattas och kooperativen enkelbeskattas.

Kooperativen betalar skatt på den naturaförmån som eluttagen innebär i relation till marknadspriset. Det är alltså uttagsskatten. Alternativet är att kooperativet tar ut ett marknadspris av dem som köper elen och delar ut överskottet till den enskilde som sedan i vanlig ordning betalar reavinstskatt. I båda dessa fall finns det en särregel som säger att man kan räkna av en del av överskottet. Det är specifikt för kooperativen. Ingen annan företagsform har det. Det sänker den nivå som skatten tas ut på.

Hur slår detta? Man kan jämföra med mig som varken har pengar i ett kooperativ eller i ett aktiebolag. Låt oss se vad jag får betala för elen på marknaden i relation till den som är delägare i kooperativ som tillämpar uttagsskattemodellen eller är delägare i ett kooperativ som tillämpar reavinstbeskattningen eller, slutligen, har köpt aktier i ett aktiebolag som bedriver vindkraftsverksamhet.

Tittar vi på den kooperativa modellen med uttagsskatt ligger priset 26 procent under det pris jag får betala. Den som är delägare i ett kooperativ och betalar reavinstskatt har ett pris som ligger 20 procent under det jag får betala. Den som bedriver verksamheten i aktiebolagsform, där vi har en dubbelbeskattning, får betala 15 procent mindre än jag.

Ser vi avkastningen på det kapital som den enskilde satsat i verksamheten i relation till bankräntan – den bankränta som var gällande i fredags – kan vi konstatera att kooperativ med uttagsbeskattning har dubbelt så hög ränta som bankräntan. Kooperativ med reavinstskatt har knappt dubbelt så hög ränta. Ett aktiebolag har en halv gång så hög som den ränta jag får på banken.

Avkastningen i ett kooperativ med uttagsskatt är närmare fyra gånger så hög som för ett aktiebolag som bedriver vindkraftsverksamhet. Då kan man fundera, stimulerar vi vindkraftskooperativen eller inte? Frågan är trots allt berättigad att ställa.

Jag har två frågor till oppositionen. Likhet i beskattningen är eftersträvansvärt. Om uttagsskatten ska slopas blir det nollbeskattning om inte reavinstmodellen används. Hur har oppositionen tänkt? Ska det vara nollbeskattning eller reavinstbeskattning? Den frågan måste man först svara på.

Den andra frågan är: Om ingen skatt tas ut på ett vindkraftskooperativ, hur ska då skatten vara på de aktiebolag som satsar på vindkraft? Ska reavinstbeskattningen på aktieutdelningen slopas? Det är en fråga man måste ställa sig. Eller ska bolagsskatten slopas för de verksamheter som bedriver vindkraftsverksamhet?

Utifrån ett vänsterpartiperspektiv är detta rena innovativa diskussionen. Tar vi det på ett område får vi gå vidare på område efter område, så frågan är principiellt oerhört viktig. Det skulle vara mycket intressant att få svar på denna fråga.

Jag vill avsluta med att återigen betona att vi ska stötta vindkraftskooperativen. Vi ska stötta denna folkrörelseform. Vi får dock se över vilka former det ska ske på. Det uppdraget ligger redan i dag på regeringen.

Anf. 165 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Det är stor skillnad mellan regeringspartiernas linje och oppositionens linje. Regeringspartiernas är att man ska följa utvecklingen och se vad som händer medan oppositionen kräver att regeringen ska agera i frågan, för vi ser med stor oro på rådande utveckling.

För mig är det stor skillnad mellan ett aktiebolag som driver sin verksamhet för att gå med vinst för att förse sina aktieägare med avkastning och en ekonomisk förening som har som mål att försörja sina medlemmar med el och där man går in med en insats för att få tillgång till el till en lägre kostnad än på marknaden. Jörgen Johansson tycker dock att det inte är någon skillnad och att det ska vara likadant för en förening som drivs av andra intressen än vinstintressen som för ett aktiebolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad.

Vi ser en oerhört oroande utveckling för vindkraftskooperativen. Intresseanmälningarna har sjunkit till en tjugondel av vad de var innan Skatteverket började ta ut uttagsskatt på vindkraftskooperativ. Säger man att man ska följa utvecklingen är väl detta skäl nog att agera. Eller är det inte det? Hur mycket måste vindkraftskooperativen förlora innan det är dags att agera från regeringspartiernas sida?

Jag kan konstatera att när regeringspartierna vid andra tillfällen har sett problem med skattesystemet har man varit snabb att agera. Jag tänker till exempel på de hushållsnära tjänsterna där man såg ett problem med att det var mycket svartarbete och valde att göra specialregler för detta. Men när det gäller vindkraftskooperativen är det absolut omöjligt att göra något som helst undantag. Då är principen bergfast och ska inte ändras. Var ligger stringensen i det?

Anf. 166 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Först vill jag betona att ekonomisk förening och aktiebolag faller under samma beskattning och har dubbelbeskattning. Jag talar om kooperativ och där har man en helt annan beskattningsform.

Oavsett form är detta näringsverksamhet. Gör vi förändringar som påverkar detta måste vi pröva det mot EU:s statsstödsregler. Jag tror inte att frågan är så enkel som Per Bolund vill göra gällande.

Man kan väl inte säga att det är fel att Skatteverket, även om det är sent omsider, börjar tillämpa den lagstiftning som vi har beslutat om här i kammaren. Det borde man kanske ha gjort redan från början. Uttagsskatten är alltså inget nytt.

Det är heller inget nytt inom de bostadsrättsföreningar som tidigare nämdes. Man får lov att skilja mellan de äkta och de oäkta föreningarna. De oäkta bostadsrättsföreningarna bedriver också näringsverksamhet. Där gäller också uttagsbeskattning. Det gäller alltså att sätta in detta i rätt perspektiv.

Att satsningen på vindkraftskooperativ har försvagats beror helt och hållet på det som Jan Andersson tidigare sade, nämligen att vi har en finanskris. Det är inte lätt att låna pengar. Det påverkar naturligtvis också vindkraftskooperativen. Privatpersoner som satsar på den här typen av verksamhet drar sig för att göra investeringar i dagsläget när vi har den ekonomiska situation vi har.

Anf. 167 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Svensk Vindkraftförening som driver den kommersiella vindkraften och säljer elen på en vanlig marknad räknar med att investeringarna kommer att minska med ungefär en tredjedel i år. När vi talar om vindkraftskooperativen kan vi se att investeringsviljan sjunker ned till en tjugondel av vad den var tidigare. Det är en helt annan dimension. Uppenbarligen är det inte samma orsak till den minskade investeringsviljan i kommersiell vindkraft som i de hårt drabbade vindkraftskooperativen. Det är på en helt annan nivå och måste ha andra skäl. När man talar med dem som driver kooperativen är det uppenbart att det är uttagsbeskattningen som påverkar människors vilja att investera och inte den finansiella krisen.

Om man håller benhårt i principen om uttagsskatt, ska man då ta bort de undantag som har införts, till exempel att lantbrukare får elda med gårdens bränsle i bostadshuset? Ska inte denna hårda princip gälla även för dem? Varför är det okej att göra undantag i vissa fall men orimligt i andra?

Regeringspartierna måste kunna svara på varför man tycker att det är så stor skillnad.

Jag tycker fortfarande att principen är fel. Jag tycker att Skatteverket borde ta hänsyn till att man gör en investering med sina egna pengar när man går in i ett kooperativ. Det måste vara relevant att man får el till lägre pris på grund av att man tar bort en del av kostnaden för kooperativet. Det gör man ju inte om man köper vindkraft av till exempel Vattenfall. Vattenfall måste ju göra en investering, ligga ute med pengarna och förvänta sig att få en avkastning så att de får in investeringskostnaderna med ränta.

Då kommer man naturligtvis att få betala ett högre elpris.

Att säga att vindkraftskooperativen, där de enskilda medlemmarna går in med en insats, ska betala samma elpris som på öppna marknaden tycker jag är oförståeligt. Det är oförståeligt hur regeringspartierna kan försvara den principen och säga att det är stringent och att man ska fortsätta med den beskattningsprincipen.

Anf. 168 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Man betalar givetvis samma elpris. Sedan får man titta på avkastningen.

Det är samma typ av produktion oavsett i vilken form man bedriver verksamheten.

Jag kan hålla med Per Bolund om att det är underligt att man inte satsar mer på en verksamhet som ger fyra gånger mer i avkastning. Det är underligt, men det är det förhållande som råder i dag om man inte satsar på de kooperativa vindkraftsföretagen.

Lite underligt är det. Det är bara att gratulera de aktiebolag som tydligen anser att den avkastning de får räcker. Den var i storleksordningen 0,57 procent över gällande bankränta.

När det gäller lantbruk och den typen av uttagsbeskattning som har varit med ett antal år är det en mycket liten del, någon promille, av verksamheten i en näringsverksamhet som man får undanta.

Här pratar vi om hundra procent. Det är en viss skillnad i storlek. Vi måste sätta in det i sitt sammanhang.

Jag tycker, som sagt, att uttagsbeskattningen är rimlig. För den enskilde är det mer förmånligt än att gå den andra vägen för kooperativet, vilket innebär att man ska betala skatt på den reavinstavkastning som man får av sitt kapital. Oavsett om jag sätter in kapitalet i ett kooperativ, i aktier eller på bank ska jag betala reavinstskatt på den ränta jag får på kapitalet.

Anf. 169 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Det är med viss oro som man märker hur formuleringskonsten från talarstolen gör att energipolitiken ibland riskerar att hamna på ett sluttande plan och glida i väg.

Värst var det i dag när näringsminister Maud Olofsson anklagade Miljöpartiet för att vara ansvarigt för de smutsiga inköp som Vattenfall gjorde under den förra mandatperioden när det egentligen är hennes eget parti som ingått den uppgörelsen med Vänsterpartiet och Socialdemokra-

terna. Jag tycker faktiskt att hon är skyldig Miljöpartiet en ursäkt för en sådan anklagelse.

När det gäller ett sluttande plan för energipolitiken vill jag särskilt peka på en formulering som gäller vattenkraften på s. 38 i propositionen från regeringen. Där skriver man så här: Nationalälvarna och övriga i miljöbalken angivna älvsträckor ska fortsatt skyddas från utbyggnad.

Det är naturligtvis bra att man slår fast att det ska vara på det sättet, men det är faktiskt det enda man säger om mål för vattenkraften. Den formuleringen är ju utan tvekan en väldig försvagning jämfört med tidigare beslut. Den breda enigheten lutade sig i grunden på en utredning som hette *Vattenkraft och miljö* från 1974 och som faktiskt är avgörande för svensk vattenkraft.

I utredningen föreslogs ett tak för svensk vattenkraft på 66 terawatt-timmar per år. Det antogs med bred majoritet av riksdagen 1975.

Breda partiöverenskommelser har sedan upprepat det här ställningstagandet om taket för vattenkraft på 66 terawattimmar per år, både 1991, 1997 och senast i ett betänkande om energipolitiken år 2002 där Centerpartiet var med.

Centerpartiet har varit en stabil part i de här energiöverenskommelserna under de dryga 30 år som de har pågått. Anledningen till att jag i höstas, den 13 november, ställde en fråga om detta var att många människor känner att det här är på väg att hotas. Jag frågade Maud Olofsson om Centern har ändrat uppfattning när det gäller målet för svensk vattenkraft. Då fick jag det här svaret: Det finns alltså ingen tvekan om att uppgörelsen om målet för vattenkraften ligger fast.

Eftersom vi har en produktion i landet som väl ligger över målet 66 terawattimmar per år är det många som i likhet med mig utgår från att någon ytterligare utbyggnad av vattenkraft inte kommer att ske eller stimuleras av en regering där Centerpartiet medverkar.

Nu är ju inte näringsministern här, men det finns anledning att i den här debatten få ett klagande av någon på regeringssidan, kanske i första hand en centerpartist, om avsaknaden, efter 30 år, av den formulering som tidigare har varit den bärande för energipolitiken när det gäller vattenkraften ska tolkas som näringsministern gjorde den 13 november här i kammaren. Eller betyder avsaknaden av den här formuleringen att det finns någon förändring i energipolitiken?

Många av dem som står i kö för att exploatera vattenkraft i Sverige tolkar ju detta på ett annat sätt. Därför undrar jag: Gäller överenskommelsen om ett tak för vattenkraftsproduktion på 66 terawattimmar per år som antogs 1975, 1991, 1997 och 2002? Gäller den överenskommelsen fortfarande? Kan någon från majoritetssidan svara på det?

I detta anförande instämde Per Bolund (mp).

Anf. 170 ANITA BRODÉN (fp):

Fru talman! Utgångspunkten i den sammanhängande klimat- och energipolitiken är att till kommande generationer efterlämna en värld i ekologisk balans. Min kollega Karin Pilsäter har tagit upp energiöverenskommelsens tre ben, så jag dyker bara ned på de förnybara energislagen. Vi har vind-, våg-, sol- och bioenergi.

Planeringsramen för vindkraften är mycket ambitiös. Beslut har också tagits om att förenkla prövningen, vilket också underlättar.

För att få acceptans för den fortsatta utbyggnaden krävs att mycket stor hänsyn tas till viktiga naturvärden såväl till lands som till havs. Det handlar om ökat tillträde för förnybar energi till elnätet men också om att lösa upp frågorna om uttagsbeskattningen, vilket har varit en av de stora frågorna här i dag.

Det är ingen ny beskattning, utan en beskattning med olika tolkningar. Det folkliga stödet för vindkraftsutbyggnad kan påverkas av detta. Den folkliga acceptansen är en av nyckelfaktorerna. Vi ska vara på det klara med att något som till stor del påverkar vindkraftsutbyggnaden är finanskrisen och lånemöjligheterna. Det har också nämnts.

I många vindkraftsprojekt är en del av upplägget just det folkliga engagemanget, att låta lokalbefolkningen delta i projektet genom delägarskap som möjliggör för vanliga hushåll att investera.

Då regeringen har en mycket ambitiös vindkraftspolitik utgår jag ifrån att man tittar vidare på den här frågan och ser till att det blir en likapprincip och lika tolkningar.

Fru talman! Biogas utvunnen av avfall och gödsel är fenomenalt. Sverige har kommit långt inom denna teknik. Jag anser därför att regeringens satsning på biogas är mycket bra.

Bioenergi som råvara till el och värme är en potential – biosyntetisk diesel inte att förglömma.

En annan potential som nu provas i ökad omfattning utefter västkusten är vågkraft där det finns en experimentanläggning som är ensam i sitt slag i världen. Den ligger ett par kilometer utanför Lysekils kust. Professor Mats Leijon vid Ångströmlaboratoriet i Uppsala utvecklar nu en ny teknik för generering av el från vind och vågor.

Fru talman! Det finns på lång sikt endast en energikälla som på ett hållbart sätt kan lösa mänsklighetens behov av energi, och det är solenergi. De satsningar som görs inom solenergiområdet är därför angelägna. Den extra stimulans som regeringen presenterade häromdagen är ett viktigt bidrag och ett steg i rätt riktning.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

9 § Förhandsprövning av nättariffer

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU21
Förhandsprövning av nättariffer (prop. 2008/09:141).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU26
Vissa elmarknadsfrågor.

Anf. 171 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Nu ska vi förhoppningsvis påbörja dagens sista ärendedebatt. Den handlar om elmarknaden.

Före och under 2006 års valrörelse var tonläget väldigt högt om elmarknaden och elpriserna. Med feta rubriker förespeglades det att basindustrin inom en snar framtid måste lämna landet och tiotusentals jobb var i fara. Landets exportinkomster skulle minska drastiskt. Det var synen på elpriserna och deras utveckling som låg bakom dessa rubriker.

Frågan är vart kritikerna har tagit vägen i dag, för nu finns det verkliga skäl att känna oro för elprisernas utveckling och därmed för jobben i basindustrin.

Vi ska nu debattera elmarknadsfrågor. Det handlar om nätet och om att distribuera el, det handlar om konkurrens, det handlar om att minska utsläppen av klimatgaser, och det handlar om internationell handel med el. Men ytterst handlar det om jobben och om välfärden.

Efter avregleringen av elmarknaden i mitten av 90-talet har en nordisk elmarknad, kallad Nordpol, växt fram och successivt utvecklats. I Nordpol ingår de nordiska länderna, och vi ser det positiva i att även de baltiska länderna ska införlivas i detta system.

Skälen till att vi måste ha en stor marknad är utbyggnaden av förnybar energi. Det gäller framför allt att balansera vindkraft, men det kan också på sikt gälla vågkraft och solenergi.

Regionen måste vara så stor att man kan balansera olika vädersituationer inom marknaden. Om det blåser hårt i Danmark och är vindstilla och kallt i norra Sverige ska man kunna överföra el hit och tvärtom vid det omvända förhållandet. Vår stora andel vattenkraft är en stor tillgång som reglerkraft i ett system med mycket utbyggd vindkraft.

Priset på elen i Nordpol sätts av marknaden, och den så kallade marginalkostnadsprincipen tillämpas. Det innebär att priset på den sist producerade kilowattimmen sätter priset på all el oavsett hur den tillkommit. Mer än hälften av vår el kommer från vattenkraften som har bland de lägsta driftskostnaderna, men priset på elen sätts av produktionskostnaden för kolkondens eftersom den är dyrast. För närvarande finns det behov av kolkondens i Nordpols system eftersom produktionskapaciteten av de billigare framställningsmetoderna inte räcker till.

Systemet gör att de kraftproducenter som äger mycket vattenkraft, och för den skull också dagens kärnkraftverk, får väldigt höga vinster. Därför ligger det i bolagens intresse att ha kvar kolkondensen i systemet för att hålla elpriset uppe på en hög nivå.

För några månader sedan var några av oss och besökte Vattenfalls anläggning vid Schwarze Pumpe i Tyskland för att studera deras försöksanläggning, som de kallar för sin Dinky Toys-anläggning, för att separera och lagra koldioxid.

Vi kunde konstatera att den kostnad som det för med sig att införa denna metod läggs på toppen av priset och kommer därför att tas ut även på svensk vattenkraft om vi fortfarande är beroende av kolkondens i Nordpolsystemet.

Fru talman! Beroendet av kolkondens och därmed dess påverkan på elpriserna kan byggas bort. Vi är på god väg. Genom satsningarna på framför allt förnybar energi är vi på väg att få ett betydande överskott inom Nordpol. Det skulle innebära att vi kan hålla lägre elpriser inom Nordpol i det kalla norra Europa som kompensation för den klimatnackdel som det medför.

Vi socialdemokrater anser till skillnad från regeringen att vi i första hand ska prioritera utbyggnaden av den nordiska marknaden inklusive Baltikum innan vi ger oss ut på några äventyrligheter på en europeisk marknad som inte fungerar. Risken är uppenbar att en större integration i ett europeiskt marknadssystem som i dag inte finns skulle få negativa konsekvenser för den svenska elmarknaden i form av högre priser.

På längre sikt, när Europa har skapat en fungerande marknad och när alla utifrån sina förutsättningar bidrar till omställningen av energisystemet, kan det bli aktuellt med en vidare sammankoppling, men dessa förutsättningar ligger för närvarande långt borta.

Regeringen och utskottsmajoriteten är av en helt annan uppfattning. Ni vill påskynda sammankopplingen med övriga Europa. En sådan sammankoppling och stora investeringar i överföringskapacitet innebär att kolkondensen kommer att vara kvar i vårt system och därmed dess pris-höjande effekt. Det som basindustrin var så rädd för i valrörelsen kommer att bli verklighet och permanentas för lång tid framöver.

Vår svenska basindustri är mycket konkurrenskraftig och har starkt bidragit till att bygga upp välfärden i landet. Den förädlar i stor utsträckning våra råvaror. Den ger många jobb men kräver också mycket energi i form av el. I det sammanhanget ska man se elen som en råvara som förädlas i produkter som till mycket stor del bidrar till våra exportinkomster.

På grund av vårt geografiska läge med långt till de stora marknaderna och med högre transportkostnader som konsekvens, behöver basindustrin lägre energikostnader än sina konkurrenter med en stor hemmamarknad.

Ett högt elpris leder också till att priset pressas upp på skogsråvaran eftersom det blir lönsamt att framställa energi även av högkvalitativt virke och massaved. Detta jublar säkert den enskilde skogsägaren över, men det får konsekvenser för sysselsättning och exportinkomster. Färdiga skogsindustriprodukter ger fem sex gånger större exportinkomster än vad energivärdet är.

Man kan misstänka att den blå alliansen vill hålla priset uppe för att det ska bli lönsamt att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Ny kärnkraft visar sig mycket dyr och har svårt att av egen kraft klara konkurrensen med det förnybara.

Det som regeringen nu gör är att ställa möjligheter till export av kärnkraft mot jobben i basindustrin. Det leder i motsatt riktning mot vad all världens länder, som sitter på värdefulla råvaror, strävar mot, nämligen att bygga upp ett kunnande i världsklass och vidareförädla råvaror till produkter som efterfrågas på den internationella marknaden. Den högerledda politiken leder oss tillbaka till ett råvaruproducerande land, och vi ska sysselsättas med att utföra tjänster åt varandra.

Fru talman! Det är att beklaga att regeringen inte seriöst ville träffa en blocköverskridande överenskommelse för hela energiområdet. Sammanhållningen i regeringen sattes före landets bästa.

Det är tydligt att det finns krafter i regeringen som vill ställa om vårt energisystem och anpassa elmarknaden så att omställningen underlättas. Men det finns också krafter som vill återföra landet till att vara en råvaruproducent och till att exportera både jobb och våra råvaror. Nu har regeringen försökt göra allting, men det fungerar inte. Man måste prioritera. Ni har prioriterat bort jobben, till förmån för dem som äger råvaran.

Direktörerna och de anställda i basindustrin har all anledning att vara oroliga över denna utveckling.

Fru talman! Vi socialdemokrater har tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet i reservation 1 utvecklat vår syn på elmarknaden. Vår utgångspunkt är att elmarknadspolitiken ska utformas för att

- bidra till att högt ställda klimatmål uppnås
- trygga sysselsättningen
- skapa nya arbetstillfällen.

Det gör vi genom att i första hand prioritera den nordiska elmarknaden och underlätta införandet av förnybar energi i systemet. På den svenska energimarknaden har vi i det närmaste oligopol med ett fåtal aktörer. Konkurrensen måste väsentligt förbättras.

Det är först när den europeiska marknaden uppfyller elmarknadens konvergenskrav som en vidare integration är aktuell.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 172 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1. I övrigt vill jag i detta anförande betona vikten av överföringskapaciteten inom Sverige samt mellan Sverige, de nordiska länderna, de baltiska staterna och sedan också de europeiska staterna. Det är nämligen en förutsättning för att vi ska klara av att bygga ut och satsa på förnybar energi.

Med detta tackar jag för ordet.
(Applåder)

Anf. 173 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag ska försöka vara snabb men kanske inte fullt så snabb som föregående talare här i talarstolen.

Fru talman! Det ärende som vi diskuterar nu handlar till en del om hur vi ska klara av att skydda samhället mot de klimatförändringar som redan i dag påverkar oss och som kommer att bli mycket mer dramatiska i framtiden. Miljöpartiet har motionerat om ett stort antal åtgärder i syfte att göra vårt samhälle mer robust så att livsnödvändiga samhällsfunktioner inte bryter samman.

Klimatförändringar har, som sagt, redan börjat ske. Även om vi genast minskar de globala utsläppen kommer en viss temperaturökning att äga rum. Redan temperaturökningen nu kommer oundvikligen att få kon-

sekvenser för samhället i form av översvämningar, ras, skred och stormar.

Översvämningen 2000 i Arvika är ett exempel på vilka konsekvenser sådana klimatrelaterade naturkatastrofer kan få. Glafsfordens vattennivå nådde den 29 november 2000 en nivå som var mer än tre meter över normalvattennivån. Det gjorde att staden i nästan tre månader, från november 2000 till januari 2001, stod under vatten.

SJ:s tågtrafik ställdes helt in under de värsta översvämningarna. Sjöfarten hindrades, och översvämmade vägar störde allvarligt vägtrafiken. Kostnaderna för samhället har beräknats till 200 miljoner kronor – för en enda översvämning!

Den översvämningsrisk som klimatförändringarna medför drabbar vår bebyggelse hårt. Vägar och järnvägar men också dricksvattenförsörjningen riskerar att slås ut. Redan med dagens klimat finns risken att drygt sex miljoner kvadratkilometer översvämmas i genomsnitt en gång per hundra år. Den här ytan kommer sannolikt att öka enligt Klimat- och sårbarhetsutredningen. Även risken för ras och skred kommer att öka.

Ni kommer kanske ihåg att en sträcka på flera hundra meter av E 6:an i Munkedal raserades den 20 december 2006. Sådana händelser kan bli betydligt vanligare i framtiden.

Fru talman! Även elsystemet beräknar man kommer att påverkas mycket av klimatförändringarna. Stormen Gudrun var en tydlig läxa. Vi lärde oss vilka stora effekter på elförsörjningen som väderhändelser kan få. Under stormen blev mer än 660 000 abonnenter utan el. Närmare 30 000 kilometer ledningsnät skadades. Ungefär en tiondel krävde en komplett nybyggnation. En vecka efter stormen saknade ett stort antal abonnenter fortfarande el. För somliga boende på landsbygden varade avbrottet i upp till 45 dagar.

Elförsörjningen är också en grund för centrala samhällstjänster såsom vattenförsörjning och avloppshantering. Att den fungerar är därför av central betydelse för att vi ska kunna upprätthålla ett väl fungerande samhälle.

Totalt orsakade stormen Gudrun skador till en kostnad av nästan 2 miljarder kronor. Ersättningen till dem som drabbades av strömavbrott uppgick till det hisnande beloppet 650 miljoner kronor – detta för en enda storm!

Det är också intressant att notera att stormen även medförde att kärnkraftverket på västkusten under en tid stängdes av. Uppenbarligen är kärnkraften en energikälla som inte är tillförlitlig när klimatförändringarna i framtiden gör att stormstyrkan ökar.

Fru talman! För att säkerställa att elsystemet klarar klimatförändringarna och tryggar befolkningens elleveranser även i framtiden när stormarna väntas bli allt intensivare på grund av klimatförändringarna behöver vi säkerställa att myndigheter utpekats att ta fullt ansvar för elförsörjningen.

Energimyndigheten har nu fått i uppdrag att tillsammans med Svenska kraftnät analysera energisektorns sårbarhet inför framtida extrema väderhändelser. Det välkomnar vi, men vi tycker inte att det är tillräckligt.

Klimat- och sårbarhetsutredningen sade i sitt slutbetänkande att Energimarknadsinspektionen måste få ett förtydligat ansvar beträffande de

regionala och lokala elnäten så att dessa klarar klimatförändringar och extrema väderhändelser. Här har regeringen inte agerat, vilket ökar risken för stora elavbrott igen liknande dem i samband med stormen Gudrun och för att de till och med kan bli allt vanligare i framtiden.

Vi anser att det är dags för regeringen att agera och att ge även Energimarknadsinspektionen det ansvar som Klimat- och sårbarhetsutredningen föreslagit.

Med detta yrkar jag bifall till den samlade oppositionens reservation 1.

Anf. 174 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Nu ska jag verkligen skärpa mig och lämna tillbaka de minuter som jag drog över med tidigare här.

Mycket av det som Per Bolund tagit upp är väldigt intressant. Jag tror att vi har all anledning att återkomma till den typen av diskussion. Men jag noterar att inget av det återfinns i den reservation som Per Bolund yrkat bifall till.

Elmarknadsfrågorna har en mycket stor betydelse för hur elmarknaden fungerar, för vilka priser vi får och också för hur folk tycker att det fungerar med räkningar, med att man själv kan se över sina utgifter och så vidare.

I samband med den avreglering och omreglering som pågått under en ganska lång tid har man steg för steg lärt sig mer så att vi kan få det här att fungera bättre, samtidigt som lärdomarna också kunnat användas vid avreglering och omreglering av andra marknader. Konkurrensfrågorna är, som tidigare nämnts här, otroligt viktiga. Enkelhet och transparens är väldigt betydelsefullt.

Som man här pekar på är just nätutbyggnadsfrågorna väldigt viktiga med tanke på överföringskapaciteten. Nu kommer mycket stora investeringar att göras för att det ska gå att överföra mellan olika delar av vårt land och för att förstärka den nordiska elmarknaden. Såvitt jag kan se finns det inga mätbara skillnader mellan det som förs fram av oppositionen och det som förs fram i majoritetstexten. Tydligt är vi nu överens om att vi i alla fall ska inkludera Baltikum i en väl fungerande nordisk-baltisk elmarknad.

Konkurrensverkets rapport, som det refererats till tidigare, kom ganska nyligen. Självklart måste man göra en uppföljning och genomföra, verkställa, ytterligare förändringar. Vi har precis passerat punkten förhandsprövning av nättariffer – ett konkret exempel på hur vi går vidare med att förbättra funktionssättet på elmarknaden.

Det är, som sagt, svårt att se konkreta skillnader i förhållande till oppositionen. Det är också svårt att se de konkreta förslagen. Men en av de punkter som tas upp är i alla fall att man vill att en elkundombudsman införs. Det låter självklart bra. Jag skulle lätt ha kunnat nappa på det om jag inte redan visste att Energimyndigheten har ansvaret för just konsumentinformation, att Konsumentverket har sådan service, att Energimarknadsinspektionens webbplats elpriskollen.se finns, att vi har kommunala energirådgivare som får statsbidrag, att det finns en oberoende funktion, Konsumenternas elbyrå, samt att Konsumentombudsmannen redan har en ombudsmannafunktion.

I oppositionens förslag är det svårt att se vad man har tänkt sig att ytterligare en sådan funktion skulle göra för att underlätta för konsumenterna. För mig låter det mest som om det skulle försvåra. En annan fråga som man tar upp är att man vill dela upp kraftmarknaden genom att ha olika marknader för bas och topplast. Detta har ju utretts, och man har lagt det åt sidan. Det är svårt att se vilken nytta det skulle ha. Det är svårt att se om det över huvud taget skulle kunna förbättra och, framför allt, hur det praktiskt skulle kunna genomföras.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 175 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag ska inte förlänga den här debatten. Jag vill bara påpeka att de här frågorna ingår i ärendet och i vårt särskilda yttrande. Där finns en stor del just om skyddet mot klimatförändringar. Vi har även ett förslag där vi förutsätter att regeringen ska tillgodose även den här delen av Klimat- och sårbarhetsutredningen, vilken man hittills inte har gjort.

Anf. 176 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag förutsätter också att man arbetar vidare med de här frågorna men konstaterar att det i den reservation som Per Bolund yrkade bifall till inte finns med några förslag som gäller de här frågorna.

Anf. 177 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Fru talman! Det börjar kännas som en tävling i vem som kan prata snabbast här. Jag kan prata snabbt, men då finns det en fara för att ingen förstår vad jag säger.

Jag vill börja med att yrka bifall till näringsutskottets förslag och avslag på reservationen.

Målen med elmarknadspolitiken är att åstadkomma en effektiv elmarknad med en väl fungerande konkurrens så att användarna alltid ska ha tillgång till den el som behövs för klimatsmart produktion och till konkurrenskraftiga priser. Vi måste ta hänsyn till samtliga aktörer, och det pågår en ständig översyn av den svenska elmarknaden. Konkurrensverket lämnar bland annat i rapporten *Åtgärder för en förbättrad konkurrens* flera förslag. Bland annat föreslår man att samägandet inom elproduktionen bryts upp. Detta får alltså konsekvenser för samägandet i kärnkraften. Det sker för att minimera kontaktytorna och informationsutbytet mellan elproducenterna och säkra en reell konkurrens till fördel för elkonsumenterna.

När det gäller samägandet i kärnkraften har regeringen också tillsatt en förhandlare som vid utgången av 2009 ska redogöra för hur riskerna vid samägandet kan minimeras.

Fru talman! Affärsverket svenska kraftnät har också fått i uppdrag att minska tröskeeffekterna med utbyggnaden av den förnybara elproduktionen, och regeringen vill också se att dubbelprovningen av vindkraft tas bort för att underlätta och öka utbyggnaden. I det här ärendet har riksdagen också beslutat i enlighet med förslaget.

I arbetet med att se över elmarknaden är också förenklingar för anslutande av förnybar energi en viktig del. Nätanslutningsutredningen har

haft i uppdrag att se över den gällande lagstiftningen och komma med förslag på förbättringar. Av det som utredningen föreslår har regeringen genomfört undantag för kravet på nätkoncession för interna nät inom området för produktionsanläggningar. Regeringen har dessutom för avsikt att under sommaren återkomma med förslag om ytterligare förenklingar.

Energinätsutredningen arbetar också med frågorna, och Energimyndigheten har ett regeringsuppdrag att komma med ett förslag till förenklingar för vindkraften. I den energipolitiska propositionen framhåller regeringen behovet av fortsatt arbete med förenklingar för att ansluta den förnybara energiproduktionen. Det finns därför inget motiv för att tillmötesgå kravet på ett riksdagsuttalande i s-, v- och mp-motionen om en översyn av reglerna för nätanslutning.

Fru talman! Anpassningen av elnätet för framtida klimatändringar har också Per Bolund tagit upp här. De senaste årens stormar har väl inte lämnat någon oberörd. Elnätet behöver förstärkas, och Energimarknadsinspektionen har redan i dag ansvar för att säkra regionala och lokala nät. Utöver detta har Energimyndigheten och Svenska kraftnät fått i uppdrag att se över vad som behöver göras ytterligare för att förstärka våra elnät. Några av rapporterna är redan publicerade, och i november i år kommer Energimyndigheten att återkomma med en analys av energisektorns sårbarhet för extrema väderhändelser.

Fru talman! I en motion från Vänsterpartiet lyfts en viktig och angelägen fråga, nämligen den om skydd mot avstängning av el för samhällsviktig verksamhet. Att det finns ett behov för en regeländring på området visar den långdragna konflikten mellan Haparanda, Övertorneå och Ekfors Kraft, som resulterade i att gatubelysningen stängdes av. Vänsterpartiet önskar ett skydd mot avstängning av el för samhällsviktig verksamhet. Energimarknadsinspektionen har i stället föreslagit att det skydd som i dag gäller för alla elkonsumenter ska gälla för alla andra användare också. Att man väljer denna lösning beror på att en definition av samhällsviktig verksamhet kan vara svår att göra och att en sådan definition också skulle kunna vara svår att få att hålla över längre tid. I ställningstagandet från näringsutskottet ställer sig alla partier bakom detta förslag.

Fru talman! Vi har i tidigare debatter, liksom i dag från Alf Eriksson, fått höra om möjligheterna till elöverföring till övriga Europa. Det är något som oppositionen ständigt motsätter sig. För oss i alliansen är överföringsmöjligheterna både en fråga om elsäkerhet, en framtida europeisk elmarknad och en klimatfråga. Genom att vi kan erbjuda Europa klimatsmart el kan vi ta ett globalt ansvar för miljön.

Vi har möjligheten att ta ett stort ansvar för Europas samlade CO₂-utsläpp. Ja, det innebär faktiskt en bibehållen kärnkraft. Och ja, det innebär också en kraftigt utbyggd vindkraft. Och ja, det innebär stora effektiviseringar här hemma, som vi i tidigare debatter har fått höra är fullt möjliga och som vi också kommer att åstadkomma. Det innebär också att vi i en större omfattning solidariskt hjälper andra europeiska länder att nå EU:s högt satta klimatmål. Samtidigt kan vi utveckla den stora nya exportmarknaden för Sverige: klimatsmart el.

Därför säger vi nej till motionsyrkandet om att isolera den svenska elmarknaden från övriga Europa. Det framhålls ändå från majoritetens

sida att vi först ska bygga ut den nordiska elmarknaden och bygga bort flaskhalsar som i dag gör att vi har svårigheter med att få den elöverföring som vi behöver mellan de nordiska länderna och de baltiska staterna.

Fru talman! Det är väsentligt att upprätthålla ett långsiktigt tydligt och stabilt regelverk för investeringar, produktion och distribution av el för att få en väl fungerande elmarknad. Elmarknaden är å andra sidan i ständig förändring, och vi som lagstiftare måste vara beredda att ompröva gammal lagstiftning för att möta en ny framtid. Samtidigt måste vi klara av kravet om ett förutsägbart regelverk.

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton, Maria Plass och Hans Rothenberg (alla m) samt Eva Johnsson (kd).

Anf. 178 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi glider runt konkurrensfrågorna lite väl snabbt. Ni skriver i betänkandet i majoritetstexten att elmarknadspolitiken ska inriktas på att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el. Så långt är vi överens. Men så skriver ni: ”till internationellt konkurrenskraftiga priser”. Då är frågan: Vad är enligt majoritetens tolkning internationellt konkurrenskraftiga priser?

Är det priser som innebär att den elintensiva industrin i Sverige ska ha ett konkurrensförhållande så att man kan vidmakthålla sin internationella konkurrenskraft? Eller handlar det om priser på den europeiska nivån, som styrs av priset på kolkondens? Det är ju också en internationell prisbild. Det är en väsentlig skillnad mellan dessa båda, och det är en mycket viktig signal till vår industri.

Anf. 179 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Alf Eriksson ställer frågan om konkurrenskraftiga elpriser. Min tolkning av detta, som vår elmarknad ser ut i dagsläget, är att det gäller marknadspriserna på den svenska och den nordiska marknaden och i en nära framtid också länken till de baltiska länderna.

I Sverige måste vi, som det ser ut nu, kunna konkurrera i pris på den marknad som vi just nu befinner oss på. Vi måste alltid som utgångspunkt ha det ställe där vi befinner oss.

Jag vet att ni är väldigt kritiska och skeptiska till att vi ska bygga en överföringsledning till övriga Europa. Det kommer att hända, men det kommer inte att hända i dag. Det kommer att hända någon gång i framtiden. Och när den elledningen är byggd kommer också prisbilden att förändra sig.

Socialdemokraterna har, som jag förstår, förutsatt att det elpris som i dag finns på den europeiska marknaden också kommer att vara det pris som finns i framtiden. Men, fru talman, ingen kan sia om framtiden. Det kan inte heller Alf Eriksson, och det kan inte heller Socialdemokraterna.

Mitt svar till Alf Eriksson här i dag är att konkurrenskraftiga priser i dag handlar om prissättningen på den marknad som vi befinner oss på. Den marknad som vi kommer att befinna oss på i morgon kommer att sätta ribban för vad som då ska definieras som konkurrenskraftiga priser.

Anf. 180 ALF ERIKSSON (s) replik:

Fru talman! Nu säger ni att ni till och med av solidariska skäl ska öppna för export av kärnkraft till Europa. Jag förutsätter att det handlar om Tyskland. För man skulle också fasa ut kol, och Tyskland är det land som använder mycket kolkondens.

Ger man sig in på den marknaden med det här systemet och bygger ut kablarna dit importerar man automatiskt den prisbild som finns på det marknadsområdet, och då talar vi om marknadspriser.

Men jag måste få ställa frågan om export av kärnkraft till Tyskland.

Vad jag vet har Tyskland beslutat att avveckla sin kärnkraft. Anser ni då att det tyska folket har gjort alldeles fel som har beslutat att avveckla kärnkraften? Och tycker ni att de ska ha kärnkraftsel i alla fall och att vi då ska producera den i Sverige och skicka den till Tyskland?

Det är också på det sättet att det finns förluster när det gäller att transportera el. Den transportförlusten är precis lika stor som vad kostnaden för alla andra transporter är.

Om man nu vill ha kärnkraftsel i Tyskland borde väl det mest optimala vara att man behåller kärnkraften där. Då skulle man ju slippa dessa förluster.

Vad är innehållet i den där solidaritetsförklaringen gentemot Tyskland?

Anf. 181 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Fru talman! Nej, jag kommer inte att tvinga Tyskland att importera svensk kärnkraft. Det är fritt fram för Tyskland att välja själv om man vill köpa kraft och el från Sverige. Det är faktiskt marknaden som avgör.

Dessutom kommer vi i Sverige att bygga ut vindkraften och övrig miljövänlig energiproduktion väldigt starkt.

Fördelen med att bygga en elkabel till Europa är faktiskt också att vi på det sättet kan få utländska investerare att komma till Sverige och investera i klimatsmart el i Sverige.

På så sätt kan vi skapa tillväxt. Vi kan skapa arbetstillfällen. Och vi kan skapa ett minskat CO₂-utsläpp i hela Europa. Även om ni inte tycker om kärnkraft är det i dag ett nästintill CO₂-neutralt alternativ till övrig kraft, och CO₂-utsläppen i övriga Europa påverkar också Sverige.

Kan Sverige vara med och solidariskt se till att CO₂-utsläppen i Europa minskar har vi alla vunnit en stor seger. Och kan vi samtidigt skapa arbetstillfällen är segern dubbel.

(Applåder)

Anf. 182 EVA JOHNSON (kd):

Fru talman! Som varande, förmodligen, den sista talaren denna sena afton ska jag försöka vara något kortfattad men kanske inte fullt så effektiv som mina kolleger tidigare har varit. De har visat prov på en stor effektivitet när de har sammanfattat sina anföranden. Jag ska göra ett försök.

Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

En fungerande elmarknad är en förutsättning för att man ska kunna hålla priserna nere, för en fungerande konkurrens och för en tillfredsställande leveranssäkerhet.

Utskottet slår fast i sitt betänkande att elmarknadspolitiken ska inriktas på att åstadkomma en effektiv elmarknad med väl fungerande konkurrens som ger en säker tillgång på el till konkurrenskraftiga priser.

Flera åtgärder har genomförts under både 1990-talet och 2000-talet för att skapa en bättre fungerande elmarknad i Sverige. Dessutom har det skapats ett utökat samarbete inom Norden och Baltikum, som vi tidigare har hört mina kolleger prata om.

Baltikum kommer också att knytas allt närmare detta samarbete, och inom EU arbetas det alltmer intensivt för att skapa en mer integrerad elmarknad på EU-nivå.

Kritik riktas ofta mot att elmarknaden har nära monopolliknande eller i alla fall oligopolliknande ställning där ett fåtal aktörer dominerar totalt på marknaden.

Det är helt klart att konkurrensen skulle kunna fungera bättre. Där tycker jag att man kan vara en aning självkritisk. Men avregleringen av elmarknaden har ändå varit bra, och möjligheten för kunden att välja leverantör har skapat ökad konkurrens även om situationen skulle kunna vara bättre.

Fru talman! Förra veckan hade jag förmånen att träffa styrelseledamöter från ett litet småländskt elbolag, Alvesta Energi, för att få höra om deras syn och infallsvinklar på de möjligheter och framtida utmaningar som de har att förhålla sig till.

När vi talar om elproducenter tänker vi ofta på de där stora bolagen, men låt oss inte glömma bort de många små elbolag som står för en viktig del av den svenska elförsörjningen.

Det är helt uppenbart att de små bolagen har en helt annan utmaning att hantera när det gäller de här stora förändringarna på elmarknaden. Det är förändrade krav när det gäller konkurrens, regelförenkling, uppföljning och säkerhet.

Det är inte något självändamål, vill jag påstå, att bevara alla små elbolag. Ytterst handlar det faktiskt om konsumentnytta och konsumenternas bästa. Men med konsumenternas bästa som det yttersta målet är vi, trots allt, helt övertygade om att det är viktigt att vi bibehåller och värnar en mångfald inom eldistributionen.

För att råda bot på den bristande konkurrensen har Konkurrensverket inkommit med ett flertal förslag för att förbättra konkurrensen på svensk elmarknad. Bland annat föreslår myndigheten att den nordiska elmarknaden bör fortsätta att integreras, att samägandet av elproduktion bör brytas upp, inte minst inom kärnkraftsindustrin, och att en ägarmässig åtskillnad av nätverksamheter genomförs.

De här förslagen är intressanta och bör studeras vidare.

Regeringen har redan inlett ett arbete för att se över konkurrenssituationen med anledning av samägandet av kärnkraft.

Vad det gäller de små bolagen torde möjligheten till utveckling av olika samverkansmodeller också kunna vara en viktig framtida framgångsfaktor.

Integreringen av den nordiska elmarknaden fortskrider, och den utvidgas till att även omfatta de baltiska staterna, vilket är mycket positivt. Det är betydelsefullt att den här processen får fortgå.

Vidare är det viktigt att tillsynen fungerar tillfredsställande på den del av elmarknaden som inte är konkurrensutsatt, nämligen nätverksamheten.

För att stärka kundperspektivet har kunderna sedan 2006 rätt till ersättning av elnätsföretagen vid längre tids avbrott. Från 2011 ska ett elavbrott inte få vara längre än 24 timmar.

De här lagändringarna är mycket välkomna då de ställer ökade krav på elleverantörerna att erbjuda bra service och hög kvalitet.

Vi har redan under tidigare anföranden fått höra beskrivningar om stormen Gudruns konsekvenser och framfart i vårt land för något år sedan. Själv boende på landet skulle jag kunna ha en egen liten berättelse om vad det innebär att leva i mörker på svensk landsbygd, men jag sparar det till något annat trivsamt tillfälle.

Vindkraften står inför en kraftig utbyggnad under kommande år. Vindkraften utgör en viktig del i att klara målen om förnybar energi. För att göra processen för byggandet av ny vindkraft snabbare och mer effektiv har regeringen lagt fram förslag till en effektivare planprocess som ska korta tiden från ansökan till tillstånd utan att rättssäkerheten för den sakens skull urholkas.

Den ökade andelen vindkraft ställer krav på flexibilitet i elnätet, då vindkraftens kapacitet skiftar beroende på vindförhållanden. Det här är saker som är kända, tror jag, för oss allihop här.

Fru talman! Jag vill slutligen kort beröra de säkerhetspolitiska aspekterna av en ökad integration av elnäten i Europa. De ska inte underskattas. Genom att vi stärker den europeiska elmarknaden kan vi bli mindre beroende av exempelvis rysk gas.

Det är ingen hemlighet att Ryssland under senare år har använt energipolitiken som ett vapen för att demonstrera sin styrka gentemot andra länder. Ukraina, Estland och Georgien har alla blivit drabbade. Det visar på energipolitikens säkerhetspolitiska dimension och risken med att vara beroende av omvärldens energiproduktion.

Av EU:s totala energikonsumtion importeras 50 procent. Prognosen för 2020 visar att 70 procent av energin kommer att importeras om ingenting görs. Denna siffra är alltför hög. Därför bör EU noga överväga hur beroendet av import av energi från tredjeland kan minskas, inte minst från länder med bristande demokrati. En fortsatt integrering av den europeiska elmarknaden underlättar det arbetet.

I detta anförande instämde Staffan Anger, Björn Hamilton, Maria Plass och Cecilie Tenfjord-Toftby (alla m).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2008/09:NU22
Lag om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete m.m. (prop. 2008/09:174).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

12 § Beskattning av europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU30
Beskattning av europeiska grupperingar för territoriellt samarbete (prop. 2008/09:173).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Konstitutionsutskottets betänkande
2008/09:KU26 Indelning i utgiftsområden

Finansutskottets betänkande
2008/09:FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Skatteutskottets betänkande
2008/09:SkU33 Redovisning av skatteutgifter 2009

Finansutskottets betänkanden
2008/09:FiU21 Vårtilläggsbudget för 2009
2008/09:FiU26 Årsredovisning för staten 2008

Civilutskottets utlåtande
2008/09:CU35 Grönboken om översyn av Bryssel I-förordningen

Socialutskottets betänkande
2008/09:SoU26 Influenta A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009

Justitieutskottets utlåtande
2008/09:JuU28 Yrkesmässiga gränsöverskridande vägtransporter av eurokontanter mellan medlemsstaterna i euroområdet

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 29 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 60 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 101 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 125 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 164 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott	1
3 § Meddelanden om ändringar i kammarens sammanträdesplan.....	1
4 § Ändring av täckningsbeloppet för insättningsgarantin.....	2
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU35.....	2
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	2
5 § Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag, m.m.	2
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU38.....	2
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	2
6 § En sammanhållen svensk havspolitik m.m.	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU29	2
Anf. 1 JAN-OLOF LARSSON (s)	2
Anf. 2 JACOB JOHNSON (v)	6
Anf. 3 TINA EHN (mp)	9
Anf. 4 SOFIA ARKELSTEN (m)	12
Anf. 5 JACOB JOHNSON (v) replik	14
Anf. 6 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	15
Anf. 7 JACOB JOHNSON (v) replik	15
Anf. 8 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	15
Anf. 9 TINA EHN (mp) replik	16
Anf. 10 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	16
Anf. 11 TINA EHN (mp) replik	16
Anf. 12 SOFIA ARKELSTEN (m) replik	17
Anf. 13 CLAES VÄSTERTEG (c).....	17
Anf. 14 JACOB JOHNSON (v) replik	19
Anf. 15 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	19
Anf. 16 JACOB JOHNSON (v) replik	20
Anf. 17 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	20
Anf. 18 LARS TYSKLIND (fp).....	20
Anf. 19 JACOB JOHNSON (v) replik	23
Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	23
Anf. 21 JACOB JOHNSON (v) replik	24
Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	24
Anf. 23 IRENE OSKARSSON (kd).....	24
Anf. 24 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	27
Anf. 25 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	30
Anf. 26 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	31
Anf. 27 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	31
Anf. 28 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	32
Anf. 29 JACOB JOHNSON (v) replik	32
Anf. 30 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	33

Anf. 31	JACOB JOHNSON (v) replik	33
Anf. 32	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	33
Anf. 33	TINA EHN (mp) replik	34
Anf. 34	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	34
Anf. 35	TINA EHN (mp) replik	34
Anf. 36	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik	35
Anf. 37	RUNE WIKSTRÖM (m)	35
Anf. 38	EVA SELIN LINDGREN (c)	37
Anf. 39	ANITA BRODÉN (fp)	38
	(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	39
7 §	Riktlinjer för klimatpolitiken m.m. och Vitbok om klimatanpassning	39
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2008/09:MJU28	39
	Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2008/09:MJU30	39
Anf. 40	ANDERS YGEMAN (s)	39
Anf. 41	WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	43
Anf. 42	PER BOLUND (mp)	47
Anf. 43	SOFIA ARKELSTEN (m)	50
Anf. 44	ANDERS YGEMAN (s) replik	54
Anf. 45	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	54
Anf. 46	ANDERS YGEMAN (s) replik	55
Anf. 47	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	55
Anf. 48	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	56
Anf. 49	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	56
Anf. 50	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	57
Anf. 51	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	57
Anf. 52	PER BOLUND (mp) replik	58
Anf. 53	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	58
Anf. 54	PER BOLUND (mp) replik	59
Anf. 55	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	59
Anf. 56	CLAES VÄSTERTEG (c)	60
Anf. 57	PER BOLUND (mp) replik	63
Anf. 58	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	63
Anf. 59	PER BOLUND (mp) replik	64
Anf. 60	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	64
Anf. 61	ANDERS YGEMAN (s) replik	64
Anf. 62	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	65
Anf. 63	ANDERS YGEMAN (s) replik	66
Anf. 64	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	66
Anf. 65	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	67
Anf. 66	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	67
Anf. 67	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	67
Anf. 68	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	68
Anf. 69	ANITA BRODÉN (fp)	68
Anf. 70	PER BOLUND (mp) replik	71

Anf. 71	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	71
Anf. 72	PER BOLUND (mp) replik.....	72
Anf. 73	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	72
Anf. 74	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	73
Anf. 75	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	73
Anf. 76	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	74
Anf. 77	ANITA BRODÉN (fp) replik.....	75
Anf. 78	IRENE OSKARSSON (kd).....	75
Anf. 79	PER BOLUND (mp) replik.....	79
Anf. 80	IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	79
Anf. 81	PER BOLUND (mp) replik.....	80
Anf. 82	IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	80
Anf. 83	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	81
Anf. 84	IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	82
Anf. 85	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	82
Anf. 86	IRENE OSKARSSON (kd) replik.....	82
Anf. 87	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c)	83
Anf. 88	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	87
Anf. 89	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	87
Anf. 90	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	88
Anf. 91	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	88
Anf. 92	PER BOLUND (mp) replik.....	89
Anf. 93	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	90
Anf. 94	PER BOLUND (mp) replik.....	90
Anf. 95	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	91
Anf. 96	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	91
Anf. 97	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	92
Anf. 98	ANDERS YGEMAN (s) replik.....	93
Anf. 99	Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c) replik.....	93
Anf. 100	ANN-KRISTINE JOHANSSON (s)	93
Anf. 101	TINA EHN (mp)	95
Anf. 102	KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	98
Anf. 103	PER BOLUND (mp) replik.....	100
Anf. 104	KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik	101
Anf. 105	PER BOLUND (mp) replik.....	102
Anf. 106	KARIN GRANBOM ELLISON (fp) replik	102
Anf. 107	ALEKSANDER GABELIC (s).....	103
Anf. 108	KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	105
	(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	107
8 §	Riktlinjer för energipolitiken.....	108
	Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU25	108
Anf. 109	TOMAS ENEROTH (s)	108
Anf. 110	KENT PERSSON (v)	113

Anf. 111	PER BOLUND (mp)	116
Anf. 112	KARIN PILSÅTER (fp)	119
Anf. 113	KENT PERSSON (v) replik	122
Anf. 114	KARIN PILSÅTER (fp) replik	122
Anf. 115	KENT PERSSON (v) replik	123
Anf. 116	KARIN PILSÅTER (fp) replik	123
Anf. 117	TOMAS ENEROTH (s) replik	123
Anf. 118	KARIN PILSÅTER (fp) replik	124
Anf. 119	TOMAS ENEROTH (s) replik	124
Anf. 120	KARIN PILSÅTER (fp) replik	125
Anf. 121	PER BOLUND (mp) replik	125
Anf. 122	KARIN PILSÅTER (fp) replik	126
Anf. 123	PER BOLUND (mp) replik	126
Anf. 124	KARIN PILSÅTER (fp) replik	127
Anf. 125	BJÖRN HAMILTON (m)	127
Anf. 126	PER BOLUND (mp) replik	129
Anf. 127	BJÖRN HAMILTON (m) replik	130
Anf. 128	PER BOLUND (mp) replik	130
Anf. 129	BJÖRN HAMILTON (m) replik	131
Anf. 130	KENT PERSSON (v) replik	131
Anf. 131	BJÖRN HAMILTON (m) replik	132
Anf. 132	KENT PERSSON (v) replik	132
Anf. 133	BJÖRN HAMILTON (m) replik	133
Anf. 134	TOMAS ENEROTH (s) replik	133
Anf. 135	BJÖRN HAMILTON (m) replik	134
Anf. 136	TOMAS ENEROTH (s) replik	134
Anf. 137	BJÖRN HAMILTON (m) replik	135
Anf. 138	JAN ANDERSSON (c)	135
Anf. 139	PER BOLUND (mp) replik	137
Anf. 140	JAN ANDERSSON (c) replik	137
Anf. 141	PER BOLUND (mp) replik	138
Anf. 142	JAN ANDERSSON (c) replik	138
Anf. 143	MIKAEL OSCARSSON (kd)	139
Anf. 144	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	140
Anf. 145	PER BOLUND (mp) replik	144
Anf. 146	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	145
Anf. 147	PER BOLUND (mp) replik	146
Anf. 148	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	146
Anf. 149	TOMAS ENEROTH (s) replik	147
Anf. 150	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	148
Anf. 151	TOMAS ENEROTH (s) replik	149
Anf. 152	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	149
Anf. 153	KENT PERSSON (v) replik	150
Anf. 154	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	151
Anf. 155	KENT PERSSON (v) replik	151
Anf. 156	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	152
Anf. 157	RENÉE JERYD (s)	152
Anf. 158	JAN ANDERSSON (c) replik	154
Anf. 159	RENÉE JERYD (s) replik	154

Anf. 160 JAN ANDERSSON (c) replik	154	Prot. 2008/09:132
Anf. 161 RENÉE JERYD (s) replik	154	15 juni
Anf. 162 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	154	
Anf. 163 EVA SELIN LINDGREN (c)	157	
Anf. 164 JÖRGEN JOHANSSON (c)	158	
Anf. 165 PER BOLUND (mp) replik	160	
Anf. 166 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	161	
Anf. 167 PER BOLUND (mp) replik	161	
Anf. 168 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	162	
Anf. 169 JAN LINDHOLM (mp)	162	
Anf. 170 ANITA BRODÉN (fp)	163	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	164	
9 § Förhandsprövning av nättariffer	164	
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU21	164	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	164	
10 § Vissa elmarknadsfrågor	165	
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU26	165	
Anf. 171 ALF ERIKSSON (s)	165	
Anf. 172 KENT PERSSON (v)	167	
Anf. 173 PER BOLUND (mp)	167	
Anf. 174 KARIN PILSÄTER (fp)	169	
Anf. 175 PER BOLUND (mp) replik	170	
Anf. 176 KARIN PILSÄTER (fp) replik	170	
Anf. 177 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	170	
Anf. 178 ALF ERIKSSON (s) replik	172	
Anf. 179 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	172	
Anf. 180 ALF ERIKSSON (s) replik	173	
Anf. 181 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	173	
Anf. 182 EVA JOHANSSON (kd)	173	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	175	
11 § Lag om europeiska grupperingar för territoriellt		
samarbete m.m.	176	
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU22	176	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	176	
12 § Beskattning av europeiska grupperingar för territoriellt		
samarbete	176	
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU30	176	
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	176	
13 § Bordläggning	176	
14 § Kammaren åtskildes kl. 22.03	177	

Tryck: Elanders, Vällingby 2009